

coord. Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir

◆————◆
Studii și cercetări în științe administrative
vol. 4

coord. Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir

**Studii și cercetări
în științe administrative
Vol. 4**

Techno
Media
Sibiu - 2024

Titlul: **Studii și cercetări în științe administrative**

Copyright © 2024

Toate drepturile aparțin autorilor.

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al autorilor.

Autorii își asumă întreaga răspundere asupra conținutului.

Tehnoredactare: Techno Media

Coperta: Andreea Dragomir

ISBN: 978-606-616-532-7

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Studii și cercetări în științe administrative / coord.: Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir. - Sibiu : Techno Media, 2022-4 vol.

ISBN 978-606-616-489-4

Vol. 4. / coord.: Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir. - 2024. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-616-532-7

I. Veșmaș, Daiana Maura (coord.)

II. Dragomir, Andreea Nicoleta (coord.)

001

Editura Techno Media este editură cu prestigiu recunoscut
de către CNATD CU:

http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Editura Techno Media

550074, Sibiu, str. Dimitrie Cantemir nr. 22

tel./fax: 0269/21.19.83

www.technomedia.ro;

e-mail: office@technomedia.ro

Colecție editorială coordonată de:
Conf. univ. dr. Daiana Vesmaș
Lector univ. dr. Andreea Dragomir

**SELECȚII DIN ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ
A STUDENȚILOR ȘI MASTERANZILOR**

Numărul 4. (martie 2024)

Consiliul științific al Volumului Studii și Cercetări în Științe Administrative (SCSA) este format din specialiști în domeniul științelor administrative și al ordinii și siguranței publice, cadre didactice în facultăți de profil cu prestigiu în țară.

Prof. univ. dr. Bianca Guțan – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
- Facultatea de Drept

Prof. univ. dr. Manuel Guțan – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
- Facultatea de Drept

Prof. univ. dr. Călin Hințea – Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca - Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării

Prof. univ. dr. Emil Bălan – Școala Națională de Studii Politice și Administrative, - Facultatea de Administrație Publică

Conf. univ. dr. Cristina Oneț – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
- Facultatea de Drept

Conf. univ. dr. Laura Crăciunean – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Drept

Conf. univ. dr. Dana Alexandru – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Științe Socio-Umane

Conf. univ. dr. Carmen Popa – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
- Facultatea de Drept

Conf. univ. dr. Nicolaie Șuteu – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu - Facultatea de Drept

Conf. univ. dr. Cristian Clipa – Universitatea de Vest din Timișoara - Facultatea de Drept

Conf. univ. dr. Alexandru Stoian – Academia Forțelor Terestre Nicolae Bălcescu - Facultatea de Științe Economice și Administrative

Conf. univ. dr. Sabin Guțan – Academia Forțelor Terestre Nicolae
Bălcescu - Facultatea de Științe Economice și Administrative

Conf. univ. dr. Constantin Măță – Universitatea „Alexandru Ioan
Cuza” din Iași - Facultatea de Drept

Lector. univ. dr. Mădălina Voican – Universitatea din Craiova -
Facultatea de Drept

Lector. univ. dr. Cătălin Nicolescu – Universitatea „Lucian Blaga” din
Sibiu - Facultatea de Drept

Lector. univ. dr. Lucian Tarnu – Universitatea „Lucian Blaga” din
Sibiu - Facultatea de Drept

Colegiul de redacție al Volumului - Studii și Cercetări în Științe Administrative (SCSA) este format din specialiști în domeniul științelor administrative și al ordinii și siguranței publice, cadre universitare titulare sau colaboratori ai Departamentului de Drept Public din cadrul Facultății de Drept - ULBS. Activitatea acestora se desfășoară sub îndrumarea editorului coordonator al Volumului și al directorului Departamentului de Drept Public.

Conf. univ. dr. Daiana Maura Vesmaș

Conf. univ. dr. Cristina Oneț

Lector univ. dr. Andreea Dragomir

Lector univ. dr. Ioana Hulpuș

Lector univ. dr. Emanuel Tăvală

Lector univ. dr. Laurențiu Șoneriu

Lector univ. dr. Elisabeta Boțian

Lector univ. dr. Daniela Czika

Lector univ. dr. Horațiu Rusu

Lector univ. dr. Alexandra Rusu

Lector univ. dr. Vasile Vidrighin

Lector univ. dr. Razvan Roghină

Asist. univ. dr. Iulia Bulea

Asist. univ. dr. Ioana Pacurariu

Asist. univ. drd. George Grosu

Asist. univ. drd. Loredana Gogoășe

Asist. univ. drd. Mirela State

Asist. univ. drd. Andrei Noață

Asist. univ. drd. Sergiu Berindea

Colaborator dr. Costin David

CUPRINS

Editorial. UN Exemplu impresionant al studenților 11

Secțiunea 1. Științe administrative

Vlad BĂILĂ

Importanța activităților de management al resurselor umane.
Studiu de caz SNTGN TRANSGAZ SA..... 15

Diana-Maria TOMUȘ (PAVEL)

Procesul decizional vizând adoptarea hotărârilor
cu caracter normativ ale Consiliului local..... 31

Petrică PRUNARU

Implicații ale leadership-ului și ale eticii în organizațiile
domeniului ordinii și siguranței publice..... 47

Tünde ZÖLDI

Perfecționarea funcționarilor publici din cadrul
primăriei comunei Sândominic 58

Secțiunea 2. Drept public

Ioana-Anca SZEKELY

Banca Centrală Europeană și Moneda Euro în România 68

Andra Bianca IACOB

Câteva considerații privind substanțele psihoactive..... 89

Denis-Ioan OARGA

Solidaritate europeană pentru Ucraina 105

Bianca ARON, Ștefana-Magdalena MAGDAN

Aspecte privind concursul de infracțiuni
și persoana infractorului114

Secțiunea 3.

Ordine și siguranță publică

Maria-Silvia BOLOVAN

Managementul siguranței și securității rutiere în contextul
sistemului de factori „om-autovehicul-drum-legislație
în transporturi”124

Denisa Marcela FOCȘA

Sistemul de ordine publică din Norvegia143

Silviu STREZA

Activitățile desfășurate de Poliția Română și Jandarmeria
Română în mediul rural158

Simona TOTU

Sistemul de ordine publică din Finlanda178

Sorina-Mădălina DRĂGHICI

Metode, mijloace și forme de digitalizare a elementelor
de siguranță ale circulației rutiere194

Secțiunea 4.

Politici europene

Maria DOCHIA (TOCSA)

Immigration and integration of the newcomers in Canada
Imigrarea și integrarea noilor veniți în Canada204

Annamăria SUCIU-IMECS

Norme și politici europene privind eliminarea
discriminării față de femei și egalitatea în șanse220

Claudiu FURDUI

Navigarea dominației digitale: Dreptul UE în materie
de concurență vs. Facebook232

Valentin LAMBRU

Evoluția politicii externe și de securitate comună
a Uniunii Europene.....240

Secțiunea 5.

Varia

Ana MORARI (BAYRAKTAR)

Diplomația cibernetică – mecanism de combatere
a criminalității informatice în cadrul Uniunii Europene258

Ștefana-Magdalena MAGDAN, Bianca ARON

Influența hotărârilor CJUE asupra dreptului intern.....268

Elena-Iustina BOCA

Prezumția de nevinovăție în cazul renunțării
la urmărirea penală.....284

Darius GHÎȚĂ

Turcia, între idealul european și tradiționalismul otoman
Spirala încercărilor eșuate ale Turciei în procesul
de integrare european294

Ana-Maria EDU

Curente extremiste în Uniunea Europeană.....310

Axel DONUȚIU

Supremația dreptului european în raport cu dreptul intern.....328

George-Dan FLOAREA

Spre pacea eternă. Un vis improbabil
sau un scop realizabil?.....335

EDITORIAL. UN EXEMPLU IMPRESIONANT AL STUDENȚILOR

Acest volum al colecției noastre de carte își propune să aducă în prim-plan munca de cercetare a studenților și preocupările lor educaționale în domeniul juridic. Fiecare studiu reflectă angajamentul și interesul studenților pentru a înțelege și analiza problemele juridice cu care se confruntă societatea contemporană. De la analize teoretice și comparative până la studii de caz și propuneri practice, aceste lucrări reprezintă o îmbinare a teoriei cu practica, a cunoștințele academice cu aplicabilitatea în viața reală. În lumina acestui angajament al studenților, este important să recunoaștem și să celebrăm evenimente precum Concursul Național de Drept Umanitar și Dreptul Refugiaților „Nicolae Titulescu”. Aici, echipele câștigătoare, alcătuite din studenți pasionați și profesori dedicați, au demonstrat nu doar cunoștințe solide în domeniu, ci și un angajament profund față de valorile umanitare.

Într-o lume în care conflictele și crizele umanitare sunt tot mai frecvente, implicarea în promovarea dreptului internațional umanitar și a drepturilor refugiaților devine imperativă. O lumină a speranței și excelenței în această direcție vine din partea tinerilor studenți din cadrul Facultății de Drept – Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, care, prin pasiunea și dedicarea lor, demonstrează că viitorul acestor discipline este promițător.

Duminică, 10 decembrie 2023, Ministerul Justiției a fost martorul unei etape importante în evoluția acestui domeniu găzduind proba finală a Concursului Național de Drept Umanitar și Dreptul Refugiaților „Nicolae Titulescu”, Ediția 2023. Într-un comunicat oficial, Secretarul de stat Mihai Pașca a subliniat importanța acestui eveniment și a

felicitat nu doar organizatorii, ci mai ales participanții, profesorii și voluntarii implicați în acest concurs.

Echipa câștigătoare, formată din Ana-Maria Edu, Nicolae Axel Donuți și George Dan Floarea de la Facultatea de Drept a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, sub îndrumarea cadrelor didactice Lector univ. dr. Andreea Nicoleta Dragomir și Asist. drd. Sergiu Gabriel Berindea, a demonstrat nu doar cunoștințele solide în domeniu, ci și un angajament profund față de valorile umanitare. Câștigătorii acestei ediții vor reprezenta România la concursul internațional de drept internațional umanitar și dreptul refugiaților în anul 2024 (All-European International Humanitarian And Refugee Law Moot Court Competition at the Faculty of Law of the University of Ljubljana), iar sprijinul acordat de CICR în acest sens dovedește recunoașterea eforturilor și a contribuției lor la acest domeniu. De asemenea, câștigătorul secțiunii a II-a a Concursului Național de Drept Umanitar și Dreptul Refugiaților „Nicolae Titulescu”, studentul Darius-Alexandru Ghiță, a abordat un subiect deosebit de relevant în contextul actual, prezentând o perspectivă asupra utilizării inteligenței artificiale în domeniul dreptului umanitar și al drepturilor refugiaților. În cadrul ceremoniei de decernare a premiilor, au fost prezenți reprezentanți de marcă, precum Pablo Zapata, reprezentantul UNHCR în România, și Charlotte Nicole, șeful Misiunii Comitetului Internațional de Cruce Roșie în România, recunoscându-se astfel importanța și relevanța acestui concurs național.

În era actuală a cunoașterii și a informației, tinerii studenți din domeniul juridic reprezintă o forță vitală în dezvoltarea și promovarea dreptului și justiției. Cu pasiune și determinare, ei se implică și în cercetarea academică pentru a aduce contribuții semnificative la înțelegerea și rezolvarea provocărilor juridice contemporane.

Lucrările prezentate în secțiunea VARIA reprezintă doar o mică parte din eforturile și contribuțiile studenților din domeniul juridic în explorarea și promovarea dreptului și justiției. Aceste lucrări nu numai că reflectă varietatea și profunzimea subiectelor abordate, ci și aspirația studenților de a exercita un impact semnificativ în sfera juridică și în societate.

Lector univ. dr. Andreea Dragomir

SECȚIUNEA 1.
ȘTIINȚE
ADMINISTRATIVE

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR DE MANAGEMENT AL RESURSELOR UMANE. STUDIU DE CAZ SNTGN TRANSGAZ SA

Autor: Vlad BĂILĂ¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Administrație publică
Coordonator: Lector univ. dr. Ioana HULPUȘ*

Rezumat: Într-o eră în care importanța resursei umane nu poate fi contestată, managementul resurselor umane, ca ansamblul activităților realizate la nivelul organizațiilor, este chemat să aducă eficiență și eficacitate. Lucrarea își propune să sublinieze aceste aspecte prin realizarea unei cercetări aplicative, îmbinând metodele calitative cu cele cantitative pentru a analiza activitățile de management al resurselor umane derulate în cadrul unei organizații anume, respectiv Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „TRANSGAZ” SA. Mai mult, lucrarea evidențiază exemplele de bune practici ale Departamentului Organizare, Resurse Umane (DORU) din cadrul SNTGN TRANSGAZ SA, investighează gradul de mulțumire al personalului cu privire la activitățile derulate și identifică propuneri de îmbunătățire pe baza feedback-ului angajaților.

Cuvinte-cheie: managementul resurselor umane, activități de MRU.

Introducere

Resursa umană este o resursă primordială, căci fără oameni bine pregătiți nu putem vorbi despre eficiență și performanță în cadrul oricărei organizații, indiferent de natura publică sau privată a acesteia.

¹ Adresă de email autor: vladbogdan.baila@ulbsibiu.ro

În consecință mi se pare foarte important modul în care se realizează activitățile de management al resurselor umane în cadrul unei organizații, deoarece aceasta poate face diferența între companiile din același domeniu de activitate. Pornind de la acest considerent articolul își propune să realizeze o sinteză a definițiilor literaturii de specialitate privind conceptele-cheie și să evidențieze printr-o cercetare aplicativă rolul activităților de management al resurselor umane.

Noțiunea de management al resurselor umane. Principalele activități de MRU

În literatura de specialitate există multe definiții ale managementului resurselor umane dar niciuna dintre ele nu este, la ora actuală, unanim acceptată. Dintre aceste definiții le amintim pe următoarele:

- „Managementul resurselor umane implică rolul de conducere a unui colectiv, care se referă în esență la stăpânirea și dirijarea eforturilor depuse de oameni pentru atingerea scopurilor organizației.”²
- „Managementul resurselor umane reprezintă un complex de măsuri interdisciplinare, cu privire la recrutarea personalului, selecția, încadrarea, utilizarea prin organizarea ergonomică a muncii, stimularea materială și morală, până în momentul încetării contractului de muncă.”³
- „Managementul resurselor umane reprezintă ansamblul activităților referitoare la asigurarea utilizării optime a resurselor umane, un concept de largă cuprindere care se referă la filozofia, politicile, procedurile și practicile cu ajutorul cărora sunt conduși angajații.”⁴
- „Managementul resurselor umane se ocupă cu studiul proceselor și relațiilor manageriale care se referă nemijlocit la resursele

² G.A. Cole, Managementul personalului, Editura Codecs, București, 2001, p. 2.

³ P. Burloiu, Managementul resurselor umane. Editura Lumina Lex, 1997, p. 16.

⁴ A. Manolescu apud C.G. Bocean, Managementul resurselor umane, Editura Pro Universitaria, București, 2015, p. 12.

umane ale firmei, cu descoperirea legităților specifice care le guvernează și cu conceperea de metode, tehnici, proceduri, reguli etc., în vederea dimensionării, previzionării, asigurării, utilizării, motivării și dezvoltării eficace a resurselor umane, subordonată amplificării competitivității firmei.”⁵

Constatăm că niciuna dintre definițiile menționate anterior sau dintre multele altele existente nu este considerată completă, astfel încât să întrunească consensul specialiștilor în domeniu. Ele nu conțin elemente contradictorii, ci se completează, ceea ce ne demonstrează complexitatea și larga întindere a domeniului care se pare că nu poate fi sintetizată într-o definiție atotcuprinzătoare.

Managementul resurselor umane este un domeniu de gestiune organizațională care include numeroase **activități** precum: planificarea necesarului de resurse umane, elaborarea de strategii de recrutare și selecție, elaborarea de fișe de post, derularea programelor de formare profesională a angajaților și de evaluare a performanțelor personalului etc.

Obiectivele managementului resurselor umane sunt: sprijinirea organizației în atingerea scopurilor, folosirea cât mai eficientă a abilităților personalului, pregătirea și motivarea personalului, menținerea unui nivel profesional înalt, creșterea nivelului satisfacției angajatului în raport cu activitatea profesională, introducerea schimbărilor în organizație, scăderea fluctuației de personal și creșterea retenției acestuia.⁶

Această vastă paletă de activități trebuie adaptată la obiectivele care se doresc a fi atinse, la dimensiunea organizației, la caracteristicile mediului intern și extern în care aceasta își desfășoară activitatea. Un management de calitate al resurselor umane este important, deoarece de eficiența acestuia depinde desfășurarea în bune condiții a activităților din organizație, dar și performanța acesteia pe piață.

⁵ www.administrare.info) pagină accesată la data de 23.01.2024.

⁶ M. Armstrong, *Armstrong's handbook of human resource management practice* (Eleventh ed.). Kogan Page, 2009.

Studiu de caz privind activitățile de management al resurselor umane desfășurate în cadrul Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „TRANSGAZ” SA

În cadrul studiului de caz am identificat principalele activități de management al resurselor umane desfășurate în cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane (DORU) din cadrul SNTGN TRANSGAZ SA și am dorit să evaluez aceste activități din perspectiva personalului angajat în această societate.

În acest scop am folosit mai multe metode de realizare a cercetării, respectiv:

- am analizat principalele activități și documentele întocmite în cadrul departamentului;
- am realizat interviuri cu două persoane nou-angajate în cadrul companiei despre procesul de recrutare și selecție și un interviu cu o persoană cu vechime de peste 25 de ani în companie despre procesul de formare profesională și despre procesul de evaluare a performanțelor;
- am aplicat un chestionar angajaților din cadrul societății pentru a afla percepția acestora despre activitățile desfășurate în cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane (DORU).

În cadrul studiului de caz am urmărit ca obiective verificarea gradului de informare al personalului privind activitățile desfășurate de Departamentul de Resurse Umane, dar și aflarea percepției personalului din cadrul companiei despre activitățile desfășurate.

Scurtă descriere a Societății Naționale de Transport Gaze Naturale „TRANSGAZ” SA și a activităților de resurse umane desfășurate

Societatea Națională de Transport Gaze Naturale „TRANSGAZ” SA, înființată în baza Hotărârii Guvernului nr. 334/28 aprilie 2000, este persoană juridică română, având forma juridică de societate comercială pe acțiuni. „TRANSGAZ” este operatorul tehnic al Sistemului Național

de Transport (SNT) gaze naturale și asigură îndeplinirea în condiții de eficiență a transportului intern și internațional al gazelor naturale, dispecerizarea gazelor naturale, precum și cercetarea și proiectarea în domeniul specific activității sale.

SNTGN TRANSGAZ SA este considerată o societate cu un mediu de muncă atractiv, stabil și motivant, cu un angajament continuu către excelență profesională.

În cadrul SNTGN TRANSGAZ SA activitățile de resurse umane se desfășoară în cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane (DORU) a cărui misiune este de a asigura organizației angajați competenți și motivați, care să permită realizarea eficientă a obiectivelor organizaționale și creșterea performanțelor.

Conform organigramei de pe site-ul oficial al companiei⁷, Departamentul Organizare, Resurse Umane este subordonat Directorului General și este alcătuit din două direcții, respectiv: Direcția Organizare și Planificare Resurse Umane și Direcția Dezvoltare Resurse Umane (Academia Transgaz)

Politica societății în domeniul personalului vizează corelarea necesarului de angajați cu obiectivele de dezvoltare ale societății, anticiparea eventualelor fluctuații de personal. Cercetarea calitativă: metoda interviului

În cadrul interviului despre procesul de recrutare și selecție de la SNTGN TRANSGAZ SA Mediaș am contactat două persoane angajate în data de 25 octombrie 2023, care aveau la momentul realizării interviului, 17.11.2023, mai puțin de o lună de la angajare fiind trecute recent prin acest proces.

Din interviul realizat am aflat că au aplicat pentru aceste posturi datorită dorinței de a avea o carieră în domeniul gazelor naturale (având studii universitare în acest domeniu) și datorită prestigiului acestei companii. De asemenea, am luat la cunoștință că au aflat de existența postului prin intermediul unui anunț, iar selecția s-a realizat printr-un concurs ce a avut două părți: o parte teoretică, scrisă, prin care au trebuit să demonstreze că și-au însușit prevederile legale din domeniul

⁷ www.transgaz.ro, pagină accesată la data de 27.10.2023.

de activitate prevăzute în bibliografia de examen, și o parte practică în cadrul căreia a trebuit să își demonstreze abilitățile de desenat pe calculator în AUTOCAD, necesare în activitatea de proiectare.

Părerile lor despre procesul de recrutare și selecție, prin care au trecut, a fost că acesta a fost bine organizat și am remarcat că aceștia au o părere foarte bună despre personalul din cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane cu care au interacționat în cadrul concursului. Singura diferență semnificativă între răspunsurile celor doi a fost la întrebarea referitoare la existența în anunțul de angajare a principalelor sarcini și obligații cuprinse în fișa postului la care respondenții răspunzând diferit.

În cadrul interviului despre procesul de formare profesională și despre procesul de evaluare a performanțelor am apelat la un angajat în funcția de Șef de Colectiv din cadrul Departamentului Proiectare și Cercetare al SNTGN TRANSGAZ SA Mediaș, în vârstă de 49 de ani, cu 28 ani vechime în această companie.

Acesta a declarat că este foarte familiar cu procesul de evaluare a performanțelor profesionale care are loc în această companie având în vedere că participă la acesta atât în calitate de angajat care este evaluat, dar și ca evaluator pentru personalul din subordine. El a spus că acesta „este un proces riguros, care se realizează în baza unei proceduri de sistem folosind formulare tipizate” și datorită acestui fapt nu au existat neînțelegeri, dar că recomandările sugerate de angajați pentru îmbunătățirea activității desfășurate sunt implementate doar parțial.

Referitor la procesul de formare profesională s-a arătat dispus în calitate de angajat, să participe la cursurile de formare profesională iar în calitate de șef de colectiv centralizează propunerile de cursuri pentru personalul din subordine. Având în vedere că procesul este continuu, anual se organizează cursuri conform specificului fiecărui loc de muncă, pe baza propunerilor angajaților.

În urma interpretării interviurilor rezultă că angajații companiei consideră bună activitatea din cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane, demersurile desfășurate în cadrul acestuia fiind bine organizate, pe baza unor proceduri de sistem, care folosesc formulare tipizate la nivelul întregii structuri.

Cercetarea cantitativă. Metoda chestionarului

Chestionarul format din 15 întrebări tip grilă și două întrebări deschise a fost aplicat unui număr de 20 de persoane angajate în cadrul SNTGN TRANSGAZ SA Mediaș.

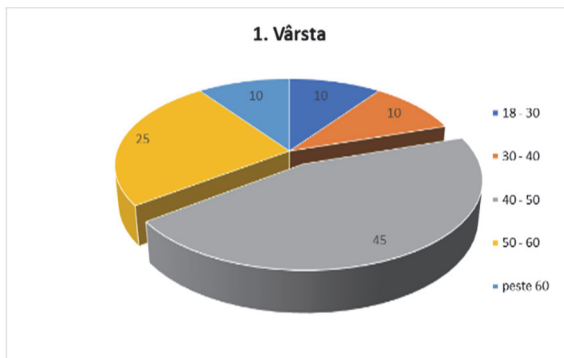

Figura 1. Vârsta respondenților

Din figura 1 observăm că 20% dintre respondenți au sub 40 de ani, restul de 80% având peste această vârstă.

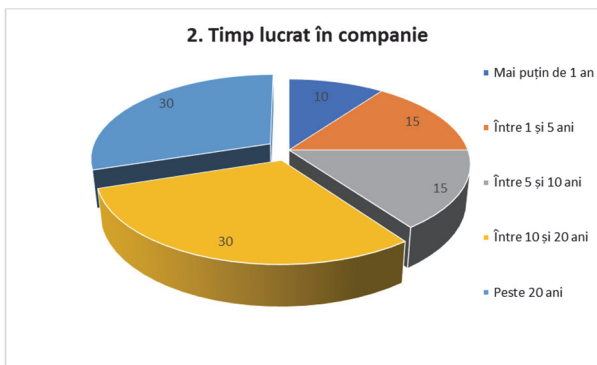

Figura 2. Vechimea

Din figura 2, care se referă la vechimea în societate, se observă că 25% din angajații care au răspuns la chestionar au sub 5 ani în companie, 45% au între 5 și 20 de ani, iar 30% au peste 20 de ani de activitate în cadrul societății.

Interpretând cele două figuri anterioare, putem concluziona că majoritatea respondenților (80%) sunt trecuți de 40 de ani, date corelate cu procentul de 75% reprezentând vechimea de peste 5 ani în cadrul organizației, ceea ce denotă experiență și stabilitate, iar faptul că în ultimul an au fost angajate 2 persoane (10%), este dovada unui proces dinamic de întinerire a colectivului.

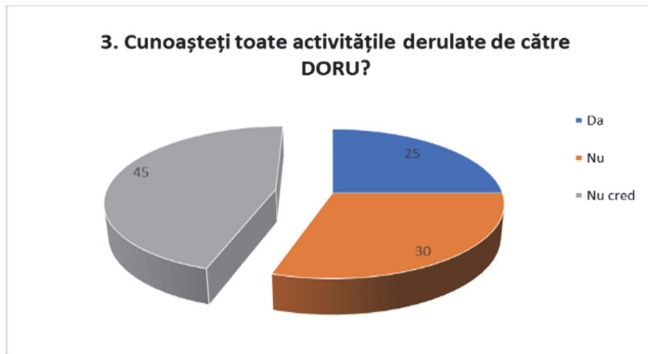

Figura 3. Cunoașterea activităților în cadrul Departamentului

La întrebarea referitoare la cunoașterea activităților desfășurate de către Departamentul Organizare Resurse Umane (din figura 3) 45% au răspuns cu „nu cred”, 25% „da” și 30% „nu”, ceea ce denotă că cei mai mulți dintre ei consideră că aria de activități ale acestui departament este mult mai largă decât cea pe care o cunosc ei.

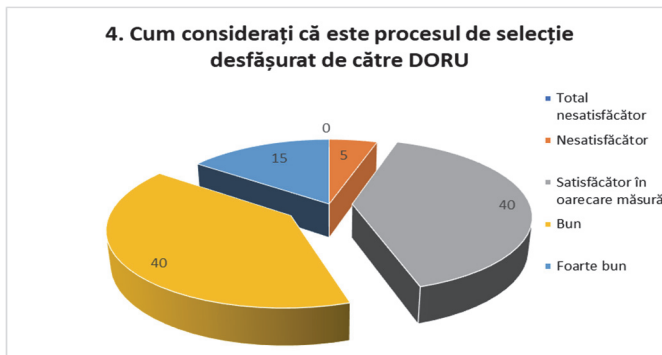

Figura. 4 Percepția privind procesul de selecție

Referitor la procesul de selecție / recrutare (figura 4) acesta este considerat *bun* și chiar *foarte bun* de 55% dintre respondenți, *satisfăcător* de 40% și doar o singură persoană (reprezentând 5% din total) îl consideră nesatisfăcător.

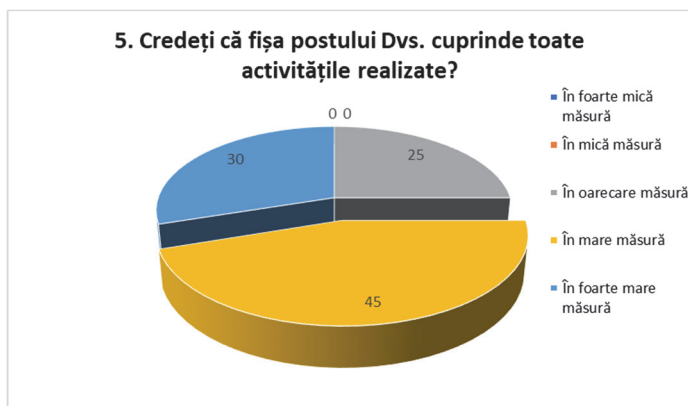

Figura. 5 Percepția privind proiectarea postului

Asemănătoare sunt și procentele din figura 5 care conține graficul referitor la activitățile cuprinse în fișa postului: 75% dintre respondenți consideră că în *mare* și *foarte mare măsură* activitățile desfășurate sunt cuprinse în fișa postului iar 25% consideră că *doar într-o oarecare măsură*, ceea ce poate fi un indiciu pentru managerii de resurse umane de a acorda o atenție sporită proiectării posturilor.

În scopul evaluării programelor de formare profesională am formulat două întrebări ale căror răspunsuri sunt reprezentate grafic în figurile 6 și 7. Graficele arată că există un astfel de program având în vedere că 85% dintre respondenți au răspuns cu „da” la întrebarea 6 și 90% sunt *mulțumiți* și *foarte mulțumiți* de acest program.

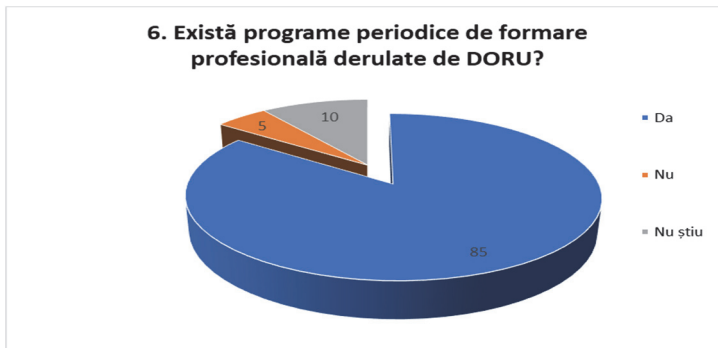

Figura 6. Programe periodice de formare profesională

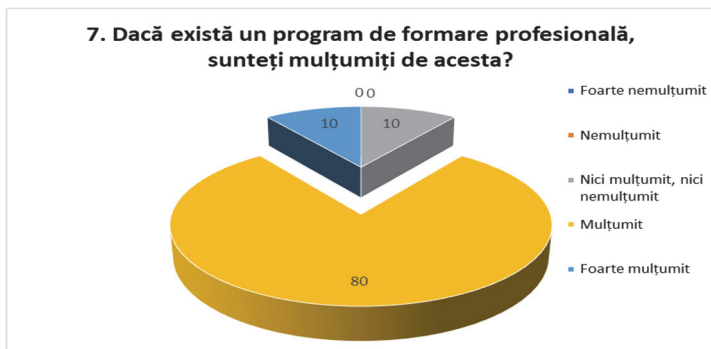

Figura 7. Gradul de mulțumire privind programele de formare profesională

Tot două întrebări am formulat și pentru cunoașterea percepției angajaților privind programul de evaluare a performanțelor profesionale ale căror răspunsuri sunt reprezentate grafic în figurile 8 și 9. Acestea relevă că performanțele sunt evaluate anual (95% dintre respondenți au răspuns „da” la întrebarea 8 dar 75% susțin că acesta este doar o formalitate sau nu comentează.

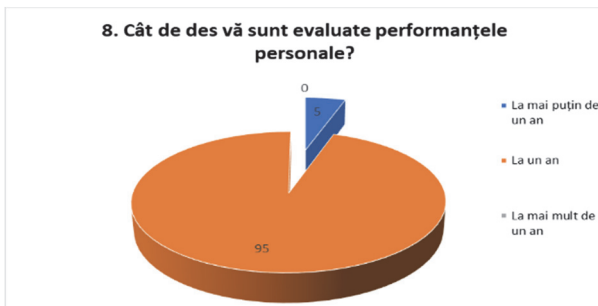

Figura 8. Evaluarea performanțelor

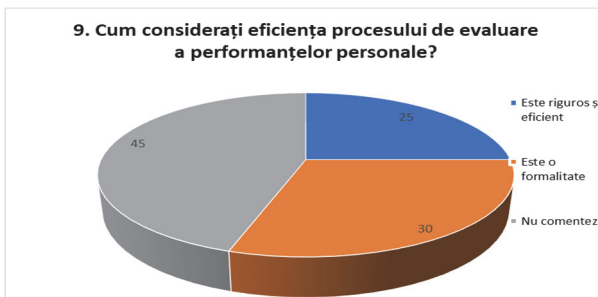

Figura 9. Percepția angajaților privind eficiența procesului de evaluare a performanțelor

Deoarece am considerat că aprecierea la locul de muncă este legată de motivarea angajaților am inclus și acest subiect în chestionar, formulând două întrebări în legătură cu acest aspect, răspunsurile sub formă de diagramă, fiind atașate mai jos, în figurile 10 și 11.

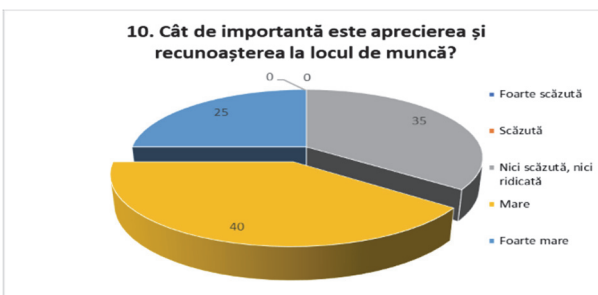

Figura 10. Importanța aprecierii la locul de muncă

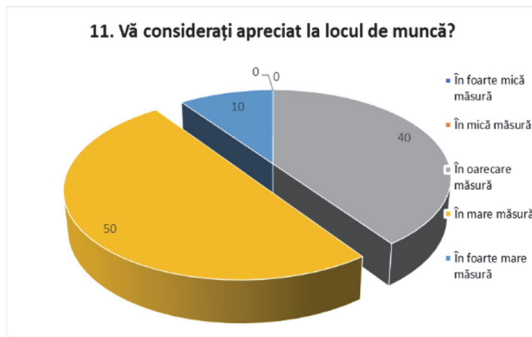

Figura 11. Măsura în care angajații se simt apreciați la locul de muncă

Din figura 10 rezultă că 65% dintre respondenți consideră că aprecierea la locul de muncă este importantă în *mare* sau *foarte mare măsură*, ceea ce confirmă relevanța indicatorului, iar figura 11 verifică măsura în care angajații se simt apreciați efectiv în cadrul organizației. Din diagrama 11 rezultă că doar 60% dintre aceștia se consideră apreciați la locul de muncă în *mare* sau *foarte mare măsură* și 40% în oarecare măsură.

În continuare, din figura 12 putem constata că 65% dintre angajați se declară *mulțumiți* de motivarea lor în cadrul companiei, o persoană, reprezentând 5% este *foarte mulțumită* și restul de 30% *nici mulțumite nici nemulțumite*, nefiind nici o persoană *nemulțumită* sau *foarte nemulțumită*.

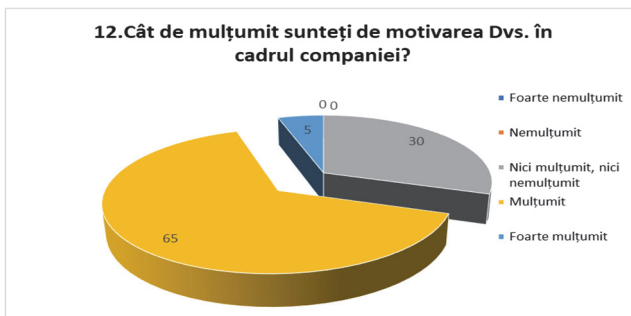

Figura 12. Motivarea în cadrul organizației

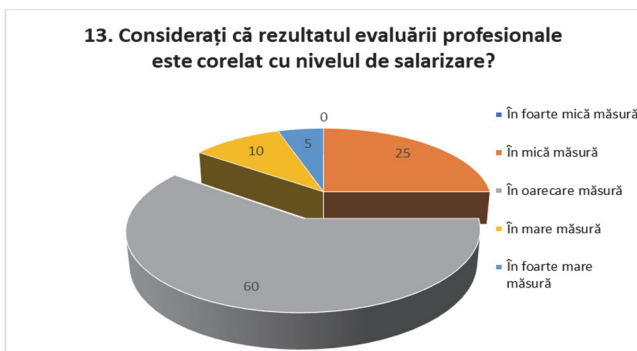

Figura 13. Corelația dintre rezultatele evaluării și nivelul de salarizare

La întrebarea numărul 13 referitoare la corelarea rezultatelor de la evaluarea performanțelor profesionale cu nivelul de salarizare, 60% dintre respondenți consideră că aceasta se realizează doar în oarecare măsură, 25% în mică măsură și doar 15% în mare și foarte mare măsură. Rezultatele mai puțin satisfăcătoare relevate trebuie să reprezinte o prioritate pentru managementul resurselor umane în identificarea unor măsuri de îmbunătățire.

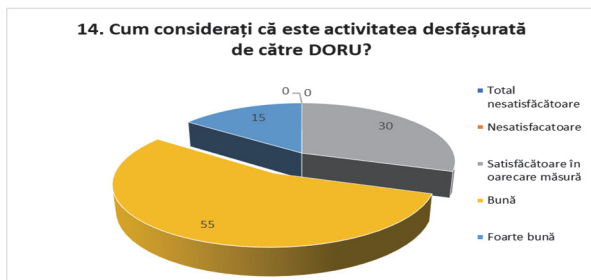

Figura 14. Aprecierea activității desfășurate de DORU

Aprecierea activității desfășurate în cadrul Departamentului Organizare Resurse Umane are graficul în figura 14. Astfel: 70% consideră bună și foarte bună, doar 30% satisfăcătoare într-o oarecare măsură.

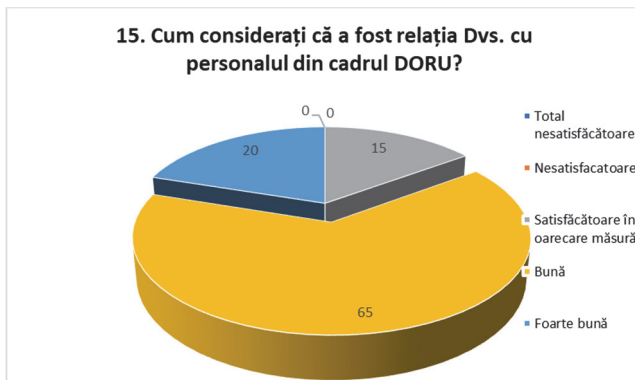

Figura 15. Evaluarea relației angajatului cu personalul din cadrul DORU

Relația persoanelor intervievate cu angajații din cadrul Departamentului Organizare Resurse Umane, prezentată în graficul din figura 15, este considerată de 85% dintre participanți ca fiind *bună și foarte bună* și 15% o declară satisfăcătoare.

La sfârșitul chestionarului am considerat oportun să introduc două întrebări deschise, astfel încât respondenții să poată oferi un feedback mai personal sau să-și poată nuanța răspunsurile date deja în cadrul întrebărilor anterioare de tip grilă.

La prima dintre aceste întrebări – care s-a referit la acțiunile Departamentului Organizare Resurse Umane care pot contribui la creșterea motivației salariaților- din cele 20 de persoane chestionate au răspuns doar 8 persoane. Răspunsurile au vizat propunerile pentru cursurile de formare profesională (4 persoane), evaluarea performanțelor profesionale (3 persoane), corelarea acestora cu salarizarea (2 persoane), posibilitatea de a avansa în carieră (1 persoană), posibilitatea de a lucra de acasă o parte din timp pentru posturile la care se pretează acest lucru (1 persoană),etc.

La cea de a doua întrebare deschisă referitoare la recomandări pentru îmbunătățirea activității Departamentului Organizare, Resurse Umane au răspuns doar 6 persoane, unele referindu-se doar la o singură activitate, altele la mai multe activități, respectiv: 2 s-au referit la

angajarea de personal specializat, 2 la îmbunătățirea programului de cursuri de perfecționare, 4 persoane la nivelul de salarizare, 2 la corelarea acestuia cu evaluarea performanțelor profesionale și 1 persoană la corelarea acestuia cu promovarea în carieră. Alte recomandări au vizat o mai mare flexibilitate a programului de lucru, alte beneficii salariale și nu numai, organizare de sesiuni de „training” și „team building-uri”.

Referitor la răspunsurile respondenților la întrebările deschise, putem concludiona că, deși susțin că au fost evaluați anual, aceștia sunt de părere că procesul de evaluare deși este unul riguros, este doar o formalitate care se face doar pentru că „trebuie făcută” și care „oricum nu schimbă nimic”. O sugestie în acest sens ar fi comunicarea unui raport privind rezultatele procesului de evaluare și a măsurilor de îmbunătățire și propuse în urma evaluării, demers ce ar spori credibilitatea.

Per ansamblu, conform interpretării rezultatelor acestui chestionar, putem spune că activitatea Departamentului Organizare Resurse Umane din cadrul societății este în mare parte cunoscută și apreciată în mod corespunzător de salariați, dar întotdeauna există loc de îmbunătățiri.

Concluzii

Având în vedere cele expuse, analiza principalelor activități și documente întocmite în cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane, am constatat că activitatea din acest departament este bine organizată pe baza unor proceduri de sistem, având caracter unitar la nivelul întregii structuri.

În urma interpretării chestionarelor și interviurilor rezultă că angajații din cadrul companiei consideră bună activitatea din cadrul Departamentului Organizare, Resurse Umane. Am constatat că principala nemulțumire a angajaților vizează nivelul de salarizare care nu este corelat cu rezultatele obținute în cadrul procesului de evaluare a performanțelor profesionale derulat de către Departamentul Organizare, Resurse Umane. De asemenea, unii angajați sunt nemulțumiți de procesul de formare profesională despre care spun că ar trebui îmbunătățit.

La problemele menționate anterior se adaugă lipsa de motivare, mai ales din punct de vedere financiar, precum și nepromovarea în

funcții, în majoritatea cazurilor, pe baza rezultatelor profesionale care au început să determine o migrare a personalului calificat către alte companii de profil.

Dezvoltarea departamentelor de resurse umane din cadrul organizațiilor, corelarea fluxului de muncă cu numărul de persoane angajate, instruirea și perfecționarea personalului astfel încât să fie capabil să se adapteze schimbărilor constante, reprezintă aspecte ce duc la performanțe ridicate în orice domeniu. Un departament care reușește să facă față provocărilor și poate transforma un obstacol într-o oportunitate de a dezvolta resursa umană poate fi considerat performant, devenind un veritabil avantaj competitiv pentru întreaga organizație.

Bibliografie:

Armstrong Micheal, *Armstrong's handbook of human resource management practice* (Eleventh ed.). Kogan Page, 2009.

Bocean Claudiu George, *Managementul resurselor umane*, Editura Pro Universitaria, București, 2015.

Burloiu Petre, *Managementul resurselor umane*, Editura Lumina Lex, 1997.

Cole G.A., *Managementul personalului*, Editura Codecs, București, 2001.

www.administrare.info

www.transgaz.ro

PROCESUL DECIZIONAL VIZÂND ADOPTAREA HOTĂRÂRILOR CU CARACTER NORMATIV ALE CONSILIULUI LOCAL

Autor: Diana-Maria TOMUȘ (PAVEL)¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Administrație Publică

Coordonator: Lector univ. dr. Laurențiu ȘONERIU

Rezumat: Prezenta lucrare a fost realizată cu scopul de a prezenta succint principalele dispoziții legale, cu precădere, din Codul administrativ aprobat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare și din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările și completările ulterioare, referitoare la etapele procesului decizional vizând adoptarea hotărârilor de Consiliu local cu caracter normativ, evidențind, totodată, opiniile exprimate în literatura juridică de specialitate cu privire la tematica abordată.

Cuvinte-cheie: proces decizional, hotărâri, Consiliu local, legislație, doctrină.

Introducere

Doctrina de specialitate a subliniat, în numeroase rânduri, importanța procesului decizional privind adoptarea hotărârilor de către Consiliul local, în sensul că acestea includ norme juridice prin care Consiliul local rezolvă problemele de interes public aflate în competența acestora de soluționare, manifestându-și astfel autoritatea în comunitățile pe care le reprezintă. Astfel evidențiem faptul că hotărârile Consiliului local

¹ Adresă de email autor: dianamaria.tomus@ulbsibiu.ro

cu caracter normativ sau individual, sunt acte administrative care produc efecte pentru cetățenii unei anumite unități administrativ-teritoriale.

Tipurile de ședințe ale Consiliului local

Forma de lucru specifică organelor colegiale, inclusiv a Consiliului local, este ședința. Potrivit reglementărilor art. 133 din Codul administrativ², Consiliul local se poate întruni, la cererea primarului, în *ședințe ordinare*, cel puțin o dată pe lună și în *ședințe extraordinare*, ori de câte ori este necesar, la cererea primarului, la cererea a cel puțin unei treimi din numărul consilierilor locali în funcție sau la cererea primarului în anumite situații de urgență³. Ședințele extraordinare se pot organiza și *de îndată*.

Convocarea ședințelor Consiliului local

În conformitate cu prevederile art. 134 alin. (1) din Codul administrativ, *Consiliul local se convoacă* prin următoarele modalități:

- a) *prin dispoziție a primarului, în cazurile prevăzute la art. 133 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c);*
- b) *prin convocare semnată de către consilierii locali care au această inițiativă, în cazul prevăzut la art. 133 alin. (2) lit. b).*

Consilierii locali sunt convocați în scris sau prin intermediul mijloacelor electronice, prin grija secretarului general al unității administrativ-teritoriale. Data ședinței Consiliului local transmisă prin intermediul convocatorului este stabilită cu respectarea termenelor procedural legale în vigoare. Astfel, pentru ședințele ordinare, în termen de 5 zile de la comunicarea dispoziției de convocare și pentru ședințele extraordinare, în termen de 3 zile de la data comunicării dispoziției/documentului de convocare.

² Codul administrativ al României a fost aprobat prin O.U.G. nr. 57/2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 5 iulie 2019, cu modificările și completările ulterioare.

³ V. Vedinaș, *Drept administrativ*, Ediția a XIII-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 244.

Potrivit art. 134 alin. (5) din Codul administrativ, *documentul de convocare cuprinde, obligatoriu, următoarele informații despre ședință:*

- a) data și ora desfășurării;*
- a^1) modalitatea de desfășurare;*
- a^2) locul desfășurării, în cazul ședințelor desfășurate cu participarea fizică a consilierilor locali, sau aplicațiile electronice folosite, în cazul ședințelor desfășurate prin mijloace electronice;*
- b) proiectul ordinii de zi;*
- c) materialele înscrise pe proiectul ordinii de zi;*
- d) modalitatea prin care sunt puse la dispoziția consilierilor locali, potrivit opțiunilor acestora, materialele înscrise pe proiectul ordinii de zi;*
- e) indicarea comisiilor de specialitate cărora le-au fost trimise spre avizare proiectele de hotărâri;*
- f) invitația de a formula și de a depune amendamente la proiectele de hotărâri.*

Secretarul general al unității administrativ-teritoriale consemnează evidența prezenței sau absenței consilierilor locali la convocările pentru ședințe. În toate cazurile, convocarea se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

Ordinea de zi a ședințelor Consiliului local

Secretarul general al unității administrativ-teritoriale și compartimentele de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului redactează proiectul ordinii de zi a ședinței consiliului local, care se constituie ca anexă la documentul de convocare.

Pe proiectul ordinii de zi trebuie înscrise proiectele de hotărâri, iar în conformitate cu prevederile art. 135 alin. (3) din Codul administrativ, *„proiectul ordinii de zi a ședinței Consiliului local poate cuprinde proiecte de hotărâri, cu menționarea titlului și a inițiatorului, rapoarte ale primarului, ale viceprimarului, ale consilierilor locali, ale comisiilor de specialitate, ale comisiilor speciale sau mixte, rapoarte sau informații ale conducătorilor organismelor prestatoare de servicii publice*

și de utilitate publică în unitățile administrativ-teritoriale, după caz, precum și orice alte probleme de interes local”.

Transparența privind proiectul ordinii de zi se realizează prin aducerea la cunoștința locuitorilor comunei, orașului sau municipiului prin intermediul mass-media, prin afișarea pe pagina de internet a unității administrativ-teritoriale sau prin orice alt mijloc de publicitate.

Menționăm faptul că, în cazul în care în anumite unități administrativ-teritoriale cetățenii aparținând minorităților naționale au o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, proiectele ordinii de zi se vor aduce la cunoștință publică și în limbile acestora.

În baza prevederilor art. 135 alin. (6) – (8) din Codul administrativ, ordinea de zi se aprobă de către Consiliul local cu majoritate simplă, și poate fi suplimentată, cu aceeași majoritate simplă, numai pentru problemele urgente.

Proiectele de hotărâri ale Consiliului local

Conform art. 136 alin. (1) din Codul administrativ, *„proiectele de hotărâri pot fi inițiate de primar, de consilierii locali sau de cetățeni”*, elaborarea acestora realizându-se cu sprijinul secretarului general al unității administrativ-teritoriale și al compartimentelor de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului.

Proiectele de hotărâri și referatele de aprobare, întocmite în conformitate cu normele de tehnică legislative în vigoare, însoțite, după caz, și de alte documente justificative se înregistrează și se transmit de către secretarul general al unității administrativ – teritoriale către:

„a) compartimentele de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului în vederea analizării și întocmirii rapoartelor de specialitate;

b) comisiile de specialitate ale consiliului local în vederea debaterii și întocmirii avizelor.”

Primarul unității administrativ-teritoriale nominalizează compartimentele de resort și comisiile de specialitate cărora li se vor transmite proiectele de hotărâri ale consiliului local.

Potrivit prevederilor art. 136 alin. (8) din Codul administrativ, „fiecare proiect de hotărâre înscris pe ordinea de zi a ședinței Consiliului local este supus dezbaterii numai dacă este însoțit de:

- a) referatul de aprobare, ca instrument de prezentare și motivare, semnat de inițiator;
- b) rapoartele compartimentelor de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului;
- c) avizele cu caracter consultativ ale comisiilor de specialitate ale Consiliului local;
- d) alte documente prevăzute de legislația specială”.

Dispozițiile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată⁴, prevăd faptul că „în cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative autoritatea administrației publice are obligația să publice un anunț referitor la această acțiune pe site-ul propriu, să-l afișeze la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului și să-l transmită către mass-media centrală sau locală, după caz. Autoritatea administrației publice va transmite proiectele de acte normative tuturor persoanelor care au depus o cerere pentru primirea acestor informații”. Potrivit aceluiași act normativ, se prevede că anunțul privind elaborarea unui proiect de act normativ se va aduce la cunoștința publicului cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte de supunerea spre avizare de către autoritățile publice și va cuprinde următoarele informații: *data afișării; o notă de fundamentare, o expunere de motive; un referat de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus; un studiu de impact și/sau de fezabilitate, după caz; textul complet al proiectului actului respectiv; termenul-limită, locul și modalitatea în care cei interesați pot trimite în scris propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare privind proiectul de acte normative, care vor putea fi transmise în cel mult 10 zile calendaristice de la data publicării anunțului.*

⁴ Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 749 din 3 decembrie 2013, cu modificările și completările ulterioare.

Menționăm faptul că, potrivit art. 7 alin. (9) din Codul administrativ, *„autoritatea publică în cauză este obligată să decidă organizarea unei întâlniri în care să se dezbată public proiectul de act normativ, dacă acest lucru a fost cerut în scris de către o asociație legal constituită sau de către o altă autoritate publică”*.

Cvorumul ședințelor Consiliului local

În sens general, *cvorumul se referă la numărul minim de membri necesar ca să se realizeze o întrunire valabilă a organului colegial; sancțiunea neîntrunirii cvorumului de prezență este sancțiunea actelor adoptate în aceste condiții*⁵.

Articolul 137 din Codul administrativ reglementează aspecte legale privind cvorumul ședințelor Consiliului local.

Astfel, potrivit art. 137 alin. (1) din Codul administrativ *„ședințele Consiliului local se desfășoară legal în prezența majorității consilierilor locali în funcție; se consideră prezenți la ședință și consilierii locali care participă prin utilizarea oricăror mijloace electronice”*.

Prezența consilierilor locali la ședințele de consiliu este obligatorie, Codul administrativ enumerând expres cazurile în care aceștia pot absenta motivat, respectiv următoarele situații (art. 137 alin. (2) Cod administrativ):

- a) boală care a necesitat spitalizarea sau a unei stări de sănătate pentru care s-a eliberat certificat de concediu medical;*
- b) deplasare în străinătate;*
- c) eveniment de forță majoră;*
- d) în cazul decesului soției/soțului consilierului local sau al unei rude de până la gradul al II-lea a consilierului local ales ori al soției/soțului acestuia, inclusiv;*
- e) alte situații prevăzute în Regulamentul de Organizare și funcționare a Consiliului local.*

⁵ L. Șoneriu, Tehnici și metode de adoptare a deciziei publice, Suport de curs pentru învățământul la distanță, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 2022, p. 32.

În cazul în care un consilier local absentează nemotivat, de două ori consecutiv, acesta este sancționat disciplinar, în conformitate cu prevederile legale în vigoare. În același timp, consilierul local care nu poate lua parte la ședința Consiliului are obligația de a înștiința secretarul general al unității administrativ-teritoriale.

Totodată, consilierii locali au obligația de a se înregistra în evidența de prezență ținută de secretarul general al unității administrativ-teritoriale.

Desfășurarea ședințelor Consiliului local

În conformitate cu art. 138 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, este consacrat caracterul public al ședințelor Consiliului local, acesta fiind dat de următoarele aspecte:

- a) accesul celor interesați, în condițiile legii, la procesele-verbale ale ședințelor Consiliului local;*
- b) accesul celor interesați, în condițiile legii, la proiectele de hotărâri, la hotărârile Consiliului local, precum și la instrumentele de prezentare și de motivare a acestora;*
- c) posibilitatea cetățenilor cu domiciliul sau reședința în unitatea/subunitatea administrativ-teritorială respectivă de a asista la ședințele consiliului local și/sau de a le urmări pe internet, în condițiile regulamentului de organizare și funcționare a consiliului local.*

În vederea asigurării unei transparențe decizionale la nivelul administrației publice, în baza prevederilor art. 8 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se reglementează faptul că *participarea persoanelor interesate la lucrările ședințelor publice se va face în următoarele condiții:*

- a) anunțul privind ședința publică se afișează la sediul autorității publice, inserat în site-ul propriu și se transmite către mass-media, cu cel puțin 3 zile înainte de desfășurare;*
- b) acest anunț trebuie adus la cunoștința cetățenilor și a asociațiilor legal constituite care au prezentat sugestii și propuneri*

în scris, cu valoare de recomandare, referitoare la unul dintre domeniile de interes public care urmează să fie abordat în ședință publică;

c) anunțul va conține data, ora și locul de desfășurare a ședinței publice, precum și ordinea de zi.

Difuzarea anunțului și invitarea specială a unor persoane la ședința publică sunt în sarcina responsabilului desemnat pentru relația cu societatea civilă.

Totodată, potrivit art. 8 alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, „participarea persoanelor interesate la ședințele publice se va face în limita locurilor disponibile în sala de ședințe, în ordinea de precădere dată de interesul asociațiilor legal constituite în raport cu subiectul ședinței publice, stabilită de persoana care prezidează ședința publică, iar ordinea de precădere nu poate limita accesul mass-mediei la ședințele publice”.

Potrivit art. 13 din Constituția României coroborat cu art. 138 alin. (3) din Codul administrativ, apreciem faptul că lucrările ședințelor de consiliu se desfășoară în limba română, care este limba oficială în stat; în cazul în care în consiliile locale, consilierii locali aparținând unei minorități naționale reprezintă cel puțin 20% din numărul total, la ședințele consiliului local se poate utiliza și limba minorității respective, însă, în toate cazurile, documentele ședințelor de Consiliu local se întocmesc și se aduc la cunoștință publică în limba română.

Conform prevederilor art. 138 alin. (4) din Codul administrativ, „la lucrările Consiliului local pot asista și lua cuvântul, fără drept de vot, prefectul, președintele consiliului județean sau reprezentanții acestora, deputații și senatorii, miniștrii și ceilalți membri ai Guvernului, secretarii și subsecretarii de stat, conducătorii serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe centrale, conducătorii compartimentelor de resort și conducătorii organismelor prestatoare de servicii publice sau de utilitate publică din unitățile administrativ-teritoriale, în problemele ce privesc domeniile lor de res-

ponsabilitate, precum și alte persoane interesate, în condițiile prevăzute în regulamentul de organizare și funcționare a consiliului local”.

Dezbaterea proiectelor de hotărâri sau a diferitelor probleme se realizează, de regulă, în ordinea în care acestea sunt înscrise pe ordinea de zi aprobată.

Prin articolul 138 alin. (6) din Codul administrativ se reglementează faptul că *„președintele de ședință este obligat să asigure luarea cuvântului de către inițiator pentru susținerea proiectului de hotărâre ori de câte ori acesta o solicită, precum și de către delegatul sătesc, după caz”*. Asigurarea procesului de transparență decizională în cadrul ședințelor Consiliului local este consolidat și prin art. 9 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, care prevede că *„persoana care prezidează ședința publică oferă invitațiilor și persoanelor care participă din proprie inițiativă posibilitatea de a se exprima cu privire la problemele aflate pe ordinea de zi”*, punctele de vedere ale acestora având însă doar valoare de recomandare.

Luarea cuvântului de către consilierii locali la dezbateri se face în ordinea în care aceștia s-au înscris la cuvânt și trebuie să se refere doar la problema care face obiectul dezbaterii; președintele de ședință are dreptul de a limita intervențiile fiecărui consilier local cu privire la proiectul de hotărâre dezbătut, precum și de a propune timpul total de dezbateri a proiectului respectiv. Asupra proiectelor de hotărâri au loc dezbateri generale sau pe articole, acestea putând suferi amendamente de fond sau de formă.

Articolul 138 alin. (11) din Codul administrativ prevede că *„este interzisă adresarea de insulte sau calomnii de către consilierii locali prezenți la ședință, precum și dialogul dintre vorbitori și persoanele aflate în sală”*.

Sinteza lucrărilor fiecărei ședințe a Consiliului local sunt consemnate într-un proces-verbal, semnat de către președintele de ședință și de către secretarul general al unității administrativ-teritoriale, asumându-și astfel responsabilitatea veridicității celor consemnate prin acesta; acest proces-verbal cuprinzând menționarea exactă a opiniilor exprimate va fi supus aprobării consiliului local în cadrul următoarei ședințe de consiliu.

În temeiul art. 138 alin. (16) din Codul administrativ, „*procesul-verbal semnat de președintele de ședință și de către secretarul general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, precum și documentele care au fost dezbătute în ședința anterioară se depun într-un dosar special al ședinței respective, care se numerotează și se sigilează de președintele de ședință și de secretarul general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, după aprobarea procesului-verbal sau de către persoana cu atribuții în acest sens, desemnată în condițiile legii*”.

Sintetizând cele expuse mai sus, apreciem faptul că procesul-verbal al ședinței consiliului local trebuie să cuprindă următoarele elemente⁶:

- a) date privind convocarea ședinței;
- b) sinteza dezbaterilor din cadrul ședinței;
- c) modul în care și-a exercitat votul fiecare consilier local;
- d) semnătura președintelui de ședință;
- e) semnătura secretarului general al unității administrativ-teritoriale.

Conform prevederilor art. 11 din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, coroborat cu art. 138 alin. (17) din Codul administrativ, apreciem faptul că, secretarul general al unității administrativ-teritoriale va afișa procesul-verbal al ședinței, în termen de 3 zile de la aprobare, la sediul primăriei și pe site-ul propriu al instituției.

Totodată, în baza prevederilor art. 12 alin. (1) și alin. (2) din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, autoritățile publice sunt obligate să elaboreze și să arhiveze minutele ședințelor publice, iar, când este necesar, aceste ședințe pot fi înregistrate, putând fi făcute publice, la cerere, în baza prevederilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare⁷.

⁶ D.C. Mătă, *Drept administrativ*, Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Volumul I, Editura Universul Juridic, București, 2021, p. 267.

⁷ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 23 octombrie 2001.

Adoptarea, comunicarea și aducerea la cunoștință a hotărârilor Consiliului local

În conformitate cu prevederile art. 139 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, Consiliul local poate adopta hotărâri cu votul *majorității simple* sau ale *majorității absolute* a consilierilor locali, cu excepția hotărârilor privind dobândirea sau înstrăinarea dreptului de proprietate în cazul bunurilor imobile care se adoptă de Consiliul local cu *majoritatea calificată*, de două treimi din numărul consilierilor locali în funcție. Hotărârile adoptate de către Consiliul local se comunică, în mod obligatoriu, atât primarului unității administrativ-teritoriale cât și prefectului județului.

Majoritatea se referă la numărul minim de voturi necesar pentru adoptarea unei decizii administrative concretizate într-un act administrativ (votarea)⁸. Potrivit prevederilor art. 5, lit. bb) din Codul administrativ, *majoritatea reprezintă numărul de voturi necesar a fi exprimate de membrii unui organ colegial pentru adoptarea unui act administrativ, stabilit în condițiile legii*.

Articolul 5 lit. cc), lit. dd) și lit. ee) din Codul administrativ relementează noțiunile de *majoritate absolută*, *majoritate calificată* și *majoritate simplă*, astfel:

,,cc) majoritatea absolută - primul număr natural strict mai mare decât jumătate din totalul membrilor în funcție ai organului colegial;

dd) majoritatea calificată - primul număr natural care este mai mare decât valoarea numerică rezultată în urma aplicării fracției/procentului stabilite/stabilit prin lege la totalul membrilor organului colegial stabilit în condițiile legii;

ee) majoritatea simplă - primul număr natural mai mare decât jumătate din totalul membrilor prezenți la o ședință a organului colegial, cu condiția îndeplinirii cvorumului”.

⁸ L. Șoneriu, Tehnici și metode de adoptare a deciziei publice, Suport de curs pentru învățământul la distanță, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 2022, p. 32.

Votul majorității absolute a consilierilor locali este necesar în cazul adoptării următoarelor hotărâri ale Consiliului local;

- „a) hotărârile privind bugetul local;*
- b) hotărârile privind contractarea de împrumuturi, în condițiile legii;*
- c) hotărârile prin care se stabilesc impozite și taxe locale;*
- d) hotărârile privind participarea la programe de dezvoltare județeană, regională, zonală sau de cooperare transfrontalieră;*
- e) hotărârile privind organizarea și dezvoltarea urbanistică a localităților și amenajarea teritoriului;*
- f) hotărârile privind asocierea sau cooperarea cu alte autorități publice, cu persoane juridice române sau străine;*
- g) hotărârile privind administrarea patrimoniului;*
- h) hotărârile privind exercitarea atribuțiilor prevăzute la art. 92;*
- i) alte hotărâri necesare bunei funcționări a Consiliului local, stabilite prin legi speciale sau regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului local”.*

Potrivit autoarei V. Vedinaș, practica funcționării organelor colegiale evidențiază utilizarea a două metode de vot: *votul deschis* care permite identificarea votantului (în acest caz, libertatea acestuia este îngrădită de posibilitatea de a suporta diverse consecințe, ca urmare a voinței exprimate) și care se exprimă prin *ridicarea mâinii, apel nominal efectuat de președintele de ședință sau electronic* și *vot secret* care asigură anonimatul votantului (libertatea de voință a votantului este respectată), utilizându-se, în general, *buletine de vot cu opțiunile „da” sau „nu”*, abținerile considerându-se voturi împotrivă. Consiliul local stabilește când se recurge la votul secret, însă hotărârile cu caracter individual cu privire la persoane se adoptă întotdeauna prin vot secret, cu excepțiile prevăzute de lege⁹. Hotărârile cu caracter normativ se adoptă, în general, de către Consiliul local cu vot deschis.

⁹ V. Vedinaș, *Drept administrativ*, Ediția a XIII-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022, p. 245.

În baza prevederilor art. 139 alin. (11) din Codul administrativ, *„dacă pe parcursul desfășurării ședinței nu este întrunită majoritatea legală necesară pentru adoptarea proiectului de hotărâre, președintele de ședință amână votarea până la întrunirea acesteia”*.

Dacă în urma dezbaterilor din cadrul ședinței Consiliului local se impun modificări de fond ale proiectelor de hotărâre, acesta se va retransmite spre reexaminare inițiatorului precum și compartimentelor de specialitate.

Considerăm oportun a sublinia faptul că, în baza art. 139 alin. (13) din Codul administrativ se prevede faptul că *„proiectele de hotărâri respinse de Consiliul local nu pot fi readuse în dezbaterile acestuia în cursul aceleiași ședințe”*.

Hotărârile Consiliului local sunt acte administrative, care pot avea caracter normativ sau individual și care intră în vigoare la data aducerii la cunoștință publică a hotărârilor cu caracter normativ și la data comunicării hotărârilor cu caracter individual¹⁰.

În conformitate cu prevederile art. 1 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, coroborat cu dispozițiile art. 197 alin. (4) din Codul administrativ hotărârile adoptate de Consiliul local se aduc la cunoștință și se comunică prin grija secretarului general al unității administrativ-teritoriale.

Totodată menționăm că în temeiul art. 198 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, hotărârile cu caracter normativ devin obligatorii de la data aducerii la cunoștință publică, în termen de 5 zile de la data comunicării oficiale către prefect.

Semnarea și contrasemnarea hotărârilor Consiliului local

În conformitate cu prevederile art. 140 alin. (1) din Codul administrativ, *„după desfășurarea ședinței, hotărârile Consiliului local se semnează de către președintele de ședință și se contrasemnează,*

¹⁰ Ibidem, p. 246.

pentru legalitate, de către secretarul general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale”.

Semnarea unui act administrativ este o operațiune/formalitate esențială, ce permite verificarea competenței de emitere a actului, indispensabilă pentru existența deciziei administrative¹¹.

Contrasemnarea actului administrativ presupune o „autentificare” a semnăturii persoanei competente și se asociază răspunderea contrasemnatarului în ceea ce privește legalitatea deciziei administrative¹².

Președintele de ședință poate refuza, în scris, semnarea hotărârii Consiliului local, drept pentru care, în acest caz, hotărârea este semnată de doi consilieri locali care au fost prezenți la ședință, aleși conform Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului local.

În cazul în care secretarul general al unității administrativ-teritoriale consideră hotărârea ilegală, acesta nu contrasemnează, expunând în scris, motivat alegerea sa, care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

Funcționarea comisiilor de specialitate

În conformitate cu dispozițiile art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, „*comisiile de specialitate lucrează în plen și deliberază cu votul majorității simple a membrilor lor*”, indiferent dacă acesta se desfășoară prin intermediul mijloacelor electronice.

Participarea membrilor comisiei la ședințele acesteia este obligatorie, iar în cazul în care un consilier absentează continuu, nemotivat, președintele comisiei poate propune aplicarea de sancțiuni.

Comisia de specialitate poate invita să participe la ședințele acesteia specialiști din cadrul aparatului de specialitate al primarului sau din afara acestuia. Ședințele comisiei de specialitate sunt, de regulă, publice, însă se pot desfășura și cu ușile închise. Convocarea ședințelor comisiei se realizează de către președintele acesteia cu cel puțin 3 zile înainte sau de îndată.

¹¹ L. Șoneriu, Tehnici și metode de adoptare a deciziei publice, Suport de curs pentru învățământul la distanță, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 2022, p. 34.

¹² Ibidem, p. 34.

Potrivit art. 141 alin. (7) din Codul administrativ, „ordinea de zi se aprobă de comisie la propunerea președintelui, oricare dintre membrii comisiei poate cere includerea pe ordinea de zi a unor probleme”.

Articolul 141 alin. (8) din Codul administrativ reglementează faptul că „ședințele comisiilor de specialitate se desfășoară înaintea ședințelor Consiliului local, atunci când ordinea de zi a ședinței acestuia cuprinde sarcini sau proiecte de hotărâri asupra cărora i se solicită avizul”.

Avizul cu caracter consultativ al comisiei este întocmit de către secretarul comisiei sau, în lipsa acestuia, de către un alt consilier local, membru al comisiei, în baza tuturor propunerilor și amendamentelor formulate de către membrii acesteia. Avizele astfel întocmite de către comisiile de specialitate sunt prezentate secretarului general al unității administrativ-teritoriale care are obligația de a le transmite consilierilor locali, cel mai târziu înainte de aprobarea ordinii de zi.

În general, votul în cadrul ședințelor comisiilor de specialitate este deschis, dar comisia poate hotărî și pentru exercitarea unui vot secret.

În temeiul art. 141 alin. (14) și alin. (15) din Codul administrativ se reglementează faptul că „lucrările ședințelor comisiei se consemnează, prin grija secretarului acesteia, într-un proces-verbal, după încheierea ședinței, procesul-verbal este semnat de către președintele și secretarul comisiei”, precum și faptul că „președintele poate încuviința ca procesele-verbale ale ședințelor să fie consultate de alte persoane interesate care nu au participat la ședință, cu excepția proceselor-verbale întocmite în ședințele ale căror lucrări s-au desfășurat cu ușile închise”.

Concluzii

Având în vedere faptul că, la momentul actual, în România, Codul administrativ este actul juridic normativ care reglementează activitatea administrației publice, fiecare Consiliu local, în procedura administrativă de adoptare a hotărârilor va trebui să țină seama, cu precădere, de actele și formalitățile necesare a fi întreprinse, prevăzute de acest act.

În concluzie, ținând seama de toate aspectele prezentate în cadrul prezentei lucrări, fundamentată atât din punct de vedere legislativ cât

și din punct de vedere al doctrinei de specialitate, putem spune că validitatea hotărârilor Consiliului local există doar atunci când sunt îndeplinite toate formalitățile procedurale anterioare, concomitente cât și posterioare adoptării acestora, care implică asigurarea transparenței în administrația publică cât și liberul acces la informațiile de interes public.

Bibliografie

Măță Dan Constantin, *Drept administrativ*, volumul I, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2021.

Șoneriu Laurențiu, *Tehnici și metode de adoptare a deciziei publice, Suport de curs pentru învățământul la distanță*, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, 2022.

Vedinaș Verginia, *Drept administrativ*, Ediția a XIII-a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2022.

Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

Ordonanța de Urgență nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare.

IMPLICAȚII ALE LEADERSHIP-ULUI ȘI ALE ETICII ÎN ORGANIZAȚIILE DOMENIULUI ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE

Autor: Petrică PRUNARU¹.

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat:
Managementul Ordinii și Siguranței Publice
Coordonator: Lector univ. dr. Ioana Hulpuș*

Rezumat: *Această lucrare își propune să prezinte o perspectivă asupra rolului leadership-ului etic în promovarea unuia dintre cele mai importante aspecte din organizațiile ordinii și siguranței publice și anume, menținerea integrității poliției în formarea unei bune decizii etice și a sentimentului de scop profesional. Leadership-ul etic presupune ca indivizii să se comporte conform unor principii și valori recunoscute de societate ca o bază solidă pentru binele comun. Acestea includ integritatea, respectul, încrederea, corectitudinea, transparența și onestitatea.*

Un exemplu de bune practici pe care lucrarea îl aduce în atenție este cazul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, care a dezvoltat atât cadrul necesar pentru promovarea standardelor de etică pentru organizațiile domeniului prin înființarea Colegiului de Poliție și elaborarea Codului de Etică, acționând în același timp pentru dezvoltarea leadership-ului pentru întreg personalul implicat printr-o structură nou înființată, Centrul Național pentru Conducerea Poliției.

Cuvinte-cheie: *leadership-ul etic, organizații, ordinea și siguranța publică, Colegiul de Poliție, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord.*

¹ Adresa de email autor: petrica.prunaru@ulbsibiu.ro

Introducere

Fred Kofman scria: „*A fi conștient înseamnă a fi treaz, atent. A trăi în mod conștient înseamnă a fi deschis să percepem lumea din jurul nostru și din interiorul nostru, să înțelegem circumstanțele noastre și să decidem cum să răspundem la acestea într-un mod care să ne onoreze nevoile, valorile și obiectivele*”².

Dintr-o perspectivă colectivă, liderii îi pot inspira pe cei din jur să se comporte etic. Fiind un exemplu și dând direcția pentru un astfel de comportament, alții vor observa și vor acționa în mod similar. În acest fel, liderii etici pot influența pozitiv colectivul unei organizații prin promovarea unui set de acțiuni pe care aceștia le pot adopta pentru binele comun.

La nivel personal, a fi un lider etic este esențial pentru credibilitate și reputație. Dacă cineva își propune să fie un lider, este un joc lung. Un comportament lipsit de etică poate scoate automat un lider din joc și poate afecta grav organizația în care activează. În plus, comportamentele lipsite de etică deteriorează adesea stima de sine, ducând la un rezultat slab și la o oportunitate ratată de a-și exprima întregul potențial³.

Leadership-ul joacă un rol critic în succesul oricărei organizații, iar forțele de ordine nu fac excepție în acest sens. Poliția este o componentă esențială a societății, iar conducerea eficientă în aplicarea legii este crucială pentru menținerea încrederii publicului pentru promovarea siguranței și pentru asigurarea furnizării eficiente și eficace a serviciilor. Ca să fii un lider eficient, trebuie să posezi o combinație de abilități, trăsături și tehnici care promovează un mediu de lucru pozitiv, în timp ce atingi obiectivele organizației⁴.

² F. Kofman, *Conscious Business: How to build value through values*, Sounds True, 2013, p.28.

³ G. Villirilli, *The importance of being an ethical leader and how to become one*, 2021, disponibil pe <https://www.betterup.com/blog/the-importance-of-an-ethical-leader>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

⁴ *Strategies For Effective Leadership in Law Enforcement*, disponibil pe <https://intime.com/industries/police/strategies-for-effective-leadership-in-law-enforcement/>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

Caracteristicile unui lider din organizațiile privind ordinea și siguranța publică

Poliția a reprezentat întotdeauna mai mult decât doar aplicarea legii. Ea cuprinde menținerea păcii, menținerea ordinii, managementul traficului, educarea publicului, securitatea internă și siguranța publică. Mai presus de toate, poliția înseamnă a servi oamenii în comunitate. Pentru a îndeplini toate aceste cerințe, polițiștii trebuie să facă mai mult decât să aplice legea. Ei trebuie să păstreze ordinea într-o societate din ce în ce mai diversificată.

Poliția cere abilități mentale și emoționale excepționale, precum și competențe excelente în domeniul relațiilor umane, comunicare și leadership etc. Mai simplu spus, ofițerii de poliție de astăzi trebuie să posede „abilități de oameni”⁵.

În orice organizație de poliție, utilizarea efectivă a două instrumente – *autoritatea și puterea* – constituie un aspect crucial al conducerii. *Autoritatea* este un drept legitim acordat de o organizație unui individ de a direcționa activități, persoane sau o funcție a organizației. *Puterea* este capacitatea unui individ de a influența alte persoane sau grupuri, pentru a modela direcția și prioritățile unei organizații și pentru a influența situații și o varietate de lucruri și obiecte. Aici este vorba despre *o capacitate a persoanei*⁶.

Poliția trebuie să mențină siguranța publică printr-un management competent al riscului, care presupune identificarea, evaluarea și prioritizarea riscurilor. Ofițerul de poliție cu experiență va evalua rapid situația și va înțelege sarcinile critice necesare.⁷

⁵ P.J. Ortmeier, Joseph J. Davis, *Police Administration: A Leadership Approach*, McGraw-Hill, 2011, p.168.

⁶ Ibidem.

⁷ M. Roycroft, L. Brine, *Modern Police Leadership: Operational Effectiveness at Every Level*, Springer Nature Switzerland AG, 2021, p.449.

Pregătirea polițiștilor în contextul leadership-ului

Conform uneia dintre teoriile și postulatele curriculare, curriculumul de educație și formare polițienească poate fi definit ca procesul educațional care vizează dezvoltarea polițiștilor și dobândirea competențele necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor lor⁸.

Sistemele de poliție din toate țările dezvoltate sunt pe orizontală și verticală. Pe orizontală se manifestă într-un număr mare de specialități și locuri de muncă diferite de poliție, iar pe verticală reprezintă consecința organizării ierarhice a sistemului pe mai multe niveluri. Sistemul se bazează pe avansarea în cariera polițienească prin obținerea unor niveluri de calificare și a câștigării vechimii în gradele de poliție.

În teoria managementului, sistemul este alcătuit din trei niveluri ierarhice principale⁹:

- management de nivel superior (sau nivel strategic);
- management de nivel mediu (sau nivel tactic);
- management de prim nivel (sau nivel operativ).

Sarcina fundamentală a sistemului de educație polițienească este de a oferi măsuri pentru satisfacerea tuturor nevoilor legate de dobândirea competențelor necesare îndeplinirii sarcinilor de poliție, indiferent de nivelul ierarhic și de specializare. În mod cert pregătirea managerilor de poliție are un loc strategic în cadrul acestui sistem, aceasta reprezentând un factor de performanță.

La nivelul Uniunii Europene, prin agențiile sale responsabile cu formarea ofițerilor de poliție sau a agenților de aplicare a legii, CEPOL și FRONTEX, se oferă programe care sunt legate de leadership (CEPOL, 2019). FRONTEX, agenția responsabilă, printre altele și cu instruirea polițiștilor de frontieră din statele membre UE, oferă posibilități și mai mari. În funcție de capacitățile organizatorice ale unui stat membru UE, ofițerii de poliție pot aplica pentru un program de studii de master

⁸ S. Bratkovic, Kurikulumski kontekst strukovnog policijskog obrazovanja. Pedagogijska istraživanja, 12(1-2), 2015, pp.133-146.

⁹ G. Roger, Theory and Practice of Leadership, Sage Publication Ltd, 2006.

în management strategic al frontierei care, dacă este finalizat cu succes, duce la o nouă calificare¹⁰.

Uniunea Europeană investește mult efort și acordă asistență statelor membre pentru ridicarea nivelului sistemelor de învățământ și egalizarea acestora în Cadrul european al calificărilor (CEC)¹¹, promovând astfel puternic educația ofițerilor de poliție pe tot parcursul vieții.

Provocările leadership-ului etic din organizațiile de poliție

O mare parte din percepția publicului asupra poliției este influențată de mass-media, iar liderii din poliție sunt așteptați să ofere feedback diverselor posturi de știri din jurisdicția lor. În acest caz, dezvoltarea unei relații cuprinzătoare și profesionale cu mass-media este esențială. Deși majoritatea organizațiilor folosesc ofițeri de informare publică, este important ca atunci când au loc evenimente majore, liderul organizației să se afle în fața camerelor, asumându-și acest important rol.

Adesea mass-media hrănește interesele și curiozitatea publicului, motiv pentru care relațiile bine gestionate cu mass-media pot fi de multe ori un atu. Slab gestionată, o relație îndepărtată va afecta în mod inevitabil percepția publicului asupra poliției și, în cel mai rău caz, va dăuna reputației organizației. Pentru a sprijini organizația poliției, membrii săi trebuie să fie informați cu privire la problemele în curs și la poziția sa în raport cu ele¹².

Funcția de șef al poliției este una „*politică*” și persoana care ocupă această poziție este privită, adesea, ca o persoană publică. Pot apărea evenimente care încordează această relație cu alți funcționari publici. Menținerea unei relații care permite atât șefului poliției, cât și a corpului de conducere să-și înțeleagă rolurile individuale va sprijini relația în vremuri de criză.

¹⁰ <https://www.frontex.europa.eu/>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

¹¹ <https://europa.eu/europass/ro>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

¹² J. Middleton-Hope, Challenges in Contemporary Police Leadership, IPES Working Paper No 3, 2007, disponibil pe <https://www.ipes.info>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

Șeful poliției trebuie să aibă alături pe cei mai buni oameni pe care organizația îi oferă. Acești oameni-cheie trebuie să fie capabili să ia deciziile critice necesare organizației dar și măsuri eficiente pentru a promova prioritățile organizaționale¹³.

De asemenea, membrii executivului trebuie să realizeze că nu toată lumea din organizație se va integra cu fiecare decizie și trebuie să fie pregătiți să avanseze în ciuda barierelor. Acest model de *leadership de consens* durează pentru a se obține fiind nevoie de timp pentru a evalua intrările și pentru a lua deciziile care au o probabilitate mai mare de acceptare.

În mod ideal, o organizație de poliție își dezvoltă politicile de bază direcționând și limitându-și acțiunile în urmărirea obiectivelor pe termen lung, definind apoi procedurile corespunzătoare care trebuie să respecte pentru îndeplinirea corectă a sarcinilor.

Un impact-cheie asupra carierei șefilor de poliție este neînțelegerea și implementarea *strategiilor de prevenire*.¹⁴ De multe ori, apar ocazii când membrii și, uneori chiar șeful poliției se confruntă de exemplu, cu acuzații de hărțuire sexuală¹⁵, voturi de neîncredere și scandal din cauza comportamentului membrilor care atacă reputația organizației.

În acest context considerăm necesar să analizăm legătura dintre valorile etice și leadership, mesajul-cheie fiind că luarea deciziilor etice și aderarea la valorile fundamentale încep de la vârf pentru a fi cu adevărat recunoscute și îmbrățișate de întreg personalul. În cele ce urmează oferim câteva exemple de abateri etice care devin adevărate bariere în calea leadership-ului:

- *Nepotismul*. Este promovarea și tratarea preferențiată a prietenilor apropiați sau rudelor liderului, indiferent dacă merită sau nu. Nepotism într-o organizație generează mediocritate la angajații favorizați și cinism în rândul celorlalți care sunt martori¹⁶.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ <https://ziare.com/rector-academia-de-politie-demisie/>, pagină accesată în data de 29.11.2023.

¹⁶ J. Collins, *Good to Great: Why Some Companies Make the Leap and Others Don't*, Harper Business, 2001.

- O relație intimă cu un subordonat.
- Discriminarea sau alte forme de hărțuire bazate pe motive principale de gen, vârstă, rasă, etnie sau orientare sexuală¹⁷.
- Protejarea organizației de poliție de scandal prin încercarea de a influența rezultatul unei investigații, fie că este o infracțiune, fie o chestiune disciplinară internă, ambele având potențialul de a declanșa un impact negativ asupra reputației organizației. Când șeful poliției se amestecă într-o anchetă, aceasta poate fi interpretată ca un comportament penal sau o încălcare a legislației statutare. În orice caz, exercitarea influenței lovește în moralitatea organizației și integritatea șefului ei.

Șefii de poliției toxici dau dovadă de judecată slabă și comportamente negative, nu dispun de abilități de a construi relații pozitive și nu pot cultiva un mediu de respect reciproc¹⁸.

Model de standarde etice din domeniul ordinii și siguranței publice. Studiu de caz privind Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord

„*Ordinea publică*” reprezintă în esență, absența dezordinii, comportamentul liniștit și ordonat al oamenilor în spațiul public. Impune oamenilor să se comporte în mod rațional și să-i respecte pe ceilalți. Problema este că exuberanța unei persoane pe stradă constituie adesea o supărare pentru alți¹⁹.

Serviciul Procuraturii Coroanei („*The Crown Prosecution Service*”) definește o infracțiune de ordine publică ca un act care implică utilizarea violenței și/sau intimidării de către persoane sau grupuri. Principalele

¹⁷ https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_14_art_1_protocol_12_rum, pagină accesată în data de 29.11.2023.

¹⁸ G. Reed, Toxic Leadership, Military review, 84(4), 2004, pp. 67-71.

¹⁹ History from Police Archives: Study courses and resource material for students of social history, disponibil pe <https://www.open.ac.uk/postgraduate/research-degrees/topic/policing-and-criminal-justice>, pagină accesată în data de 30.11.2023.

infrapecțiuni de ordine publică sunt cuprinse în Partea I a Legii privind Ordinea Publică din 1986 („*The Public Order Act 1986*”)²⁰.

Poliția din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord este preocupată, în principal, de menținerea păcii, de protejarea vieții și a proprietății, de prevenirea și detectarea criminalității, dar aceasta se face numai cu „*consimțământul public*”. În Regatul Unit, dezordinea publică (cum ar fi huliganismul, protestele violente și revoltele) reprezintă o încălcare a „*Păcii Regelui*”²¹.

În mod tradițional, poliția s-a concentrat în mare măsură pe conducerea operațională. Este relativ recent, de când forțele de poliție au început să-și lărgească focalizarea pentru a include mai larg aspecte ale rolului ei, cum ar fi dezvoltarea organizațională. O parte din această schimbare implică un accent tot mai mare pus pe comportamentul etic²².

Codul de Etică²³ din Regatul Unit a fost elaborat de Colegiul de Poliție²⁴ în 2014, în rolul său de organism profesional al poliției. Acesta stabilește și definește standardele exemplare de comportament pentru toți cei care lucrează în poliție. Este un cadru de luare a deciziilor de susținere, pozitiv, de zi cu zi și este o întărire constantă a valorilor și standardelor cu care poliția se mândrește. Este destinat să încurajeze responsabilitatea personală și exercitarea raționamentului profesional; împuternicirea tuturor din poliție pentru a se asigura că fac întotdeauna ceea ce trebuie.

Colegiul de Poliție a înființat Centrul Național pentru Conducerea Poliției (NCPL)²⁵, un centru pentru standarde de conducere²⁶, formare și dezvoltare pentru ofițeri, personal și voluntari la toate gradele. Toți angajații din poliție au un rol de conducere, de la noul recrut la ofițer

²⁰ <https://lordslibrary.parliament.uk/>, pagină accesată în data de 30.11.2023.

²¹ <https://www.mylearning.org/>, pagină accesată în data de 30.11.2023.

²² PEEL: Police leadership 2017, disponibil pe <https://hmicfrs.justiceinspectorates.gov.uk/>, pagină accesată în data de 30.11.2023.

²³ Pauline Ramshaw, Marisa Silvestri, Mark Simson, *Police Leadership: Changing Landscapes*, Springer Nature, 2019, p.7.

²⁴ <https://www.college.police.uk>, pagină accesată în data de 30.11.2023.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

șef. Ofițerii și personalul de poliție trebuie să dea dovadă de leadership din prima zi a carierei până la ultima, fie că este vorba de a prelua conducerea atunci când răspunde la un incident, de mentorat al unui coleg, de a livra un proiect sau de a gestiona o echipă sau un departament.

Pornind de la considerentul că managementul și leadership-ul sunt impetuos necesare în domeniul organizațiilor ordinii și siguranței publice Andy Marsh, CEO în cadrul Colegiului de Poliție declară că toți cei din poliție ar trebui să primească dezvoltarea managerială de care au nevoie, astfel încât să fie pe deplin pregătiți pentru a rezolva mai multe infracțiuni, pentru a menține siguranța oamenilor și pentru a semna orice comportament negativ intern.

Programul de conducere a poliției, ca parte a Centrului Național pentru Conducerea Poliției, este un program în cinci etape care își propune să ofere un standard consecvent de dezvoltare a conducerii pentru oricine lucrează sau se oferă ca voluntar în poliție și dorește să-și extindă cariera sau să se pregătească pentru promovare. Colegiul de Poliție a declarat că aceste noi linii directoare au fost dezvoltate prin colaborarea cu ofițeri de poliție, cu personalul de poliție și cu cadre universitare.

Orientările stabilesc bune practici recomandate pentru investigații eficiente la toate nivelurile de poliție și acoperă fiecare pas al carierei unui ofițer de poliție. Aici se includ: instruire în persoană, online și în teren; resurse pentru dezvoltarea personală; standarde de conducere. Etapa a cincea a programului de conducere a poliției înlocuiește cursul de comandă strategică și trebuie finalizată cu succes înainte ca un candidat să poată fi numit ca ofițer șef.

Realitatea din Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, este aceeași ca în multe alte țări din întreaga lume. Apar constant noi provocări legate de creșterea tipurilor de criminalitate, în special în domeniul precum terorismul, crima organizată și criminalitatea cibernetică, cuplate cu cerințele generate de reducerea cheltuielilor cu serviciile publice și o creștere concentrată pe responsabilitatea funcționarilor publici²⁷. În același timp, populația așteaptă standarde etice înalte de

²⁷ O. Smith, *Deviant leisure: A criminological perspective*, Vol.22 (1), 2016.

la poliția care îi deservește. Încrederea în poliție este vitală, de la șeful organizației până la cel mai mic ofițer de poliție. Etica poliției, din care fac parte onestitatea, integritatea, imparțialitatea și deschiderea, ar trebui să fie ireproșabilă. Mai presus de toate, acest lucru necesită responsabilitate efectivă și leadership pentru a crea o cultură în care standardele înalte de comportament să fie normale. Stabilirea unui cadru formal și elaborarea unui cod de etică menit să garanteze respectarea unor standarde profesionale este pusă în valoare în exemplul supus studiului de valorificare a dimensiunii manageriale.

Dezvoltarea abilităților de leadership în cadrul tuturor categoriilor de personal va contribui semnificativ la această cultură organizațională dezirabilă și la creșterea încrederii instituționale.

Concluzii

Leadership-ul etic din poliție joacă un rol vital în menținerea legii și ordinii, în promovarea siguranței comunității și în stimularea încrederii între agențiile de aplicare a legii și publicul pe care îl deservesc.

Liderii de poliție de succes demonstrează o viziune clară pentru organizațiile lor și dezvoltă planuri strategice pentru a-și atinge obiectivele. Ei își imaginează un viitor în care agențiile lor sunt proactive în abordarea provocărilor emergente, construind relații puternice cu comunitatea și promovând inovația.

Comunicându-și viziunea în mod eficient, liderii își inspiră echipele și își aliniază eforturile către obiectivele comune.

În contextul reducerii cheltuielilor bugetare trebuie pus accent pe leadership, etică și responsabilitatea persoanelor care prestează servicii publicului. Acest lucru înseamnă că se impune ca toți deținătorii de funcții publice din organizațiile de poliție să fie responsabili și să-și demonstreze angajamentul față de standarde etice înalte.

Bibliografie:

Collins Jim, Good to Great: Why Some Companies Make the Leap and Others Don't, Harper Business, 2001.

Gill Roger, Theory and Practice of Leadership, Sage Publication Ltd, 2006.

Kofman Fred, *Conscious Business: How to build value through values*, Sounds True, 2013.

Ortmeier P.J, Davis Joseph J., *Police Administration: A Leadership Approach*, McGraw-Hill, 2011.

Ramshaw Pauline, Silvestri Marisa, Simson Mark, *Police Leadership: Changing Landscapes*, Springer Nature, 2019.

Roycroft Mark, Brine Lindsey, *Modern Police Leadership: Operational Effectiveness at Every Level*, Springer Nature Switzerland AG, 2021.

Bratković Silvio, Kurikulumski kontekst strukovnog policijskog obrazovanja. *Pedagogijska istraživanja*, 12(1-2), 2015, pp. 133-146.

Hope John Middleton, *Challenges in Contemporary Police Leadership*, IPES Working Paper No 3, 2007.

Smith Oliver, *Deviant leisure: A criminological perspective*, Vol. 22 (1), 2016.

Villirilli Giulia, *The importance of being an ethical leader and how to become one*, 2021.

<https://www.college.police.uk>.

<https://europa.eu/europass/ro>.

<https://www.frontex.europa.eu>.

<https://hmicfrs.justiceinspectrates.gov.uk>.

<https://ks.echr.coe.int>.

<https://lordslibrary.parliament.uk>.

<https://www.mylearning.org>.

<https://www.open.ac.uk>.

<https://ziare.com>.

PERFEȚIONAREA FUNCȚIONARILOR PUBLICI DIN CADRUL PRIMĂRIEI COMUNEI SÂNDOMIC

Autor: Tünde ZÖLDI¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Administrație Publică Europeană
Coordonator: Lector univ. dr. Laurențiu ȘONERIU*

Rezumat: *Lucrarea surprinde importanța administrației publice și a guvernării în performanța economică și bunăstarea cetățenilor unei țări. Conform Comisiei Europene, o administrație eficientă este esențială pentru buna gestionare a țării și pentru creșterea economică. Funcția publică are o natură duală, privind atât beneficiarii serviciului public, cât și instituția sau autoritatea publică în care funcționarul își desfășoară activitatea.*

De asemenea articolul evidențiază principiile care guvernează funcția publică, cum ar fi legalitatea, competența, performanța, eficiența și responsabilitatea. Lucrarea abordează și actul administrativ de numire în funcția publică, precizând că acesta reprezintă baza legală a raportului de serviciu și se realizează prin voința unilaterală a autorităților publice. Fișa postului este prezentată ca un instrument documentar esențial în administrația publică, detaliind atribuțiile și responsabilitățile asociate unui post specific.

Cuvinte cheie: *funcție publică, prerogative de putere publică, satisfacerea interesului public, act administrativ, jurământ, fișa postului.*

Introducere

Administrația publică și guvernarea unei țări reprezintă un factor esențial privind performanța economică și bunăstarea cetățenilor țării respective. Administrațiile publice eficiente sunt în serviciul cetățenilor

¹ Adresă de email autor: zolditunde@yahoo.com

și asigură dezvoltarea întreprinderilor. Potrivit Comisiei Europene „o administrație eficientă, suplă și eficientă este o premisă pentru buna gestionare a unei țări, precum și un factor determinant al creșterii economice.”

Potrivit art. 5, lit. b) din Codul administrativ, administrația publică reprezintă „totalitatea activităților desfășurate, în regim de putere publică, de organizare a executării și executare în concret a legii și de prestare de servicii publice, în scopul satisfacerii interesului public”.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, organele administrației publice, instituțiile și serviciile publice au în structura lor funcții publice înființate și aprobate prin lege. Aceste funcții sunt ocupate de un personal de specialitate, denumirea lor generică fiind *funcționari publici*.

Definiția funcției publice

Este important să se facă diferența între angajați ca titularii ai unei funcții, care își desfășoară activitatea într-un regim de drept public, statutar, și salariații obișnuiți, care își desfășoară activitatea în cadrul sistemului administrației publice, în aparatul organelor de stat sau al autorităților locale, prestând activități tehnico-administrative, dar în baza unui contract individual de muncă, în regim de dreptul muncii.

Paul Negulescu, jurist și profesor din perioada interbelică, în lucrarea sa cu denumirea „Tratat de drept administrativ” a definit noțiunea *funcției publice* astfel: „*funcția publică reprezintă complexul de puteri și competențe, organizat de lege pentru satisfacerea unui interes general, în vederea ocupării, în chip temporar, de un titular sau de mai mulți, persoană fizică, care, exercitând puterea în limitele competenței, urmărește realizarea scopului pentru care a fost realizată funcțiunea*”².

Noțiunea *funcției publice* a fost mereu un subiect central și esențial de-a lungul anilor. Numeroși specialiști din domeniul dreptului public și administrației publice s-au ocupat cu definirea noțiunii și conceptului funcției publice.

² P. Negulescu, Tratat de drept administrativ. Principii generale, vol. I, ed. a IV-a, Institutul de Arte Grafice „E.Marvin”, București, 1934, pp. 56-59.

Profesorul universitar. dr. Ioan Santai a îmbinat noțiunea *funcției publice* cu cea al *administrației publice* în felul următor: *În sens larg, funcția publică reprezintă o situație juridică predeterminată normativ constituită dintr-un complex unitar de drepturi și obligații prin a căror realizare se îndeplinește în mod specific competența unui organ de stat exercitându-se puterea publică în conformitate cu atribuțiile ce revin autorității respective.*³

Un grup de autori contemporani au rezumat esența acestei definiții astfel: *funcția publică este un complex de atribuții specifice, prestabilite legal, cu care sunt dotate serviciile publice, atribuții exercitate în mod continuu de către persoane fizice legal investite, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală și locală*⁴.

Diana Marilena Popescu Petrovszki afirmă, că funcția publică are o natură duală: „privește atât pe cei cărora li se adresează funcția publică, anume pe beneficiarii serviciului public – persoane fizice și juridice de drept public sau privat, din țară și străinătate care au obligația corelativă de a îndeplini realizarea funcției publice ..., cât și instituția sau autoritatea publică în care funcționarul își desfășoară activitatea care trebuie la rândul ei să sprijine și să asigure exercitarea atribuțiilor stabilite în fișa postului.”⁵

Nu în ultimul rând trebuie menționată și formula legală a definiției *funcției publice*. Potrivit art. 5 al Ordonanței de urgență nr. 57 din 2019, privind Codul administrativ *funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul exercitării prerogativelor de putere publică de către autoritățile și instituțiile publice.*

³ Ioan Santai, *Drept administrativ și știința administrației*, vol. I, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2002, p. 77.

⁴ Ion Popescu-Slăniceanu, Andy Pușcă, Cosmin Ionuț Enescu, Diana Marilena Petrovszki, *Drept administrativ*, vol. II, Editura Universitară „Danubius”, Galați, 2009, p. 7 și urm.

⁵ Diana Marilena Popescu Petrovszki, *Statutul funcționarilor publici din România și din Uniunea Europeană*, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 2011, p. 212.

Remarcând aspectele funcției publice se poate spune că aceasta este predeterminată legal, drepturile și obligațiile care intră în conținutul ei prestabilite. Descrierea funcției publice este clar specificată, iar atribuțiile și responsabilitățile aferente acesteia sunt consacrate în acte normative.

Trăsăturile funcției publice

Aspectele caracteristice ale funcției publice sunt acele particularități care le deosebesc de un loc de muncă, în sensul tradițional al cuvântului. Aceste aspecte se pot manifesta prin cerințe ori condiții specifice și drepturi prerogative.

Profesorul universitar Emil Bălan în lucrarea sa „Drept administrativ și procedură administrativă” a caracterizat trăsăturile fundamentale ale funcției publice. Astfel, funcția publică este o entitate creată pentru a exercita puterea publică și a îndeplini atribuțiile stabilite prin lege în cadrul instituțiilor publice administrative. Ea are un caracter permanent și funcționează continuu pentru a satisface un interes general, reprezentând un complex de atribuții și puteri în sfera de competență a unei persoane administrative sau a unei instituții publice. Funcțiile publice sunt create prin lege sau prin act de putere, fiind astfel de natură unilaterală și nu contractuală, putând fi modificat sau schimbat conținutul lor tot prin acte unilaterale. Ele sunt orientate către satisfacerea intereselor generale și au un grad de specializare, având competențe determinate de lege pentru a atinge un anumit interes general. Funcțiile publice pot exista și în afara sistemului organelor administrației publice, sub forma stabilimentelor de utilitate publică⁶.

Principii care stau la baza exercitării funcției publice

Exercitarea funcției publice este bazată pe principii stricte și clare, care asigură calitatea înaltă a serviciilor din sistemul administrației publice. Aceste principii contribuie la satisfacerea interesului general, la

⁶ Emil Bălan, *Drept administrativ și procedură administrativă*, Ed. Universitară, București, 2002, pag. 222-223.

buna gestionare a serviciilor publice, la deservirea cetățenilor, întreprinderilor și organizațiilor non-guvernamentale care sunt elementele de bază al economiei unei țări.

Conform articolului 373 din Ordonanța de urgență nr. 57 din 2019, principiile care guvernează funcția publică includ legalitatea, competența, performanța, eficiența, eficacitatea, imparțialitatea, obiectivitatea, transparența, responsabilitatea în conformitate cu legea, orientarea către cetățean, stabilitatea în exercitarea funcției publice, buna-credință și subordonarea ierarhică.

Actul administrativ de numire

Văzând complexitatea aspectelor caracteristice al funcției publice și responsabilitatea atribuțiilor ce îi revin, este clar și evident că aceste funcții pot fi înființate, modificate și desființate în mod unilateral și doar prin acte administrative, emise de către autoritățile publice.

Este de precizat că voința unilaterală a statului ori a unităților administrativ teritoriale – prin care se creează și funcțiile publice – poate fi manifestat prin acte administrative, care au caracter obligatoriu. Profesorul Corneliu Manda, în lucrarea sa menționează că *actul administrativ poate fi definit ca forma juridică principală a activității autorităților administrației publice, care exprimă o manifestare unilaterală și expresă de voință de a genera, a modifica sau a stinge drepturi și obligații, pe baza și în vederea organizării executării legii.*⁷

Conform art. 2 din Legea nr. 793 din 2000 privind contenciosul administrativ, actul administrativ reprezintă o manifestare juridică unilaterală de voință, cu caracter normativ sau individual, din partea unei autorități publice în vederea organizării executării sau executării în concret a legii.

Actul administrativ de numire reprezintă baza legală potrivit căreia funcționarul public exercită raportul de serviciu. Conform dispozițiilor art. 374 din Ordonanța de urgență nr. 57 din 2019 *raporturile de serviciu se nasc și se exercită pe baza actului administrativ de numire,*

⁷ C. Manda, *Drept administrativ. Tratat elementar*. Ediția a IV-a, revăzută și adăugită. București: Lumina Lex, 2007, p. 320.

emis în condițiile legii. Exercițarea raporturilor de serviciu se realizează pe perioadă nedeterminată sau determinată în condițiile prevederilor din prezentul cod.

Totodată art. 528 din Ordonanța de urgență nr. 57 din 2019, dispune că numirea în funcția publică se face prin act administrativ emis în termenele și în condițiile legii de către conducătorul autorității sau instituției publice sau, după caz, de persoana care are competența legală de numire în condițiile unor acte normative specifice.

„Numirea unei persoane în calitate de funcționar public se realizează numai cu consimțământul său, printr-un act individual de investire într-o anumită funcție publică; (...) există deci un acord de voință, un statut contractual, fără a fi însă un contract individual de muncă, în accepțiunea Codului muncii, ci un contract de drept public, un contract administrativ, în cazul căruia libertatea contractuală a părților este în mare parte suplinită de către legiuitor (...) actul de numire în funcție, împreună cu cererea sau/și acceptarea de către viitorul funcționar public formează acordul de voință, contractul administrativ.”⁸

Contrar voinței unilaterale al actului administrativ de numire, trebuie menționat și faptul, că persoana care va ocupa funcția publică își dă consimțământul și ea anterior numirii, prin înscrierea și participarea la concursul organizat pentru ocuparea postului. Mai precis, consimțământul acestei persoane „nu se exprimă uno ictu, ci în trepte. (...) Ulterior parcurgerii etapelor concursului, consimțământul se consfințește, se încheie, prin jurământ.”⁹

Fișa postului

Fișa postului reprezintă un instrument documentar fundamental în contextul administrației publice, având ca scop descrierea detaliată a atribuțiilor, responsabilităților, drepturilor și cerințelor asociate unui

⁸ I.T. Ștefănescu, *Tratat de dreptul muncii*, Editura Wolters Kluwer, București, 2007, p. 23.

⁹ V. Vedinaș, *Legea nr. 188 din 8 decembrie 1999 privind Statutul funcționarilor publici comentată*, ediția a IIa revăzută și adăugită, Editura Lumina Lex, București, 2002, p. 209.

post specific din cadrul unei autorități sau instituții publice. Această fișă este concepută pentru a clarifica rolul și contribuția unui funcționar public la funcționarea eficientă a organizației, stabilind în mod riguros și transparent modul în care acesta trebuie să-și îndeplinească sarcinile și să interacționeze cu colegii pentru atingerea obiectivelor specifice postului său.

Conform dispozițiilor stipulate în articolul 529, alineatul (2) din Ordonanța de urgență nr. 57 din 2019, fișa postului se configurează ca o componentă vitală în cadrul gestionării resurselor umane în instituțiile publice. Importanța acestei documentații derivă din rolul central pe care îl deține în multiple procese, inclusiv recrutarea, selecția, angajarea, formarea și dezvoltarea personalului. Fără existența unei fișe a postului, desfășurarea eficientă a acestor proceduri va fi compromisă. Pentru potențialul funcționar public, fișa postului constituie un instrument fundamental, furnizând o perspectivă detaliată asupra responsabilităților pe care le va asuma în cadrul organizației.

În același timp, pentru angajator, reprezentat de o autoritate sau instituție publică, acest document servește drept punct de plecare în evaluarea corespunzătoare a performanțelor angajatului și asigură suportul necesar pentru promovarea sa, dezvoltarea profesională și perfecționarea competențelor în concordanță cu cerințele postului ocupat.¹⁰

Jurământul

Jurământul este un element specific aparținând procesului de numire într-o funcție publică, gest prin care persoana care a fost desemnată pentru ocuparea postului își dă consimțământul pentru aplicarea corectă a legilor, îndeplinirea îndatoririlor în mod conștiincios, pentru păstrarea secretului profesional și respectarea normelor de conduită profesională și civică.

Potrivit art. 529 din Ordonanța de urgență nr. 59 din 2019, la intrarea în corpul funcționarilor publici, funcționarul public depune jurământul de credință în termen de 3 zile de la emiterea actului administrativ

¹⁰ We are HR., articol disponibil la adresa: <https://www.wearehr.ro/fisa-postului-tot-ce-trebuie-sa-stii/>, pagină accesată la data de 01.05.2023.

de numire în funcția publică. Formula religioasă de încheiere va respecta libertatea convingerilor religioase, jurământul putând fi depus și fără formula religioasă. Depunerea jurământului se consemnează în scris. Refuzul depunerii jurământului se consemnează în scris și atrage revocarea actului administrativ de numire în funcția publică.

Concluzii:

Este foarte important să facem diferență între o funcție publică, creată în cadrul sistemului administrației publice, în aparatul organelor de stat sau al autorităților locale pentru îndeplinirea activităților desfășurate în regim de putere publică, de executare în concret a legii și de prestare de servicii publice, în scopul satisfacerii interesului public, – exercitând puterea în limitele competenței, și un salariat obișnuit care desfășoară activități tehnico-administrative în baza unui contract individual de muncă, în regim de dreptul muncii. Pentru a obține o imagine mai clară a acestui subiect, am rezumat elementele esențiale ale funcției publice care le deosebește de un post obișnuit, general.

Bibliografie:

- Bălan Emil, *Drept administrativ și procedură administrativă*, Ed. Universitară, București, 2002.
- Manda C. *Drept administrativ. Tratat elementar. Ediția a IV-a, revăzută și adăugită*. București: Lumina Lex, 2007.
- Negulescu P., *Tratat de drept administrativ. Principii generale*, vol. I, ed. a IV-a, Institutul de Arte Grafice „E.Marvin”, București, 1934.
- Popescu Petrovszki Diana Marilena, *Statutul funcționarilor publici din România și din Uniunea Europeană*, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 2011.
- Popescu-Slăniceanu Ion, Andy Pușcă, Cosmin Ionuț Enescu, Diana Marilena Petrovszki, *Drept administrativ*, vol. II, Editura Universitară „Danubius”, Galați, 2009.

- Raboca Horia, Formarea profesioanală a funcționarilor publici din cadrul instituțiilor publice locale din regiunea de Nord-Vest, Revista Transilvană de Științe Administrative, 2 (26)/2010.
- Santai Ioan, Drept administrativ și știința administrației, vol. I, Editura Risoprint, Cluj Napoca, 2002.
- Ștefănescu I.T., Tratat de dreptul muncii, Editura Wolters Kluwer, București, 2007.
- Vedinaș V., Legea nr. 188 din 8 decembrie 1999 privind Statutul funcționarilor publici comentată, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Lumina Lex, București, 2002.

<https://ec.europa.eu>

<https://www.wearehr.ro>

SECȚIUNEA 2.
DREPT PUBLIC

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ ȘI MONEDA EURO ÎN ROMÂNIA

Autor: Ioana-Anca SZEKELY¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Administrație Publică
Coordonator: Conf. Univ. dr. Daiana Maura VESMAȘ*

Rezumat: *Acest studiu detaliază evoluția și impactul Băncii Centrale Europene (BCE) și a monedei euro în Uniunea Europeană (UE), cu o concentrare specială asupra României. Analiza prezintă procesul complex de integrare europeană, evidențiind rolul crucial al instituțiilor UE în modelarea legislației și politicilor comunitare. Focalizarea se îndreaptă către Banca Centrală Europeană, o entitate distinctă cu influență semnificativă asupra politicii monetare și financiare europene. Studiul abordează istoria și funcțiile BCE, implicarea sa în gestionarea politicii monetare și rolul său crescut în supravegherea bancară. Se discută avantajele și dezavantajele potențiale ale aderării României la Zona Euro, precum și necesitatea de a menține un echilibru macroeconomic și de a găsi alternative pentru instrumentele politicii monetare naționale pierdute. Studiul prezintă, de asemenea, scenariile posibile pentru viitorul adoptării monedei euro în România, reflectând asupra implicațiilor acestei decizii strategice pentru economia țării.*

Cuvinte-cheie: *Banca Centrală Europeană, Moneda Euro, Uniunea Europeană, Politica Monetară, Convergență Economică, România.*

Introducere

Banca Centrală Europeană (BCE) reprezintă un actor crucial în peisajul economic și legislativ al Uniunii Europene (UE), având un impact semnificativ asupra politicii monetare și financiare. Acest eseu explorează evoluția BCE și modul în care aceasta a modelat legislația

¹ Adresă de email autoer: anca.szekely79@gmail.com

și politicile în UE, cu o atenție specială acordată impactului asupra statelor membre, inclusiv România.

În contextul integrării europene, instituțiile Uniunii Europene joacă un rol crucial în modelarea legislației și politicilor la nivelul întregii comunități. Evoluția acestor instituții și a dreptului UE reflectă un proces complex, influențat de schimbările sociale, economice și politice. Printre aceste instituții, Banca Centrală Europeană ocupă o poziție distinctă, având un impact semnificativ asupra politicii monetare în UE și, implicit, asupra legislației financiare.

Leul este moneda oficială a României. Odată cu integrarea României în Uniunea Europeană (UE) în 2007, țara și-a asumat responsabilitatea de a înlocui leul cu euro, după îndeplinirea celor patru criterii de convergență euro stabilite în articolul 140 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene. În 2023, leul rămâne moneda predominantă în circulație, euro nefiind încă utilizat în tranzacțiile comerciale. Deși leul românesc nu este integrat în Mecanismul European de Rată de Schimb (MCE II), autoritățile din România depun eforturi susținute pentru a facilita tranziția la euro.

Inițial, Planul Național pentru Adoptarea Euro, stabilit în martie 2018, a fixat termenul pentru trecerea la euro în România pentru anul 2024. Cu toate acestea, acest termen a fost ulterior modificat, inițial amânat pentru 2027 sau 2028, apoi mutat pentru 2029 spre sfârșitul anului 2031 și în final reajustat pentru anul 2026².

Banca Centrală Europeană și Politica Monetară în UE

Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) și Banca Centrală Europeană (BCE) au fost înființate în mai 1998, în temeiul Articolului 4a (noul Articol 8), introdus în Tratatul de instituire a Comunității Europene (CE) prin Tratatul privind Uniunea Europeană (UE). Acestea și-au exercitat pe deplin puterile și responsabilitățile începând

² I.M., Malanca, M., Cîndea, România și aderarea la Zona Euro-criterii de convergență nominală, Anuarul Universitatii Petre Andrei din Iași – Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, 2022, pp. 211-221.

cu prima zi a celei de-a treia etape a Uniunii Economice și Monetare (UEM), adică începând cu 1 ianuarie 1999³.

BCE a înlocuit Institutul Monetar European (IME), carea fost înființat la începutul celei de-a doua etape a UEM (1 ianuarie 1994 – 31 decembrie 1998), care, la rândul său, a înlocuit Fondul European de Cooperare Monetară (FECM), ulterior dizolvat. IME a fost creat ca organism tranzitoriu pentru pregătirea înființării SEBC.

SEBC constituie ultima piesă în structura instituțională a Uniunii Economice și Monetare (UEM), înființată în etape, așa cum au prevăzut-o Pierre Werner și Jacques Delors în rapoartele lor (din octombrie 1970, respectiv iunie 1989), și care a condus la adoptarea unei monede europene unice, euro.

Articolul 108 din Tratatul de instituire a Comunității Europene (CE) și articolul 7 din Statut stabilesc principiul independenței Sistemului European de Bănci Centrale (SEBC). Nici Banca Centrală Europeană (BCE), nicio bancă centrală națională (BCN), niciun membru al organelor sale decizionale nu pot solicita sau primi instrucțiuni de la instituțiile sau organele Comunității, de la guvernele statelor membre sau de la oricare alt organism. Independența instituțională a BCE este întărită de independența sa financiară fiindcă BCE are propriul său buget⁴.

Ca toate băncile centrale, Banca Centrală Europeană (BCE) are responsabilitate pentru politica monetară, precum și un rol cheie în menținerea stabilității financiare, care a crescut în ultimii ani, pe măsură ce BCE a devenit supervisor direct al băncilor semnificative din zona euro, jucând un rol important în testarea rezistenței sistemului bancar și în deciziile referitoare la modul de abordare a băncilor aflate în dificultate. Aceste sarcini s-au adăugat rolului tradițional pe care

³ A., Dumitrescu-Pasecinic, *Analiză critică asupra unor decizii jurisprudențiale privind banca centrală*. Revista „Dreptul”, (05), 2020, pp. 75-91.

⁴ Ibidem.

toate băncile centrale îl au în calitate de creditori de ultimă instanță pentru băncile aflate în dificultate⁵.

Una dintre problemele ridicate de aceste roluri multiple este că pot apărea momente în care obiectivele politicii monetare, cum ar fi stabilitatea prețurilor, intră în tensiune cu acțiunile potrivite pentru a atenua instabilitățile financiare. Există o tradiție modernă a bancherilor centrali care sugerează că această tensiune nu există. De exemplu, revizuirea strategiei de politică monetară a BCE din 2021 afirmă că „Stabilitatea financiară este o condiție prealabilă pentru stabilitatea prețurilor și invers.” Aceasta este falsă pe ambele părți. Criza financiară globală din 2008/09 a survenit după o perioadă lungă de stabilitate a prețurilor. În cazul invers, se pot privi perioadele de după cel de-al Doilea Război Mondial, când ratele medii ridicate de inflație au coexistat cu ani de stabilitate bancară.

Moneda Euro în România

Istoricul relației României cu moneda euro

Schimbările inițiale în moneda românească

Din septembrie 2006, România a adoptat un model economic de piață deschisă, cu libera circulație a capitalului, iar valoarea totală a comerțului exterior al țării a ajuns să reprezinte peste 75% din Produsul Intern Brut (PIB). Piața financiară din România este într-o continuă evoluție, observându-se o tendință de creștere a eficienței în tranzacțiile bursiere, ceea ce ar putea conduce la o creștere a investițiilor de portofoliu, oferind o potențială soluție pentru deficitul curent. Se estimează că transferurile de bani din partea românilor care lucrează în străinătate vor continua să fie semnificative pe termen scurt. Totodată, aderarea la Uniunea Europeană aduce o nouă sursă de finanțare pentru deficit, prin transferurile din fondurile structurale și

⁵ N., Huhe, D., Naurin, & R., Thomson, The evolution of political networks: Evidence from the Council of the European Union. *European Union Politics*, 19(1), 2018, pp. 25-51.

de coeziune începând cu anul 2008, ca stat membru beneficiar de coeziune⁶.

Un prim pas în direcția tranziției de la leu la euro a fost realizat prin introducerea noului leu românesc în 2005, conceput cu dimensiuni fizice similare cu cele ale euro, pentru a se alinia cu sistemele de bancomate ale Uniunii. În 2006, guvernul român a comunicat că planul de aderare la MCE II, o condiție necesară pentru adoptarea euro, va fi amânat până după 2012 datorită unor provocări majore, cum ar fi instabilitatea prețurilor și ratele dobânzilor ridicate. În iunie 2007, președintele Băncii Centrale Europene a menționat că România trebuie să se ocupe de diverse aspecte „pe parcursul mai multor ani”, înainte de a se putea alătura MCE II. Ulterior, în decembrie 2009, guvernul român a prezentat planul oficial de aderare la Zona Euro până la 1 ianuarie 2015⁷.

În 2011, guvernul român a declarat că va îndeplini primele patru criterii de convergență până în 2013, dar a recunoscut că economia națională necesită reforme suplimentare pentru a putea trece la moneda euro.

Întârzierile în aderarea la MCE II

În anul 2012, conducerea Băncii Naționale a României (BNR) a recunoscut că România nu va reuși să adere la Zona Euro în 2015, așa cum fusese planificat. Guvernatorul BNR a subliniat beneficiile pentru România de a nu fi membru al zonei euro în timpul crizei datoriilor europene și a afirmat angajamentul țării de a îndeplini toate criteriile de convergență. Întârzierile au fost parțial atribuite problemelor legate de productivitatea forței de muncă în România.

În 2013, fără a stabili o dată concretă pentru adoptarea euro, România a prezentat Programul Anual de Convergență către Comisia Europeană. Prim-ministrul de atunci, Victor Ponta, a reiterat că intrarea în Zona Euro este un obiectiv major pentru România, dar a subliniat

⁶ D., Dăianu, (coordonator), E., Kallai, G., Mihailovici, A., Socol, România și aderarea la zona Euro: întrebarea este în ce condiții. Institutul European din România, 2016, pp. 189-196.

⁷ Ibidem.

necesitatea de a nu grăbi procesul, indicând anul 2020 ca un termen mai realist⁸.

Tot în 2013, BNR a propus modificări ale Constituției României către Banca Centrală Europeană (BCE) pentru revizuire. Aceste modificări urmau să consolideze statutul BNR ca lege organică pentru a asigura stabilitatea instituțională și funcțională și să permită transferul de competențe de la BNR la BCE, precum și introducerea euro ca mijloc legal de plată.

În 2014, Raportul de Convergență al României a prevăzut adoptarea euro la 1 ianuarie 2019. Totuși, Erste Group Bank a evaluat că România nu va atinge acest obiectiv ambițios până în 2019, nu din cauza îndeplinirii criteriilor nominale de convergență, ci din cauza nevoii de a atinge un nivel adecvat de convergență reală – adică creșterea PIB-ului de la 50% la peste 60% din media UE⁹.

În 2015, guvernatorul BNR, Mugur Isărescu a pledat pentru o amânare a trecerii la moneda euro. Înainte de aderarea la MCE II, România trebuia să efectueze ajustări monetare, inclusiv alinierea coeficienților de rezervă minimă la nivelurile zonei euro. Acesta a estimat că procesul ar putea dura între 12 și 18 luni, iar România trebuia să abordeze probleme majore ale politicii economice, cum ar fi eliminarea inflației reprimată, restructurarea întreprinderilor de stat deficitare și modernizarea infrastructurii rutiere.

În iunie 2015, premierul României, Victor Ponta, a sugerat posibilitatea organizării unui referendum privind adoptarea euro, dar această idee nu a fost luată în considerare de către președinte, guvernatorul BNR și ministrul Finanțelor¹⁰.

⁸ D., Dăianu, (coordonator), E., Kallai, G., Mihailovici, A., Socol, România și aderarea la zona Euro: întrebarea este în ce condiții. Institutul European din România, 2016, pp. 189-196.

⁹ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

¹⁰ Ibidem.

Convergența reală necesară pentru adoptarea euro presupune ca PIB-ul pe cap de locuitor al României, ajustat după puterea de cumpărare, să depășească 60% din media UE. Proiecțiile indicau că acest procent ar putea ajunge la 65% în 2018 și la 71% în 2020, de la 29% în 2002 la 54% în 2014.

Guvernul român și-a exprimat intenția de a adera la toți pilonii Uniunii Bancare cât mai curând posibil. În septembrie 2015, guvernatorul BNR a declarat că ținta din 2019 nu mai era realistă. În august 2017, ministrul de externe Teodor Meleșcanu a menționat că România „îndeplinește toate cerințele formale” pentru a adera la uniunea monetară „chiar mâine”, dar a estimat că adoptarea euro ar avea loc în cinci ani, adică în 2022. În martie 2018, membrii Partidului Social Democrat (PSD) au votat pentru susținerea unei date țintă în 2024 pentru adoptarea euro¹¹.

În februarie 2021, premierul român, Florin Cîțu, a anunțat că data adopției euro de către România va fi amânată până în 2027 sau 2028. Ulterior, în decembrie 2021, prim-viceguvernatorul BNR, Florin Georgescu, a afirmat că data va fi amânată din nou până în 2029.

Experiența altor state membre UE în adoptarea monedei euro și lecții relevante pentru România

Țările din fostul bloc sovietic din Europa au împărtășit un element comun după dezintegrarea blocului (1989-1992): căutau un ancoraj macroeconomic fundamental în perioada tranziției către o economie de piață, caracterizată prin prețuri libere, comerț exterior liberalizat și proprietate privată. Acest ancoraj era, de obicei, în conformitate cu recomandările instituțiilor monetare internaționale și consta într-o rată de schimb fixă, un sistem în care valoarea unei monede este legată de

¹¹ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

cea a alteia¹². Rata de schimb era adesea fixată la marca germană, moneda dominantă în Europa de Vest, sau la dolarul Statelor Unite. Alternativ, se putea opta pentru o coșară de monede puternice, inclusiv lira sterlină britanică, yenul japonez și francul elvețian, alături de cele menționate anterior. Țările baltice, Bulgaria, Ungaria și Polonia au adoptat această abordare. Înainte de a demara acest proces, însă, acestea au fost nevoite să devalorizeze ratele de schimb artificiale din perioada comunistă, care nu reflectau realitatea. Cu toate acestea, în câțiva ani, direcțiile adoptate de țările respective au început să difere. Germania de Est s-a unit cu Germania de Vest, adoptând marca germană la un raport de unu la unu. Scopul era să se unifice părțile economice disparate ale țării printr-o uniune monetară puternică, așa cum a procedat Italia în secolul al XIX-lea. În timp ce Germania de Est a evitat inflația și instabilitatea, rata de schimb arbitrar puternică a determinat o parte semnificativă din industrie și forța de muncă să migreze către vest, necesitând transferuri fiscale uriașe, o realitate care persistă și în prezent.

Mai multe țări au ales să mențină o rată de schimb fixă sub forma unui consiliu de monedă: o formă extremă a ratei de schimb fixe în care masa monetară a unei țări nu poate depăși rezervele sale valutare¹³. Acest lucru presupune absența unei politici monetare autonome și o reticență în aplicarea acesteia. Acest model a fost adoptat de Estonia și Lituania, iar parțial și de Letonia. Aceste țări au considerat ancorarea la o rată de schimb fixă către vest ca fiind o poliță de asigurare economică și geopolitică împotriva vecinului lor estic de dimensiuni considerabile. Bulgaria, de asemenea, a adoptat un regim strict de consiliu valutar în 1997, după perioada de haos și hiperinflație din anii '90, reușind să rămână în acesta până în prezent.

Nu este întâmplător faptul că aceste țări au manifestat un interes deosebit în a adopta moneda euro într-un timp cât mai scurt în cadrul

¹² D., Dăianu, (coordonator), E., Kallai, G., Mihailovici, A., Socol, România și aderarea la zona Euro: întrebarea este în ce condiții. Institutul European din România, 2016, pp. 189-196.

¹³ I. M., Malanca, & M., Cîndea, România și aderarea la Zona Euro-criterii de convergență nominală. Anuarul Universității Petre Andrei din Iași – Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, 2022, pp. 211-221.

procesului lor de integrare. Acestea și-au externalizat, oricum, procesul de luare a deciziilor monetare, de obicei către Bundesbank sau Federal Reserve din SUA. Atunci când o țară preia pasiv politica monetară de la exterior, aderarea la Zona Euro nu implică riscuri semnificative. Astfel, între 2011 și 2015, toate cele trei state baltice au adoptat moneda euro. Dacă nu ar fi fost criza post-2008, acest lucru s-ar fi întâmplat și mai devreme¹⁴.

Slovenia a devenit singura țară care a aderat la Zona Euro imediat înaintea izbucnirii crizei în 2007, având și ea o rată de schimb flotantă gestionată. Alegerea rapidă a euro de către Slovenia a fost motivată, în parte, de dorința de a evidenția apartenența sa la Zona Euro și de a se distanța de Balcanii de Vest caracterizați de instabilitate. Slovacia a urmat această decizie doi ani mai târziu, în 2009. După dezmembrarea Cehoslovaciei în 1993, Slovacia a rămas o entitate mai mică și mai săracă, confruntându-se cu neîncrederea piețelor internaționale în timpul guvernelor autoritare conduse de prim-ministrul Vladimir Meciar (1990-1991; 1992-1994; 1994-1998). Înlocuirea instabilă a coroanei slovace cu euro a fost considerată o finalizare a reformelor economice radicale introduse după răsturnarea democratică a regimului Meciar¹⁵.

Două țări din Balcanii de Vest, Muntenegru și Kosovo, au adoptat unilateral euro ca monedă, fără a obține aprobarea directă a Băncii Centrale Europene (BCE), dat fiind că nu sunt state membre ale Uniunii Europene. Aceste state au aspirat la emancipare politică și economică față de Serbia, care a trecut printr-un episod tragic de hiperinflație după 1989.

Croația, arhi-dușmanul Serbiei în războaiele balcanice din anii 1990, a urmărit și ea rapid să adere la Zona Euro după intrarea în Uniunea Europeană în 2013. Gradul semnificativ de euroizare a economiei croate a transformat orice încercare de politică monetară independentă într-o

¹⁴ I.M., Malanca, & M., Cîndea, România și aderarea la Zona Euro-criterii de convergență nominală. Anuarul Universității Petre Andrei din Iasi – Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, 2022, pp. 211-221.

¹⁵ D., Dăianu, (coordonator), E., Kallai, G., Mihailovici, A., Socol, România și aderarea la zona Euro: întrebarea este în ce condiții. Institutul European din România, 2016, pp. 189-196.

iluzie. La 1 ianuarie 2023, Croația a devenit cel de-al 20-lea membru al zonei euro.

Fiecare dintre statele membre postcomuniste ale zonei euro a avut propria sa poveste de aderare și motivații, predominant de natură istorică, romantică și geopolitică, în defavoarea considerațiilor strict economice. Bulgaria reprezintă o categorie aparte, fiind lipsită de acces la mecanismul de schimb ERM II, chiar și după conformarea exemplară la criteriile de la Maastricht. Actualmente, Bulgaria nu utilizează euro, deși a început procesul de convergență în același interval cu Croația. Această stagnare se datorează opoziției statelor membre existente ale zonei euro față de integrarea Bulgariei în această uniune monetară¹⁶.

Trecerea de la o rată de schimb fixă la alte sisteme

Dezvoltările monetare și de schimb valutar în țările UE care nu au introdus încă euro și nu au planuri imediate de a face acest lucru prezintă un interes aparte. Statele membre UE care nu au negociat o opțiune de excludere de la moneda euro includ Polonia, Republica Cehă, Ungaria, România și Suedia; în cazul Danemarcei, aceasta dispune de o opțiune de excludere.

În urma unui referendum neobligatoriu din 2003, suedezii au respins aderarea la Zona Euro și nu se simt sub presiunea de a o face în prezent, chiar dacă rămân formal obligați, conform tratatelor, să caute membru în Zona Euro. Suedia reprezintă totuși un punct de referință global în ceea ce privește politica monetară independentă și autosuficientă. Aceasta poate fi considerată pionier al adoptării țintirii inflației, având o rată de schimb liber fluctuantă. Băncile centrale din întreaga lume își îndreaptă atenția către Riksbank. Statele postcomuniste din UE consideră Riksbank un model demn de urmat¹⁷.

¹⁶ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

¹⁷ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>.

Danemarca, la rândul său, prezintă o paradox în această privință. Dispune de o clauză de excludere de la euro, dar a menținut o rată strict fixă de schimb valutar cu euro și nu își desfășoară propria politică monetară, limitându-se doar la emiterea propriilor bancnote și monede. Danemarca a adoptat o politică de rată de schimb fixă încă din 1982, introducând o ancorare la marca germană în scopul stabilității macroeconomice. În 1999, a trecut pur și simplu la o ancorare la euro, înlocuind astfel supunerea sa față de Bundesbank cu supunerea față de BCE, ambele instituții având sediul în Frankfurt. În reticența sa de a lua decizii monetare, Danemarca amintește istoric de Austria, care avea o legătură istorică fixă la marca germană și simțea nevoia de a adera cât mai curând posibil la Zona Euro¹⁸.

În schimb, țările din Europa Centrală au căutat abordări în timpuri tumultuoase. După perioade scurte de experimentare cu rate fixe, Polonia și Ungaria au trecut la un sistem de ancorare în care o monedă cu rată de schimb fixă poate fluctua într-un interval delimitat. Sub acest design de devalorizare gestionată, economiile din regiune puteau încerca să stabilizeze ratele de schimb ale monedelor locale față de valutele puternice într-un mediu cu inflație ridicată.

Teoria macroeconomică ne învață că, dacă o țară (să luăm exemplul Poloniei) are o rată de inflație mai mare decât alta (să luăm exemplul Germaniei) și are o rată de schimb fixă cu aceasta din urmă, prima va pierde treptat competitivitatea prețurilor în raport cu cea din urmă. Acest lucru duce la o criză valutară și la necesitatea unei ajustări bruște a ratei de schimb. Devalorizarea gestionată are ca scop prevenirea unor astfel de perturbări.

Polonia și Ungaria au încercat această strategie ani la rând, descoperind că menține doar inflația ridicată și o încorporează în contractele

europeanlibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

¹⁸ D., Dăianu, (coordonator), E., Kallai, G., Mihailovici, A., Socol, România și aderarea la zona Euro: întrebarea este în ce condiții. Institutul European din România, 2016, pp. 189-196.

salariale și de preț. Ambele țări au adoptat, în cele din urmă, calea rațională de a trece la un regim de schimb valutar liber și de a-și stabiliza inflația internă independent¹⁹. Această abordare, numită țintirea inflației, a fost aplicată de Polonia începând cu 1999 și de Ungaria începând cu 2001, fiecare cu o capacitate diferită de a atinge inflația scăzută și stabilă (Ungaria este mai slabă structural în acest sens și este percepută ca o țară cu inflație și datorie înaltă).

Cu toate acestea, precursorul în adoptarea unei politici monetare autonome este Republica Cehă, o țară care nu utilizează moneda euro și care manifestă o susținere relativ redusă pentru aceasta. Aceasta nu a trecut de la un regim de schimb fix la unul variabil, iar regimul său de schimb valutar s-a încheiat, conform manualelor, printr-o criză valutară și o devalorizare semnificativă în timpul tulburărilor asiatice de la începutul anului 1997. Cu toate acestea, economia cehă nu a fost afectată de inflația la fel de intensă ca în cazul Poloniei și Ungariei în anii '90, ceea ce a facilitat o revenire mai rapidă la echilibru²⁰. Urmând această experiență, Banca Centrală Cehă a renunțat la regimul de schimb fix, a adoptat un regim de schimb variabil și a implementat țintirea inflației. Deoarece această configurație s-a dovedit eficientă pe parcursul multor ani, menținând inflația la un nivel redus și apreciind moneda națională, nu a existat o cerere semnificativă pentru adoptarea euro. Aceasta este în contrast cu situația din Polonia și Ungaria, unde inflația mai ridicată și dobânzile nominale mai mari au generat un interes crescut pentru împrumuturi denominate în monede cu costuri mai mici, precum euro și francul elvețian. Acest demers s-a soldat cu un dezastru în 2008. În timpul crizei financiare, deprecierea zlotului și a forintului a crescut substanțial datorită gospodăriilor poloneze și ungare care s-au văzut brusc obligate să achite rate mai mari, exprimate în zloti și forinți, pentru împrumuturile stabilite în euro și franci.

¹⁹ I.M., Malanca, & M., Cîndea, România și aderarea la Zona Euro-criterii de convergență nominală. Anuarul Universității Petre Andrei din Iași – Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, 2022, pp. 211-221.

²⁰ I.M., Mîndrican, Măsuri și strategii de politică monetară în contextul adopțării monedei EURO. Revista de Studii Financiare, 8(14), 2023, pp. 84-97.

Clubul țărilor care adoptă țintirea inflației, aspirând la o politică monetară autonomă și operând cu rate de schimb flotante, s-a extins în 2004, odată cu aderarea României²¹.

Deziluzie în 2008

Nu este surprinzător faptul că țările cu politici monetare autonome în cadrul UE manifestă o dorință limitată de a adera la Zona Euro. Acest grup cuprinde atât țări ferm eurosceptice, precum Suedia și Cehia, cât și pe cele mai favorabile euro, cum ar fi Ungaria (care pare să vadă euro ca o asigurare împotriva politicianilor săi iresponsabili de acasă). Cu toate acestea, sub conducerea prim-ministrului Viktor Orban, Ungaria a modificat constituția, stabilind că forintul este moneda oficială a țării. Modificarea fundamentală a legii trebuie să se producă din nou dacă euro urmează să fie adoptat.

Dezbaterea privind aderarea la Zona Euro a fost remodelată de criza financiară din 2008 și de recesiunea severă care a urmat. Criza a demonstrat că Zona Euro nu era neapărat compusă din economii mai robuste și mai stabile. Aceasta a încălcat regulile stabilite și a acumulat datorii mai mari decât cele ale statelor care au rămas în afara acesteia. La sfârșitul trimestrului al treilea din 2022, media datoriei țărilor din Zona Euro ajunsese la 93% din produsul intern brut (PIB), comparativ cu doar 85% pentru UE în ansamblu. Cu toate acestea, criteriul privind finanțele publice sănătoase, prevăzut în tratatele fundamentale ale UE, rămâne la un nivel cunoscut, legislativ fixat la 60%²².

²¹ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

²² I.M., Mîndrican, Măsurii și strategii de politică monetară în contextul adopției monedei EURO. *Revista de Studii Financiare*, 8(14), 2023, pp. 84-97.

Avantajele și dezavantajele aderării la moneda euro din perspectiva legislației și politicilor românești

Includerea României în Zona Euro este un angajament stabilit prin Tratatul de Aderare, obligând astfel națiunea să realizeze acest progres. Totuși, acest proces nu este simplu, având în vedere că Tratatul de la Maastricht stabilește o serie de criterii pe care orice stat aspirant trebuie să le îndeplinească. O analiză aprofundată a acestor criterii și a pașilor pe care România trebuie să-i urmeze pentru a le atinge a fost realizată de Daniel Dăianu și echipa sa, în lucrarea „România și aderarea la Zona Euro: întrebarea este sub ce condiții!”. Dăianu subliniază că aderarea României la Zona Euro necesită o abordare responsabilă, altfel pot apărea probleme semnificative. De asemenea, Silviu Cerna, în diverse articole, a argumentat că trecerea la euro ar trebui să fie „proiectul cel mai benefic pentru țară”, analizând atât avantajele, cât și dezavantajele acestei mișcări.

Mai multe rapoarte oficiale, precum cele de convergență din 2016, 2018 și 2020, dar și analizele economiștilor Dobreanu (2019)²³ și Bărbulescu (2021)²⁴, au evaluat progresul României în îndeplinirea criteriilor de aderare, concluzionând că România nu le îndeplinește încă pe toate simultan.

²³ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

²⁴ O., Bărbulescu. România amână (din nou) calendarul de adoptare a monedei euro: Un alt calendar – după combaterea efectelor pandemiei de Covid-19 și aplicarea Planului de Reziliență, articol disponibil la adresa: <https://www.profit.ro/povesti-cu-profit/financiar/banci/document-romania-amana-din-nou-calendarul-de-adoptare-a-monedei-euro-un-alt-calendar-dupa-combaterea-efectelor-pandemiei-de-covid-19-si-aplicarea-planului-de-reziliencia-19863872>, 2021, pagină accesată în decembrie 2023.

Avantaje și dezavantaje ale aderării la Zona Euro

Beneficiile aderării la Zona Euro pentru România includ stabilitatea macroeconomică îmbunătățită, o poziție internațională mai puternică, acces la o piață financiară extinsă, stabilitatea prețurilor și avantajele aduse de aceasta, stimularea comerțului prin eliminarea costurilor valutare, posibilitatea de a face comparații directe ale prețurilor și crearea unui mediu economic stabil, favorabil investițiilor străine. Acestea ar putea contribui la creșterea PIB-ului, reducerea șomajului și la intensificarea comerțului atât în interiorul UE, cât și la nivel global²⁵. Cu toate acestea, costurile aderării, așa cum a menționat Silviu Cerna în 2017, includ pierderea independenței politicii monetare, riscul inflaționist, costuri tehnice legate de adaptarea sistemelor IT și recalcularea prețurilor. Acesta a subliniat că aderarea la Zona Euro și adoptarea monedei unice ar fi benefice pentru România, deoarece ar putea funcționa ca un catalizator pentru implementarea reformelor interne, contribuind la reducerea decalajului economic față de țările occidentale²⁶.

România și viitoarea aderare la Zona Euro

Georgi Angelov, un economist din Bulgaria, a exprimat, în 2018, (după cum relatează Dobreanu în 2019)²⁷ opinia că nu se așteaptă la extinderea Zonei Euro în următorii cinci ani, afirmând că aceasta nu este pregătită pentru o astfel de expansiune. Această estimare a fost făcută înainte de pandemia COVID-19, iar în lumina evenimentelor recente, previziunile lui Angelov par acum excesiv de optimiste. Bulgaria

²⁵ S., Cerna. Efectele adoptării euro. Piața Financiară, 9(262) septembrie 2017, 10(263) octombrie 2017, 12(265) decembrie, 2018, pp. 147-156.

²⁶ S., Cerna. Adoptarea euro elimină distorsiunile monetare ce degenerază în tensiuni politice, articol disponibil la adresa: <https://fineco24news.blogspot.com/2020/09/profunivdr-silviu-terna-adoptarea-euro.html>, 2020, pagină accesată în decembrie 2023.

²⁷ C., Dobreanu. De ce România nu se apropie de zona euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas, articol disponibil la adresa: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AE-n-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>, 2019, pagină accesată în decembrie 2023.

și Croația au progresat în direcția aderării la Zona Euro, pentru România, tranziția către moneda unică se prefigurează a fi întârziată.

Guvernul român a admis oficial că țara nu va adera la Zona Euro în 2024, contrazicând astfel estimările inițiale din primăvara anului 2019. Conform unui raport al Ministerului Finanțelor, citat de profit.ro, România nu îndeplinește criteriile de convergență nominală necesare, cum ar fi stabilitatea finanțelor publice, stabilitatea prețurilor și alinierea ratelor de dobândă pe termen lung. Totodată, raportul recunoaște, de asemenea, că legislația românească nu este pe deplin compatibilă cu Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene și că leul românesc nu este încă integrat în mecanismul ratelor de schimb (ERM II)²⁸. Documentul menționează, în plus, că România se confruntă cu diverse dezechilibre macroeconomice, accentuate în contextul pandemiei, și că un nou calendar pentru aderarea la Zona Euro va fi elaborat după implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență, care are ca scop restabilirea echilibrului macroeconomic²⁹.

În mijlocul crizei sanitare COVID-19, Uniunea Europeană se concentrează pe alte priorități. Viitoarea extindere a Zonei Euro depinde în mare măsură de recuperarea economică a statelor europene după această criză. Uniunea Europeană a inițiat programul Next Generation, cu un buget de 750 de miliarde de euro, destinat redresării economiilor europene. Rezultatele acestui program vor determina în mare măsură posibilitatea unei extinderi viitoare a Zonei Euro.

Concluzii

Aderarea unei țări la Zona Euro reprezintă un proces complex și strategic, având implicații profunde asupra economiei respective.

²⁸ O., Bărbulescu. România amână (din nou) calendarul de adoptare a monedei euro: Un alt calendar – după combaterea efectelor pandemiei de Covid-19 și aplicarea Planului de Reziliență, articol disponibil la adresa: <https://www.profit.ro/povesti-cu-profit/financiar/banci/document-romani-a-amana-din-nou-calendarul-de-adoptare-a-monedei-euro-un-alt-calendar-dupa-combaterea-efectelor-pandemiei-de-covid-19-si-aplicarea-planului-de-reziliencia-19863872>, 2021, pagină accesată în decembrie 2023.

²⁹ Ibidem.

Acest eseu analizează, detaliat, implicațiile aderării României la Zona Euro, focalizându-se pe aspectele legate de stabilitatea economică. În ultimele decenii, dezbaterile privind adoptarea monedei unice au fost intense în România, iar acest studiu propune o evaluare obiectivă a avantajelor și provocărilor asociate cu această tranziție.

Unul dintre principalele argumente în favoarea aderării la Zona Euro în contextul românesc este eliminarea riscului valutar. Intrarea în uniunea monetară presupune renunțarea la moneda națională și adoptarea euro, ceea ce poate conduce la o mai mare stabilitate în tranzacțiile comerciale și investiții. Totuși, acest beneficiu trebuie echilibrat cu pierderea autonomiei politicii monetare naționale, ceea ce ridică întrebări în ceea ce privește flexibilitatea în gestionarea șocurilor economice interne.

Un alt aspect important este procesul de convergență economică și fiscală. România trebuie să îndeplinească criteriile de convergență stabilite de Uniunea Europeană, astfel încât să poată beneficia de avantajele aderării. Acest proces nu reprezintă doar o cerință tehnică, ci și o oportunitate pentru țară de a-și îmbunătăți infrastructura, guvernanta și eficiența economică.

Pe de altă parte, există preocupări legate de capacitatea României de a gestiona eventuala pierdere a suveranității monetare. În absența propriului instrument monetar, capacitatea de a răspunde la schimbările economice interne poate fi limitată, fapt ce impune o atenție sporită asupra politicii fiscale și a altor instrumente de ajustare.

Banca Centrală Europeană (BCE) are un rol crucial în gestionarea politicii monetare în Zona Euro și, implicit, în procesul de aderare a statelor membre. În cazul aderării României la Zona Euro, BCE va deveni o entitate centrală în definirea și implementarea politicii monetare pentru această țară. Unul dintre principalele obiective ale BCE este menținerea stabilității prețurilor în Zona Euro. Prin aderarea la Zona Euro, România va trece sub umbrela acestei politici comune. BCE va juca un rol esențial în monitorizarea inflației și în implementarea măsurilor necesare pentru menținerea acesteia în concordanță cu obiectivul său principal.

BCE are responsabilitatea de a dezvolta și implementa o politică monetară unică pentru toate statele membre ale Zonei Euro. Acest lucru presupune luarea în considerare a diverselor realități economice și a nevoilor specifice ale fiecărui stat. În contextul aderării României, BCE va trebui să colaboreze strâns cu autoritățile române pentru a asigura o tranziție cât mai netedă și eficientă către moneda euro.

BCE monitorizează procesul de convergență economică a statelor care doresc să adere la Zona Euro. Pentru România, acest proces implică îndeplinirea unor criterii specifice, precum stabilitatea prețurilor, situația finanțelor publice, cursul de schimb și ratele dobânzilor. BCE oferă asistență și evaluare în ceea ce privește progresele țărilor aspirante în atingerea acestor criterii.

BCE are un rol important și în supravegherea sectorului bancar din Zona Euro. Odată ce România aderă la Zona Euro, BCE va impune standarde stricte și va monitoriza instituțiile financiare pentru a asigura stabilitatea și integritatea sistemului bancar. Aceasta este o componentă crucială pentru asigurarea rezilienței economiei în fața șocurilor financiare.

BCE acordă o mare importanță comunicării și transparenței în legătură cu deciziile sale. În contextul aderării României la Zona Euro, BCE va trebui să mențină un dialog constant cu autoritățile române, cu instituțiile financiare și cu publicul pentru a asigura înțelegerea și acceptarea politicilor sale.

Avantajele aderării României la Zona Euro sunt evidente, chiar dacă implicațiile financiare asociate sunt semnificative. Cu toate acestea, beneficiile aduse de această integrare sunt superioare costurilor aferente, motiv pentru care aderarea la moneda unică ar trebui să constituie una dintre prioritățile imediate ale României, alături de integrarea în Spațiul Schengen.

Deși tratatul de aderare obligă țara noastră să se alăture zonei euro, România nu a fost niciodată complet pregătită pentru acest pas. În ultimii ani au existat perioade în care s-au îndeplinit simultan anumite cerințe, însă de fiecare dată au existat și criterii nesatisfăcute. Este important să subliniem că moneda națională nu a participat la Mecanismul de Curs de Schimb al ERM II, iar legislația românească nu a

îndeplinit niciodată cerințele privind independența băncii centrale, interzicerea finanțării monetare și integrarea legală a băncii centrale în Eurosistem.

Pandemia COVID-19 a determinat o deviere evidentă a României de la obiectivele de integrare. În timp ce Croația și Bulgaria au făcut pași importanți către aderarea la moneda unică, țara noastră rămâne încă departe de atingerea acestui obiectiv. Chiar și oficialii români recunosc că țara noastră nu este încă pregătită, iar stabilirea unor orizonturi de timp în care vom putea utiliza euro în tranzacțiile zilnice în România este dificilă de anticipat. Cu toate acestea, moneda euro beneficiază de sprijin din partea populației române. Aceasta își exprimă dorința de a adera la Zona Euro, considerându-se bine informată în ceea ce privește moneda europeană și crezând că integrarea României în Zona Euro reprezintă un beneficiu atât pentru țară, cât și pentru fiecare individ în parte.

Un aspect extrem de interesant derivă din studiul Eurobarometrelor privind încrederea românilor în instituțiile publice. În domeniul comunicării referitoare la aderarea la Zona Euro, românii preferă să primească informații de la Banca Națională sau instituțiile europene și mai puțin de la media românească sau de la statul român.

În concluzie, aderarea României la Zona Euro reprezintă o decizie complexă, cu implicații semnificative asupra stabilității economice. Este esențial ca această tranziție să fie gestionată cu atenție, ținând cont de avantajele, precum eliminarea riscului valutar, dar și de provocări, inclusiv pierderea autonomiei politicii monetare. Un proces de convergență eficient și o gestionare adecvată a riscurilor pot contribui la o tranziție mai netedă și la consolidarea poziției României în cadrul zonei euro.

Bibliografie:

- Dăianu, D. (coordonator), Kallai, E., Mihailovici, G., Socol, A. *România și aderarea la Zona Euro: întrebarea este în ce condiții*. Institutul European din România, 2016.
- Dumitrescu-Pasecinic, A. Analiză critică asupra unor decizii juridice privind banca centrală. *Revista „Dreptul”*, (05), 2020.

- Huhe, N., Naurin, D., & Thomson, R. The evolution of political networks: Evidence from the Council of the European Union. *European Union Politics*, 19(1), 2018.
- Malanca, I. M., & Cîdea, M. România și aderarea la Zona Euro -criterii de convergență nominală. *Anuarul Universității 'Petre Andrei' din Iași-Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice*, 30, 2022.
- Mîndrican, I.M. Gestionarea crizei datoriilor suverane de către Banca Centrală Europeană. *Revista de Studii Financiare*, 5(9), 2020.
- Bărbulescu, O. *România amână (din nou) calendarul de adoptare a monedei euro: Un alt calendar – după combaterea efectelor pandemiei de Covid-19 și aplicarea Planului de Reziliență*. 2021. Disponibil la: <https://www.profit.ro/povesti-cu-profit/financiar/banci/document-romania-amana-din-nou-calendar-ul-de-adoptare-a-monedei-euro-un-alt-calendar-dupa-combaterea-efectelor-pandemiei-de-covid-19-si-aplicarea-planului-de-reziliencia-19863872>.
- Cerna, S. *Adoptarea euro elimină distorsiunile monetare ce degenerează în tensiuni politice*. 2020. Disponibil la: <https://fineco24news.blogspot.com/2020/09/profunivdr-silviu-cerna-adoptarea-euro.html>.
- Dobreanu, C. *De ce România nu se apropie de Zona Euro, în vreme ce Bulgaria este la doar un pas*. 2019. Disponibil la: <https://romania.europalibera.org/a/de-ce-romania-nu-se-apropie-de-zona-euro-%C3%AEn-vreme-ce-bulgaria-este-la-doar-un-pas/30191799.html>.

CÂTEVA CONSIDERAȚII PRIVIND SUBSTANȚELE PSIHOACTIVE

Autor: Andra Bianca IACOB¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii: Drept

Coordonator: Lector univ. dr. Andreea Dragomir

Rezumat: *În această lucrare am dorit să evidențiem poziția noastră asupra modului în care substanțele psihoactive au evoluat. Totodată am sistematizat modul în care Uniunea Europeană dezvoltă strategii de apărare și de combatere a traficului ilicit de substanțe psihoactive și, nu în ultimul rând, lucrarea prezintă modul în care aceste substanțe afectează omul, atât fizicul cât și psihicul omului.*

Cuvinte-cheie: *droguri, Uniunea Europeană, trafic ilicit, efecte psihologice.*

Introducere

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au avut o religie, un zeu sau mai mulți în care au crezut, și la care s-au închinat. Acestora le aduceau ofrande iar drogul era folosit în cadrul unor ritualuri religio-mistice. Ulterior drogul a fost folosit și în scop terapeutic. Tăblițele sumeriene, vechi de peste 7.000 de ani, oferă detalii cu privire la obținerea opiului, relatând că acesta era extras din mac². În acea perioadă, egiptenii au cultivat macul și au extras opiul sub denumirea de „Thebaicum” și era considerat ca o substanță magică.

În prezent, există grupuri religioase care încă mai folosesc drogurile în ritualurile lor religioase (de exemplu religia șamanică folosește

¹ Adresă de email autor: andrabianca.iacob@ulbsibiu.ro

² Droguri, articol disponibil la adresa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Drog.>,
pagină accesată la data de 25 aprilie 2023.

diverse băuturi cu droguri specifice ritualurilor acestora). Cea mai cunoscută băutură este ayahuasca, folosită în mod tradițional în ținutul amazonian, dar și în zone din America de Nord și Europa³.

Substanțele psihoactive în diferite legislații

În conformitate cu Organizația Mondială a Sănătății, drogul este o substanță care, odată introdusă în organism, creează o modificare a acestuia și a percepției, a comportamentului, alături de funcțiile sale motorii sau cognitive”. OMS recomandă înlocuirea cuvântului *drog* cu cel de *substanță psihoactivă*⁴.

Legislația română prezintă efectul psihoactiv ca pe o stimulare ori o inhibare a sistemului nervos central (SNC), atunci când este consumat de o persoană, având ca rezultat modificarea funcțiilor și proceselor psihologice ale comportamentului uman creându-se o stare de dependență psihică sau fizică⁵. Dorim să precizăm că prin încetinirea ori prin accelerarea activității sistemului nervos se produc modificări de conștiință, de percepție în timp și spațiu, astfel încât pot apărea halucinații, schimbări de atenție, stare de spirit și empatia cu persoanele apropiate.

Legislația Regatului Unit al Mării Britanii și al Irlandei de Nord menționează că o substanță psihoactivă este orice substanță capabilă să producă un efect psihoactiv unei persoane care o consumă. Atât stimularea cât și inhibarea sistemului nervos central afectează funcționarea mentală sau starea emoțională a persoanei⁶.

³ Harris Rachel, *Listening to Ayahuasca*, Editura Novato, California: New World Library. 2017, pp. 120-200.

⁴ Jenică Drăgan, *Dicționar de droguri*, ediția a II- a, Editura C.H. Beck, București, 2012.

⁵ Legea numărul 194/201, art. 2 lit. e, document disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/132824>, pagină accesată la data de 25 aprilie 2023.

⁶ Psychoactive substances Act 2016, Capitolul Substanțe psihoactive punctul 2, document disponibil la adresa: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/2/crossheading/psychoactive-substances/enacted>, pagină accesată la data de 25 aprilie 2023.

În Statele Unite ale Americii, cele mai folosite droguri – heroina, cocaina, metamerfina, marijuana, LSD – sunt interzise de către legea federală a Statelor Unite⁷. Cu toate acestea unele state precum Colorado sau Washington au decis să nu incrimineze marijuana (canabis) în cazurile medicale. Neincriminarea canabisului în cazul tratamentelor, reflectă atitudinea autorităților față de pacienții bolnavi.

Trebuie să fim prudenți, deoarece există o încercare abuzivă de a folosi aceste substanțe de către persoane care, în mod normal, nu sunt nevoite să le consume. În caz contrar, se poate ajunge ca aceste substanțe să fie folosite pentru uz propriu și chiar pentru a fi comercializate.

Considerăm că drogul nu a fost foarte bine definit și totodată înțeles. În conformitate cu Legea Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord privind substanțele psihoactive se exclude: medicamentele controlate, produsele medicale alături de alcool, tutun și cafeina⁸.

În anul 1993, Organizația Mondială a Sănătății, a clasificat substanțele și clasele de substanțe psihoactive astfel: alcool, opiacee, canabis și derivatele, sedative, hipnotice, cocaină, halucinogene, tutun, cafeină și alte substanțe ca acestea. Puse una lângă cealaltă, cele două legislații sunt contrare. Astfel putem considera că Legea Regatului Unit exceptează tutunul, cafeaua și alcoolul de la clasificarea de drog sau substanță psihoactivă, deoarece acestea sunt folosite liber pe piață de către societate. Noi le considerăm totuși droguri permise de societate, fiind mai ușoare și aducătoare de aport financiar la bugetul de stat. Organizația Mondială a Sănătății le consideră tutunul, cafeaua și alcoolul tot droguri, deoarece produc schimbări de temperament, percepție și comportament în corpul uman.

⁷ Donhouse John, *Drugs Prohibition and its alternative*, Editura Standord Law School, 2014, pp. 1-21.

⁸ *Ibidem* 5

De la Convenția Opiului la Convenția de la Viena

În anul 1912⁹, 12 state¹⁰ au dorit să realizeze o convenție ce avea la bază substanța „opiu”. Astfel această convenție, deși nu și-a mai găsit aplicabilitatea datorită începerii Primului Război Mondial, avea ca scop producerea și desfacerea opiumului brut care trebuia să treacă printr-un control național supus unor legi adoptate de statul însuși¹¹. Prin această convenție, substanțele stupefiante¹² trebuiau să fie încadrate ori în categoria nevoilor medicale ori în scopurile legitime, deoarece exista nevoia unei fabricări într-un sistem înregistrat și licențiat. Această convenție a intrat în vigoare odată cu încheierea Primului Război Mondial, prin Tratatul de la Versailles¹³.

În 1925, prin Convenția Internațională a Opiului au fost adăugate și cânepa indiană și frunzele de coca pe lista stupefiantelor interzise, cu excepția cauzelor medicale sau științifice. Totodată se impuneau și sancțiuni pentru cazurile în care nu se respectau aceste prevederi.

Până la varianta finală a Convenției de la Viena din 1988, au mai fost adăugate și alte prevederi pentru a extinde sancționarea deținerii și folosirii stupefiantelor.

Datorită creșterii alarmante a numărului de consumatori de cocaină și heroină în lumea dezvoltată, dar și a dezvoltării unei adevărate contrabande de droguri în zonele unde se cultivă macul, coca și canabisul a apărut nevoia creării unor norme cu aplicabilitate extinsă pentru realizarea unui echilibru între părțile consumatoare de stupefiante (Europa

⁹ 23 ianuarie 1912, adunarea celor 12 state la Haga și intrarea în vigoare a acesteia până la finalul lui 1914.

¹⁰ Printre care și Germania, Anglia, Olanda, Portugalia, Rusia și Italia.

¹¹ Carmen Elena Roșu, International Drug regulations în Law Society & Organisations Vol.IV Issue 1/2019 p18, articol disponibil la adresa: https://seaopenresearch.eu/Journals/articles/LSO_6_3.pdf, pagină accesată la data de 25 martie 2023.

¹² Morfină, opiacee, cocaină.

¹³ Tratatul de pace de la Versailles, semnat pe 28 iunie 1919, a fost unul dintre cele mai importante tratate care au pus capăt Primului Război Mondial. Acest tratat a fost negociat și semnat în Palatul Versailles, în apropiere de Paris, și a pus bazele noii ordini mondiale după încheierea războiului.

și America de Nord) și țările cultivatoare în mod tradițional de stupefiante (Asia și America de Sud-).

Drogurile în vechea legislație și actuala legislație din România

În vechiul Cod penal, traficul de droguri era prevăzut la articolul 312 din Partea Specială¹⁴, fiind pedepsit cu până la 3 ani de închisoare. Considerăm că această pedeapsă, în perioada respectivă, era una de nivel ridicat, deoarece traficul de droguri era destul de rar întâlnit în practică. După anul 1989 a fost nevoie de o reformă în acest domeniu și acest articol a fost abrogat odată cu crearea Legii nr. 143 din 2000 privind prevenirea și combaterea consumului ilicit de droguri, pedeapsa pentru traficul de droguri fiind în prezent de la 3 la 10 ani.

Odată cu trecerea României la democrație, în țara noastră s-a intensificat nu numai traficul de droguri, ci și consumul acestora. Tot mai multe persoane sunt atrase de aceste substanțe, încă de la vârste fragede. Urmările sunt însă dezastruoase!

Consumul de droguri în Europa

Canabis-Marijuana

Canabisul a fost descris de către istoricul antic grec Herodot, iar proprietățile psihoactive ale canabisului au fost prezentate cu mare atenție și precizie de către chinezi, încă din secolul 3 al erei noastre¹⁵. Produs extras inițial din cânepă indiană, canabisul s-a răspândit în întreaga lume și a început să fie folosit în diverse scopuri medicale dar și recreative. Canabisul se poate fuma, iar persoana respectivă începe să fie într-o stare de visare. În anul 2013, au fost produse în mod legal¹⁶ 60.400 de kg de canabis, mai puțin decât în anul 2012, când cantitatea a fost de 77 de tone.

¹⁴ Art 312 Vechiul Cod Penal, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/38070>.

¹⁵ Ghilleen Prance și Mark Nesbitt, *The Cultural history of plants*, Editura Routledge, 2015, p.198.

¹⁶ International Narcotics Board, 2014, articol disponibil la adresa: <https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Technical-Publications/>

Deși nivelul de canabis legal consumat a scăzut, numărul celor care consumă droguri este în creștere. Astfel o mare parte din canabisul consumat la nivel mondial poate fi privit ca infracțiune, deoarece odată cu intrarea societății în secolul 20 consumul de canabis a devenit ilegal în cea mai mare parte a lumii. Cannabisul este cultivat în peste 170 de țări din întreaga lume, în Tobago și Trinidad acesta fiind cel mai popular drog cultivat local¹⁷.

Traficul cu droguri s-a intensificat odată cu trecerea în secolul XXI. În Europa în anul 2007 au fost capturate în jur de 96 de tone de cannabis¹⁸. Această cifră trebuie bine gestionată de către sistemele guvernamentale, deoarece în perioada 2002-2007, creșterea de capturi de cannabis a crescut de aproximativ 200% de ori. În urmă cu câteva luni în Uniunea Europeană a fost capturată cea mai mare cantitate de cannabis. Astfel în zona Spaniei, Garda Civilă din Spania a capturat 32 de tone de muguri de marijuana care se echivalează cu 1.1 milioane de plante de cannabis care trebuiau să ajungă în țări din Uniunea Europeană precum Belgia, Germania și Țările de Jos¹⁹.

Cluburile sociale în care se consumă substanțe psihoactive

În Europa există adevărate grupuri sociale în care drogurile precum cannabisul sunt folosite în scop recreativ. Amintim Cannabis Social Club²⁰,

2014/Narcotic_Drugs_Report_2014.pdf., pagina accesată la data de 25 aprilie 2023, p.32.

¹⁷ Report International Narcoletics control board, 2008, articol disponibil la adresa https://www.incb.org/documents/Publications/AnnualReports/AR2008/AR_08_English.pdf, pagină accesată la data de 25 aprilie 2023, p.76.

¹⁸ Observatorul european pentru droguri și toxicomanie, 2009, Situația drogurilor în Europa, articol disponibil la adresa: <http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2019/07/raport-european-2009.pdf>, pagină accesată la data de 25 aprilie 2023, p.42.

¹⁹ Editor D.D, Peste 30 de tone de cannabis capturate în Spania, 2022, articol disponibil la adresa: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/peste-30-de-tone-de-cannabis-capturate-in-spania-este-un-record-mondial-2142345>., pagină accesată la data de 25 aprilie 2023.

²⁰ Mafalda Pardal, Toma Decorte, Mapping Cannabis Social Clubs in Europe, European Journal of Criminology, Volum 19 Nr 5 /2022, p. 1017.

unde accesul este permis persoanelor majore. La începutul anilor 1990, aceste cluburi din Spania, au început să se extindă. Primul Club real de acest gen a apărut în Belgia în anul 2006²¹, ulterior și în UK și Olanda.

În aceste condiții ne explicăm de ce nu există o armonizare a legilor privind drogurile în Europa, cu precădere când discutăm despre canabis. Un studiu relativ recent a demonstrat o diferență mare la nivelul pedepselor în cadrul Uniunii Europene privind drogurile. Cele mai mici pedepse au fost regăsite în Olanda, iar cele mai drastice în Grecia, Germania situându-se pe o poziție intermediară²². Totodată, în Uniunea Europeană este permisă creșterea și cultivarea de plante-canabis pentru uzul propriu; astfel: Belgia permite o plantă, Cipru permite 2 plante iar Olanda 5 plante.

În anul 2019, în Uniunea Europeană consumul de droguri a fost mai crescut în rândul tinerilor. Astfel, canabisul a fost consumat de 7.7% din adulți într-un an și de 15.4% tineri. În România 3,9% dintre tineri consumă droguri, iar 3,3% dintre aceștia au consumat cel puțin o dată canabis.

Heroina²³

Heroina se obține prin tratarea morfinei cu anhidridă acetică sau cu clorură de acetil. Acest procedeu este unul simplu și se poate crea în orice laborator improvizat. Este un drog de 25 de ori mai puternic decât morfina și face înconjurul lumii. Aceasta, în general, conține 25-45% diacetilmorfină, iar proporția de cafea variază între 30-60%²⁴.

²¹ T. Decote, Cannabis Social Clubs in Belgium: Organizational strengths and weaknesses and threats to the model editura International Journal of Drug, 2015, pp.122-130.

²² EMCDDA 2017, Trafficking penalties across the European Union A survey of expert opinion: Technical reporty Jan., articol disponibil pe site-ul https://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/trafficking-penalties_en, pagină accesată la data de 25 martie 2023.

²³ Nu se folosește în stare pură, e neutralizată astfel: morfina cu anhidridă acetică sau clorură de acetil.

²⁴ Jenică Drăgan, Dicționar de droguri, Editura C.H.Beck, București, 2012, pp.140-141.

Heroina²⁵ este consumată prin masticare, inhalare de vapori sau prin injectare. Heroina de fumat este formată din granule sau pudră de culoare maro sau gri-închis. Aceasta se diluează cu cafeina. Odată ce este consumată frecvent nivelul de toleranță este atins, iar în lipsa folosirii sale pot exista depresii, dureri abdominale sau iritabilitate²⁶.

Din păcate, statisticile efectuate la nivelul Uniunii Europene arată o cifră alarmantă a tinerilor care consumă heroină, astfel 15% dintre aceștia au consumat în anul 2020 acest drog. Heroina a început să apară și pe piața neagră a zonei Uniunii Europene. Astfel, doar în anul 2020, 5,1 tone de heroină au fost capturate de către autorități²⁷, cele mai mari capturi fiind făcute de către autoritățile belgiene din portul Anvers²⁸. Cu toate acestea nu doar autoritățile din Uniunea Europeană de vest se confruntă cu traficul ilicit de heroină, în anul 2021 în portul Constanța a fost capturată o grupare criminală, liderul ei și o tonă și jumătate de heroină²⁹.

²⁵ Opiaceele sunt substanțe chimice care calmează durerea, au efect euforic și sedativ cu toate acestea produc moartea. În clasa opiaceelor sunt incluse: heroina, opiul, morfina. Heroina și morfina sunt derivatele opiului și datează din timpurile sumerienilor din anul 4000 în Chr.

²⁶ Alin Sorin Nicolescu, *Criminologie*, Note de curs, Editura Hamangiu, 2023, p. 242.

²⁷ Consiliul European, *Piața drogurilor din Uniunea Europeană*, articol disponibil la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/eu-drug-market>, Pagină accesată la data de 26 aprilie 2023.

²⁸ M Alexandru, *Raport 15% dintre tinerii din Uniunea Europeană au consumat cannabis în ultimul an. Capturi record în ultimii ani*, articol disponibil la adresa: <https://www.g4media.ro/raport-15-dintre-tinerii-din-ue-au-consumat-cannabis-in-ultimul-an-capturi-record-in-ultimii-ani-portu-1-belgian-anvers-e-campion-la-confiscarea-heroinei.html>. Pagină accesată la data de 27 aprilie 2023.

²⁹ Andreea Tobias, *Captură istorică de heroină în portul Constanța, a doua cea mai mare captură de heroină descoperită în Uniunea Europeană*, articol disponibil la adresa: <https://www.mediafax.ro/social/captura-istorica-de-heroina-in-portul-constanta-este-a-doua-cea-mai-mare-captura-de-heroina-din-uniunea-europeana-din-ultimii-ani-20091371>, pagină accesată la data de 27 aprilie 2023.

Nicotina

Mayașii foloseau nicotina de peste 2,5 milioane de ani. Nicotina este principalul alcaloid al tutunului³⁰, acesta se găsește în proporție de 0,6-3% din greutatea uscată a tutunului. Tutunul, răspândit în întreaga lume, este consumat de milioane de oameni prin fumat sau mestecat. Creează dependență psihică și fizică, are efecte stimulatoare și relaxante acționând la nivelul creierului³¹. De asemenea, tutunul este un factor decisiv în viața omului, deoarece printr-o consumare excesivă de tutun, acesta poate produce decesul. Consumul de tutun afectează inima, ficatul, plămânilor, provocând diverse forme de cancer. Cu toate acestea, țigările sunt des folosite în societatea actuală, iar un consum prelungit al acestora produce decesul prematur. În ciuda acestor riscuri, consumul de țigări este extrem de crescut, iar traficul ilicit de țigări de contrabandă este în permanență derulare. Doar anul trecut, peste un miliard de țigări au fost confiscate de către Oficiul European de Luptă Antifraudă. În Uniunea Europeană au fost aduse în mod legal 316 de milioane de țigări, iar un număr de 200 de milioane de țigări au fost confiscate la frontiera externă a Uniunii Europene fiind provenind din afara acesteia³².

Rutele ilegale de droguri în Uniunea Europeană

Prin frontierele Uniunii Europene trec anual zeci de tone de droguri, folosind diferite căi. Există însă două căi principale prin care drogurile pătrund în mod ilegal în Uniunea Europeană. Dintre acestea menționăm ruta cocainei, care vine din America Latină prin Africa de

³⁰ Dietrich Hoffmann, Ilse Hoffmann, Chemistry and Toxicology, articol disponibil la adresa: https://cancercontrol.cancer.gov/sites/default/files/2020-06/m9_3.pdf, pagină accesată la data de 27 aprilie 2023.

³¹ Jenică Drăgan, Dicționar de droguri, Editura C.H.Beck, București, 2012, pp. 208-209.

³² Miscelanea, Comerțul ilicit de tutun: Peste jumătate de miliard de țigări au fost confiscate în 2022, articol disponibil la adresa: <https://www.bursa.ro/comertul-ilicit-cu-tutun-pestre-jumatate-de-miliard-de-tigari-au-fost-confiscate-in-2022-49744947>, pagină accesată la data de 27 aprilie 2023.

Vest și se răspândește pe meleagurile Uniunii Europene pe cale aeriană, terestră și maritimă. Drogurile sunt depistate prin scanare cu raze X sau cu ajutorul câinilor dresați în acest scop.

Conform datelor Uniunii Europene, traficanții utilizează tehnici avansate pentru ascunderea drogurilor, de exemplu prin amestecarea cocainei lichide în mărfuri comerciale (haine, lichide, plastic), convertind-o în cocaină pudră în laboratoare din Europa sau făcând-o inodoră. Rețelele infracționale își schimbă rutele de trafic în mod frecvent pentru a eluda controalele.³³

Potrivit informațiilor primite de la Organizația Mondială a Vămirilor³⁴, drogurile sunt ascunse în containere, iar trecerea lor pe cale maritimă se face prin trei modalități:

- ascunse printre mărfurile care urmează să fie transportate;
- în mijlocul de transport (în compartimentul mecanic, în frigider etc);
- introduse în încăperea containerului fără încunoștințarea expeditorului ori destinatarului.

Considerăm că este imperios necesar ca Uniunea Europeană să dispună de un sistem legislativ clar, pentru toate statele membre, în caz contrar putându-se ajunge la o rată crescută a traficului de droguri prin frontierele statelor membre care au lacune legislative în acest domeniu. De asemenea, în această situație vor exista zone întregi în care drogurile vor fi folosite și țări extrem de cerute de traficanți.

³³ Comisia Europeană, Bruxelles 25.10.2011, COM 11nr 689, articol disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0689:FIN:RO:PDF>, pagină accesată la data de 26 martie 2023.

³⁴ Comisia Europeană, Direcția Generală Migrație și Afaceri Interne Livrările supravegheate transnațional în contextul investigațiilor traficului de droguri, manual disponibil la adresa: https://www.mpublic.ro/sites/default/files/PDF/manual_ro_ump_ce_13.pdf, pagină accesată la data de 26 aprilie 2023, p. 26.

Politica Uniunii Europene în materie de droguri³⁵

Datorită creșterii traficului ilicit de droguri pe piața neagră din zona Uniunii Europene, statele membre au fost nevoite să implementeze un program strategic pentru diminuarea consumului și comerțului de droguri. Astfel pentru perioada 2021-2025 a fost implementat un plan strategic de combatere, având patru domenii principale de politică:

- reducerea ofertei de droguri;
- efectele consumului de droguri, cooperare judiciară;
- reducerea cererii de droguri;
- abordarea consecințelor negative asociate consumului de droguri.

Pentru a-și depozita marfa de contrabandă, traficanții de droguri apelează la sistemele legislative din țările subdezvoltate precum cele care sunt în conflicte politice sau de război, unde pedepsele sunt mici, ori folosesc țările care nu sunt semnatare ale tratatelor internaționale cu privire la droguri³⁶.

Există și țări care, deși au ratificat convenții și tratate în domeniul drogurilor, nu prevăd pedepse mai aspre, iar lacunele legislative permit traficantilor să își sporească activitatea.

Se înregistrează o creștere a consumului de droguri în domeniul medical, deoarece acestea pot fi prescrise în diferite afecțiuni pentru calmarea suferințelor bolnavilor. Exemplificăm cum substanța codeină este folosită pentru siropuri contra tusei, și se poate cumpăra din în farmacia fără a fi nevoie de o prescripție medicală în acest sens.

Tranzitul drogurilor în Europa prin România

După anul 1989, România a devenit o țară de tranzit pentru drogurile provenind din Orient care ajung în Europa de Vest. Căile rutiere

³⁵ Consiliul European, Politica Uniunii Europene în materie de droguri, articol disponibil la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-drugs-policy>, pagină accesată la data de 27 aprilie 2023.

³⁶ Daniel-Ștefan Paraschiv, Pericolul creșterii traficului și consumului ilicit de stupefiante, Editura Acta Universitas George Bacovia Juridica, Volumul 5/ 2016, p. 2.

ale drogurilor din Orient provin din Afganistan, și urmează ruta Istanbul-Sofia-București-Belgrad-Europa de Vest.

În perioada 8 - 9 decembrie 2019, la Haga a avut loc cea de-a treia Conferință Internațională în cadrul Europol. Printre alte subiecte s-a pus și problema creșterii numărului de bande de stradă și a organizațiilor criminale în domeniul traficului ilicit de droguri. Astfel 35% din acțiunile criminalistice care acționează în spațiul european sunt în domeniul drogurilor³⁷.

În conformitate cu raportul Europol, cele mai folosite droguri sunt canabisul (în valoare de peste 11,6 miliarde de dolari) și heroina / opiul (în valoare de peste 7,4 miliarde de dolari).

Studiu de caz

Prin sentința penală nr 183/07.04.2016, Tribunalul București a condamnat pe inculpatul R.G la pedeapsa de 6 luni pentru infracțiunea de deținere de droguri de risc pentru consumul propriu. Pentru a dispune această condamnare instanța de fond a reținut următoarea situație de fapt: În seara zilei de 11.06.2015 inculpatul R.G a fost depistat de lucrători ai Jandarmeriei în parcul Cișmigiu, având asupra sa cantitatea de 0,52 grame de canabis și un comprimat de Xanax. Acesta a menționat că le-a găsit în parc, canabis urma să fie consumat cu prietenul său M.I.R., fapt ce nu a mai fost posibil, fiind interceptați de jandarmi.

Inculpatul R.G a fost trimis în judecată pentru droguri, dar M.I.R nu a fost trimis în judecată, deși și acesta ar fi urmat să consume drogurile (din cele relatate).

S-a pus în discuție dacă aceasta este o infracțiune în persoană sau în coautorat. S-a discutat și dacă deținerea de droguri în vederea consumului ar putea avea și elemente constitutive ale infracțiunii prev. de alin 2 lin Lg 143/2000 în vreuna din variantele normative: oferirea sau deținerea. Tribunalul București a precizat că decizia de a-l reține pe

³⁷ Alin Sorescu Nicolescu, Criminologie. Note de curs, Editura Hamangiu, 2023, p. 241.

R.G a fost corectă ca și decizia de a nu-l reține pe M.I.R., deoarece acesta nu a comis nicio faptă penală la regimul drogurilor³⁸.

Din cele relatate mai sus considerăm că, dacă am fi avut un sistem legislativ cu pedepse mai severe, riscul ca o infracțiune de acest tip să fi existat ar fi fost limitat.

În momentul în care o țară are un sistem de sancțiuni bine definite cu o aplicabilitate imediată în mod prudent și bine gestionată, și societatea ar deveni mult mai prudentă în viața cotidiană, iar potențialii traficanti de droguri ar evita zonele riscante. Nu suntem de părere că o societate trebuie educată prin sancțiuni și teamă, dar trebuie să existe o oarecare proporționalitate între faptele penale și pedepsele aplicate.

Concluzii

Considerăm că pentru combaterea infracțiunii de trafic ilicit cu droguri este nevoie de o politică a Uniunii Europene bazată pe un sistem unitar de sancțiuni drastice atât pentru traficanti cât și pentru consumatori. De asemenea, considerăm că aria substanțelor psihoactive folosite în scopuri medicale trebuie să fie expres precizată, iar folosirea acestora trebuie făcută doar pentru binele și sănătatea pacientului.

De asemenea, pentru a reduce numărul persoanelor tinere care consumă droguri, trebuie să se promoveze în sistemele educaționale efectele drogurilor, sancțiunile acestora, chiar de la nivelul ciclului gimnazial.

Bibliografie

Decote T., Cannabis Social Clubs in Belgium: Organizational strengths and weaknesses and threats to the model, Editura International Journal of Drug, 2015.

Dima Traian, Andrei Dorin Băcilă, Legea 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Editura Universul Juridic, București, 2021.

³⁸ Traian Dima, Andrei Dorin Băcilă, Legea 143/2000 – prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, Editura Universul Juridic, 2021, p. 56.

- Donhause John, *Drugs Prohibition and its alternative*, Editura Stanford Law School, 2014.
- Drăgan Jenică, *Dicționar de droguri*, Ediția a IIa, Editura C.H. Beck, București, 2012.
- Harris Rachel, *Listening to Ayahuasca*, Editura Novato, California: New World Library. 2017.
- Nicolescu Alin Sorin, *Criminologie*, Note de curs, Editura Hamangiu, București, 2023.
- Prance Ghilleen și Mark Nesbitt, *The Cultural history of plants*, Editura Routledge, 2015.
- Paraschiv Daniel-Ștefan, *Pericolul creșterii traficului și consumului ilicit de stupefiante*, Editura Acta Universitas George Bacovia Juridica, Volumul 5/ 2016.
- Pardal Mafalda, Toma Decorte, *Mapping Cannabis Social Clubs in Europe*, *European Journal of Criminology*, Volum 19 Nr. 5 /2022.
- Roșu Carmen Elena, *International Drug regulations în Law Society & Organisations Vol.IV Issue 1/2019*.
- Legea numărul 194/2011 privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de acte normative în vigoare.
- Andreea Tobias, *Captură istorică de heroină în portul Constanța, a doua cea mai mare captură de heroină descoperită în Uniunea Europeană*, articol disponibil la adresa: <https://www.mediafax.ro/social/captura-istorica-de-heroina-in-portul-constant-este-a-doua-cea-mai-mare-captura-de-heroina-din-uniunea-europeana-din-ultimii-ani-20091371>.
- Comisia Europeană, Bruxelles 25.10.2011, COM 11nr 689, articol disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/lexuriserv/lexuriserv.do?uri=com:2011:0689:fin:ro:pdf>.

- Comisia Europeană, Direcția Generală Migrație și Afaceri Interne
Livrările supravegheate transnațional în contextul investigațiilor
traficului de droguri, manual disponibil la adresa:
[https://www.mpublic.ro/sites/default/files/PDF/manual_ro_u
mp_ce_13.pdf](https://www.mpublic.ro/sites/default/files/PDF/manual_ro_u
mp_ce_13.pdf).
- Consiliul European, Piața drogurilor din Uniunea Europeană, articol
disponibil la adresa: [https://www.consilium.europa.eu/ro/
infographics/eu-drug-market](https://www.consilium.europa.eu/ro/
infographics/eu-drug-market).
- Consiliul European, Politica Uniunii Europene în materie de dro-
guri, articol disponibil la adresa: [https://www.consilium.
europa.eu/ro/policies/eu-drugs-policy](https://www.consilium.
europa.eu/ro/policies/eu-drugs-policy).
- Dietrich Hoffmann, Ilse Hoffmann Chemistry and Toxicology,
articol disponibil la adresa: [https://cancercontrol.cancer.gov/
sites/default/files/2020-06/m9_3.pdf](https://cancercontrol.cancer.gov/
sites/default/files/2020-06/m9_3.pdf).
- Droguri, articol disponibil la adresa: [https://ro.wikipedia.org/
wiki/Drog_](https://ro.wikipedia.org/
wiki/Drog_), pagină accesată la data de 25 aprilie 2023.
- Editor D.D, Peste 30 de tone de cannabis capturate în Spania, 2022,
articol disponibil la adresa: [https://www.digi24.ro/stiri/externe/
peste-30-de-tone-de-cannabis-capturate-in-spania-este-un-rec
ord-mondial-2142345](https://www.digi24.ro/stiri/externe/
peste-30-de-tone-de-cannabis-capturate-in-spania-este-un-rec
ord-mondial-2142345).
- EMCDDA 2017, Traffincking penalties across the European
Union A suveny of expert opinion: Tehnical reporty Jan.,
articol disponibil pe site-ul [https://www.emcdda.europa.eu/
publications/technical-reports/trafficking-penalties_en](https://www.emcdda.europa.eu/
publications/technical-reports/trafficking-penalties_en).
- International Narcotics Board, 2014, articol disponibil la adresa:
[https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Technical-
Publications/2014/Narcotic_Drugs_Report_2014.pdf](https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/Technical-
Publications/2014/Narcotic_Drugs_Report_2014.pdf).
- Miscellanea, Comerțul ilicit de tutun: Peste jumătate de miliard de
țigări au fost confiscate în 2022, articol disponibil la adresa:
[https://www.bursa.ro/comertul-ilicit-cu-tutun-peste-jumatate
-de-miliard-de-tigari-au-fost-confiscate-in-2022-49744947](https://www.bursa.ro/comertul-ilicit-cu-tutun-peste-jumatate
-de-miliard-de-tigari-au-fost-confiscate-in-2022-49744947).

- Observatorul european pentru droguri și toxicomanie, 2009, Situația drogurilor în Europa, articol disponibil la adresa: <http://ana.gov.ro/wp-content/uploads/2019/07/raport-europe-an-2009.pdf>
- Psychoactive substances Act 2016, Capitolul Substanțe psihoactive punctul 2, document disponibil la adresa: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/2/crossheading/psychoactive-substances/enacted>
- Report International Narcoletics control board, 2008, articol disponibil la adresa https://www.incb.org/documents/Publications/AnnualReports/AR2008/AR_08_English.pdf

SOLIDARITATE EUROPEANĂ PENTRU UCRAINA

Autor: Denis-Ioan OARGA¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Administrație publică
Coordonator: Conf. Univ. dr. Daiana Maura VESMAȘ*

Rezumat: În februarie 2022, teritoriul european a fost zguduit când Federația Rusă a atacat, fără vreo justificare, Ucraina. Statul ucrainean s-a văzut pus în situația în care trebuie să aleagă între a-și apăra teritoriul sau a se preda Rusiei. De aproape doi ani, armata ucraineană luptă împotriva Rusiei și eliberează teritorii, reușind să împingă armata rusă cât mai aproape de graniță. Războiul a provocat un adevărat dezastru în Ucraina, milioane de cetățeni și-au pierdut casele și familiile emigrând spre Vestul Europei. Dezastrul umanitar a dus la un dezastru economic, fiindcă economie Ucrainei a fost pusă la grea încercare. Uniunea Europeană nu a rămas pasivă la aceste crize petrecute în vecinătatea sa estică. UE și statele sale membre au oferit și oferă constant sprijin Ucrainei. Uniunea sprijină toți cetățenii civili de pe teritoriul său, sprijină Ucraina la nivel militar, dar și referitor la investigarea crimelor de război.

Pe parcursul acestui articol am detaliat punctual în ce măsură și în ce domenii primește Ucraina sprijin din partea Uniunii Europene.

Cuvinte-cheie: război, sprijin, colaborare, ajutoare, dezvoltare, reconstrucție.

Introducere

Intervenția armată nejustificată a Federației Ruse în Ucraina a dus la declanșarea unui război între cele două state, război care a atras după sine izbucnirea mai multor crize care se răsfrâng asupra populației

¹ Adresă de email autor: denisioan.oarga@ulbsibiu.ro

civile. Studiul acesta abordează sprijinul constant oferit de Uniunea Europeană statului ucrainean și dorește să arate, punctual, în ce domenii a fost sprijinită Ucraina de către UE.

Conflicte între cele două state au existat încă din cele mai vechi timpuri. După dispariția Uniunii Sovietice, prin crearea Comunității Statelor Independente (CSI), Federația Rusă a dorit să își mențină influența asupra Ucrainei, mai ales prin dependența acesteia de gazul rusesc, însă, Ucraina privea tot mai mult spre statele vestice și spre modelul lor de dezvoltare.²

Sub președinția lui Vladimir Putin, relațiile dintre cele două state s-au răcit constant. În anul 2008, la Summit-ul NATO de la București³, președintele american George W. Bush a încercat să propună un calendar clar privind aderarea la NATO a Ucrainei și a Georgiei, fără reușită însă, din cauza opunerii Franței și Germaniei. Din acest motiv, Ucraina încearcă să încheie în 2013 un Acord de Asociere cu Uniunea Europeană, și acesta eșuând după presiunile Rusiei. Așadar, putem observa că Federația Rusă încearcă constant să păstreze influența sa asupra Ucrainei, nepermițându-i să se orienteze spre UE și NATO. Începând cu 1994, Ucraina încearcă să se apropie de UE, un pas important fiind făcut în intervalul 2003-2004 când Ucraina a fost inclusă în Politica Europeană de Vecinătate, ca parte a Parteneriatului Estic.⁴

Următorul eveniment tensionant între cele două state l-a reprezentat anexarea Peninsulei Crimeea din anul 2014. Rusia a preluat ilegal peninsula, atentând astfel la integritatea teritorială a Ucrainei.⁵ Uniunea Europeană nu recunoaște această anexare ilegală, condamnând încă

² Moscova și Kiev: Cum s-a ajuns la conflict, <https://www.dw.com/ro/rusia-%C5%9Fi-ucraina-cronica-unui-r%C4%83zboi-nedeclarat/a-60523314>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

³ Ministerul de Afaceri Externe, Declarația Summit-ului de la București, https://www.mae.ro/sites/default/files/file/pdf/2008_04_04_Declaratie-Summit-Nato-Buc.pdf, pagină accesată la data de 11.11.2023.

⁴ Oana Mihaela Mocanu, *Politica Europeană de Vecinătate – perspective și realizări*, Editura Nomina Lex, București, 2010, p. 136.

⁵ Anne Marie Le Gloanec, *The EU, Russia and Ukraine: a double track with no end?*, Norwegian Institute for International Affairs (NUPI) (2015), p. 2.

din 2014 acțiunea Rusiei, concluzionând că aceasta încalcă normele dreptului internațional, și, pe cale de consecință, a impus sancțiuni.⁶

Realitatea din teren, din anul 2021, arăta că Federația Rusă se pregătea să intre ilegal în Ucraina cu forțe armate, la fel cum a făcut în 2014 în Peninsula Crimeea. Dacă în 2014, implicațiile Occidentului au fost mai reticente, rezumându-se la impunerea de sancțiuni și la nerecunoașterea agresiunii, acum, la nivel de UE și NATO s-a dorit o implicare mai mare. Astfel, înainte de declanșarea războiului, pe cale diplomatică, președintele Franței, Emmanuel Macron și cancelarul Germaniei, Olaf Scholz, au făcut deplasări la Moscova pentru a detensiona situația. Din păcate, aceste vizite au fost fără succes. În 24 februarie 2021, Rusia a atacat Ucraina. Uniunea Europeană a condamnat ferm agresiunea și s-a poziționat de partea Ucrainei.⁷ Pe parcursul războiului, UE a impus sancțiuni Rusiei, cu intenția de a destabiliza statul rus. Aceste sancțiuni au fost de ordin financiar, economic, referitoare la sectorul de transport și cel energetic, unele sancțiuni răsfrângându-se asupra unor cetățeni ruși ca președintele Putin sau ministrul de externe, Serghei Lavrov. Cel mai recent pachet de sancțiuni, al unsprezecelea, are ca obiect consolidarea cooperării bilaterale și multilaterale cu țările terțe pentru a împiedica eludarea sancțiunilor și înăsprirea sancțiunilor referitoare la export.⁸

La rândul său, statul român prin toate instituțiile sale abilitate a condamnat, ori de câte ori a fost nevoie, războiul declanșat de Rusia. La

⁶ Consiliul Uniunii Europene, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2021/06/21/russia-s-illegal-annexation-of-crimea-and-sevas-topol-council-renews-sanctions-for-a-further-year/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

⁷ Consiliul European, Declarația comună a liderilor UE privind situația din Ucraina, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/02/24/joint-statement-by-the-members-of-the-european-council-24-02-2022/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

⁸ Consiliul Uniunii Europene, Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei: UE adoptă cel de al 11-lea pachet de sancțiuni economice și individuale, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/06/23/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-11th-package-of-economic-and-individual-sanctions/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

împlinirea unui an de la declanșarea războiului, Parlamentul României a transmis o declarație prin care, reafirmă susținerea pentru Ucraina și cetățenii săi, privitor la câștigarea războiului și la aderarea cât mai rapidă a Ucrainei la Uniunea Europeană.⁹

Asistența acordată de Uniunea Europeană Ucrainei

În curând se vor împlini doi ani de la declanșarea războiului aflat încă în desfășurare, mai ales în regiunile Donețk și Luhansk, armata ucraineană reușind să împingă trupele rusești cât mai aproape de graniță. În toată această perioadă, Ucraina n-ar fi reușit să reziste de una singură dacă nu ar fi fost susținută de UE și nu numai.

1.1 Ajutor umanitar

Pentru a fugi din calea războiului, conform Eurostat, 4,8 milioane de ucraineni au intrat în Uniunea Europeană, majoritatea acestora mergând în statele vestice.¹⁰ UE și statele sale membre nu au rămas pasive, oferind ajutor acestor civili în valoare de peste 2,5 miliarde de euro. Aceștia au primit sprijin sub formă de alimente, articole de îmbrăcăminte, articole de uz casnic, sprijin psihologic și asistență în numerar pentru a-și acoperi nevoile de bază.¹¹

Acest sprijin umanitar reprezintă cea mai mare activitate de protecție civilă desfășurată de Uniunea Europeană. Milioane de ucraineni s-au văzut nevoiți să își părăsească locuințele și zonele în care locuiau și să plece în state străine, state care s-au mobilizat exemplar și i-au sprijinit constant. O parte dintre ei au revenit în țara lor, dar sunt și

⁹ Parlamentul României, Declarația Parlamentului României la împlinirea pe 24 februarie 2023 a unui an de la declanșarea războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, https://www.cdep.ro/pdfs/oz/20230307_poz4.pdf, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹⁰ Consiliul European, <https://www.consilium.europa.eu/ro/infographics/ukraine-refugees-eu/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹¹ Consiliul UE, <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#humanitarian>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

cetățeni care, în țările în care au ajuns și au început o nouă viață, o viață în care își doresc un singur lucru: să fie pace. Spre exemplu, în România s-au angajat aproximativ 7.000 de ucraineni, potrivit Ministerului Muncii. Pe lângă fondurile oferite de UE, Ucraina este sprijinită constant și de organizații neguvernamentale ca UNICEF și Crucea Roșie.

Așadar, se poate observa că războiul a creat un dezastru umanitar pentru Ucraina și o depopulare a zonelor acestei țări, cetățenii orientându-se spre statele din Vestul Europei unde nu este zonă de conflict.

1.2 Sprijin economic

Ucraina primește sprijin economic de la Uniunea Europeană încă de la semnarea Acordului de Asociere dintre UE și Ucraina, prin instituțiile financiare ale Uniunii, un sprijin sub formă de împrumuturi și granturi pentru stabilizarea economiei sale.¹²

În 2022, 7,2 miliarde de euro au fost transmise Ucrainei de către Uniunea Europeană cu scopul de a-și finanța principalele nevoi pe care le are în această perioadă dificilă. În contextul unui război, economia trebuie să fie una stabilă, chiar dacă e pusă la mare încercare.

Sprijinul economic oferit s-a axat pe reabilitarea infrastructurii distruse și pe domeniul agricol, vital pentru Ucraina. Astfel, între UE și Ucraina au fost create culoare pentru exportul cerealelor, fiind exportate 23 milioane de tone de cereale, în valoare de 20 miliarde de euro, bani care s-au întors în economia Ucrainei.¹³

1.3 Sprijin militar

Pentru a rezista în fața armatei ruse și pentru a o învinge, Ucraina are nevoie și de ajutor militar, nereușind să se descurce singură în acest domeniu. Astfel, Uniunea Europeană a dispus ca 3,6 miliarde de euro,

¹² Andreea Dragomir, *Politica Externă și de Securitate Comună a Uniunii Europene*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021, p. 87.

¹³ Consiliul UE, <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#economic>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

prin Instrumentul european pentru pace¹⁴, să meargă spre armata ucraineană. Aceste sume sunt menite să sprijine populația civilă și să consolideze capacitatea de apărare a Ucrainei.

De asemenea, pe parcursul întregului război, UE și statele sale membre au trimis Ucrainei inclusiv echipamente militare, tancuri, avioane, drone și materiale de protecție, dar aceste aspecte sunt clasificate.

În noiembrie 2022 a fost lansată o misiune de asistență militară a UE, pe durata a doi ani, (EUMAM) prin care se urmărește consolidarea capacității militare a Ucrainei și la instruirea militarilor. O parte din instruirea militarilor ucraineni se desfășoară inclusiv în România.¹⁵

1.4 Sprijin în urmărirea penală a crimelor de război

De la declanșarea războiului și până în prezent există suspiciuni că se săvârșesc crime de război. Zonele în care populația civilă a suferit cel mai mult, zonele în care oamenii nevinovați au fost uciși de armata rusă sunt Cernigov, Nikolaev, Harkov, Mariupol și Bucea.

Consiliul European întrunit la 22-23 iunie 2022 a concluzionat că: *Rusia, Belarusul și toți cei responsabili de crime de război și de alte infracțiuni extrem de grave vor fi trași la răspundere pentru acțiunile lor, în conformitate cu dreptul internațional.*¹⁶

Curtea Penală Internațională a fost sesizată colectiv de UE, statele sale membre și statele partenere cu privire la situația dezastruoasă din Ucraina. UE sprijină dezvoltarea unui Centru internațional pentru

¹⁴ Consiliul UE, Ucraina: Consiliul convine asupra unui sprijin suplimentar în cadrul Instrumentului european pentru pace, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/10/17/ukraine-council-agrees-on-further-support-under-the-european-peace-facility/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹⁵ Consiliul UE, Ucraina: UE lansează o misiune de asistență militară, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/11/15/ukraine-eu-launches-military-assistance-mission/>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹⁶ Consiliul European, Concluziile Consiliului European 22-23 iunie 2022, <https://www.consilium.europa.eu/media/57467/2022-06-2324-euco-conclusions-ro.pdf>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

urmărirea penală a crimei de agresiune din Ucraina la Haga, acesta având scopul de a investiga întreaga situație și de a stoca problemele pentru litigiile viitoare.¹⁷

1.5 Sprijin pentru reconstrucția Ucrainei

Pe perioada desfășurării războiului, UE și statele sale membre acordă, permanent, sprijin Ucrainei. Da, având în vedere că, după terminarea războiului Ucraina va intra într-o perioadă de reconstrucție, reconstrucție efectivă a zonelor distruse de armata rusă.

Totodată, Uniunea Europeană va crea programe care să sprijine statul ucrainean per ansamblu, comunitățile locale și regionale, dar și societatea civilă.¹⁸

Concluzii

Agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei este departe de a se fi terminat, războiul aflându-se în desfășurare. Au existat diferite metode de negociere înainte și în perioada războiului. Toate au eșuat, din păcate. Putem observa că există unele *linii roșii*, care, dacă ar fi depășite, războiul ar escalada și s-ar declanșa un nou război mondial.¹⁹ O așa-zisă linie roșie este cea a dispozitivelor nucleare deținute de Rusia. O declanșare a acestora ar crea dezastru în lume și, automat, războiul ar deveni unul mondial. Dispunând de aceste echipamente nucleare, Rusia încearcă să negocieze totul în favoarea ei.

¹⁷ Consiliul UE, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#warcrimes>, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹⁸ Comisia Europeană, Recovery and reconstruction of Ukraine, https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en, pagină accesată la data de 11.11.2023.

¹⁹ Pavel K. Baev, Alexander Gabuev, Samuel A. Greene, Gustav C. Gressel, Vladislav Inozemtsev, Maria Lipman, Nikolay Petrov, Carolina Vendil Pallin and Yulia Zhuchkova, The Future Of Eu-Russia Relations, file:///C:/Users/DenisPC/Desktop/Haukkala-FUTUREEURUSSIARELATIONS-2016.pdf, pagină accesată la data de 11.11.2023.

Comprimând toate aceste informații, putem trage concluzia că Federația Rusă a creat un adevărat dezastru umanitar din ambiția sa de a cuceri teritoriile Ucrainei. Dorința Ucrainei de a se orienta spre Vestul Europei, spre organizațiile UE și NATO, care ar ajuta-o să devină cu adevărat independentă de Rusia, a constituit motivul declanșării războiului de către președintele Vladimir Putin.²⁰

În final, analizând toate cele prezentate putem spune că Uniunea Europeană și statele sale membre sunt total alături de Ucraina pentru câștigarea acestui război și pentru aderarea acesteia la Uniunea Europeană și la NATO.

Bibliografie:

Dragomir Andreea, *Politica Externă și de Securitate Comună a Uniunii Europene*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2021.

Mocanu Oana Mihaela, *Politica Europeană de Vecinătate – perspective și realizări* -, Editura Nomina Lex, București, 2010.

Moscova și Kiev: Cum s-a ajuns la conflict, <https://www.dw.com/ro/rusia-%C5%9Fi-ucraina-cronica-unui-r%C4%83zboi-ned-eclarat/a-60523314> .

Le Gloannec Anne Marie, *The EU, Russia and Ukraine:: a double track with no end?*, Norwegian Institute for International Affairs (NUPI), 2015.

Baev Pavel K., Alexander Gabuev, Samuel A. Greene, Gustav C. Gressel, Vladislav Inozemtsev, Maria Lipman, Nikolay Petrov, Carolina Vendil Pallin and Yulia Zhuchkova, *the future of eu-russia relations*.

Comisia Europeană, *Recovery and reconstruction of Ukraine*, https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/recovery-and-reconstruction-ukraine_en .

²⁰ Școala Națională de Studii Politice și Administrative, *Războiul din Ucraina: Consecințe*, file:///C:/Users/DenisPC/Desktop/Consecintele-razboiului-din-Ucraina.pdf, pagină accesată la data de 11.11.2023.

Consiliul European, <https://www.consilium.europa.eu>.

Consiliul UE, <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#humanitarian>.

Consiliul UE, Ucraina: Consiliul convine asupra unui sprijin suplimentar în cadrul Instrumentului european pentru pace, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2022/10/17/ukraine-council-agrees-on-further-support-under-the-european-peace-facility/>.

Consiliul UE, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-response-ukraine-invasion/eu-solidarity-ukraine/#warcrimes>.

Consiliul UE, Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei: UE adoptă cel de al 11-lea pachet de sancțiuni economice și individuale, <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2023/06/23/russia-s-war-of-aggression-against-ukraine-eu-adopts-11th-package-of-economic-and-individual-sanctions/>.

Ministerul de Afaceri Externe, Declarația Summit-ului de la București, https://www.mae.ro/sites/default/files/file/pdf/2008_04_04_Declaratie-Summit-Nato-Buc.pdf.

Parlamentul României, Declarația Parlamentului României la împlinirea pe 24 februarie 2023 a unui an de la declanșarea războiului de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, https://www.cdep.ro/pdfs/oz/20230307_poz4.pdf.

ASPECTE PRIVIND CONCURSUL DE INFRAȚIUNI ȘI PERSOANA INFRACTORULUI

Autor 1: Bianca ARON¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe penale*

Autor 2: Ștefana-Magdalena MAGDAN²

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe penale
Coordonator: Lector univ. dr. Daniela Czika*

Rezumat: *Studiul explorează importanța concursului de infracțiuni în dreptul penal, evidențiind pericolul social pe care îl reprezintă infractorii și justificând necesitatea unei abordări mai severe pentru cei implicați în săvârșirea mai multor infracțiuni.*

Analiza relevă că evaluarea pluralității de infracțiuni permite sistemului de justiție penală să evalueze și să cuantifice mai bine gradul de pericol social al unui făptuitor, să determine pedepse proporționale și să prevină recidiva. De asemenea, se discută profilul infractorilor care nu se opresc la o primă infracțiune, evidențiind influența mediului în care trăiesc asupra comportamentului lor infracțional.

Mediile cu o densitate mai mare a infracțiunilor sau cu resurse limitate pot contribui la escaladarea comportamentului delincvent. Astfel, abordarea concursului de infracțiuni este esențială pentru asigurarea unei justiții echitabile și protejarea intereselor societății, reflectând angajamentul continuu al sistemului de justiție penală în adaptarea la noile provocări și cerințe sociale și juridice.

¹ Adresă de email autor 1: bianca.aron@ulbsibiu.ro

² Adresă de email autor 2: magdalena.magdan@ulbsibiu.ro

Cuvinte-cheie: concurs de infracțiuni, pluralitate de infracțiuni, infracționalitate, pericol, comportament, făptuitor.

Introducere

Adevărul este un concept fundamental în sistemul juridic și are o importanță deosebită în justiție.

Pentru un jurist, găsirea și prezentarea adevărului în cadrul sistemului juridic este o responsabilitate fundamentală, iar procesul de aplicare a legii și de administrare a justiției se bazează pe ideea că adevărul trebuie să prevaleze. Cu toate acestea, recunoașterea și determinarea adevărului pot fi complexe și pot implica interpretări, probe și argumente extinse.

De asemenea, odată cu oglindirea adevărului în fața justiției, intervine și tragerea la răspundere a celor care sunt găsiți vinovați. În ceea ce privește materia dreptului penal, pedeapsa pe care o primesc inculpații depinde atât de gravitatea faptei comise, de numărul infracțiunilor, de împrejurările comiterii infracțiunii, cât și de modul de interpretare al legislației, iar acest din urmă aspect poate echilibra foarte mult balanța dreptății din perspectiva unei apărări bazate pe argumente solide.

Procesul penal trebuie să fie corect și echitabil, iar justiția trebuie să fie administrată în conformitate cu legea, pentru a asigura un rezultat corect. Fiecare caz are particularitățile sale, astfel încât nu poate exista un rezultat „corect” pentru o anumită categorie, fie de infracțiuni, fie pentru situații de altă natură juridică.

Succesul unui proces penal depinde de o serie de factori care pot influența rezultatul final al acestuia, printre care: probele disponibile, faptele și circumstanțele cazului, calitatea reprezentării legale, mediul social și opinia publică etc. Este important de menționat că fiecare caz penal este unic, iar succesul său, eșecul său depinde de interacțiunea complexă a acestor factori.

Aspecte privitoare la concursul de infracțiuni și persoana făptuitorului

Infracțiunile au apărut încă de la dezvoltarea societăților umane și a normelor de conviețuire. De-a lungul timpului, apariția și evoluția infracțiunilor au fost influențate de schimbările sociale, politice și economice. Odată cu dezvoltarea sistemelor juridice și cu apariția codurilor penale, infracțiunile au fost clasificate și definite în mod clar, iar sancțiunile corespunzătoare au fost stabilite.

Concursul de infracțiuni reprezintă o instituție de importanță majoră în domeniul dreptului penal, în special în ceea ce privește răspunderea penală, deoarece subliniază pericolul social pe care îl reprezintă infractorul. Comiterea de infracțiuni concurente evidențiază o pericolozitate sporită, deoarece legea nu este respectată în mod repetat. Aceasta este exact motivul pentru care se justifică o abordare mai severă în cazul celor care săvârșesc un concurs de infracțiuni. Iată câteva aspecte relevante ale importanței *pluralității de infracțiuni* :

1. Evaluarea pericolului social. Prin identificarea și tratamentul *pluralității de infracțiuni*, sistemul de justiție penală poate evalua și cuantifica mai bine gradul de pericol social reprezentat de un făptuitor. Săvârșirea repetată a infracțiunilor demonstrează o disprețuire pentru lege și o predispoziție către comportament antisocial.

2. Determinarea pedepsei. *Pluralitatea de infracțiuni* permite determinarea unei pedepse proporționale și corecte în raport cu gravitatea totală a faptelor comise de către un făptuitor. Fiecare infracțiune individuală poate fi evaluată și sancționată în funcție de propria gravitate, iar pedeapsa finală poate reflecta cumulul infracțiunilor săvârșite.

3. Prevenirea recidivei. Prin evidențierea *pluralității de infracțiuni*, se poate observa dacă o persoană prezintă un comportament recidivist sau este implicată în activități criminale continue. Aceasta permite luarea de măsuri adecvate pentru prevenirea recidivei și protejarea societății de repetarea infracțiunilor.

4. Eficiența sistemului judiciar. Tratarea *pluralității de infracțiuni* într-un mod corespunzător asigură eficiența sistemului judiciar, deoarece se evită fragmentarea excesivă a cazurilor și se abordează în mod global comportamentul infracțional al unui făptuitor.

Pluralitatea de infracțiuni, ca instituție a dreptului penal, nu se referă doar la săvârșirea a două sau mai multe infracțiuni în mod independent, ci implică obligatoriu o legătură, o conexiune între aceste infracțiuni, determinată de faptul că acestea sunt comise de același făptuitor. Acest lucru înseamnă că fapta trebuie să se apropie de tiparul descris de normele de drept penal, să corespundă modelului abstract ce este descris de către legiuitorul român.

Pluralitatea de infracțiuni presupune existența unei relații sau a unei legături de natură subiectivă între infracțiuni, ceea ce se reflectă în faptul că acestea sunt săvârșite de aceeași persoană. Astfel, pluralitatea de infracțiuni are o importanță semnificativă în dreptul penal, asigurând o abordare adecvată a comportamentului infracțional și contribuind la eficiența și eficacitatea sistemului de justiție penală.

Actualitatea acestei teme subzistă datorită faptului că problematica săvârșirii infracțiunilor în concurs evidențiază o atenție deosebită, deoarece societatea este supusă în mod continuu unui pericol social cu un grad destul de ridicat, din cauza acestui fenomen infracțional care produce anumite urmări foarte grave și, uneori, care nu mai pot fi reparate, atât în ceea ce privește viața și sănătatea, cât și în ceea ce privește relațiile sociale.

De-a lungul timpului, dreptul penal român a evoluat în scopul protejării drepturilor și libertăților individuale, al asigurării justiției și aplicării unei pedepse proporționale pentru infracțiuni. El continuă să fie subiectul reformelor și actualizărilor constante pentru a se adapta la noile provocări și cerințe sociale și juridice.

România a făcut eforturi pentru armonizarea legislației penale cu standardele europene, inclusiv în ceea ce privește *concurusul de infracțiuni*. Aceasta a avut ca scop asigurarea unei interpretări și aplicări coerente și conforme cu practicile judiciare din alte state membre ale Uniunii Europene.

Importanța concursului de infracțiuni constă în faptul că acesta permite o evaluare corectă și adecvată a răspunderii penale a unei persoane, atunci când săvârșeste mai multe infracțiuni simultan sau într-un interval de timp apropiat. Prin identificarea și tratamentul concursului

de infracțiuni, se poate lua în considerare pericolozitatea și gravitatea acțiunilor infracționale, precum și impactul acestora asupra societății.

Prin intermediul *concursumui de infracțiuni*, instanțele pot stabili pedepsele și măsurile adecvate, în funcție de gradul de vinovăție și de pericolul social al persoanei acuzate. Aceasta permite o justă apreciere a gradului de culpabilitate și aplicarea unui tratament sancționator proporțional.

De asemenea, *concursumul de infracțiuni* oferă o bază legală pentru abordarea și rezolvarea situațiilor în care o persoană comite mai multe infracțiuni distincte, asigurând că fiecare faptă este luată în considerare în mod corespunzător în cadrul procesului penal. Așadar, concursul de infracțiuni contribuie la garantarea corectitudinii și eficienței sistemului de justiție penală, asigurând tratamentul adecvat pentru persoanele responsabile de săvârșirea mai multor infracțiuni și protejând în același timp interesele societății în ansamblu.

Abordarea *concursumui de infracțiuni* asigură tratamentul echitabil și coerent al infractorilor. Fiecare infracțiune individuală este evaluată în funcție de propria sa gravitate, iar pedeapsa finală reflectă pedeapsa rezultantă în urma aplicării regimului sancționator specific, asigurând astfel o justiție proporțională și consistentă.

Din păcate, numărul celor care adoptă anumite comportamente agresive este tot în creștere, indiferent că vorbim despre tineri sau bătrâni, despre săraci sau bogați, oameni cu sau fără carte deoarece în prezent tehnologia avansează în ritm galopant și favorizează făptuitorii care sunt foarte documentați cu privire la tendințele infracționale, fiind cu un pas înaintea autorităților.

Persoanele care comit mai multe infracțiuni pot avea un profil psihologic complex și variat. Unele dintre trăsăturile comune pot include impulsivitatea și lipsa autocontrolului, ceea ce le face să acționeze fără să-și evalueze în mod corespunzător acțiunile. De asemenea, pot avea dificultăți în exprimarea empatiei și a remușcărilor față de victimele lor sau față de consecințele acțiunilor lor. Acești indivizi pot avea, de asemenea, abilități reduse în rezolvarea problemelor și pot recurge la comportamente ilegale pentru a face față dificultăților lor.

Pentru unii, comiterea infracțiunilor devine un tip de comportament compulsiv sau un mod de a-și satisface nevoile imediate sau dorințele, ceea ce poate duce la o escaladare a activităților infracționale. De exemplu, după ce au comis o infracțiune și au obținut satisfacție sau beneficii, aceștia pot dezvolta o dorință crescută pentru acele beneficii și pot căuta să le obțină din nou prin comiterea de infracțiuni suplimentare.

De asemenea, riscul și consecințele penale asociate cu comiterea unei singure infracțiuni pot părea mai reduse în comparație cu avantajele pe care le pot obține. Prin urmare, nu simt presiunea de a se opri după prima infracțiune și pot continua să comită infracțiuni în ciuda riscurilor implicate.

Mediul în care trăiește individul este un factor principal în ceea ce privește atât comiterea unei infracțiuni, cât și posibilitatea comiterii mai multor infracțiuni concurente sau aflate în stare de recidivă.

În mediile cu o densitate mare a infracțiunilor sau în zonele cu resurse limitate și perspective economice reduse, indivizii pot fi expuși la o gamă mai largă de oportunități de a comite infracțiuni. Factori precum lipsa locurilor de muncă, educația precară sau lipsa accesului la servicii sociale pot crea un mediu în care infracțiunile par a fi o opțiune mai atractivă sau, uneori, o necesitate pentru supraviețuire.

În plus, mediile caracterizate prin instabilitate socială, conflicte interpersonale și lipsa de sprijin comunitar pot crește probabilitatea ca un individ să se angajeze în comportamente antisociale sau infracționale. Lipsa unei rețele sociale de sprijin sau a unor modele pozitive poate face ca indivizii să fie mai predispuși să se alăture grupurilor criminale sau să adopte comportamente delincvente pentru a obține acceptare sau protecție.

Mai mult decât atât, influențele culturale și normele sociale dintr-o comunitate pot juca un rol crucial în determinarea atitudinilor și a comportamentului infracțional. În unele medii, comportamentele antisociale sau ilegale pot fi acceptate sau chiar încurajate, ceea ce poate contribui la perpetuarea ciclului infracțional.

Concluzii

În concluzie, *concurusul de infracțiuni* reprezintă o componentă esențială a sistemului de drept penal, furnizând un cadru pentru evaluarea și gestionarea comportamentului infracțional al indivizilor care comit mai multe infracțiuni simultan sau într-un interval de timp apropiat. Importanța pluralității de infracțiuni este subliniată de multiplele sale funcții și implicări în sistemul de justiție penală.

Prin identificarea și tratamentul pluralității de infracțiuni, sistemul de justiție penală poate evalua și cuantifica mai bine gradul de pericol social reprezentat de un făptuitor, asigurând o evaluare corectă a răspunderii penale. De asemenea, determinarea pedepsei în funcție de gravitatea totală a faptelor comise permite o justiție proporțională și echitabilă, reflectând gradul de vinovăție al individului.

Mai mult decât atât, abordarea *concurusului de infracțiuni* contribuie la prevenirea recidivei prin identificarea comportamentului recidivist și luarea de măsuri adecvate pentru reintegrarea socială a infractorilor. Prin evidențierea și gestionarea corectă a pluralității de infracțiuni, se asigură eficiența și eficacitatea sistemului judiciar în abordarea comportamentului infracțional.

Profilul indivizilor care comit mai multe infracțiuni dezvăluie aspecte importante ale motivării și comportamentului infracțional, inclusiv impulsivitatea, lipsa autocontrolului și influența mediului în care trăiesc. Mediile caracterizate prin instabilitate socială, lipsă de sprijin comunitar și toleranță față de comportamentele antisociale pot influența comportamentul infracțional al indivizilor.

Astfel, abordarea concursului de infracțiuni este esențială pentru asigurarea unei justiții echitabile și coerente, protejând interesele societății și asigurând tratamentul adecvat pentru infractori. Prin evaluarea și gestionarea corectă a *pluralității de infracțiuni*, sistemul de justiție penală poate îndeplini obiectivele sale fundamentale de protejare a drepturilor și libertăților individuale, asigurare a justiției și prevenire a infracționalității.

Bibliografie:

- Antoniou George, Papadopol Vasile, Rămureanu Virgil, Teodor Vasiliu, Pavel Doru, Codul Penal Comentat și adnotat. Partea generală, Editura Științifică, București, 1972.
- Bouloc Berard, Droit penal general, Editura Dalloz, Paris, 2015.
- Medeanu Tiberiu-Constantin, Crima și Criminalul. Geneza crimelor și descoperirea criminalilor, Editura Lumina Lex, București, 2006.
- Mitrache Constantin, Mitrache Cristian, Drept penal roman. Partea generală, Ediția a III-a revizuită și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2019.
- Predescu Ovidiu, Concursul de infracțiuni: o succintă analiză comparativă între noua și vechea reglementare, Universul Juridic, 2015.
- Streteanu Florin, Daniel – Drept penal. Partea generală, vol. II, Editura Nițu Universul Juridic, București 2018.
- Țical George, Profilare. O nouă metodă de cercetare a infracțiunilor (Profilarea. O nouă metodă de investigare a infracțiunilor), Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale Nr.1/2018.
- Udroiu Mihail, Sinteze de drept penal. Partea generală, Editura C.H. Beck, București 2020.

SECȚIUNEA 3.
ORDINE ȘI SIGURANȚĂ
PUBLICĂ

MANAGEMENTUL SIGURANȚEI ȘI SECURITĂȚII RUTIERE ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI DE FACTORI „OM-AUTOVEHICUL-DRUM-LEGISLAȚIE ÎN TRANSPORTURI”

Autor: Maria-Silvia BOLOVAN¹.
*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat:
Managementul Ordinii și Siguranței Publice
Coordonator: Lector univ. dr. Lucian-Ioan TARNU*

Rezumat: *Directorul Organizației Mondiale a Sănătății, Doctor Tedros Adhanom Ghebreyesus, spunea, în anul 2023, în cuprinsul unui raport global² privind siguranța rutieră că „sistemele noastre de transport ne deschid lumea, dar vin cu un preț tragic.”*

Aceasta pentru că anual, potrivit informărilor aceleiași organizații, peste 1,19 milioane de oameni își pierd viața în accidente rutiere, alte câteva zeci de milioane de persoane sunt rănite, iar pierderile materiale care se înregistrează ca urmare a unor astfel de evenimente rutiere sunt evaluate la nivelul unor sute de milioane de euro.

Comparativ cu anul 2010, când au fost înregistrate 1,25 milioane de decese, se poate observa o ușoară scădere. Scăderea generală ușoară a deceselor a survenit chiar dacă flota auto s-a dublat, rețeaua rutieră s-a extins considerabil, iar populația globală a crescut cu aproape un miliard. Acest fapt evidențiază

¹ Adresă de email autor: silviabolovan@icloud.com

² <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/safety-and-mobility/global-status-report-on-road-safety-2023>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

eficiența eforturilor de îmbunătățire a siguranței rutiere, dar și faptul că aceste eforturi nu sunt încă suficiente pentru a atinge obiectivul de a se reduce, până în anul 2030, la jumătate decesele cauzate de accidentele rutiere.

În timp ce autovehiculele sunt tot mai avansate din punct de vedere tehnic, statele își maximizează eforturile pentru a proiecta și a construi sisteme de transport compatibile cu noile tipuri de autovehicule și nu cu oamenii, progrese fiind înregistrate numai acolo unde a fost valorificată și aplicată siguranța rutieră.

*Această abordare plasează în prim plan: **omul și siguranța acestuia**, prin raportare la sistemul de factori: om-autovehicul-drum-legislație în transporturi.*

Cuvinte-cheie: *siguranța rutieră, sistem de factori, factorul uman, sisteme inteligente de transport, infrastructură rutieră, sistemul sigur.*

Introducere

Potrivit datelor statistice³, până ați terminat de citit rezumatul acestui articol, cel puțin 5 oameni au murit la nivel mondial, ca urmare a producerii unui accident rutier.

Pornind de la acest trist adevăr, putem observa necesitatea reglementării cât mai ample a unui sistem care să aibă la bază o bună coordonare, o legislație solidă, suficiente resurse alocate, o promovare activă, un mecanism sigur de monitorizare și evaluare, dar și instrumente eficiente de cercetare, proiectare și schimb de informații.

Este adevărat că, la nivel global, se acordă o importanță semnificativă statisticilor referitoare la victimele (rănite sau decedate) producerii unui accident de circulație rutieră, pentru că, deși creșterea mobilității rutiere prezintă avantaje reale, urmările negative ale evenimentelor rutiere asupra societății (pierderea unui număr enorm de vieți omenești, suferințe uriașe și mari pagube la nivel economic).

³ <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/375016/9789240086517-eng.pdf?sequence=1> și <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/safety-and-mobility/global-status-report-on-road-safety-2023>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Pentru a cunoaște îndeaproape fenomenul rutier, este necesară cunoașterea cât mai clară a frecvenței și a gravității accidentelor de circulație rutieră, în raport cu unii parametri, ca de exemplu: tipul și dotarea vehiculelor, infrastructura rutieră, comportamentul conducătorului auto, dar și (nu în ultimul rând), a legislației în materie de circulație rutieră

În acest context, se dezvoltă și se definește - *siguranța rutieră*⁴ – ca fiind *totalitatea acțiunilor și măsurilor destinate îmbunătățirii comportamentului uman, vehiculelor și infrastructurii rutiere, care să conducă la circulația în condiții de securitate a tuturor participanților la trafic, prin reducerea accidentelor și diminuarea acestora.*

Astfel că, se conturează și anumite obligații în sarcina autorităților publice referitoare la pregătirea și informarea populației în calitate de participanți la trafic, de elaborare a legislației și a reglementărilor rutiere în acord cu directivele europene și nu numai, de control și de sancționare a nerespectării prevederilor legale atât în ceea ce privește participanții la trafic, cât și organismele și societățile angrenate în proiectarea și construcția drumurilor și a autovehiculelor, de dezvoltare a infrastructurii rutiere și de organizare a structurilor competente în acordarea ajutorului de urgență.

În sens general, managementul siguranței și securității rutiere se bazează pe un **sistem sigur**. Potrivit abordării „sistemului sigur”, prețul mobilității nu trebuie să fie plătit cu victime, pentru că accidente se vor produce mereu, dar cu toate acestea, decesul și rănirea persoanelor, pot fi prevenite.

Un vechi proverb latin spunea: „errare humanum est”⁵ (în traducere – a greși e omenește); aceasta este și abordarea „sistemului sigur”. Sistemul sigur vizează un sistem rutier în care nu numai că oamenii comit greșeli, dar vor și continua să o facă pentru că aceasta este în natura lor. Astfel, se creează un mediu mai puțin punitiv, care implică măsuri complexe pe mai multe niveluri pentru a preveni decesul

⁴ <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1232839>, pagina accesată la data de 18.02.2024.

⁵ Proverb latin pus în circulație de Cicero.

persoanelor, luând în considerare și caracteristicile *vulnerabilității umane*⁶.

Anumite măsuri precum construcția optimizată a autovehiculelor, utilizarea acestora, îmbunătățirea parametrilor infrastructurii rutiere (drumuri, acostamente) sau impunerea unor viteze de circulație reduse, pot reduce numărul accidentelor, iar, dacă un element eșuează, celelalte pot și vor compensa, în scopul prevenirii victimizării.⁷

Factorul - om

Conducerea unui autovehicul nu este o activitate ușoară, ci mai degrabă o sarcină complexă, ce solicită încontinuu atenția, dar și adaptarea permanentă la cerințele de trafic.

Un studiu⁸ efectuat în anul 1991 de cercetătorii Hakkinen și Luoma în baza unor date statistice preluate din Finlanda și Statele Unite ale Americii, a scos în evidență faptul că „*un conducător auto de nivel mediu este responsabil de aproximativ 30 de erori pe oră, ca rezultat a aproximativ 7200 observații, 2400 decizii și 1800 acțiuni*”⁹, iar „*dacă aceste statistici sunt luate ad literam, reiese faptul că numai una din 60 de erori în medie se transformă într-o situație riscantă, și în mod similar fiecare accident este precedat de aproximativ 75.000 de erori.*”¹⁰

Erorile umane pot fi cauzate nu numai de depășirea capacității de înțelegere de către individ a spațiului înconjurător (slăbiciuni de judecată), dar și de incapacitatea de coordonare în bune condiții a activităților specifice conducerii autovehiculelor, precum și de o deformare a

⁶ <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2022/05/ANEXA-1-26.pdf>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

⁷ Ibidem.

⁸ http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/9606/Conf_Probleme_actuale_Urbanism_2014_V3_p39-44.pdf?sequence=1, pagină accesată la data de 18.02.2024.

⁹ http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/9606/Conf_Probleme_actuale_Urbanism_2014_V3_p39-44.pdf?sequence=1, pagină accesată la data de 18.02.2024.

¹⁰ Ibidem.

realității, iar conducătorii de autovehicule nu au capacitatea de a percepe toate informațiile prezente în ambianța rutieră.¹¹

Definit în mod generic, *factorul uman*, reprezintă „o proprietate fizică sau cognitivă a unui individ sau comportament social, care este specifică influenței omului asupra funcționării sistemelor tehnologice și echilibrului dintre om și mediu.”¹²

Din această definiție putem realiza că *factorul uman* nu reprezintă sau nu este caracterizat de trăsăturile de personalitate sau de comportamentul agresiv al unui individ, ori de năzuința de a încălca în mod conștient și voit normele rutiere, ci mai degrabă se referă la un răspuns subconștient al conducătorului auto obișnuit (sau chiar al participanților la trafic), eliminând orice reacție sau condiție temporară și individuală.

Conceptul *factorului uman* consideră greșeala operațională a șoferului drept primul pas dintr-un lanț al evenimentelor care pot duce la un accident. Multe greșeli operaționale observate adesea rezultă din interacțiunea directă între drum și caracteristicile de reacție ale șoferului. Caracteristicile drumului determină reacțiile subconștiente ale șoferului la volan¹³.

Întrucât modul în care un conducător auto reacționează, nu se poate controla din exterior, atenția trebuie concentrată pe îmbunătățirea caracteristicilor drumului, ținându-se cont de limitările psihologice și fiziologice. De aceea, apare ca fiind posibil și obligatoriu să se ia în considerare legile percepției conducătorului auto, ale procesării informațiilor și ale reglementării acțiunilor pentru planificarea și proiectarea drumurilor.

Asociația Mondială de Drumuri (denumită PIARC), a elaborat în anul 2016 Ghidul denumit „Human Factors Guidelines for a Safer

¹¹ https://www.researchgate.net/profile/Adrian-Burlacu-2/publication/340132965_Romanian_Manual_for_Road_Safety_Auditors/links/5e7a678e92851cdfca2f5569/Romanian-Manual-for-Road-Safety-Auditors.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

¹² https://ro.wikipedia.org/wiki/Factorul_uman, pagină accesată la data de 18.02.2024.

¹³ <https://www.piar.org/ressources/publications/8/25385,2016R20EN.pdf>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Man-Road Interface” (în traducere – Ghidul factorilor umani pentru o interacțiune om-drum mai sigură). În conținutul acestui ghid, autorii au enumerat 3 factori¹⁴ deosebit de importanți în această interacțiune om-drum. Astfel:

Regula celor 6 secunde; drumul trebuie să îi ofere conducătorului auto suficient timp să reacționeze

În general, timpul normal în relația stimul – timp de răspuns (distanța vizuală la oprire) este 1-2 secunde. Aceasta nu trebuie tratată ca o regulă, întrucât unui conducător auto de nivel mediu îi este necesar mult mai mult timp pentru a se adapta de la o ipostază la alta sau mai simplu, de a se obișnui unor cerințe noi. Astfel, potrivit ghidului enunțat anterior, unui conducător auto îi sunt necesare 4-6 secunde¹⁵ pentru a se adapta unor situații noi din trafic (relația percepție – timp de decizie – distanța vizuală de decizie).

Un drum care este mai ușor de utilizat (prietenos) o să ofere conducătorilor suficient timp pentru a se adapta la nou și la situații neașteptate, le va oferi timpul de care au nevoie pentru a-și (re)organiza, în siguranță, stilul de conducere. De aceea nu este suficient să îi fie oferit șoferului un timp de reacție de 2-3 secunde (distanța vizuală la oprire).

De asemenea, proiectarea drumului ar trebui să îi ofere conducătorului auto o secțiune de anticipație cu cel puțin 2-3 secunde pentru a putea identifica o situație neprevăzută sau neuzuală care necesită o decizie elaborată (distanța de vizibilitate și timp de decizie).

În mai multe situații cu grad de complexitate ridicat sau care presupun circulația cu viteze ridicate, se recomandă să îi fie oferită conducătorului auto o zonă de avertizare, semnalizată corespunzător. Este necesară delimitarea unor zone de tranziție, să fie înlăturate restricțiile vizibile și să existe semne sau marcaje pentru a indica cu cel puțin 6 secunde înainte de orice locație critică (de exemplu, intersecții, curbe, treceri de cale ferată, stații de autobuz, piste de biciclete, intrări în sate

¹⁴ <https://www.piar.org/ressources/publications/8/25385,2016R20EN.pdf>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

¹⁵ La o viteză de 100 km/h, 4-6 secunde se traduc în parcurgerea unei distanțe de 300 m (incluzând frânarea).

și orașe și sfârșitul secțiunilor de drum nou modernizate sau schimbarea ierarhiei drumurilor). Această zonă critică, pentru a acționa în siguranță, trebuie să fie identificată în mod clar și din timp.

Regula câmpului vizual: drumul trebuie să ofere un câmp vizual sigur

Spre deosebire de mersul pe jos, conducerea unui vehicul motorizat schimbă câmpul vizual mult mai mult decât orice altă mișcare.

Un câmp vizual monoton, înnorat, înșelător, cu iluzii sau deficiențe optice, ori care distrage atenția, afectează calitatea condusului. Drumul, împreună cu împrejurimile sale oferă un câmp vizual integrat. Câmpul vizual poate stabili sau destabiliza șoferii, îi poate obosi sau stimula. De asemenea, poate duce la creșterea sau reducerea vitezei.

Viteza, menținerea benzii și fiabilitatea direcției sunt funcții ale calității câmpului vizual.

Un câmp vizual de bună calitate protejează șoferul și îl împiedică să se deplaseze spre marginea părții carosabile sau chiar să o părăsească.

Un mediu rutier monoton poate să producă o diminuare a atenției conducătorului auto și, în aceeași măsură, să provoace o mărire inconștientă a vitezei de circulație.

Pe de altă parte, obiectele atrăgătoare și înșelătoare aflate la marginea părții carosabile pot provoca schimbări subconștiente de direcție. Cele mai grave consecințe apar din cauza unor obiecte atrăgătoare care diferă de axa drumului. Ele conduc în cazuri extreme la o oscilare a întregului câmp vizual: șoferul are senzația că drumul și împrejurimile acestuia se deplasează în timp ce se află într-o poziție nemișcată. Astfel de obiecte duc la greșeli grave în direcție. Cel puțin, acestea duc la perturbări în păstrarea benzii, deși acestea pot fi în mare parte corectate.

Un drum ușor de utilizat sau prietenos, care se explică de la sine, le va oferi șoferilor un câmp vizual bine proiectat cu suficiente elemente care le sporesc atenția sau mai bine spus, vigilența.

Va oferi, de asemenea, facilități bune de ghidare și orientare optică cu o impresie simetrică și ortogonală, va evita iluziile optice sau obiectele care atrag destabilizarea șoferilor și care influențează negativ condusul, mai ales în condiții de vizibilitate nefavorabile.

Regula logicii: drumul trebuie urmeze percepția logică a conducătorului auto

Conducătorii autovehiculelor urmează drumul cu o logică de orientare formată din experiența lor și din percepțiile avute recent.

Anomaliile neașteptate perturbă un lanț de acțiuni preponderent automatizate și pot determina conducătorii auto să se împiedice. Acest principiu poate fi asemănat și cu situația¹⁶ în care urcăm scările. Dacă una dintre trepte are o înălțime diferită, atunci crește riscul acela care urcă scările să se împiedice, pentru că anterior, la nivel subconștient, s-a ajustat un echilibru al mișcării pașilor în funcție de înălțimea percepută, deplasarea devine dezordonată și apare împiedicarea sau căderea. Într-o asemenea situație, în varianta optimistă, în mediul rutier, trec câteva secunde critice înainte ca șoferul să se reechilibreze.

Prin urmare, proiectanții ar trebui să încerce să păstreze caracteristicile drumului într-o succesiune logică, iar schimbările inevitabile să fie introduse cât mai devreme și cât mai clar posibil, excluzând orice schimbări bruște care ar putea deruta șoferul.

Consider că prezintă o deosebită importanță și faptul că omul, prin educație, poate să îmbunătățească și să dea mai mult sens conceptului de siguranță rutieră.

Potrivit Strategiei Naționale pentru Siguranța Rutieră pentru perioada 2022-2030, în ceea ce privește factorul uman, *este vizată și educația rutieră desfășurată la nivelul unităților de învățământ și reconsiderarea condițiilor de acces la profesie și/sau ocupații, precum și de menținere în funcție – specifice entităților supuse autorizării din partea ministerului transporturilor și infrastructurii și respectiv a persoanelor care exercită ocupații cu responsabilități în domeniul siguranței rutiere.*¹⁷

¹⁶ https://www.researchgate.net/profile/Adrian-Burlacu-2/publication/340132965_Romanian_Manual_for_Road_Safety_Auditors/links/5e7a678e92851cdfca2f5569/Romanian-Manual-for-Road-Safety-Auditors.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

¹⁷ https://www.mt.ro/web14/documente/acte-normative/2022/04_16/Strategia%20Nationala%20pentru%20Siguranta%20Rutiera%20-%202022-2030%20Anexa%201.docx, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale de Siguranță Rutieră pentru perioada 2022-2030 vizează inclusiv *perspectiva reglementării cursurilor de conducere responsabilă și a programelor de reabilitare pentru conducătorii auto care au săvârșit abateri repetate la regimul circulației rutiere*.¹⁸

Factorul - „autovehicul”

Dacă luăm în considerare rapoartele¹⁹ Comisiei Europene în materia accidentelor de circulație rutieră soldate cu decesul unor persoane, vom putea observa că deși în anul 2020 s-a produs o scădere a acestor accidente rutiere (18.800 decese în 2020), anul 2022 a venit cu o creștere (20.600 decese în 2022).

Scăderea înregistrată în anul 2020 s-a datorat cel mai probabil mobilității mai reduse a populației ca urmare a pandemiei cauzate de Covid-19.

Deși creșterea înregistrată în anul 2022 nu atinge cifrele înregistrate anterior anului 2020 (22.800 decese în anul 2019), este necesar ca toate eforturile să fie îndreptate spre păstarea trendului descendent început în anul 2001, când au fost înregistrate 51.400 de decese. De atunci, potrivit statisticilor Comisiei Europene, numărul deceselor a continuat să scadă, excepție făcând unele fluctuații înregistrate de la un an la altul.

Scăderea numărului de persoane decedate în accidente de circulație rutieră se datorează cu siguranță și modernizării flotei de autovehicule prin crearea unor condiții operaționale mai sigure.

Condițiile operaționale devin mai sigure și prin dezvoltarea unor sisteme avansate de asistență pe timpul conducerii (ADAS).

*Condițiile operaționale nesigure*²⁰ apar atunci când în flotă²¹ există un număr mare de autovehicule care, în cazul unei coliziuni, nu au

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ https://transport.ec.europa.eu/background/road-safety-statistics-2022-more-detail_en, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²⁰ https://doctorat.tuiasi.ro/doc/SUSTINERI_TEZE/M/Dumbrava/Rezumatul%20tezei%20de%20doctorat.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²¹ Potrivit DEX, FLOTĂ=totalitatea autovehiculelor unei țări.

suficientă rezistență și astfel, nu oferă suficientă protecție ocupanților săi, dar și, atunci când în flotă există un număr mare de autovehicule care prin caracteristicile lor pot provoca vătămări.

Situația în care un autovehicul, din cauze ce țin de specificații tehnice, provoacă mai mult rău ocupanților unui alt autovehicul decât ocupanților săi, a fost definită ca fiind un fenomen numit *incompatibilitatea vehiculelor*.²²

Dotarea autovehiculelor cu sisteme inteligente de control conduce la capacitatea acestora de a putea percepe mediul înconjurător și de a putea răspunde cu celeritate și în mod adecvat la orice schimbare survenită. Capacitatea de percepție a mediului de către un vehicul se poate traduce prin aceea că vehiculul este capabil, datorită sistemelor inteligente pe care le are în dotare, nu numai să recunoască prezența unui alt vehicul în apropierea sa, dar și să recunoască o depășire a benzii de circulație pe care se află, sau chiar să reducă automat și în mod treptat viteza de circulație pe anumite sectoare de drum în funcție de limita de viteză impusă.

Sistemele avansate de asistență pe timpul conducerii au fost concepute pentru a sprijini și avertiza conducătorii auto în situații pe care aceștia nu le pot percepe imediat, cum este de exemplu prezența poleiului pe carosabil.

Centura de siguranță în 3 puncte²³, inventată în anul 1959 de inginerul Nils Bohlin (montată pentru prima dată pe un model Volvo) este considerată cea mai mare contribuție la siguranța rutieră din istorie.

Foarte aproape de contribuția pe care a avut-o centura de siguranță, regăsim și sistemul ESC (Controlul electronic al stabilității la frânare). Acest sistem a mai fost denumit și „centura de siguranță a secolului 21”²⁴.

²² https://doctorat.tuiasi.ro/doc/SUSTINERI_TEZE/M/Dumbrava/Rezumatul%20tezei%20de%20doctorat.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²³ <https://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/centura-de-siguranta-in-trei-puncte-i-storia-uneia-dintre-cele-mai-importante-inventii-din-automobilism.html>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²⁴ <https://motofocus.ro/21280/controlul-electronic-al-stabilitatii-esc-si-suspenzia>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Practic, ESC²⁵ funcționează prompt, pe bază de senzori și este un sistem computerizat de control și reglare a stabilității vehiculelor aflate în mers, care asigură îmbunătățirea stabilității prin detectarea și reducerea derapajelor și patinajelor.

Tehnologia ESC intervine atunci când detectează o pierdere a controlului asupra autovehiculului, acționând sistemul de frânare astfel încât conducătorul auto recapătă controlul asupra autovehiculului. Spre exemplu, ESC acționează pe roata exterioară din față pentru contracararea supravirării, sau pe roata interioară din spate pentru contracararea subvirării.

Sistemul ESC a fost dezvoltat astfel încât să reducă și puterea motorului până în punctul în care conducătorul auto își recapătă controlul asupra autovehiculului.

Un alt pas către sistemele avansate de asistență pe timpul conducerii o reprezintă **sistemul ABS**²⁶ (Sistem de antiblocare a frânării). Acest sistem previne blocarea roților în timpul frânării și are mari avantaje, în sensul că nu numai că permite șoferului să păstreze controlul asupra direcției în timpul frânării, dar și scurtează distanța de frânare.

Noile tehnologii în materie de proiectare a vehiculelor au ca premisă principală **comunicarea** (atât a autovehiculelor unele cu celelalte, dar și a autovehiculelor cu infrastructura).

Sistemele avansate de asistență a conducătorului auto pe timpul conducerii (abreviat ADAS²⁷) colaborează pentru automatizarea și îmbunătățirea siguranței vehiculelor, avertizează conducătorul auto cu privire la pericolele din trafic pe care le percep (pericole potențiale), cu scopul de a evita coliziunile.

Caracteristicile sistemelor ADAS includ: un control asupra vitezei, un sistem de evitare în caz de impact, posibilitatea conectării

²⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Sistemul_de_control_electronic_al_stabilit%C4%83%C8%9Bii, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²⁶ https://ro.wikipedia.org/wiki/Sistem_de_antiblocare_a_ro%C8%9Bilor, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²⁷ <https://parbrize.ro/articole/tehnologia-adas-sistemele-de-asistenta-si-siguranta-pentru-sofer/>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

telefoanelor inteligente cu scopul de apelare rapidă, posibilitatea de frânare automată, dar și hărți rutiere ș.a.

Unele caracteristici ale sistemelor de asistare a conducătorului auto includ: adaptarea controlului vitezei de croazieră, sisteme de evitare a coliziunilor, conectarea telefoanelor inteligente pentru apelare rapidă, frânare automată, încorporarea datelor GPS / trafic, pilotul automat, controlul adaptiv al luminii, etc.

Astfel, se pot distinge, unele dintre *cele mai importante*²⁸ sisteme care contribuie la „inteligenta” unui autovehicul și anume:

- a) *Poziționarea autovehiculului* – sistemul de poziționare a unui autovehicul poate fi evaluat ca performant în funcție de cele patru cerințe ale performanțelor de navigare: precizie, integritate, continuitate și disponibilitate;
- b) *Adaptarea iluminării* – sistemul automat de adaptare a iluminării farurilor în funcțiile de condițiile de drum (conducere pe timp de noapte, ceață, ș.a.), contribuie la sporirea timpului de reacție al conducătorilor auto, mai ales prin faptul că iluminatul nu trebuie activat manual; prin această îmbunătățire automată a iluminării pot fi evitate frânarea sau virarea bruscă, dar și pot fi observate mult mai repede anumite obstacole pe sensul de mers;
- c) *Adaptarea inteligentă a vitezei de deplasare* – se realizează prin sisteme care compară viteza autovehiculului cu limita legală de viteză existentă pe anumite tronsoane și care gestionează această situație prin avertizarea conducătorilor auto fie printr-un sunet (audio), sau printr-o lumină/indicator de bord (vizual). Anumite sisteme mult mai dezvoltate pot avertiza conducătorul auto și printr-un avertisment tactil (de ex. prin împingerea în sus a pedalei de accelerație).
- d) *Inteligenta sistemului de frânare* – Mazda Motor Corporation a dezvoltat primul sistem de frânare regenerativă din lume, denumit i-ELOOP²⁹. Frânele regenerative sunt unice, pentru că

²⁸ https://doctorat.tuiasi.ro/doc/SUSTINERI_TEZE/M/Dumbrava/Rezumatul%20tezei%20de%20doctorat.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

²⁹ <https://www.autoexpert.ro/mazda-lanseaza-i-loop-primul-sistem-de-franare-regenerativa-pe-baza-de-capacitor/>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

transformă eficient energia cinetică a autovehiculului în energie electrică, în timp ce acesta frânează și folosește curentul stocat în capacitor pentru a alimenta instalația de climatizare, audio și alte componente electrice ale autovehiculului;

- e) *Indicatorii compoziți* – reprezintă un concept relativ nou în domeniul siguranței rutiere care presupune admiterea complexității fenomenului siguranței rutiere deoarece măsoară factorii care contribuie la coliziuni, cu scopul de a descrie detaliat modelele de accident și de a identifica toate condițiile care conduc la creșterea riscului de accidentare. Reprezintă, astfel, o abordare diferită a fenomenului siguranței rutiere care se raportează la numărul persoanelor decedate sau rănite din accidente rutiere, numărul autovehiculelor din flotă sau structura rețelei rutiere.

Un alt aspect care trebuie scos în evidență este vechimea autoturismelor din România. Potrivit statisticilor Registrului Auto Român, regăsite în cuprinsul Strategiei Naționale din 25 mai 2022 privind siguranța rutieră pentru perioada 2022-2030, vechimea medie a autoturismelor din România în anul 2020 a fost de 15,9 ani, plasându-se printre țările din UE cu cele mai vechi flote de autoturisme, alături de Lituania și Estonia. În anul 2020, 35,25% din totalul vehiculelor controlate tehnic în trafic au fost neconforme din punct de vedere al siguranței rutiere, iar 5,11% din totalul vehiculelor controlate tehnic în trafic prezentau pericol iminent de accident.

Factorul – „drum”

Strâns legat de factorul uman, factorul *drum* are o contribuție socială enormă, pentru că permite conducătorilor auto să se bucure de *mobilitate*.

Infrastructura rutieră are o importanță deosebită în siguranța rutieră, în cadrul acesteia fiind puse în discuție concepte precum *fiabilitate* și *vulnerabilitate*.

În expunerea de motive a Propunerii de directivă a Parlamentului European și a Consiliului, de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere, se precizează că *un drum care este bine proiectat și corect întreținut poate să reducă*

*probabilitatea unui accident rutier, dar, în schimb, un „drum indulgent” (drum configurat în mod corespunzător pentru a se asigura că erorile de conducere nu duc imediat la consecințe grave) poate doar să reducă gravitatea accidentelor care pot avea loc.*³⁰

În anul 2008 a fost adoptată așa-numita „Directiva RISM” – Road Infrastructure Safety Management Directive (în traducere – Directiva privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere). Adoptarea acestei directive a avut drept scop asigurarea faptului că *în incipitul fazelor de planificare, proiectare și exploatare a infrastructurii rutiere se află considerentele de siguranță rutieră*³¹.

Cu toate acestea, *multe țări cu performanțe ridicate au depășit cerințele directivei, în timp ce altele au prezentat rămăneri în urmă.*³²

Referitor la factorul *drum* trebuie menționat Programul European de Evaluare a Drumurilor – EuroRAP³³.

EuroRAP este o asociație internațională non-profit înregistrată în Belgia. Membrii săi sunt organizații auto, autorități rutiere naționale și regionale și experți care au fost aleși datorită contribuției speciale pe care au adus-o la EuroRAP.

EuroRAP este un program partener cu EuroNCAP³⁴, programul independent de teste de impact care evaluează cu stele mașinile noi pentru protecția împotriva accidentelor pe care o oferă pasagerilor și pietonilor.

EuroNCAP demonstrează că protecția împotriva accidentelor bine concepută poate face mașinile de familie mai sigure. În mod similar,

³⁰ Expunere de motive - Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere - <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0274&from=LV>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

³¹ Ibidem.

³² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0274&from=LV>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

³³ <https://roadsafetyfoundation.org/eurorap-uk/what-is-eurorap/>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

³⁴ Program european de evaluare a autovehiculelor noi.

EuroRAP începe să arate cum drumurile pot fi mai sigure, astfel încât vehiculele, drumurile și oamenii să lucreze împreună într-un sistem sigur.

Uneori, costul salvării unei vieți poate fi la fel de mic precum prețul vopselei folosite pentru a oferi marcaje rutiere clare, astfel încât șoferii să poată „citi” drumul, ori în montarea unor garduri de siguranță pentru a împiedica o coliziune între un autovehicul și copacii sau stâlpii de iluminat care se află aproape de marginea drumului.

Programul de evaluare a drumurilor a arătat că punerea în aplicare a *contramăsurilor în locații cu risc ridicat de accidentare oferă potențialul pentru rate foarte mari de rentabilitate economică*.³⁵

În EuroRap, drumurile se evaluează³⁶ după următoarele criterii:

- calitatea separării sensurilor de circulație;
- calitatea stadardeleor de proiectare;
- frecvența intersecțiilor;
- calitatea consolidării acostamentelor și modul în care este tratată marginea părții carosabile;
- disponibilitatea pentru a crea facilități (trotuare, piste) pentru utilizatorii vulnerabili ai drumurilor (pietoni și bicicliști).

Factorul – „legislație în transporturi”

În ceea ce privește *legislația în domeniul transporturilor*, trebuie evidențiate Tratatul de la Lisabona și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene³⁷, care reprezintă temeiul juridic pentru crearea unui spațiu de siguranță rutieră pe plan european, scopul fiind acela de a ameliora siguranța rutieră și de a contribui la o mobilitate sustenabilă.

³⁵ <https://roadsafetyfoundation.org/eurorap-uk>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

³⁶ https://doctorat.tuiasi.ro/doc/SUSTINERI_TEZE/M/Dumbrava/Rezumatul%20tezei%20de%20doctorat.pdf, pagină accesată la data de 18.02.2024.

³⁷ Transportul rutier: norme privind traficul și siguranța [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050605/04A_FT\(2013\)050605_RO.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050605/04A_FT(2013)050605_RO.pdf), pagină accesată la data de 18.02.2024.

În luna mai a anului 2018, Comisia Europeană a publicat un *plan de acțiune strategic privind siguranța rutieră*³⁸, în care a solicitat o nouă abordare pentru a contracara tendința de stagnare a cifrelor privind siguranța rutieră în UE și pentru a se apropia de obiectivul pe termen lung de a înregistra zero decese cauzate de accidentele rutiere în UE până în 2050 („viziunea zero”).

În cadrul strategiei pentru o mobilitate durabilă și inteligentă din 2020, Comisia Europeană a prevăzut câteva inițiative de îmbunătățire a siguranței rutiere.

Câteva dintre inițiativele anunțate includ posibile noi orientări despre³⁹:

- *nivelurile maxime admise ale concentrației de alcool în sânge pentru șoferii autovehiculelor și despre utilizarea etilotestelor antidemaraj*⁴⁰;
- *o evaluare a necesității de a propune norme pentru auditarea, inspectarea și raportarea cu privire la calitatea infrastructurii pentru poduri sau alte infrastructuri sensibile;*
- *adaptarea cadrului juridic al sistemului eCall la noile tehnologii de telecomunicații și o posibilă extindere a sistemului eCall pentru a include vehiculele motorizate cu două roți, camioanele, autobuzele și tractoarele agricole.*

În luna martie a anului 2023, Comisia Europeană a adoptat un pachet legislativ privind siguranța rutieră, care include un număr de trei acte legislative interdependente: Directiva privind permisele de conducere, efectul la nivelul Uniunii al anumitor decăderi din dreptul de a conduce autovehicule și schimbul transfrontalier de informații privind

³⁸ Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Europa în Mișcare. Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată – <https://eur-lex.europa.eu>.

³⁹ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/129/transportul-rutier-norme-privind-traficul-si-siguranta>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

⁴⁰ Șoferul suflă în etilotest, iar computerul analizează compoziția aerului expirat, iar dacă sesizează urme de alcool, motorul mașinii nu poate fi pornit.

încălcările normelor de circulație care afectează siguranța rutieră. Obiectivul este acela de a se facilita libera circulație a persoanelor, de a se îmbunătăți siguranța rutieră a participanților la trafic, de a se pregăti terenul pentru vehiculele cu emisii zero și de a se realiza viziunea UE privind eliminarea deceselor pe drumurile din UE până în 2050.

Referitor la factorul *legislație în transporturi* este de precizat faptul că în anul 2023, în țara noastră a intrat în vigoare Legea „Anastasia” (Legea 213/2023) care prevede că se aplică pedeapsa închisorii cu executarea pedepsei (și nu cu suspendarea executării pedepsei) conducătorilor auto care nu dețin permis de conducere, celor aflați sub influența alcoolului sau a drogurilor și care produc un accident de circulație din care rezultă decesul uneia sau mai multor persoane.

Apreciez că introducerea acestei modificări în regimul sancționator va avea, pe termen mediu și lung, efecte benefice asupra reducerii numărului de conducători auto care conduc fără a deține permis de conducere, sub influența alcoolului sau a drogurilor.

Concluzii

Apreciez că omul reprezintă cea mai importantă componentă a sistemului de factori om – drum – vehicul – legislație în transporturi, deoarece omul este cel care conduce autovehiculul, el este cel care proiectează drumurile și vehiculele și tot omul este cel care elaborează, dar și aplică normele legale din domeniul rutier.

Consider că prezintă o deosebită importanță faptul că omul, prin educație, poate să îmbunătățească și să asigure o mai bună siguranță a infrastructurii rutiere, poate să dezvolte sisteme inteligente în dotarea autovehiculelor și, de asemenea, poate să adapteze și să conceapă prevederi legislative care să vină în sprijinul strategiei ce poartă denumirea de „viziunea zero”.

Noile sisteme inteligente de transport și noile tipuri de autovehicule ne pot asigura siguranța rutieră pe care cu toții o dorim, însă depinde tot de noi, oamenii, în ce scop le folosim: să ne facem bine sau să ne facem rău?

Bibliografie

Tarnu Lucian Ioan, Analiza evoluției siguranței rutiere pe DN 7 Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Pitești în perioada 2015-2019, Studii și cercetări, 2020.

Parlamentul European, Consiliul, Expunere de motive – Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere.

Comisia Europeană, Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Europa în Mișcare. Mobilitate durabilă pentru Europa: sigură, conectată și curată.

Raport global privind siguranța rutieră în anul 2023.

Strategia Națională privind Siguranța Rutieră 2022-2030.

Statistici privind siguranța rutieră în anul 2022.

<https://ro.wikipedia.org>.

<https://stirileprotv.ro>.

<https://motofocus.ro>.

<https://parbrize.ro>.

<https://www.autoexpert.ro>.

<https://roadsafetyfoundation.org/eurorap-uk>.

<https://www.europarl.europa.eu>.

<https://www.national.ro>.

<https://eur-lex.europa.eu>.

<https://road-safety.transport.ec.europa.eu>.

<https://doctorat.tuiasi.ro>.

SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ DIN NORVEGIA

Autor: Denisa Marcela FOCȘA¹

*Programul de studii de masterat:
Managementul Ordinii și Siguranței Publice
Coordonator: Specialist Dr. Costin DAVID*

Rezumat: *Norvegia este un stat suveran și unitar, cu un sistem democratic și de drept bine dezvoltat. Fiind o monarhie constituțională, puterea este împărțită între Parlament, Cabinet și Curtea Supremă. Poliția norvegiană, sub Ministerul Justiției și Poliției, are responsabilitatea de a menține ordinea publică și de a investiga infracțiunile. Cu 12 districte și 7 agenții specializate, Poliția are competențe în combaterea criminalității, protejarea frontierelor și a persoanelor, precum și în gestionarea situațiilor de urgență. Formarea ofițerilor este riguroasă și se bazează pe studii academice și pe experiență practică. Norvegia, fiind parte a SEE și a Spațiului Schengen, respectă legislația europeană și națională în domeniul dreptului penal și al drepturilor omului.*

Cuvinte-cheie: *Norvegia, poliție, legislație, structură, securitate.*

Introducere. Serviciul Poliției Norvegiene - un model de eficacitate a aplicării legii

În Norvegia, Legea este pusă în aplicare de către Serviciul Poliției Norvegiene (în limba norvegiană: *Politi*), care este agenția națională norvegiană de poliție civilă, aceasta ieșind în evidență ca un exemplu al agențiilor de aplicare a legii din întreaga lume. Serviciul datează din secolul al 13-lea, când au fost numiți primii șerifi, iar structura actuală a fost stabilită în anul 2003.

¹ Adresă de email autor: denisamarcela.focsa@ulbsibiu.ro

Renunțată pentru eficacitatea, profesionalismul și accentul pus pe poliția comunitară, Poliția norvegiană a menținut în mod constant niveluri ridicate de încredere și siguranță publică. Astfel, Norvegia este considerată în mod constant ca fiind una dintre cele mai sigure țări din lume, nivelurile scăzute de criminalitate și violență fiind o dovadă a eficienței Serviciului de Poliție Norvegian. Accentul pus pe activitățile polițienești proactive și orientate spre comunitate a contribuit la formarea unei societăți în care cetățenii se simt în siguranță și protejați.

Serviciul Norvegian de Poliție menține un grad ridicat de transparență și responsabilitate, astfel că publicul are acces la informații despre activitățile și performanțele poliției, încurajând un sentiment de încredere și supraveghere. Ofițerii de poliție sunt supuși unor standarde etice stricte și unor mecanisme solide de supraveghere, asigurându-se că abaterile sunt tratate prompt și corect. În general, cadrul juridic și instituțional din Norvegia se caracterizează printr-un grad ridicat de transparență, responsabilitate și integritate, percepția corupției și incidența faptelor de corupție fiind foarte mici. Norvegia a ratificat toate convențiile internaționale anti-corupție relevante, iar standardele sale de punere în aplicare a legislației anti-corupție sunt considerate foarte ridicate de majoritatea grupurilor internaționale anti-corupție, cum ar fi Grupul de Lucru OCDE împotriva Mitei.

Unul dintre principiile de bază ale Serviciului de Poliție Norvegian este poliția comunitară. În Norvegia există un singur serviciu de poliție, organizarea poliției bazându-se pe principiul poliției integrate, ceea ce presupune că toate funcțiile și atribuțiile poliției sunt realizate de către o singură organizație, acest lucru fiind în contrast cu diverse alte agenții cunoscute de aplicare a legii din întreaga lume, cum ar fi Statele Unite ale Americii sau Regatul Unit al Marii Britanii, unde există regiuni sau chiar orașe care au propria organizație de poliție. Această filozofie pune un accent puternic pe construirea încrederii și cooperării între Poliție și comunitățile pe care le deservește. Ofițerii sunt încurajați să se angajeze în dialog, pentru rezolvarea problemelor și construirea de relații cu rezidenții. Această abordare a dus la o percepție publică pozitivă și de susținere a forțelor de poliție.

În timp ce Serviciul de Poliție Norvegian este foarte apreciat, este important de menționat faptul că Norvegia se bazează, în general, pe principiul aplicării legii prin mijloace non-violente și se concentrează pe prevenirea infracțiunilor și reintegrarea infractorilor în societate. Norvegia se bucură de unul dintre cele mai mici niveluri de infracționalitate din lume, însă aceasta se confruntă și cu unele provocări, inclusiv probleme emergente, cum ar fi criminalitatea informatică, crima organizată și gestionarea afluxului de migranți. Cu toate acestea, adaptabilitatea și angajamentul lor de a menține siguranța publică continuă să servească drept far pentru alte forțe de poliție.

Componenta instituțională

Norvegia este un stat suveran și unitar, guvernat ca o monarhie constituțională, cu puterea partajată între Parlament, Cabinet și Curtea Supremă. Este considerată una dintre cele mai dezvoltate democrații și state de drept din lume. Teritoriul său cuprinde partea de vest a Peninsulei Scandinave, insula Jan Mayen și arhipelagul Svalbard. Regele Norvegiei este șeful statului, iar Prim-Ministrul este șeful guvernului conform Constituției din 1814. Norvegia are legături strânse cu Uniunea Europeană și cu Statele Unite ale Americii, fiind membru fondator al unor organizații internaționale precum ONU, NATO și Consiliul Europei. De asemenea, este membru al SEE, OMC și OCDE și participă la Spațiul Schengen.

Sistemul de ordine publică din Norvegia are o componentă instituțională bine dezvoltată și organizată, iar principalele instituții implicate în menținerea ordinii publice și a siguranței cetățenilor sunt: Poliția din Norvegia, Ministerul Justiției și Poliției și Serviciul Norvegian de Securitate și Informații. Serviciul Norvegian de Poliție este instituția care are responsabilitatea principală de a preveni și investiga infracțiunile, precum și de a menține ordinea publică. Poliția din Norvegia are subdiviziuni specializate, inclusiv poliția de trafic, poliția judiciară și poliția de frontieră. Ministerul Justiției și Poliției are autoritatea de a superviza și coordona activitățile instituțiilor de aplicare a legii din Norvegia. Serviciul de Securitate al Poliției Norvegiene (PST) este un

serviciu de contrainformații, care raportează direct Ministerului Justiției, fiind responsabil pentru securitatea internă și contraterorism în Norvegia, acționând pentru a preveni amenințările la adresa securității naționale și a cetățenilor norvegieni. Serviciul de Securitate al Poliției este agenția de securitate a Norvegiei și deși este considerată o agenție de aplicare a legii, nu este subordonată Direcției Naționale de Poliție și nici nu face parte din Serviciul de Poliție Norvegian. Rolul său în Norvegia este similar cu cel al FBI-ului din Statele Unite ale Americii: prinderea spionilor străini și prevenirea actelor de terorism sau de sabotaj.

De asemenea, în Norvegia există așa-numitul „sistem dublu de combatere a criminalității”. Acest sistem presupune ca atribuțiile în domeniul combaterii criminalității să fie împărțite între Ministerul Justiției și Procuratura Generală. Procuratura Generală este responsabilă pentru conducerea urmăririi penale, iar toate celelalte atribuții țin de competența Ministerului Justiției, deși această competență a fost delegată în mare parte Directoratului Național al Poliției.² Integrarea competențelor de urmărire penală în poliție este o particularitate a sistemelor polițienești norvegiene și daneze, în majoritatea țărilor occidentale aceste puteri fiind separate. În practică, aceasta înseamnă că o anchetă a poliției cu privire la o infracțiune va fi adesea condusă de un „politiadvokat”. Literalmente, acest cuvânt se traduce ca „avocat al poliției”, dar corespunde aproximativ unui superintendent al poliției britanice. O echivalență în SUA este mai greu de stabilit, deoarece gradele poliției americane tind să varieze de la un serviciu la altul. Avantajul faptului că există procurori care fac parte din poliție este acela că o cooperare mai strânsă între ofițerii care investighează o infracțiune și organele de urmărire penală poate duce la o anchetă mai coordonată. Dezavantajul este că elimină un punct natural de separație între procurori și polițiști, care se poate dovedi util în anumite cazuri (de exemplu dacă ancheta se află pe o cale greșită)³.

² https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/223/files/2017/07/Organele-Procuraturii_01.pdf, pagină accesată la data de 23.01.2024.

³ <https://www.lifeinnorway.net/police-in-norway/>, pagină accesată la data de 23.01.2024.

Structura organizatorică

Serviciul de Poliție Norvegian funcționează sub jurisdicția Ministerului Justiției și Poliției, cu districte locale de poliție răspândite în întreaga țară și este complet independent față de forțele armate norvegiene. În anumite situații de urgență, cum ar fi operațiunile de salvare sau în cazul catastrofelor naturale, poliția poate solicita asistența armatei, atunci când nu există resurse civile suficiente pentru a face față situației. În astfel de cazuri, forțele militare se află sub comanda poliției și trebuie să respecte legile care reglementează acțiunile poliției⁴. În timp ce administrația centrală a poliției stabilește orientări și politici, districtele locale de poliție au un grad de autonomie pentru a se adapta la nevoile specifice ale comunităților lor.

Serviciul Norvegian de Poliție cuprinde o Direcție Centrală de Poliție Națională, șapte agenții specializate și douăsprezece districte de poliție. Agenția guvernamentală are 16.000 de angajați, dintre care 8.000 sunt ofițeri de poliție. Pe lângă competențele poliției, serviciul este responsabil de controlul frontierelor, anumite îndatoriri civile, coordonarea operațiunilor de căutare și salvare, combaterea terorismului, patrularea pe autostrăzi, cercetarea penală și urmărirea penală. Serviciul Norvegian de Poliție este condus de șeful Direcției Naționale de Poliție, care este condusă de către un comisar național al Poliției. Direcția Națională de Poliție, situată în centrul orașului Oslo, este administrația centrală a Serviciului de Poliție Norvegian, aceasta conducând gestionarea și supravegherea agențiilor specializate și a districtelor de poliție, inclusiv activitățile de dezvoltare organizațională și de sprijin. Singura excepție este Agenția de Securitate a Poliției Norvegiene, al cărei șef răspunde direct în fața Ministerului de Justiție și Poliție.

Fiecare district de poliție este condus de un șef de poliție și este împărțit în mai multe secții de poliție în orașe și în birouri ale șerifilor pentru zonele rurale⁵. Așadar, fiecare district este împărțit în secții de

⁴ <https://polis.osce.org/country-profiles/norway>, pagină accesată la data de 23.01. 2024.

⁵ https://dbpedia.org/page/Norwegian_Police_Service/, pagină accesată la data de 23.01.2024.

poliție locale și districte de poliție rurale, acestea din urmă fiind conduse de un șerif. Districtele de poliție dețin o rezervă comună de resurse și personal și au o administrație și un buget comune. Fiecare are, de asemenea, un centru de operațiuni comune, care acționează și ca un centru de apel de urgență pentru 112. Operațiunile sunt împărțite între cele douăsprezece districte de poliție, care variază în mărime de la zona relativ mică Oslo, până la întinderile arctice largi ale Finnmark. Districtele sunt: Agder, Finnmark, Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland, Oslo, Sud-Est, Troms, Trøndelag, Vest, Est. Dimensiunea districtelor de poliție variază, de la Oslo cu 2.500 de angajați și acoperind o populație de 570.000 de locuitori⁶ la Finnmark de Est care are 160 de angajați și 76.000 de locuitori. Districtul de poliție Oslo are o serie de divizii speciale și grupuri operative care oferă ajutor tuturor celorlalte districte de poliție atunci când este necesar. Acesta este responsabil pentru cele două elicoptere de poliție, care sunt utilizate în principal pentru monitorizarea traficului auto, căutare, salvare și reținere. Unitatea tactică Delta este pentru terorism, sabotaj și incidente cu ostatici, care este separată de serviciul de criză și negociere a ostaticilor. Serviciul de patrulare canină din Oslo include echipa națională de bombe. Departamentele au, de asemenea, o echipă mobilă de desfășurare împotriva demonstrațiilor și revoltelor, o unitate de negociere a poliției pentru utilizarea împotriva baricadelor și răpirilor, o poliție călare și responsabilitatea pentru protejarea oficialilor guvernamentali și regali de rang înalt. Finnmark este cel mai nordic district de poliție al țării, cu o populație dispersată, distanțe mari și o climă aspră. Districtul de poliție Finnmark este al doilea ca mărime din Norvegia, cu o suprafață de 48.631 km² și este cel mai mic district de poliție din țară din punct de vedere al populației.⁷ Fiecare district are unități mobile special instruite pentru misiuni armate și alte misiuni dificile și unități canine pentru narcotice și misiuni de căutare și salvare. Districtele de poliție au, de asemenea, bărci de poliție pentru apele de coastă și lacurile selectate, cu accent

⁶ https://web.archive.org/web/20120308050907/https://www.politi.no/oslo/om_oss/, pagină accesată la data de 23.01. 2024.

⁷ <https://www.politiet.no/om-politiet/organisasjonen/politidistrikter/finnmark/>, pagină accesată la data de 23.01. 2024.

pe conducerea sub influența băuturilor alcoolice sau a substanțelor psihoactive, excesul de viteză și monitorizarea mediului. Astfel, în 2009, existau 301 districte de poliție rurală, 68 de secții locale de poliție și 10 autorități de execuție și de aplicare a legii⁸.

Pe lângă cele douăsprezece districte, poliția norvegiană are șapte agenții specializate: Autoritatea Națională pentru Cercetarea și Urmărirea Penală a Infracțiunilor Economice și de Mediu, cunoscută sub numele de Økokrim, Serviciul Național de Investigații Criminale, Serviciul Național de Poliție pentru Imigrări, Serviciul Național de Poliție Mobilă, Comisariatul de Frontieră Norvegian, Serviciul Național de Informatică și Materiale al Poliției și Colegiul Universitar de Poliție din Norvegia, dedicate unor sarcini precum controlul frontierelor, tratarea criminalității economice sau investigarea criminalității informatice. Dacă ajungeți la Oslo din afara spațiului Schengen, de exemplu, un ofițer de poliție este cel care vă va examina pașaportul. Mai multe alte responsabilități naționale se află sub comanda districtului de poliție din Oslo, cum ar fi unitatea tactică de poliție Delta și cele două elicoptere de poliție⁹.

Serviciul Național de Investigații Criminale este o unitate națională care lucrează cu criminalitatea organizată și gravă. Alături de Direcția Națională de Poliție, acesta funcționează ca unitate asistentă pentru districtele de poliție, cu accent special pe investigațiile tehnice și tactice, pe lângă faptul că este responsabil pe cont propriu pentru crima organizată. Acesta acționează ca și centru de cooperare polițienească internațională, inclusiv prin participarea la Interpol și Europol. Autoritatea Națională pentru Investigarea și Urmărirea Penală a Infracțiunilor Economice și a Mediului este responsabilă de cazurile complexe de criminalitate economică și acționează în calitate de parchet pentru aceste cazuri. Serviciul Național de Poliție pentru Imigrări identifică solicitanții de azil și îi returnează pe cei ale căror cereri au fost respinse. Serviciul

⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Norwegian_Centre_for_Research_Data, pagină accesată la data de 23.01. 2024.

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Norwegian_Police_Service, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

Național de Poliție Mobilă are sediul în Stavern și operează în toată țara, rolul său principal fiind de patrulare pe autostrăzi și de gestionare a rezervelor de poliție, deși asistă și districtele de poliție în evenimente extraordinare în care este nevoie de forță de muncă suplimentară sau unde se află în apropiere. Comisariatul Norvegian pentru Frontiere se află în Kirkenes și este responsabil pentru gestionarea frontierei dintre Norvegia și Rusia și respectarea acordului privind frontiera. Este necesară o atenție specială, deoarece este singura frontieră terestră a Norvegiei care nu face parte din spațiul Schengen, astfel controalele la frontieră sunt responsabilitatea districtului de poliție respectiv. Serviciul informatic și material al poliției naționale este responsabil pentru gestionarea tehnologiei informației și comunicațiilor, a achizițiilor, a securității și a bunurilor imobile ale poliției. Serviciul de Securitate al Poliției este agenția de securitate a Norvegiei și deși este considerată o agenție de aplicare a legii, nu este subordonată Direcției Naționale de Poliție și nici nu face parte din Serviciul de Poliție Norvegian.

Svalbard nu face parte din districtele obișnuite de poliție, dar aplicarea legii este gestionată de guvernatorul din Svalbard, care deține responsabilitatea atât ca guvernator județean, cât și ca șef al poliției. Sarcinile includ politica de mediu, dreptul familiei, aplicarea legii, căutarea și salvarea, gestionarea turismului, serviciile de informații, contactul cu așezările străine și abjudecarea în unele domenii ale anchetelor maritime și examinărilor judiciare - deși niciodată în aceleași cazuri în care acționează Poliția. Când Norvegiei i s-a acordat suveranitatea asupra Svalbardului în 1925, autoritățile au ales un sistem de administrare a arhipelagului care era semnificativ diferit de cel de pe continent. S-a decis ca Svalbard să nu fie niciun județ separat, nicio municipalitate sub unul dintre județele de pe continent. În schimb, Stortingul a decis să înființeze o nouă instituție administrativă, guvernatorul Svalbardului, care urma să fie cel mai înalt reprezentant al guvernului în arhipelag și care combina o serie de funcții publice¹⁰. De

¹⁰ <https://www.regjeringen.no/en/find-document/dep/JD/reports-to-the-storting/19992000/report-no-9-to-the-storting-/5-The-administration-of-Svalbard/id456897/>, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

asemenea, comandantului stației militare din Jan Mayen i se atribuie autoritatea de poliție pe Jan Mayen pentru a asigura controlul străinilor și supravegherea pescuitului la fața locului¹¹. Jan Mayen este o insulă vulcanică norvegiană din Oceanul Arctic, fără populație permanentă (până la 35 locuitori), fiind definită de geologi ca un microcontinent¹². Are o lungime de 55 km și o suprafață de 373 km², parțial acoperită de ghețari. Insula este muntoasă, cel mai înalt vârf fiind vulcanul Beerenberg, care este cel mai nordic vulcan activ din lume.

Competențe și atribuții

Norvegia are o poliție unificată, ceea ce înseamnă că există o singură organizație de poliție și că puterea poliției și puterea procurorului nu sunt acordate altor agenții din Norvegia. Poliția este descentralizată și generalizată pentru a permite o alocare mai flexibilă a resurselor, rămânând în același timp sub control politic. Acest lucru implică faptul că ofițerii de poliție nu au limitări geografice sau sectoriale ale competențelor lor. Legea Poliției și mai multe legi speciale reglementează agențiile, precum și competențele și responsabilitățile ofițerului. Astfel, Poliția are obligația de a asista alte instituții publice, inclusiv autoritățile din domeniul sănătății, și poate fi solicitată de către alte agenții pentru a oferi asistență, atunci când este necesar ca o decizie să fie pusă în aplicare cu forța. În schimb, Poliția poate solicita asistență din partea Pazei de Coastă, care reprezintă forța militară maritimă a Norvegiei, atunci când este necesar. De asemenea, Poliția este responsabilă pentru toate răspunsurile împotriva actelor de terorism, în afara cazului în care Norvegia se află sub un atac armat¹³.

Responsabilitățile și funcțiile legate de ordine publică și securitate includ patrularea în plan local, disponibilitatea continuă în caz de urgență,

¹¹ <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/1962-06-01-3341>, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

¹² <https://forskning.no/geologi/jan-mayen-er-et-bitte-lite-kontinent/2070919>, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

¹³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/?ch=1>, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

patrularea pe autostrăzi, patrularea pe mare, coordonarea activităților de căutare și salvare, securitatea ambasadei. De asemenea, una dintre atribuțiile Poliției este de a funcționa ca serviciu de gardă de corp pentru membrii guvernului, familia regală și alte persoane care au nevoie. Responsabilitatea de combatere a criminalității este împărțită între măsuri preventive, precum informarea, observarea și controalele, și măsurile subsecvente de combatere, cum ar fi cercetarea și urmărirea penală. De asemenea, Poliția are atribuții legate de cauzele civile în instanță, cum ar fi titlul executoriu, evaluarea daunelor naturale, asistarea instanțelor după faliment și funcționarea ca notar public. Poliția are o serie de funcții legate de gestionarea serviciilor publice, cum ar fi eliberarea de pașapoarte și cărți de identitate naționale¹⁴, permise pentru arme de foc, caziere, permise pentru loterii și retragerea permiselor de conducere, aprobarea companiilor de pază, recomandări către consiliile municipale pentru eliberarea licențelor de vânzare a alcoolului, aprobarea magazinelor second-hand și aranjamente care altfel ar fi ilegale, se ocupă cu situația câinilor fără stăpân și a animalelor aflate în grija persoanelor considerate nepotrivite pentru a deține animale.

Totodată, Poliția are responsabilitatea pentru transportul prizonierilor în timpul detenției, inclusiv transportul la și de la instanță. Poliția are și polițiști de frontieră anume desemnați pentru frontiera externă a spațiului Schengen, cele mai aglomerate fiind Aeroportul Oslo, Gardermoen, Storskog la granița cu Rusia și Aeroportul Sandefjord, Torp. Acestea sunt singurele frontiere cu angajați de frontieră desemnați, toate celelalte fiind conduse de ofițeri obișnuiți. Poliția nu este însă responsabilă pentru vamă, care este responsabilitatea autorităților vamale norvegiene. Norvegia participă la o serie de autorități de cooperare polițienească internațională, cum ar fi Interpol, Europol, Sistemul de Informații Schengen, Frontex și Grupul operativ pentru criminalitatea organizată din Marea Baltică. Norvegia are și o cooperare strânsă cu celelalte forțe de poliție nordice, Serviciul de Poliție Norvegian participând ocazional la operațiuni internaționale.

¹⁴ <https://www.politiet.no/tjenester/pass-og-id-kort/om-pass-og-id-kort/>, pagină accesată la data de 30.01. 2024.

În ceea ce privește formarea ofițerilor de poliție din Norvegia, aceștia sunt supuși unei pregătiri riguroase, inclusiv studii academice, exerciții practice și o vastă experiență la locul de muncă. Acest angajament față de profesionalism asigură faptul că ofițerii sunt bine pregătiți pentru a face față unei game largi de situații. Acest profesionalism se extinde la comportamentul lor, care se caracterizează prin respectarea drepturilor omului și angajamentul față de nediscriminare. Toți ofițerii de poliție sunt instruiți la general, pentru a putea executa fiecare aspect din activitatea unui polițist, inclusiv efectuarea investigațiilor în cadrul urmăririi penale, precum și menținerea ordinii publice și exercitarea atribuțiilor poliției comunitare.

Educația ofițerilor de poliție este responsabilitatea Colegiului Universitar de Poliție din Norvegia, care este subordonat Direcției Naționale de Poliție. Campusul principal se află la Majorstuen în Oslo, în timp ce campusul secundar este la Mørkved în Bodø. În plus, colegiul are centre de formare în Kongsvinger și Stavern. Formarea ofițerilor de poliție reprezintă o formă de studii superioare și constă în finalizarea unui program de licență de trei ani, în care primul și al treilea an au loc la colegiu pentru teorie, iar al doilea an constă în pregătirea practică pe teren în districtele de poliție¹⁵. Colegiul are, de asemenea, o diplomă de master part-time de trei ani în știința poliției.

Un detaliu notabil despre poliția din Norvegia este că nu este la fel de vizibilă ca în multe alte țări. În timp ce ofițerii de poliție pot fi văzuți conducând, mergând pe jos, cu bicicleta sau călărind cai în marile orașe din America de Nord, în momente în care aceștia se află într-o simplă patrulare, această priveliște nu este la fel de comună în Norvegia. În Norvegia, poliția este vizibilă mai ales atunci când este în drum spre locul unei crime sau al unui alt incident, când supraveghează un protest mare sau când păzește ambasada unei țări străine care este considerată a fi o țintă (pentru teroriști, de exemplu). Asta nu înseamnă că străzile norvegiene se simt nesigure sau că poliția nu își face treaba, aceasta este doar mai puțin vizibilă. O altă diferență este tonul relativ relaxat

¹⁵ <https://polis.osce.org/country-profiles/norway>, pagină accesată la data de 02.02. 2024.

în care sunt văzuți polițiștii vorbind cu publicul, cu suspecți sau cu victime. Metodele polițienești spectaculoase văzute în emisiuni TV, pot să nu fie o reprezentare exactă a realității din SUA, dar sunt cu siguranță foarte departe de cea norvegiană.

Legislație europeană/națională

Norvegia nu este membră a Uniunii Europene (UE), dar este parte a Spațiului Economic European (SEE) și a Spațiului Schengen. Prin urmare, este supusă la o serie de regulamente și reglementări europene. Deși nu există o legislație specifică a UE care reglementează în mod direct structura și activitatea poliției naționale din Norvegia, există anumite directive europene care pot influența politica și legislația norvegiană în domeniul dreptului penal, al securității publice, al protecției datelor etc.

Astfel amintim Acordul Schengen, deoarece Norvegia, în calitate de participant la Spațiul Schengen, aderă la reglementările privind controlul și securitatea frontierelor, extrădarea infractorilor și schimbul de caziere judiciare și informații între țările membre, Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO), legislația norvegiană, inclusiv operațiunile polițienești, fiind influențate de CEDO, care protejează drepturile și libertățile fundamentale ale omului, practicile poliției trebuie să respecte astfel standardele CEDO. De asemenea, deciziile și hotărârile CEDO influențează practicile și procedurile de aplicare a legii și protecția drepturilor cetățenilor.

În ceea ce privește legislația națională, în Norvegia, Poliția este reglementată prin mai multe legi și acte normative. Principalele acte normative care guvernează activitatea Poliției norvegiene sunt:

- Legea Poliției (Politiloven) este legislația primară ce stabilește structura, funcțiile și puterile Poliției din Norvegia, drepturile și responsabilitățile legale atât ale Poliției, cât și ale cetățenilor, acoperind aspecte precum aplicarea legii, prevenirea criminalității și menținerea ordinii și siguranței publice.
- Codul penal (Straffeloven) și Codul de Procedură Penală (Straffeprosessloven) conțin dispoziții referitoare la infracțiuni, procedurile de urmărire penală și sancțiunile pentru activități ilegale

și reglementează procedurile legale ce trebuie urmate de Poliție în timpul investigațiilor penale și în timpul procesului penal.

- Legea privind Protecția Datelor (Personopplysningsloven) stabilește regulile și responsabilitățile privind colectarea, stocarea și utilizarea datelor personale, inclusiv cele colectate de către autorități publice, cum ar fi Poliția.
- Legea privind Serviciul de Securitate al Poliției Norvegiene (PST) acoperă reglementările și competențele PST, Serviciul de Securitate al Poliției Norvegiene, responsabil pentru contrainformații și contraterorism.

Acestea sunt doar câteva exemple de legi care guvernează activitatea Poliției din Norvegia. Este important să menționăm că, în ultimii ani, Norvegia a fost activă în adoptarea măsurilor legale care să consolideze drepturile individuale și să asigure transparența și responsabilitatea în activitatea Poliției. Guvernul norvegian își revizuieste și actualizează în mod regulat legile și reglementările pentru a se alinia la standardele internaționale și pentru a se adapta la nevoile și provocările societății aflate în evoluție.

Câteva curiozități privind sistemul de apărare și securitate în Norvegia

1. Norvegia a introdus serviciul militar obligatoriu în 2013, devenind prima țară din Europa și din NATO în care atât femeile, cât și bărbații sunt obligați să-l presteze. Cu toate acestea, forțele armate norvegiene s-au adaptat la nevoile reduse de recrutare după Războiul Rece, concentrându-se pe recrutarea celor mai motivați tineri.
2. Toți ofițerii de poliție din Norvegia sunt calificați pentru serviciul operațional la absolvirea Colegiului Universitar de Poliție, dar trebuie să urmeze 40 de ore de formare anuală pentru a-și păstra certificarea. Formarea este esențială pentru a participa la serviciul operativ și pentru a folosi armele de foc.
3. Procurorii din cadrul Poliției din Norvegia conduc urmărirea penală în toate dosarele penale, subordonându-se nemijlocit

procurorilor publici și procurorului general. Ei lucrează împreună cu ofițerii de poliție pentru a investiga și soluționa cazurile penale.

4. Dotările Poliției norvegiene includ mașini de patrulare Volvo V90CC și Mercedes-Benz Vito, precum și elicoptere AW169 și Bell 412. Ofițerii de poliție nu poartă arme de foc în timpul patrulării, ci le păstrează în mașini pentru situații de urgență.
5. Sistemul de alarmă național al Poliției norvegiene a fost activat pentru prima dată în timpul atacurilor teroriste din 22 iulie 2011, când extremistul Anders Behring Breivik a ucis 77 de persoane în două atacuri separate. Raportul oficial a criticat răspunsul Poliției, sugerând că acesta ar fi putut fi mai rapid și mai coordonat.

Concluzii

Sistemul de Ordine Publică din Norvegia se bazează pe principiile democrației și statului de drept, fiind caracterizat de o serie de aspecte distincte. Astfel:

- Norvegia a introdus serviciul militar obligatoriu, inclusiv pentru femei, în 2013. Cu toate acestea, numărul recruților este limitat, iar forțele armate sunt mai selective, recrutând tineri motivați.
- Ofițerii de poliție sunt supuși unei formări continue, inclusiv practica armelor de foc, pentru a-și menține certificările operaționale. Această formare se adaptează nevoilor și nivelurilor de competență specifice fiecărui district de poliție.
- În Norvegia, există o corelare strânsă între organele de procuratură și poliție. Procurorii din cadrul poliției conduc urmărirea penală în majoritatea cazurilor penale, sub supravegherea Procurorilor Publici și Procuraturii Generale.
- Poliția norvegiană are tradiția de a nu fi înarmată în timpul patrulării, iar utilizarea armelor de foc este restricționată și strict reglementată. Armele sunt folosite doar în situații considerate necesare și după obținerea aprobării speciale.

- După atacurile teroriste din 2011, Norvegia a reevaluat și îmbunătățit procedurile de răspuns la astfel de amenințări. Cu toate acestea, analiza post-eveniment a evidențiat anumite deficiențe în coordonarea și timpul de reacție al autorităților.

În ansamblu, Sistemul de Ordine Publică din Norvegia reflectă o abordare echilibrată între asigurarea securității și respectarea drepturilor individuale, adaptându-se la provocările contemporane și promovând o colaborare eficientă între diferitele instituții implicate în aplicarea legii și asigurarea justiției.

Bibliografie

<https://web.archive.org>.
<https://files.nettsteder.regjeringen.no>.
<https://www.lifeinnorway.net>.
<https://polis.osce.org>.
<https://dbpedia.org>.
<https://www.politiet.no>.
<https://en.wikipedia.org>.
<https://www.regjeringen.no>.
<https://lovdata.no>.
<https://forskning.no>.
<https://www.regjeringen.no>.
<https://files.nettsteder.regjeringen.no>.
<https://webcitation.org>.
<https://www.bbc.com>.

ACTIVITĂȚILE DESFĂȘURATE DE POLIȚIA ROMÂNĂ ȘI JANDARMERIA ROMÂNĂ ÎN MEDIUL RURAL

Autor: Silviu STREZA¹.

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de masterat:

Managementul Ordinii și Siguranței Publice

Coordonator: Asist. univ. dr. Iulia Bulea

Rezumat: *Poliția Națională și Jandarmeria Română sunt instituții distincte, integrate în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, cu roluri și competențe specifice în menținerea, respectiv asigurarea și restabilirea ordinii și siguranței publice în mediul rural. Poliția Română are responsabilitatea principală în prevenirea și combaterea infracțiunilor, protejarea drepturilor individuale și proprietății, în timp ce Jandarmeria Română, ca instituție militară, asigură și restabilește ordinea publică, desfășurând misiuni variate, inclusiv în zonele rurale.*

Structurile polițienești sunt organizate teritorial, de la nivel central la nivel local, implicând direcții, inspectorate și secții de poliție, inclusiv poliție rurală și posturi de poliție comunale. Acestea cooperează în cadrul unor dispozitive de siguranță publică pentru prevenirea și intervenția în situații de perturbare a ordinii publice.

Jandarmeria Română, instituție cu misiuni de menținere a ordinii și siguranței publice, acoperă și zonele rurale. Organizată la nivel central prin Inspectoratul General al Jandarmeriei și la nivel teritorial prin Inspectorate Județene, aceasta își desfășoară activitatea în toate regiunile țării. Cu unități specializate și personal instruit, Jandarmeria intervine prompt atât în mediul urban, cât și în zonele mai îndepărtate, asigurând securitatea cetățenilor.

¹ Adresă de email autor: silviu.streza@yahoo.com

Colaborarea între forțele de ordine publică, inclusiv poliție și jandarmerie, este esențială pentru menținerea unui climat de siguranță civică adecvat. Aceasta implică planificare, coordonare și acțiuni comune pentru prevenirea și soluționarea diverselor incidente care pot afecta comunitățile rurale.

Cuvinte-cheie: mediu rural, asigurare, menținere, restabilire, subunitate, ordine publică, colaborare.

Introducere

Organizațiile care activează în domeniul ordinii și siguranței publice ar trebui să fie analizate în mod similar altor instituții moderne, fiind percepute ca sisteme dinamice și deschise, care se află într-o interacțiune continuă.² Aceste structuri reprezintă entități complexe, în care interacțiunea dintre diferitele lor componente influențează în mod semnificativ performanța generală. Înțelegerea acestor interacțiuni și a modului în care ele pot fi gestionate și îmbunătățite este importantă pentru eficiența și eficacitatea acestor organizații.

Radiografierea lor într-un context științific implică aplicarea unor metode și tehnici adecvate, precum analiza proceselor organizaționale, modelarea sistemelor și evaluarea performanței. Prin intermediul acestor instrumente, cercetătorii pot identifica punctele slabe ale instituțiilor și pot propune soluții pentru optimizarea acestora. De exemplu, o abordare sistematică ar putea implica evaluarea proceselor de luare a deciziilor în cadrul organizației, identificarea factorilor care influențează aceste rezoluții și dezvoltarea unor strategii pentru îmbunătățirea acestora. De asemenea, cercetarea ar putea viza și analiza relațiilor dintre diferitele departamente sau unități ale organizației și identificarea modalităților de optimizare a colaborării și comunicării între acestea.

Mai mult, o atenție deosebită ar trebui acordată adaptabilității structurilor de ordine publică la schimbările din mediul extern. Într-o lume caracterizată prin rapiditatea schimbărilor sociale, tehnologice și

² Ioana Hulpuș, Mihai Vasii, Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică, în Studii și cercetări în științe administrative, Vol. II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023, p. 393.

politice, capacitatea unei instituții de a se adapta și de a reacționa prompt la noile provocări; este importantă pentru succesul său pe termen lung.

Poliția Română este parte integrantă a Ministerului Afacerilor Interne și reprezintă instituția specializată a statului responsabilă cu protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale individului, a proprietății private și publice cu prevenirea și investigarea infracțiunilor, precum și cu menținerea ordinii și liniștii publice, în conformitate cu prevederile legale.³

Jandarmeria Română este o instituție specializată a statului cu statut militar, tot parte a Ministerului Afacerilor Interne, care are competențe variate, incluzând asigurarea și restabilirea ordinii publice, combaterea infracționalității, misiuni de pază și protecție, apărarea unor obiective, bunuri și valori de importanță însemnată, precum și alte activități specifice în domeniul său de acțiune.

Locul și rolul Poliției Române în mediul rural

Activitatea organelor de poliție reprezintă un pilon fundamental al societății moderne, implicând eforturi constante pentru menținerea ordinii și siguranței publice. Indiferent de natura sau amploarea perturbărilor, această instituție este angajată într-un proces continuu de prevenire și gestionare a situațiilor de criză. Prin abordarea periodică a acestor provocări, Poliția asigură un mediu stabil și sigur pentru comunități, iar obiectivele principale ale intervențiilor sunt următoarele:

- prevenirea și contracararea perturbării ordinii și liniștii publice, identificarea și contracararea activității violente;
- identificarea și tragerea la răspundere în conformitate cu legislația în vigoare a persoanelor implicate în perturbarea ordinii publice în cadrul mitingurilor autorizate sau neautorizate;
- monitorizarea riguroasă a mișcărilor și activităților elementelor care comit infracțiuni grave de natură judiciară.

³ Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru realizarea acestor obiective, forțele de poliție iau o serie de măsuri, printre care:

- consolidarea dispozitivelor de ordine și siguranță publică în zonele frecventate de infractori sau de agitatori, desfășurând patrulă, supravegheri și observații, în echipe mixte compuse din agenți de siguranță publică, polițiști de proximitate, ofițeri din unitățile de ordine publică, poliție judiciară, și jandarmi;
- instruirea întregului personal informativ pentru a obține informații care să permită organizarea acțiunilor și a controalelor polițienești în locurile cu interes operațional;
- combaterea consumului excesiv de alcool și a activităților comerciale neautorizate;
- menținerea unei prezențe active și constante a ofițerilor (agenților) de poliție în locurile cu aglomerări de persoane;
- organizarea periodică a raidurilor și a verificărilor, cu scopul de a identifica infractorii și agitatorii, persoanele urmărite, cei care se sustrag de la serviciul militar sau care nu sunt înregistrați în evidențele civile, și alte aspecte similare.

Perturbările ordinii și liniștii publice pot implica o diversitate de situații care necesită intervenții rapide și eficiente din partea polițiștilor.⁴

Compartimentarea teritorială se bazează pe gruparea și subordonarea activităților dintr-o anumită zonă sub conducerea unui manager. Beneficiile unei astfel de structuri includ delegarea responsabilității la nivel local, îmbunătățirea coordonării într-o regiune specifică și oferirea unui cadru propice pentru dezvoltarea managerilor de nivel superior. Principalele inconveniente ale acestui tip de organizare includ necesitatea de a avea un număr mare de persoane cu competențe manageriale, o anumită rigiditate în raport cu nivelul strategic și provocări în ceea ce privește controlul exercitat de către conducerea de vârf. Din perspectivă geografică, cerințele legate de utilizarea serviciilor variază adesea. Structura teritorială este recomandată atunci când se dorește implicarea

⁴ Nicolaie Gheorghe Șuteu, Iulia Părean, *Teorie și tactică polițienească*, Editura Salgo, Sibiu, 2010, pp. 182-183.

comunității locale în procesul decizional și furnizarea de servicii adecvate cetățenilor.⁵

Componenta Poliției Române care se concentrează pe menținerea ordinii și siguranței în zonele urbane și rurale este Poliția de ordine publică. Activitatea acesteia vizează prevenirea, combaterea și investigarea infracționalității și a criminalității din mediul rural.

Potrivit statutului de organizare și funcționare, pe teritoriul României, structurile de ordine publică care au competențe în mediul rural, sunt:

- Direcția de Ordine Publică din cadrul Inspectoratului General de Poliție;
- Serviciul de Ordine Publică din cadrul Inspectoratelor Județene de Poliție;
- Secții de Poliție Rurală;
- Posturi de Poliție.

Relevanța conceptului de siguranță a cetățeanului și ordinea publică în dezvoltarea conștiinței civice europene se reflectă în diversitatea intereselor protejate de Sistemul de Ordine Publică: stabilirea politică, drepturile individuale, implementarea legilor și hotărârilor judecătorești, conviețuirea armonioasă în societate și buna funcționare a instituțiilor publice.⁶

Coordonând, îndrumând, sprijinind, evaluând și controlând activitățile aferente menținerii ordinii publice pe întreg teritoriul național, Direcția de Ordine Publică reprezintă structura centrală de specialitate a Poliției Române. Obiectivul său este prevenirea și combaterea infracțiunilor și faptelor contravenționale, gestionând în același timp controlul sistemelor de securitate private.

Serviciul de Ordine Publică este coordonat de un șef de serviciu, care este subordonat nemijlocit conducerii Inspectoratului de poliție județean. De asemenea, Serviciul de Ordine Publică de la nivelul fiecăruj județ este coordonat pe linie de ordine publică de către Direcția

⁵ Costică Voicu, Ștefan Prună, Managementul Poliției, Editura Mediauno, București, 2004, pp. 116-117.

⁶ Andreea Nicoleta Dragomir, Europeanizarea spațiului public, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2016, p. 11.

de Ordine Publică din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române. Este o structură teritorială specializată care coordonează, îndrumă, sprijină, evaluează și controlează activitățile desfășurate de unitățile teritoriale pentru menținerea ordinii publice în zona de competență. Scopul principal este prevenirea și combaterea infracțiunilor și a faptelor contravenționale, dar și de a asigura controlul sistemelor de securitate.

Structura denumită Secția de Poliție Rurală reprezintă un ansamblu ce coordonează și gestionează activitatea mai multor poliții comunale sau posturi de poliție comunale, grupate în funcție de diversitatea situației operative, întinderea și configurația teritorială. Principala responsabilitate a acestei structuri organizatorice este conducerea și administrarea activităților de menținere a ordinii și siguranței publice, de prevenire și combatere a infracționalității și a altor comportamente antisociale. De asemenea, asigură comunicarea și legătura permanentă cu cetățenii, în vederea cunoașterii detaliilor situației operative din zona de responsabilitate.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor lor, echipele de poliție rurală cooperează cu alte autorități și instituții ale statului, care sunt responsabile de menținerea ordinii legale, și se bazează pe implicarea cetățenilor. Managerii au datoria de a comunica primarilor informații cu privire la situația infracțională și contravențională, precum și la evenimentele grave care au loc în localitate.⁷

Secția de poliție rurală este condusă de un ofițer cu funcție conducere. În cadrul secției de poliție rurală își mai desfășoară activitatea alți polițiști, atât ofițeri, cât și agenți, personal care se ocupă cu coordonarea posturilor de poliție comunale, cu de coordonarea serviciului de patrule și intervenție, cu protocolarea evenimentelor, raportarea evenimentelor și cu soluționarea cauzelor care intră în competența secției de poliție rurală.

⁷ Stancu Șerb, Nicolaie Gheorghe Șuteu, Cătălin Nicolescu, Iulia Părean, Elemente de tactică polițienească pentru poliția locală, Volumul I, Editura Salgo, Sibiu, 2011, p. 307.

Secțiile de poliție rurale⁸ se supun autorității și controlului polițiilor municipale/orășenești. Acestea sunt de trei tipuri, diferențiate după numărul de locuitori:

- tipul I - mai mare de 30.000 de locuitori;
- tipul II - cuprins între 10.000 și 30.000 de locuitori;
- tipul III - până la 10.000 de locuitori.

Conform regulilor de planificare structurală, dimensiunea secției de poliție rurală nu poate depăși dimensiunea poliției municipale sau orășenești la care este subordonată.

În comunele cu o situație operativă complexă, poliția comunală, având la conducere un agent de poliție, este entitatea responsabilă pentru menținerea ordinii publice. Ea este subordonată, în mod normal, secției de poliție rurală.

La nivelul comunelor din întreaga țară, funcționează posturi de poliție comunale, structuri conduse de agenți de poliție care dețin funcția de șef de post. Acești șefi de post au subordinea lor alți agenți, cu funcția de ajutor șef de post, numărul acestora variind în funcție de dimensiunea și situația operativă a comunei. Posturile de poliție comunală sunt responsabile pentru comunicarea și interacțiunea constantă cu cetățenii, având în vedere cunoașterea detaliilor situației operative și stabilirea unui parteneriat strâns între poliție și comunitate. De asemenea, ele sunt implicate în prevenirea și combaterea infracțiunilor și a altor comportamente antisociale din zona de competență.

Secția de poliție rurală are autoritate asupra postului de poliție comunal. Cu toate acestea, în anumite circumstanțe excepționale, postul de poliție comunal poate fi plasat sub directa supraveghere a unei poliții municipale, orășenești sau de stațiune.

Posturile de poliție comunale sunt de trei tipuri:

- tipul I - peste 6.000 locuitori;
- tipul II - cuprins între 4-6.000 de locuitori;
- tipul III - sub 4.000 de locuitori.

⁸ Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Poliția deține multiple responsabilități și acționează în mod coerent în cadrul sistemului, asigurându-și funcția principală fără întreruperi. Esențială este aplicarea principiului conform căruia, în situații de criză, Poliția își desfășoară activitatea în mod similar zi de zi, respectând cu strictețe prevederile legale. Scopul fundamental al Poliției este menținerea ordinii și siguranței publice⁹ prin intermediul unor strategii eficiente de prevenție și intervenție promptă. Această misiune este susținută de o serie de proceduri standardizate și protocoale operaționale, care asigură coerența și coeziunea în acțiune. Poliția se adaptează continuu la schimbările din mediul social și tehnic, pentru a răspunde eficient diverselor provocări și amenințări.

O atenție deosebită se acordă colaborării interinstituționale și cooperării cu comunitatea pentru identificarea și soluționarea problemelor locale. În plus, Poliția urmărește promovarea unei relații de încredere și transparență cu cetățenii, bazată pe respectarea drepturilor individuale și a valorilor democratice. În situații de urgență sau dezastre naturale, Poliția rămâne un pilon central al intervenției, coordonând eforturile de gestionare a situației și protejând viața și proprietatea cetățenilor. Prin implicarea activă în comunitate și promovarea dialogului și prevenției, poliția contribuie la consolidarea coeziunii sociale și prevenirea conflictelor.

Locul și rolul Jandarmeriei în mediul rural¹⁰

La data de 1 septembrie 1893, în conformitate cu un decret emis de Regele Carol I, Legea Gendarmeriei Rurale, împreună cu Regulamentul de Aplicare al acesteia, se consfințează statutul de corp militar de elită și instituție națională al Jandarmeriei. În acel an, sub conducerea generalului de brigadă Mihail Rasty, Inspectoratul General al Jandarmeriei superviza o structură compusă din patru Inspectorate de circumscripție situate la București, Iași, Craiova și Galați. Fiecare județ avea câte o

⁹ Ion Drăghici, *Noțiuni privind riscurile în domeniul siguranței publice*, Editura Sitech, Craiova, 2008, p. 34.

¹⁰ Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, cu modificările și completările ulterioare.

companie de jandarmerie, secții de jandarmerie și posturi de jandarmi în sate. De la înființare și până la desființarea sa în 1949, Jandarmeria Rurală a cunoscut diverse transformări și evoluții, însă a răspuns constant nevoilor societății pentru o forță de poliție rurală. Având în vedere că 80% din populația țării trăia în mediul rural, această forță era esențială pentru menținerea ordinii publice, pentru protejarea proprietății și libertăților cetățenilor, precum și pentru aplicarea normelor legale.

În prezent, forțele Jandarmeriei sunt coordonate de către Inspectoratul General al Jandarmeriei Române la nivel național, unitate centrală care este responsabilă de planificarea, organizarea, conducerea, coordonarea și controlul activității entităților din subordine, dar se ocupă și de facilitarea colaborării cu alte instituții ale statului, organizații guvernamentale și neguvernamentale, atât la nivel național, cât și internațional. La nivel județean sunt organizate Inspectorate Județene de Jandarmerie. Aceste entități sunt plasate direct sub autoritatea Inspectoratului General și au ca scop planificarea, organizarea, conducerea și executarea misiunilor specifice, precum și îndeplinirea atribuțiilor Jandarmeriei într-o anumită zonă de responsabilitate, conform delimitării teritoriale a unui județ. De asemenea, sunt organizate și Brigăzi Speciale de intervenție și Grupări de Jandarmerie Mobile, care sunt organizate cu competență zonală, având mai multe județe. Aceste entități sunt menite să îndeplinească misiuni de asigurare și restabilire a ordinii publice, să protejeze instituțiile fundamentale ale statului și să neutralizeze amenințările grave împotriva acestora, fie independent, fie în colaborare cu alte structuri din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și cu alte instituții din sistemul de apărare și securitate a țării.

Menținerea, garantarea și restabilirea ordinii publice reprezintă acțiuni esențiale cu scopul de a reinstaura echilibrul social, în situațiile în care normele de conduită au fost încălcate.¹¹ Dacă ne raportăm la intervenția jandarmeriei la nivelul rural, aceste forțe vin în sprijinul polițiștilor. De regulă, numărul alocat în segmentul ordinii publice din mediul rural este apreciat prin ședințe săptămânale avute la nivel

¹¹ Andreea Dragomir, *Ordinea publică în Uniunea Europeană*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2020, p. 11.

județean, denumite ședințe ale G.C.T.S¹². (Grupul de coordonare și trasare a sarcinilor). Scopul acestor întâlniri tactice este de a facilita schimbul de date și informații relevante pentru operațiuni, de a iniția, organiza și desfășura acțiuni comune și sarcini specifice, toate având ca obiectiv menținerea ordinii și siguranței publice și crearea unui climat de siguranță civică adecvat. De precizat, având în vedere faptul că Poliția Română are atribuții principale în activitatea de menținere a ordinii și siguranței publice, colaborând în această activitate cu Jandarmeria Română și Poliția de Frontieră Română, aceste ședințe sunt convocate de către șefii structurilor de poliție, în funcție de evoluția situației operative. Cu această ocazie, se decide și asupra activităților ce urmează a fi desfășurate, prin elaborarea planurilor de acțiune comune.

Totodată, fiind vorba de activitatea jandarmeriei de la nivelul rural, nu putem să nu apreciem și să nu scoatem în evidență și posturile de jandarmerie montană, posturi înființate și care au competență în zonele montane și care desfășoară și activități de menținere a ordinii publice în zonele adiacente.

Potrivit reglementărilor legale, jandarmii au atribuții, în principal, în vederea menținerii și restabilirii ordinii publice, având sarcini în sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, în sancționarea faptelor silvice și a braconajului piscicol. Tot în mediul rural, unitățile locale ale jandarmeriei sunt responsabile de misiunile de asigurare a ordinii publice cu ocazia manifestărilor cultural-artistice, sportive, religioase și a oricărui eveniment din spațiul public în care sunt implicate aglomerări de persoane.

Intrarea în dispozitiv a efectivelor de jandarmi și executarea măsurilor

Organizarea forțelor militare în unități subordonate ierarhic reprezintă una dintre cele mai vechi metode de comandă și control. Comanda implică distribuirea misiunilor, stabilirea priorităților în utilizarea

¹² Ordinul MAI Nr. 60/2010 Privind organizarea și executarea activităților de menținere a ordinii și siguranței publice publicat în Monitorul Oficial, Partea I Nr. 223 Din 01 Aprilie 2015.

resurselor, instruirea și conducerea subordonaților, precum și gestionarea întregii capacități a unității în vederea atingerii unor obiective bine definite. Pe de altă parte, controlul constă în știința stabilirii limitelor, identificării necesităților în alocarea resurselor, monitorizarea performanțelor, identificarea și corectarea abaterilor, și conducerea acțiunilor subordonate pentru a realiza obiectivele stabilite.¹³ Forțele Jandarmeriei Române care acționează în mediul rural sunt prinse și alocate în același dispozitiv de siguranță publică, întocmit la nivelul secțiilor de poliție rurală.

Sunt constituite atât patrule formate doar din jandarmi, cât și patrule mixte, compuse dintr-un polițist și un jandarm. De asemenea, instruc-tajul este întocmit și organizat de către polițistul desemnat cu această activitate.

La finalul serviciului de patrulare, atât patrulele independente ale jandarmeriei, cât și cele mixte întocmesc raportul privind activitățile desfășurate, rămânând câte o copie a acestui raport la nivelul unității de poliție și la nivelul unității de jandarmerie.

Dacă ne raportăm la activitatea de cooperare cu organele principale de ordine publică respectiv polițiști și jandarmi, principalele forțe complementare cu rol activ în menținerea unui climat corespunzător de ordine publică sunt polițiștii locali, acolo unde sunt organizate poliții locale, agenții de pază comunale care sunt în continuare angajați prin contracte de către U.A.T.-urile comunelor, potrivit obligațiilor de asigurare a pazei în mediul rural. Este adevărat că, dacă ne raportăm la mediul rural, sunt foarte puține U.A.T.-uri la nivel național care și-au permis înființarea unei poliții locale, însă în marea parte a unităților administrativ-teritoriale din mediul rural, au angajat personal, în funcții de pază, atât direct cât și prin firme specializate de pază. Acești funcționari, pe care îi denumim în continuare paznici comunali, au ca atribuție de serviciu paza unei localități pe timpul nopții.

¹³ Cristian Laurențiu Radu, Sistemul de management în Jandarmeria Română, în Studii și cercetări în științe administrative, Vol. I, Editura Techno Media, Sibiu, 2022, p. 268.

Chiar dacă nu are, reglementate legislativ, sarcini și atribuții de sancționare a unor fapte prevăzute prin legi sau hotărâri ale consiliilor locale, prezența unui paznic la nivelul local pe timpul nopții descurajează mod cert criminalitatea stradală în mediul rural. Acești paznici pot fi controlați de către organele de poliție și sancționați conform legii privind paza obiectivelor, bunurilor, valorilor și protecția persoanelor. Informațiile pe care aceștia le dețin și le strâng în activitatea lor ajută la soluționarea unor lucrări aflate în gestiunea forțelor principale de ordine publică.

Un rol activ, în mediul rural, îl au și angajații direcțiilor sanitar-veterinare, care au în principal atribuții la comerțul cu animale ș.a. În domeniul sanitar-veterinar aceștia organizează activitățile sanitar-veterinare după o concepție unitară în domeniul lor de activitate. Dacă am putea să enumerăm din toate atribuțiile acestora, putem pune în evidență că aceștia stabilesc drepturile și obligațiile medicilor veterinari, organizează, coordonează, gestionează și controlează activitatea de comerț (import, export). Nu în ultimul rând stabilesc politicile în domeniul bunăstării animalelor, la ferme, în timpul transportului și la sacrificare sauucidere.

Intervenția forțelor de ordine publică pentru prevenirea faptelor turbulente și restabilirea ordinii publice în mediul rural

Termenii de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice sunt frecvent utilizați, dar pot fi interpretați în diverse moduri în contextul juridic actual din România. De aceea, ne propunem să oferim o definiție clară și obiectivă a acestora pentru a înțelege în mod corespunzător acțiunile forțelor de ordine destinate realizării acestor obiective.

Menținerea ordinii publice cuprinde totalitatea măsurilor, activităților și acțiunilor organizate și desfășurate zilnic de către forțele de ordine publică în vederea asigurării funcționării normale a instituțiilor statului, protejării și respectării drepturilor fundamentale ale cetățenilor, respectării normelor de conduită civică, a regulilor de conviețuire socială, a bunurilor publice și private, precum și a altor valori fundamentale.

Asigurarea ordinii publice implică toate măsurile luate pentru respectarea legalității, prevenirea și descurajarea acțiunilor care pot duce la tulburări sociale sau manifestări de violență în timpul adunărilor și manifestațiilor publice, evenimentelor culturale și sportive, precum și a altor întâlniri similare cu participare numeroasă. Aceasta este responsabilitatea principalelor forțe de ordine și a celor de sprijin, în conformitate cu competențele lor.

Restabilirea ordinii publice presupune ansamblul de măsuri legale, predominant represive, care se bazează pe forța coercitivă, inclusiv utilizarea forței fizice și a armelor albe sau de foc, aplicate de către organele cu atribuții legale pentru readucerea situației la legalitate în cazul încălcărilor grave ale ordinii publice care pun în pericol ordinea și siguranța națională.

Ordinea publică nu se rezumă doar la respectarea Constituției, a legilor și a forțelor și mijloacelor necesare pentru a le impune și a le gestiona. Ci implică și responsabilitatea fiecărui individ și a factorilor de decizie față de calitatea vieții sociale și angajamentul public, facilitând astfel o societate mai eficientă și mai responsabilă. Ordinea publică este o construcție complexă și dinamică, la care contribuie toate elementele sistemului și procesului social, și nu doar cei care se consideră responsabili de conducerea altora.

Dacă ne raportăm la menținerea ordinii publice, această obligație îi revine Poliției Române așa cum este reglementat în Ordinul nr. 60 din 2 martie 2010 (republicat), unde este precizat faptul că, menținerea și asigurarea ordinii și siguranței publice reprezintă ansamblul măsurilor adoptate și activităților desfășurate zilnic de către Poliția Română, cu scopul de a proteja și respecta drepturile fundamentale ale cetățenilor, de a asigura funcționarea normală a instituțiilor statului și respectarea regulilor de conviețuire socială, precum și a altor valori supreme, inclusiv a bunurilor publice și private. Această responsabilitate are loc pe întreg teritoriul național prin intermediul activităților specifice desfășurate de structurile proprii ale Poliției Române cu atribuții în acest domeniu. De asemenea, Jandarmeria Română și Poliția de Frontieră participă la planificarea și implementarea acțiunilor destinate menținerii ordinii și siguranței publice, sub conducerea Poliției Române.

Însă, dacă ne referim la asigurarea și restabilirea ordinii publice, obligația principală îi revine Jandarmeriei Române. Când ne referim la asigurare, putem să ne imaginăm atât o asigurare a ordinii publice în cadrul unei manifestații cultural-sportive, cât și a uneia religioase, la care este așteptată o masă numeroasă de persoane. Comandantul Jandarmeriei asigură un dispozitiv de jandarmi și un dispozitiv suplimentar, care poate interveni oricând este necesar pentru restabilirea ordinii publice.

Bineînțeles că structura de jandarmi este într-o colaborare activă cu celelalte structuri, mai ales cu cele ale Poliției Române și ale Poliției Locale acolo unde sunt înființate, pentru asigurarea unui flux adecvat al circulației publice în zona adiacentă evenimentului la care participă structurile de jandarmi.

Restabilirea ordinii publice cuprinde un ansamblu de acțiuni specifice, organizate și executate în timp de către forțele de ordine publică, în raport cu situația creată, care se bazează pe folosirea mijloacelor și materialelor tehnice din dotare, având ca scop readucerea situației la starea de normalitate. Nu în ultimul rând, când ne referim la intervenția forțelor de ordine publică pentru prevenirea faptelor turbulente și pentru restabilirea ordinii publice în mediul rural, dacă este cazul unei manifestații culturale, sportive, religioase sau alte manifestații organizate și anunțate, misiunea îi revine Jandarmeriei Române prin dispozitivul acesteia.

În cazul unor fapte turbulente, apărute în mod spontan în urma unor conflicte regionale, intervenția inițială la eveniment este efectuată de către forțele de ordine publică desemnate în dispozitivul de ordine publică pe acea zonă. Polițiștii sau jandarmii aflați în acel moment în dispozitivul de siguranță publică și care au constatat sau au luat la cunoștință despre existența unor fapte turbulente vor supraveghea grupul de manifestați, vor aproxima numărul de participanți, vor identifica inițiatorii acțiunii și le vor solicita acestora încetarea actelor de dezordine. În cazul în care forțele cu atribuții polițienești sunt depășite numeric și situația constatată este de așa natură încât se impune acționarea cu mai multe organe de ordine publică, primii ajunși la fața locului solicită prin dispeceratul propriu dirijarea spre locul faptei a altor forțe.

Nu este necesară intervenția directă în astfel de cazuri, deoarece uneori și simpla lor prezență poate duce la abținerea participanților de a comite fapte contrare legii. Indiferent că vorbim despre alte patrulare care acționează în zonă, despre trupele speciale ale poliției sau despre dispozitivele de jandarmi, sunt trimise forțele necesare pentru restabilirea ordinii publice, în urma unor raportări ale organelor de ordine publică făcute șefilor ierarhici.

În mediul rural, principalele intervenții ale forțelor de ordine la fapte considerate turbulente, sunt identificate în cartierele de rromi. O situație des întâlnită o reprezintă conflictele inter-familiale, apărute în urma unui conflict mai vechi, a unei stări conflictuale cunoscute, sau a unei situații prezente. Bineînțeles că și consumul de băuturi alcoolice și familiile numeroase în aceste regiuni reprezintă motive de conflict. Nu în ultimul rând, în zonele rurale putem vorbi de un grad foarte scăzut de educație, majoritatea persoanelor din zonele defavorizate nefinalizând ciclul de educație primar. Ținând seama de toate aceste cauze, prezența forțelor de ordine publică este imperios necesară.

Reguli generale cu privire la executarea acțiunilor pentru menținerea ordinii și siguranței publice

În vederea menținerii unui climat de ordine publică se desfășoară anumite acțiuni polițienești care sunt executate într-o zonă clar stabilită conform unui plan întocmit și aprobat de către autoritățile responsabile, fiind efectuate cu scopul identificării unor persoane de interes, a unor vehicule căutate, a neutralizării unor fenomene infracționale ori a unor fapte antisociale repetate, cu participarea unui număr mai mare de lucrători ai Ministerului Afacerilor Interne. Aceste acțiuni organizate pot să contribuie la o mai bună autoritate a forțelor de ordine publică, descurajând, astfel, săvârșirea unor fapte infracționale, în special cele de ultraj contra organelor de poliție sau jandarmi. Executarea acțiunilor se desfășoară în baza unui plan de acțiune, care cuprinde o analiză a situației operative, scopul și obiectivele acțiunii, modul de acțiune și modul de cooperare sau de comandă. Acest plan cuprinde și numărul de participanți, fiecărui polițist ori jandarm fiindu-i trasată zona de

competență. Pentru a atinge obiectivul acțiunii, este esențial să se aibă acces la informații și date relevante despre situația operativă din zona de intervenție. În funcție de aceste date, șeful acțiunii, care este un polițist cu atribuții de conducere, stabilește, împreună cu reprezentanții celorlalte structuri participante, modalitatea de intervenție și resursele necesare.

În cazul în care acțiunea vizează locuri private și necesită efectuarea perchezițiilor domiciliare sau la sedii profesionale, este obligatoriu să se obțină un mandat de percheziție de la judecătorul de drepturi și libertăți. Desfășurarea acțiunii începe prin instruirea personalului participativ de către șeful acțiunii sau de către o persoană desemnată de acesta, în locația și la ora stabilite în plan. Înainte de a intra în dispozitiv, se clarifică activitățile fiecărui participant și se furnizează informații relevante. Intrarea în dispozitiv se desfășoară conform planului și poate fi simultană, progresivă sau în funcție de apariția unor oportunități operative. În timpul desfășurării acțiunii, se întocmesc documentele necesare în conformitate cu legislația în vigoare, iar persoanele sau bunurile descoperite sunt predate echipelor de investigație pentru continuarea cercetărilor. Înainte de executarea intervenției, persoana care se ocupă cu conducerea misiunii pregătește inițial, și intervenția, printr-o evaluare a situației operaționale, prin stabilirea tuturor căilor de răspuns împotriva persoanelor de interes și evaluează, în mod optim, acțiunea intervenției, a forțelor și mijloacelor de intervenție. După ce pregătește intervenția, se încearcă o negociere cu persoanele care tulbură liniștea publică, iar în cazul în care nu se reușește o mediere pe cale pașnică și se impune intervenția în forță, cu folosirea mijloacelor din dotare, șeful dispozitivului de jandarmi procedează la obținerea aprobării de către prefectul județului, unde se dorește acționarea în forță, sau de către înlocuitorul legal al acestuia. Această aprobare este necesară, deoarece coordonatorul activităților de restabilire a ordinii și siguranței publice este prefectul județului sau, după caz, prefectul municipiului București dacă faptele sunt săvârșite pe raza Capitalei. În cazul în care se obține aprobarea de la prefectul competent sau de la înlocuitorul legal, se procedează la somațiile legale, înștiințând masa de oameni cu privire la acțiunile în forță ale structurilor de ordine publică, iar în cazul în care

nu se reușește nici după aceste somații legale restabilirea ordinii publice, se procedează la folosirea forței, executată cu mijloacele de intervenție gradual, în funcție de specificul misiunii, fiind folosite mijloace neletale, cu excepția unor situații.

După desfășurarea intervenției se procedează la o evaluare a situației operative, se verifică materialele de intervenție și se procedează la revenirea forțelor de ordine publică în subunități și se întocmește un raport de misiune. În vederea aplicării uniforme a standardului și realizării într-o concepție unitară a intervențiilor structurilor de ordine publică, sunt întocmite proceduri în care sunt stabilite cu exactitate pașii care urmează a fi urmați în funcție de situația operativă, chiar dacă vorbim despre restabilirea ordinii și siguranței publice, când aceasta a fost serios perturbată, sau dacă vorbim despre restabilirea ordinii și siguranței publice la competiții sportive, la sediul unor instituții sau în alte locuri.

Ieșirea din dispozitiv are loc după finalizarea activităților fiecărei echipe sau participanți, sub supravegherea și aprobarea șefului acțiunii.

Aspectele legislative legate de competența teritorială a personalului militar al Jandarmeriei sunt clar definite, însă se ridică întrebarea „Sunt acestea adecvate necesităților actuale?”. În ceea ce privește constatarea și sancționarea contravențiilor, există necesitatea unor îmbunătățiri în ceea ce privește factorul teritorial.¹⁴

Concluzii

Menținerea unei atmosfere civice normale, a ordinii și siguranței publice a fost mereu o prioritate constantă pentru societatea noastră. Prin intermediul structurilor specializate, s-a căutat, în mod continuu, să se găsească cele mai eficiente metode și modalități pentru a atinge acest obiectiv. Importanța armonizării și compatibilizării sistemului românesc de ordine publică cu cele din statele Uniunii Europene a generat, de asemenea, căutări neîncetate pentru crearea unui cadru

¹⁴ Raluca Macarie, Ordinea publică – un concept juridic teritorial?, în Studii și cercetări în științe administrative, Vol. II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023, p. 155.

juridic și acțional eficient care să facă față schimbărilor și obiectivelor dorite în plan structural și funcțional. Acest lucru a implicat asigurarea resurselor umane și financiare necesare pentru implementarea acestor schimbări. În această direcție, procesul de elaborare și adaptare a legislației și reglementărilor început în 2002 a avut ca obiectiv clarificarea competențelor și atribuțiilor instituțiilor implicate, precum și alinierea la standardele din Uniunea Europeană.¹⁵ Procesul de aliniere la standardele europene a presupus nu doar ajustări legislative, ci și modernizarea infrastructurii și echipamentelor utilizate de Poliția Română și Jandarmeria Română.

În mediul rural, aceste aspecte au fost deosebit de relevante, știute fiind caracterul specific al acestei zone și nevoile particulare ale comunităților. Astfel, au fost implementate proiecte și programe de dotare cu echipamente moderne, adaptate nevoilor specifice ale activităților desfășurate în zonele rurale. Totodată, s-a acordat o atenție deosebită pregătirii și specializării personalului, pentru a face față eficient și profesional provocărilor specifice acestui mediu. În ceea ce privește Poliția Română, activitățile desfășurate în mediul rural au vizat în principal prevenirea și combaterea infracționalității, asigurarea unui climat de siguranță și încredere în comunitățile locale. Astfel, s-au intensificat patrulele și controalele în zonele cu risc sporit, precum și colaborarea cu autoritățile locale, dar și cu alte instituții relevante. Pe de altă parte, Jandarmeria Română a avut un rol important în menținerea ordinii publice și în gestionarea situațiilor de urgență sau criză din mediul rural. Aceasta a implicat desfășurarea unor misiuni specifice, precum asigurarea ordinii la evenimente publice sau intervenția în situații de conflict sau dezastre naturale. În plus, Poliția Română și Jandarmeria Română au acordat o atenție deosebită relației cu comunitatea rurală, desfășurând activități de informare și educare a populației în domeniul siguranței și prevenirii criminalității. Aceste acțiuni au avut un impact semnificativ asupra încrederii și colaborării dintre autorități și comunități,

¹⁵ Iulia Bulea, Poliția locală – Forță complementară a sistemului de ordine și siguranță publică, Editura Techno Media, Sibiu, 2022, p. 101.

contribuind la consolidarea sentimentului de siguranță și apartenență la societate.

În concluzie, activitățile desfășurate de Poliția Română și Jandarmeria Română în mediul rural au avut un caracter complex și multi-dimensional, abordând diverse aspecte ale asigurării ordinii și siguranței publice în acest mediu specific. Prin eforturile lor continue și prin angajamentul față de comunitățile locale, aceste instituții au contribuit semnificativ la promovarea unei atmosfere de pace, siguranță și prosperitate în ruralul românesc.

Bibliografie

- Bulea Iulia, Poliția locală – Forță complementară a sistemului de ordine și siguranță publică, Editura Techno Media, Sibiu, 2022.
- Dragomir Andreea, Ordinea publică în Uniunea Europeană, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2020.
- Dragomir Andreea Nicoleta, Europeanizarea spațiului public, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2016.
- Drăghici Ion, Noțiuni privind riscurile în domeniul siguranței publice, Editura Sitech, Craiova, 2008.
- Hulpuș Ioana, VasIU Mihai, Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică, în Studii și Cercetări în Științe Administrative, Vol. II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023.
- Macarie Raluca, Ordinea publică – un concept juridic teritorial?, în Studii și Cercetări în Științe Administrative, Vol. II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023.
- Radu Cristian Laurențiu, Sistemul de management în Jandarmeria Română, în Studii și Cercetări în Științe Administrative, Vol. I, Editura Techno Media, Sibiu, 2022.
- Șerb Stancu, Șuteu Nicolaie Gheorghe, Nicolescu Cătălin, Părean Iulia, Elemente de tactică polițienească pentru poliția locală, Volumul I, Editura Salgo, Sibiu, 2011.

Șuteu Nicolaie Gheorghe, Părean Iulia, *Teorie și tactică polițienească*, Editura Salgo, Sibiu, 2010.

Vasiu Mihai, *Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică*, în *Studii și cercetări în științe administrative*, Vol. II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023.

Voicu Costică, Prună Ștefan, *Managementul Poliției*, Editura Mediauno, București, 2004.

Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 218/2002 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Ordinul MAI nr.60/2010 privind organizarea și executarea activităților de menținere a ordinii și siguranței publice publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 223 din 01 aprilie 2015.

SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ DIN FINLANDA

Autor: Simona TOTU¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat:
Managementul Ordinii și Siguranței Publice
Coordonator: Specialist Dr. Costin DAVID*

Rezumat: *Această lucrare propune o analiză detaliată a componentelor-cheie ale sistemului de ordine publică din Finlanda, cu accent pe structura forțelor de poliție, atribuțiile acestora și modul în care relaționează cu autoritățile locale și centrale pentru asigurarea securității publice. Totodată, se va discuta despre legislația relevantă și despre modul în care Finlanda se conformează standardelor europene în acest domeniu.*

Cuvinte cheie: *Finlanda, ordine publică, autorități, poliție, securitate, coordonare.*

Introducere

Încă de la începuturile societății umane, s-a constatat o nevoie fundamentală de siguranță și ordine publică. De-a lungul istoriei, conceptul de ordine și siguranță publică a fost abordat în diverse moduri, dar întotdeauna a fost strâns legat de autoritatea statului în domeniul poliției. Acest concept trebuie înțeles ca fiind în strânsă legătură cu eforturile societății de a menține echilibrul social prin respectarea normelor sociale stabilite și acceptate de toți, protejând astfel viața și sănătatea cetățenilor, drepturile și libertățile sociale, dreptul de proprietate și celelalte valori sociale unanim recunoscute în cadrul unui stat.

¹ Adresă de email autor: simona.totu@ulbsibiu.ro

Unul dintre rezultatele acestor eforturi a fost crearea Uniunii Europene. Ceea ce a început ca o uniune cu un scop predominant economic, a evoluat gradual, devenind o organizație care acționează în numeroase domenii de politică, cuprinzând politici climatice, de mediu și de sănătate, precum și politici de relații externe, securitate, justiție și migrație. Această transformare a fost evidentă în schimbarea numelui Comunității Economice Europene în anul 1993, când a devenit Uniunea Europeană.

Cu toate că tratatele care au stat la baza formării Uniunii Europene au trasat linii directoare clare privind măsurile de ordine publică și securitate ale statelor membre, părinții fondatori au avut conștiința că aceste țări vor avea abordări diferite în structurarea societăților lor și au anticipat faptul că statele membre ar putea dori să promoveze valori diferite și să gestioneze anumite activități în moduri distincte. Prin urmare, li s-a permis statelor membre să adopte reguli proprii de politică publică, adaptate la nevoile și particularitățile lor. Astfel, s-a subliniat că politica publică este un concept teritorial, adică o formă specifică de ordine publică pentru fiecare stat membru, care poate evolua în timp.

Componenta instituțională

În Finlanda, menținerea ordinii publice este asigurată de către ansamblul de forțe care alcătuiesc sistemul național de ordine publică. Acest ansamblu cuprinde legislația, autoritățile și organele administrației publice, instituțiile specializate, forțele și resursele pregătite pentru a proteja drepturile și libertățile cetățenilor, pentru a asigura securitatea proprietății publice și private și pentru a susține funcționarea corectă a statului de drept.

Forțele de ordine publică din Finlanda sunt coordonate de către Ministerul de Interne care este condus de ministrul de interne și de secretarul permanent. În cadrul ministerului există cinci departamente: Departamentul de Poliție, Departamentul pentru Servicii de Salvare, Departamentul Migrație, Departamentul Grăniceri (care este sediul Corpului Național al Grănicerilor) și Departamentul Administrație și Dezvoltare.

Departamentul de Poliție se ocupă de chestiuni legate de administrarea poliției în cadrul *Consiliului Național al Poliției* - combaterea criminalității, ordinea și securitatea publică, acordarea licențelor, politica jocurilor de noroc, sectorul securității private și afacerile internaționale care privesc poliția.

Departamentul de Poliție elaborează acte legislative privind poliția și este responsabil pentru gestionarea performanței Consiliului Național al Poliției.

Departamentul pentru Servicii de Salvare îndrumă și conduce serviciile de salvare și supraveghează acoperirea și calitatea acestora, este responsabil de organizarea serviciilor de salvare la nivel național și coordonează activitățile diferitelor ministere și sectoare în domeniul serviciilor de salvare și al dezvoltării acestora. De asemenea, acesta decide cu privire la acordarea asistenței internaționale în acest domeniu.

Departamentul este responsabil pentru managementul performanței Academiei de Servicii de Urgență din Finlanda și este responsabil împreună cu Departamentul de Poliție și Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății pentru gestionarea performanței Administrației Centrului de Răspuns la Situații de Urgență,.

Fondul de protecție împotriva incendiilor, care funcționează sub auspiciile Departamentului pentru Servicii de Salvare, acordă asistență pentru proiecte de îmbunătățire a operațiunilor de prevenire și salvare a incendiilor.

Departamentul pentru Migrație este responsabil pentru formularea politicii finlandeze în domeniul migrației și pentru elaborarea legislației privind migrația și cetățenia. Acesta este, totodată, responsabil pentru gestionarea performanței Serviciului Finlandez de Imigrare și pentru ca să își îndeplinească sarcinile în mod eficient.

Cartierul General al Grănicerilor funcționează ca Departament al Grănicerilor în cadrul Ministerului. Departamentul se ocupă de chestiuni legate de controlul frontierelor – controalele la frontieră, căutarea și salvarea maritimă- de combaterea criminalității și de participarea la apărarea militară. În același timp, elaborează acte legislative conexe.

În cadrul **Departamentului Administrație și Dezvoltare** sunt centralizate următoarele acțiuni: planificarea strategică a operațiunilor

și finanțelor, cercetarea și dezvoltarea, administrarea și recrutarea resurselor umane, sarcinile comune de gestionare a informațiilor în ramura administrativă, îndrumarea achizițiilor, îmbunătățirea supravegherii legalității și calității redactării legislației, sarcinile și îndatoririle privind aspectele juridice și o serie de alte atribuții administrative.²

Structura organizatorică

Structura organizatorică a sistemului de ordine publică din Finlanda este complexă și implică mai multe instituții și agenții specializate responsabile pentru menținerea ordinii publice și aplicarea legii, după cum urmează:

1. Poliția Finlandeză (finlandeză: Poliisi)

Este o agenție guvernamentală națională responsabilă de problemele generale de poliție și de aplicare a legii, subordonată Ministerului de Interne și este formată din **Consiliul Național al Poliției din Finlanda** (finlandeză: *Poliisihallitus*), **două unități naționale de poliție (Biroul Național de Investigații**(finlandeză: *Keskusrikospoliisi*) **și Serviciul Finlandez de Informații pentru Securitate**(finlandeză: *Suojelupoliisi*)) și **11 departamente de poliție**.³

1.1 Consiliul Național al Poliției din Finlanda este organul de comandă supremă a poliției finlandeze și este condus de un Comisar Național al Poliției.

Sarcinile Consiliului Național de Poliție includ planificarea, conducerea, dezvoltarea și supravegherea operațiunilor de poliție și a funcțiilor de sprijin aferente. În plus, decide asupra cooperării între unitățile de poliție și este responsabil de managementul performanței acestora.

Comisarul Național de Poliție este responsabil cu gestionarea, dezvoltarea și supravegherea activității Consiliului Național de Poliție și a sectorului administrativ al poliției.⁴

² <https://intermin.fi/en/ministry>, pagină accesată la data de 23.01.2024.

³ <https://poliisi.fi>, pagină accesată la data de 23.01.2024.

⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Police_of_Finland, pagină accesată la data de 23.01.2024.

1.2 Biroul Național de Investigații (NBI) este o unitate națională a poliției finlandeze care operează în Finlanda și care are sediul central situat în Jokiniemi, Vantaa și încă 6 birouri în diferite regiuni ale țării.

NBI investighează criminalitatea gravă, organizată și profesionistă și dezvoltă încontinuu metode de combatere a criminalității, precum cercetarea penală și informațiile penale. De asemenea, oferă servicii specializate în combaterea criminalității pentru alte autorități.

Unitățile care operează la NBI sunt următoarele: *Laboratorul criminalistic*, singurul laborator criminalistic din Finlanda, *Centrul de combatere a criminalității informatice*, care se concentrează pe combaterea criminalității informatice, *Unitatea de informații financiare* (FIU Finlanda) și *Centrul Național de Informații și Analiză Penală* (PCB) al poliției, autorităților vamale și de grăniceri finlandeze.

De asemenea, NBI este și centru național pentru cooperarea polițienească internațională, inclusiv pentru cooperarea cu Interpol și Europol. În plus, participă la investigarea dezastrelor majore cu ajutorul Echipei naționale de identificare a victimelor dezastrelor (DVI), care operează la NBI.

1.3 Serviciul Finlandez de Informații pentru Securitate (SUPO) este o unitate națională de poliție subordonată Ministerului de Interne. Urmează o tradiție nordică în care agenția de informații este guvernată ca parte a organizațiilor poliției (sub forma unei poliții de securitate) în loc să fie o organizație separată. Serviciul are sediul central în Punavuori, Helsinki și opt birouri regionale în întreaga Finlanda. Serviciul este împărțit în șapte departamente diferite, respectiv: Colectare, Contraterorism, Terorism și extremism, Regiuni, Verificare, Analiză de informații și Servicii interne.⁵

SUPO are ca funcții de bază contraterorismul și alte activități legate de securitatea națională, precum acțiunile de combatere a proliferării menite să împiedice răspândirea armelor de distrugere în masă. Serviciul are ca sarcină prevenirea evenimentelor care pot pune în pericol sistemele guvernamentale, democrația parlamentară sau securitatea

⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_Security_Intelligence_Service, pagină accesată la data de 23.01.2024.

internă și externă a statului. Totodată, Serviciul este autoritatea responsabilă pentru cooperarea națională și internațională în lupta împotriva terorismului, pentru pregătirea și menținerea evaluărilor amenințărilor teroriste, pentru monitorizarea fenomenelor extremiste și pentru efectuarea verificărilor de securitate pentru personalul recrutat în poziții sensibile. SUPO informează autoritățile de securitate și Guvernul Finlandei cu privire la activitățile sale. Conform Legii Poliției, SUPO poate utiliza, printre altele, monitorizarea datelor de trafic, colectarea de informații sub acoperire, activități sub acoperire, achiziții pseudo și livrări controlate pentru îndeplinirea misiunilor sale.

1.4 Cele 11 departamente de poliție sunt structuri regionale care cuprind aria mai multor municipalități și sunt organizate având un centru administrativ și de management și mai multe secții de poliție, după cum urmează:

- *Departamentul de Poliție din Helsinki* este cel mai mare și cel mai important departament de poliție din țară și este responsabil cu capitala țării. Nu are secții de poliție în subordine;
- *Departamentul de Poliție Häme* deservește un număr de 21 de municipalități din regiunile Kanta-Häme și Päijät-Häme și are în subordine 5 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție din Finlanda de Est* oferă servicii de poliție în regiunile Savo de Sud, Karelia de Nord și Savo de Nord și are în subordine 14 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție Uusimaa de Est* deservește un număr de 15 municipalități și are în subordine 5 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție din Sud-Estul Finlandei* deservește un număr de 16 municipalități și are în subordine 4 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție din Laponia* deservește un număr de 21 de municipalități și are în subordine 15 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție din Sud-Vestul Finlandei* are în subordine 11 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție Western Uusimaa* deservește un număr de 10 municipalități și are în subordine 3 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție Oulu* deservește un număr de 38 de municipalități și are în subordine 15 secții de poliție;

- *Departamentul de Poliție Ostrobothnia* oferă servicii de poliție în regiunile Ostrobothnia, Ostrobothnia de Sud și Ostrobothnia Centrală și are în subordine 11 secții de poliție;
- *Departamentul de Poliție din Finlanda Centrală* deservește un număr de 45 de municipalități și are în subordine 15 secții de poliție;⁶

Rolul fiecărui departament finlandez de poliție este de a menține ordinea generală, de a preveni criminalitatea, de a investiga infracțiunile și alte evenimente care amenință ordinea și siguranța publică, de a efectua controlul și supravegherea traficului, de a promova siguranța traficului și de a îndeplini toate celelalte atribuții prevăzute de lege. Departamentele de poliție locală sunt organizate în poliție de patrulare în uniformă (*finlandeză: järjestyspoliisi, literalmente „poliție de ordine”*) și poliție de anchetă penală (*finlandeză: rikospoliisi, literal „poliție penală”*).⁷

Forțele specializate de ordine publică din cadrul poliției

În Finlanda, există o unitate specializată de răspuns armat cunoscută sub numele de ***Unitatea Specială de Intervenție*** (în finlandeză: *Poliisin valmiusyksikkö*), pe care unii o numesc și ***„Bear Squad”***. Această unitate face parte oficial din Departamentul de Poliție din Helsinki.

Totodată, Finlanda dispune de o altă forță de ordine publică specializată denumită ***Poliția de Securitate***. Această instituție are ca misiune prevenirea și investigarea infracțiunilor care pot pune în pericol securitatea internă și externă a statului finlandez. Printre principalele atribuții ale Poliției de Securitate se numără combaterea terorismului, prevenirea activităților ilegale de colectare de informații în Finlanda din partea puterilor străine, contracararea amenințărilor la adresa securității interne și asigurarea protecției oficialilor de rang înalt. De asemenea,

⁶ [https:// poliisi.fi/](https://poliisi.fi/), pagină accesată la data de 23.01.2024.

⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Police_of_Finland, pagină accesată la data de 03.02.2024.

această instituție are o contribuție semnificativă în lupta împotriva criminalității internaționale organizate.⁸

2. Garda de Coastă Finlandeză (FGB) (finlandeză: *Rajavartiolaitos*) este agenția responsabilă cu asigurarea securității frontierelor Finlandei. Este o organizație militară, spre deosebire de poliție care este structură civilă, subordonată Ministerului de Interne în chestiuni administrative și președintelui Finlandei în chestiuni legate de autoritatea sa în calitate de comandant suprem (de exemplu, promovări de ofițeri). Agenția are competențe polițienești și de investigare în materie de imigrație și poate investiga în mod independent încălcările imigrației. Garda de Coastă Finlandeză are atribuții de căutare și salvare, atât maritime, cât și interioare. Misiunile în interiorul țării sunt adesea efectuate în cooperare cu departamentele locale de pompieri și salvare sau cu alte autorități.⁹

Garda de Coastă Finlandeză are în componență următoarele unități administrative responsabile pentru funcțiile Gărzii de Coastă:

- *Districtul de Gardă de Coastă din Sud-Estul Finlandei* deservește trei cele mai mari puncte internaționale de trecere a frontierei de pe granița estică precum și singurul punct de trecere feroviar între Finlanda și Rusia. De asemenea, efectuează controale de frontieră legate de Canalul Saimaa în porturile Nuijamaa și Lappeenranta, precum și în aeroporturile din zona sa;
- *Districtul de Gardă de Coastă din Karelia de Nord* are în aria sa de operare regiunile Karelia de Nord și Savo de Nord. Include, de asemenea, o zonă a centrului de răspuns la urgențe și zonele departamentelor de poliție din Finlanda de Est.
- *Districtul Grănicerilor* are responsabilitatea de a monitoriza 304 de kilometri de graniță, dintre care aproape 90 de kilometri sunt de apă;

⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Police_of_Finland, pagină accesată la data de 03.02.2024.

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_Border_Guard, pagină accesată la data de 03.02.2024.

- *Districtul de Gardă de Coastă din Kainuu* are responsabilitatea supravegherii a 406 kilometri de frontieră națională între Finlanda și Rusia. Acest district are cinci stații de grăniceri și patru puncte internaționale de trecere a frontierei – două pe granița terestră și două aeroporturi;
- *Districtul de Gardă de Coastă din Laponia*, care din punct de vedere al suprafeței, este cea mai mare și cea mai nordică unitate administrativă a grănicerilor finlandezi. Monitorizează un total de 1.604 kilometri de frontieră națională: 380 km de frontieră cu Rusia, 736 kilometri de frontieră cu Norvegia și 488 kilometri de frontieră cu Suedia;
- *Districtul de Gardă de Coastă din Golful Finlandez* care are aria de responsabilitate a acestui district se întinde de la Hanko până la estul Golfului Finlandez și granița maritimă dintre Finlanda și Rusia. Are sediul în Helsinki. Acesta include, de asemenea, Subcentrul Maritim de Salvare (MRSC Helsinki) al Districtului Grănicerilor din Golful Finlandez, o rețea de opt stații de grăniceri, Departamentul de Control al Frontierelor Helsinki, Unitatea de Inspectare a Frontierelor Portuare și Unitatea de Prevenire a Infraționiilor;
- *Districtul de Gardă de Coastă de pe coasta de Vest a Finlandei* a cărei arie de operare include 1.080 de kilometri de frontieră maritimă teritorială și 48 de kilometri de frontieră terestră. Acesta are 10 stații de grăniceri;
- *Escadrila de Patrulare Aeriană* folosește elicoptere și avioane pentru a efectua operațiunile de zbor necesare îndeplinirii atribuțiilor grănicerilor finlandezi. Principalele sarcini ale aeronavelor sunt supravegherea frontierelor pe uscat și pe mare, precum și căutarea și salvarea maritimă. O altă sarcină-cheie a aeronavelor de supraveghere este monitorizarea mediului maritim.¹⁰

¹⁰ <https://raja.fi/en>, pagină accesată la data de 03.02.2024.

3. Unitățile de Pompieri din Finlanda

În Finlanda, combaterea incendiilor este reglementată de Ministerul de Interne. Fiecare municipalitate din Finlanda are opțiunea de a alege serviciile de pompieri și salvare oferite de către o brigadă de pompieri profesioniști, o brigadă de pompieri semi-obișnuită sau o brigadă de pompieri voluntară. Structurile de pompieri semi-obișnuite și voluntare se bazează pe participarea pompierilor voluntari neprofesioniști, care au fost instruiți corespunzător în domeniul intervenției în situații de urgență.

Principalele responsabilități ale pompierilor includ salvarea vieților oamenilor, protejarea proprietății și a mediului și limitarea daunelor și consecințelor incendiilor. În cazul incendiilor de mari proporții, în special în cazul incendiilor forestiere, serviciile de salvare pot apela și la ajutorul civililor și al membrilor Forțelor de Apărare finlandeze. Această abordare colaborativă asigură o gestionare eficientă a situațiilor de urgență și maximizează resursele disponibile pentru combaterea incendiilor în Finlanda.

Competențe și atribuții

Competențele și atribuțiile organelor de poliție finlandeze sunt prevăzute în Legea poliției (*Police act*) nr. 493/1995.

Polițiștii au competență teritorială de acțiune în zona geografică de operațiune a unității de poliție în care sunt repartizați. Cu toate acestea, aceștia pot primi ordine de a acționa în afara acestei zone. Mai mult decât atât, polițiștii au obligația de a lua măsuri urgente oriunde în țară, inclusiv în zonele din afara zonei lor geografice de operațiune și chiar în timpul liber, fără a fi condiționați de primirea unui ordin în acest sens, dacă acest lucru este necesar pentru a preveni o infracțiune gravă, pentru a iniția o investigație cu privire la o astfel de infracțiune sau pentru a preveni o amenințare gravă la adresa ordinii publice și securității, sau din alte motive speciale.

Principalele atribuții ale polițiștilor din Finlanda sunt:

- **Stabilirea identității.** Pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu, polițiștii au dreptul de a solicita oricărei persoane date și informații pentru stabilirea identității, iar în situația în care persoanele

- refuză să furnizeze informațiile solicitate sau au furnizat informații susceptibile a fi false, aceștia au dreptul de a reține persoanele, însă acestea vor fi eliberate imediat ce informațiile necesare au fost obținute, dar nu mai târziu de 24 de ore de la momentul reținerii;
- **Controlul la frontieră și măsurile vamale.** Polițiștii aflați în serviciul de control la frontieră au dreptul de a efectua controale la frontieră prevăzute în Legea Pazei de Coastă (578/2005) la punctele de trecere a frontierei sau în alte locații specificate în cuprinsul acestei legi;
 - **Reținerea pentru protecția unei persoane.** Polițiștii au dreptul de a reține o persoană pentru a o proteja de un pericol imediat și grav la viață, integritate fizică, securitate sau sănătate, dacă respectiva persoană nu poate avea grijă de sine și pericolul nu poate fi eliminat în alt mod sau persoana nu poate fi îngrijită în alt fel;
 - **Reținerea persoanelor căutate.** Polițiștii au dreptul de a reține persoanele căutate care, conform unui mandat de reținere emis de o autoritate competentă, trebuie să fie reținute sau luate în custodie;
 - **Efectuarea unei percheziții pentru reținerea unei persoane.** Polițiștii care caută să ia legătura cu o persoană pentru a fi adusă pentru interogatoriu au dreptul, la ordinul unui ofițer de poliție cu funcție de comandă, să efectueze o percheziție în locuința persoanei sau în altă clădire, cameră sau vehicul în care se presupune, din motive foarte bine întemeiate, că persoana poate fi găsită;
 - **Protejarea spațiilor domestice și publice.** Polițiștii au dreptul de a îndepărta pe oricine pătrunde ilegal, întră în secret sau prin mijloace frauduloase, se ascunde acolo sau nu respectă o cerință de a părăsi locul respectiv, la cererea ocupantului unui spațiu domestic sau public sau a reprezentantului său. De asemenea, polițiștii au dreptul de a reține persoana care cauzează tulburarea și de a o ține în custodie, doar atâta timp cât există probabilitatea reapariției tulburării, dar nu mai mult de 12 ore de la momentul reținerii;
 - **Căutarea persoanelor aflate în pericol și a persoanelor dispărute.** Polițiștii au dreptul să intre într-o locuință sau într-alt loc

și să efectueze o percheziție necesară, dacă există motive de suspiciune că viața sau sănătatea unei persoane este în pericol sau că persoana a devenit victima unei infracțiuni sau a unui accident, sau că, pe alte considerente, se poate presupune că persoana are nevoie de ajutor imediat sau că este decedată;

- **Închiderea sau delimitarea unui loc sau a unei zone.** Polițiștii au dreptul de a delimita, închide sau evacua un loc sau o zonă de uz public, sau de a interzice sau restricționa mișcarea acolo, dacă acest lucru este necesar pentru menținerea ordinii publice și a securității, pentru asigurarea unei investigații sau protejarea măsurilor luate la locul unui accident;
- **Dispersarea unei mulțimi.** Polițiștii au dreptul de a ordona unei mulțimi să se disperseze sau să se mute, dacă adunarea amenință ordinea publică și securitatea sau dacă obstrucționează circulația. Dacă un astfel de ordin de disperare sau deplasare nu este respectat, ofițerii de poliție au dreptul să folosească forța pentru a dispersa mulțimea și să rețină persoanele care nu cooperează;
- **Atribuții privind circulația pe drumurile publice;**
- **Controlul corporal al persoanelor;**
- **Controlul de securitate** este menit să asigure securitatea și ordinea și să protejeze proprietatea. Acesta poate fi organizat la departamentele locale de poliție și în alte spații ale poliției;
- **Capturarea și sacrificarea unui animal.** Polițiștii au dreptul de a captura sau sacrifica un animal care pune în pericol viața sau sănătatea omului, dacă un animal provoacă daune semnificative proprietății sau reprezintă un pericol grav pentru traficul sau dacă animalul se află într-o stare în care păstrarea sa în viață ar reprezenta în mod clar cruzime față de el;
- **Utilizarea forței.** Polițiștii au dreptul să utilizeze forța în anumite condiții expres prevăzute de lege;
- **Atribuții pe linia culegerii de informații;**
- **Atribuții pe linia investigării infracțiunilor.**¹¹

¹¹ <https://finlex.fi> (Police act no. 493/1995), pagină accesată la data de 03.02.2024.

Atribuțiile și puterile Gărzii de Coastă și ale grănicerilor sunt prevăzute în Legea Gărzii de Coastă (*Border Guard Act*) nr. 578/2005, iar atribuțiile referitoare la prevenirea infracțiunilor sunt stabilite în Legea privind prevenirea infracțiunilor de către Garda De Coastă (*Act on Crime Prevention by the Border Guard*) nr. 108/2018. De asemenea, prevederile referitoare la cooperarea între Poliție, Vamă și Garda de Coastă sunt stabilite în Legea privind Cooperarea între Poliție, Vamă și Garda de Coastă (*Act on Cooperation between the Police, Customs and the Border Guard*) nr. 687/2009.¹²

Principalele atribuții ale grănicerilor din Finlanda sunt:

- Protejarea frontierelor terestre și a apelor teritoriale ale Finlandei împotriva încălcărilor neautorizate;
- Controlul pașapoartelor la punctele de trecere a frontierei, aeroporturi și porturi;
- Prima linie de apărare împotriva invaziilor teritoriale;
- Operațiuni de salvare, în special pe mare și în zonele izolate din Laponia;
- Furnizarea de ajutor altor autorități, cum ar fi departamentul de pompieri în caz de evenimente neobișnuite, cum ar fi incendiile de pădure;
- Investigarea infracțiunilor legate de securitatea frontierelor;
- Ajutorul forțelor de poliție în sarcini civile, cum ar fi controlul mulțimilor și controlul revoltei;
- Operațiuni militare legate de securitatea internă;
- Controlul vamal în punctele de trecere a frontierei mici fără autorități vamale;
- Instruirea recruților pentru sarcini în timp de război. Acestea includ grăniceri și grăniceri specializați;

¹² <https://www.finlex.fi/en/> (Border Guard Act), pagină accesată la data de 03.02.2024.

- În timp de război - patrulare pe distanțe lungi și tactică de gherilă în spatele liniilor inamice.¹³

Legislație europeană / națională

Principalele acte normative care alcătuiesc cadrul juridic necesar pentru menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice în **Finlanda** sunt: **Constituția Finlandei**, **Codul penal**, **Legea Ordinii Publice nr. 612/2003 (Public Order Act)**, **Legea Zonei Economice a Finlandei nr. 1058/2004 (Act on the Economic Zone of Finland)**, **Legea de protecție a zonei navigabile nr. 1680/2009 (Act on the Environmental Protection in Navigation)**, **Legea Poliției nr. 493/1995 (Police Act)**, **Legea Administratorilor de Securitate nr. 533/1999 (Security Stewards Act)**, **Legea Gărzii de Coastă nr. 578/2005**.¹⁴

Ca stat membru al Uniunii Europene, Finlanda trebuie să respecte actele cu putere de lege, regulamentele și directivele emise de uniune. Regulamentele sunt de aplicare directă în toate statele membre, care sunt obligate să transpună și să implementeze directivele emise de Uniunea Europeană în legislația lor națională. Prin urmare, procesul de pregătire și adoptare a legislației la nivel european poate avea relevanță în interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii Europene, deși această relevanță este în general mai redusă decât în cazul procesului legislativ național.

Acordurile internaționale și alte angajamente internaționale la care Finlanda s-a obligat constituie surse obligatorii de drept în acest stat. Practica organizațiilor internaționale care pun în aplicare aceste acorduri reprezintă, de asemenea, o sursă de drept semnificativă. Un exemplu concret de sursă de drept în această categorie este Convenția Consiliului Europei privind Drepturile Omului. Astfel, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului are relevanță în ceea ce privește interpretarea și aplicarea Convenției.¹⁵

¹³ https://en.wikipedia.org/wiki/Finnish_Border_Guard, pagină accesată la data de 03.02.2024.

¹⁴ <https://finlex.fi/>, pagină accesată la data de 03.02.2024.

¹⁵ <https://e-justice.europa.eu/>, pagină accesată la data de 03.02.2024.

În Finlanda, structura și responsabilitățile în domeniul aplicării legii sunt diferite față de cele din România. Nu există jandarmerie sau poliție locală subordonată autorităților locale, iar aceste responsabilități sunt preluate de forțele de poliție finlandeze.

În ceea ce privește protecția mediului, în Finlanda distrugerea acestuia este considerată o infracțiune, iar investigațiile în acest domeniu sunt gestionate de autoritățile municipale de mediu sau de alte agenții specializate.

Formarea polițiștilor în Finlanda a suferit modificări în ultimii ani, cu două instituții separate care au fost ulterior unite într-o singură entitate. Durata cursurilor de formare este de 2,5 ani, iar studenții pot fi plasați în diverse unități de poliție pentru a-și consolida pregătirea.

Există și reguli specifice pentru situațiile în care un ofițer de poliție este implicat personal într-un caz în care suspectul este un membru apropiat al familiei sale. Cu toate acestea, acest drept nu poate fi exercitat dacă ar putea interfera cu îndeplinirea datoriilor oficiale ale ofițerului.

Sistemul de amenzi în Finlanda se bazează pe principiul că acestea sunt proporționale cu veniturile persoanei sancționate. Acest lucru înseamnă că persoanele cu venituri mai mari primesc amenzi mai mari (un exemplu notabil al unui manager care a primit cea mai mare amendă din istorie pentru depășirea limitelor de viteză).

Concluzii

Finlanda menține ordinea publică printr-un sistem complex care implică legislația, autoritățile și forțele pregătite pentru a proteja drepturile și libertățile cetățenilor. Acest sistem este condus de Ministerul de Interne și include departamente specializate precum Poliție, Serviciu de Salvare, Migrație, Grăniceri și Administrație și Dezvoltare.

Structurată într-un Consiliu Național al Poliției și 11 departamente regionale, Poliția finlandeză are responsabilități diverse, de la combaterea criminalității la administrarea licențelor și participarea la afacerile internaționale legate de poliție.

Finlanda dispune de Unitatea Specială de Intervenție pentru răspunsul armat și de Poliția de Securitate pentru contraterorism și securitate națională.

Ca organizație militară sub Ministerul de Interne, Garda de Coastă are atribuții extinse pentru asigurarea securității frontierelor, inclusiv misiuni maritime și de căutare și salvare.

Sistemul de pompieri finlandez este reglementat de Ministerul de Interne, iar fiecare municipalitate poate alege între servicii profesionale, semi-obișnuite sau voluntare. Pompierii au rolul de a salva vieți, de a proteja proprietățile și mediul și de a limita daunele cauzate de incendii.

Legea Poliției stabilește competențele și atribuțiile acestei instituții, inclusiv dreptul de a stabili identitatea, controlul la frontieră, reținerea în scopul protejării, și altele. Garda de Coastă are atribuții specifice, precum supravegherea frontierelor și acțiuni preventive împotriva infracțiunilor.

În ansamblu, sistemul finlandez de ordine publică se bazează pe o cooperare complexă între diferite agenții, fiecare având rolul său specific pentru a asigura siguranța și securitatea cetățenilor.

Bibliografie

<https://intermin.fi/en/ministry>.

<https://poliisi.fi>.

<https://en.wikipedia.org/>.

<https://en.wikipedia.org>.

<https://raja.fi/en>.

<https://e-justice.europa.eu>.

METODE, MIJLOACE ȘI FORME DE DIGITALIZARE A ELEMENTELOR DE SIGURANȚĂ ALE CIRCULAȚIEI RUTIERE

Autor: Sorina-Mădălina DRĂGHICI¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de master:

Managementul ordinii și al siguranței publice

Coordonator: Lector univ. dr. Lucian TARNU

Rezumat: *Digitalizarea circulației rutiere aduce cu sine numeroase beneficii și îmbunătățiri semnificative în gestionarea traficului, siguranța rutieră și experiența participanților la trafic. A digitaliza elementele de siguranță ale circulației rutiere înseamnă să integrezi tehnologii digitale și sisteme informatice în aceste elemente, cu scopul de a îmbunătăți eficiența și securitatea circulației rutiere.*

Metodele și mijloacele de digitalizare a elementelor de siguranță rutieră pot fi: sisteme de monitorizare video, senzori inteligenți de trafic, sisteme de semaforizare inteligentă, sisteme de avertizare și prevenire a coliziunilor, sisteme de comunicare Vehicul-la-Infrastructură, platforme de gestionare a datelor, aplicații mobile pentru siguranța rutieră, tehnologii de recunoaștere a plăcuțelor de înmatriculare, sisteme de gestionare a parcărilor, etc..

Implementarea anumitor metode și mijloace privind digitalizarea elementelor de siguranță rutieră oferă o serie de beneficii semnificative, printre care reducerea numărului de accidente rutiere, optimizarea timpilor de călătorie, îmbunătățirea eficienței energetice și crearea unui mediu urban mai prietenos și mai sigur pentru toți locuitorii.

¹ Adresa de email autor: sorinamadalina.draghici@ulbsibiu.ro

Vom aborda mai multe exemple privind formele de digitalizare a elementelor de siguranță rutieră. Astfel acestea reflectă eforturile în curs pentru a digitaliza și a moderniza infrastructura rutieră, pentru a face față cerințelor de siguranță rutieră și pentru a îmbunătăți experiența de conducere a participanților la trafic.

Este important să se monitorizeze evoluțiile ulterioare și să se adapteze strategiile în funcție de nevoile în continuă schimbare ale sistemului rutier.

Cuvinte-cheie: digitalizare, siguranță rutieră, comunitate, strategie, viitor.

Introducere

În era digitală în continuă evoluție, în care tehnologia devine un motor esențial pentru progres, se conturează o inițiativă vitală pentru îmbunătățirea siguranței rutiere: digitalizarea elementelor de siguranță ale circulației rutiere.²

Oricare comunitate, fie ea urbană sau rurală, se confruntă cu provocări în ceea ce privește gestionarea traficului și prevenirea incidentelor rutiere. Creșterea constantă a numărului de vehicule, diversificarea mijloacelor de transport și schimbările în comportamentul conducătorilor auto impun o abordare inovatoare pentru a menține și îmbunătăți siguranța pe drumurile noastre. Digitalizarea elementelor de siguranță rutieră reprezintă răspunsul la aceste provocări, propunând soluții care utilizează tehnologia pentru a preveni accidentele, pentru a reduce impactul acestora și pentru a crea un mediu de transport mai sigur și mai eficient.

De asemenea, toate acestea contribuie la deschiderea către un viitor în care tehnologia devine un partener esențial în menținerea și îmbunătățirea siguranței pe șosele.

Cu toate aceste avantaje, este important să se țină cont și de provocările asociate cu digitalizarea, cum ar fi securitatea datelor, confidențialitatea și asigurarea accesului echitabil la tehnologii în rândul tuturor utilizatorilor. Implementarea responsabilă și sustenabilă a tehnologiilor digitale în domeniul circulației rutiere poate contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții și a mobilității urbane.

² Smart Cities and Intelligent Transportation Systems

Siguranța rutieră se referă la ansamblul măsurilor, regulilor și practicilor menite să prevină accidentele de circulație și să minimizeze consecințele acestora. Scopul principal al siguranței rutiere este protejarea vieții și sănătății participanților la trafic, șoferi, pasageri, pietoni și cicliști etc. Aceasta implică o abordare integrată, care include aspecte tehnice, comportamentale, educație și reglementări.

Elementele de siguranță ale circulației rutiere sunt diverse și acoperă aspecte legate de infrastructură, vehicule, conducători auto, pietoni și reguli de circulație. Câteva dintre elementele siguranței rutiere sunt: reguli de circulație, semnalizare rutieră, infrastructură sigură, condiții meteorologice, educație rutieră, controlul și supravegherea traficului, echipament de siguranță, sensibilizare și campanii de prevenire, tehnologii de asistență la conducere, intervenție medicală rapidă.

A digitaliza elementele de siguranță ale circulației rutiere înseamnă să integrezi tehnologii digitale și sisteme informatice în aceste elemente, cu scopul de a îmbunătăți eficiența și securitatea circulației rutiere. Pentru a putea digitaliza toate elementele de siguranță ale circulației rutiere, s-au folosit diferite metode potrivite pentru a atinge obiectivele propuse într-un mod eficient și eficace.³

Metode și mijloace de digitalizare a elementelor de siguranță ale circulației rutiere

Sisteme de monitorizare video. Instalarea camerelor de supraveghere video pentru a monitoriza intersecțiile, drumurile principale și zonele cu risc sporit.⁴

Senzori inteligenți de trafic. Utilizarea senzorilor de trafic conectați la rețelele IoT (Internet of Things) pentru a colecta și transmite date în timp real cu privire la volumul de trafic, viteza vehiculelor, comportamentul șoferilor. și starea drumurilor.

³ Traffic Flow Dynamics: Data, Models and Simulation de Martin Treiber și Arne Kesting

⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/technologies-digitalisation-transport>, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Sisteme de semaforizare inteligentă. Implementarea semafoarelor inteligente care pot ajusta programul în timp real în funcție de volumul de trafic sau de evenimente neașteptate. Aceste sisteme pot contribui la fluidizarea traficului și la reducerea riscului de accidente.

Sisteme de avertizare și prevenire a coliziunilor. Utilizarea tehnologiilor avansate, cum ar fi sistemele de avertizare la schimbarea benzii, controlul automat al vitezei și sistemele de asistență la frânare, pentru a preveni coliziunile și a îmbunătăți siguranța rutieră.

Sisteme de Comunicare Vehicul-la-Infrastructură (V2I). Dezvoltarea unor sisteme care permit vehiculelor să comunice cu infrastructura rutieră. Aceasta poate include avertizări pentru conducătorii auto cu privire la evenimente neașteptate, lucrări în desfășurare sau condiții meteorologice periculoase.

Platforme de gestionare a datelor. Dezvoltarea unei platforme digitale care să integreze toate datele colectate din diverse surse, precum camere de supraveghere, senzori de trafic și sisteme de semaforizare inteligentă.

Aplicații mobile pentru siguranța rutieră. Dezvoltarea aplicațiilor mobile care să ofere informații în timp real despre condițiile de trafic, alerte de siguranță și rute alternative. Utilizatorii pot primi avertizări și sfaturi personalizate pentru a evita zonele cu risc crescut.⁵

Tehnologii de Recunoaștere a Plăcuțelor de Înmatriculare. Implementarea sistemelor de recunoaștere a plăcuțelor de înmatriculare pentru a monitoriza și gestiona traficul, identificând vehiculele implicate în incidente sau încălcări ale regulilor de circulație.

Sisteme de gestionare a parcărilor. Digitalizarea sistemelor de gestionare a parcărilor pentru a monitoriza și gestiona eficient spațiile de parcare, reducând astfel congestionarea și riscul de accidente în zonele aglomerate.

⁵ Traffic Safety and Human Behavior.

Forme specifice de digitalizare a elementelor de siguranță în circulația rutieră:

Semnalizare digitală. Semafoarele inteligente sau semafoarele smart, reprezintă o evoluție a sistemelor tradiționale de semaforizare, integrate cu tehnologii moderne pentru a îmbunătăți eficiența și siguranța traficului rutier. Instalarea de panouri digitale care pot transmite informații variabile, cum ar fi avertizări de trafic, condiții meteo sau indicații de direcționare.

Supraveghere video avansată. Implementarea camerelor de supraveghere care pot analiza comportamentul șoferilor sau detecta evenimente nedorite și chiar oferi dovezi video pentru investigații.⁶ Folosirea unor sisteme complexe de monitorizare a traficului bazate pe camere video pentru a observa și gestiona condițiile de trafic.

Sisteme de avertizare la coliziuni. Implementarea de tehnologii precum radar, LiDAR și camere pentru a detecta potențialele coliziuni și pentru a furniza avertismente sau chiar pentru a lua măsuri preventive autonome.

Sisteme de răspuns la urgențe. Integrarea sistemelor digitale care alertează automat serviciile de urgență în cazul unui accident, oferind timp de răspuns mai rapid.

Managementul parcarilor digitalizate. Utilizarea tehnologiilor digitale pentru gestionarea eficientă a parcarilor, inclusiv rezervări online, plata electronică și indicarea locurilor de parcare libere.

Sisteme de navigație și informații rutiere (GPS și Aplicații Mobile). Utilizarea sistemelor de navigație GPS și a aplicațiilor mobile pentru a oferi șoferilor informații în timp real despre trafic, rute alternative și avertismente de siguranță.

Sisteme de gestionare a evenimentelor de urgență (sisteme de comunicare la trafic (V2I) și (V2X)). Implementarea sistemelor care permit comunicarea între vehicule și infrastructură pentru a gestiona evenimente de urgență și pentru a avertiza șoferii cu privire la situații critice.⁷

⁶ Strategia Națională pentru siguranță rutieră pentru 2022-2030.

⁷ www.politiaromana.ro, pagină accesată la data de 18.02.2024.

Sisteme de monitorizare a vitezei și respectarea regulilor de circulație. Utilizarea camerelor de monitorizare a vitezei care pot identifica șoferii care depășesc limita de viteză și care pot emite automat avertismente sau sancțiuni. Sisteme de radare automate care captează și impun automat limitele de viteză, promovând conformitatea și îmbunătățind siguranța rutieră.

Sisteme de gestionare a traficului urban. Algoritmii inteligenți de gestionare a traficului pot ajusta semafoarele și indicațiile în funcție de condițiile de trafic în timp real.

Sisteme de recunoaștere a plăcuțelor de înmatriculare. Tehnologiile de recunoaștere automată a plăcuțelor pot identifica vehiculele și monitorizarea respectării regulilor de circulație.

Sisteme de evaluare a stării drumurilor. Integrarea senzorilor care pot evalua starea drumurilor și pot detecta pericole precum temperatura, umiditatea, calitatea suprafeței, gheața, umezeala sau denivelările.

Un sistem de avertizare a șoferului somnolent (Drowsiness Detection System) este o tehnologie proiectată pentru a detecta semnele de oboseală sau somnolență ale șoferului și pentru a emite avertismente în scopul prevenirii accidentelor cauzate de această stare.⁸

Simulare virtuală de trafic. Se folosesc simulări virtuale pentru a modela și analiza scenarii de trafic, permițând autorităților să testeze și să optimizeze măsurile de siguranță fără implementare în lumea reală.

Drone pentru monitorizarea traficului (Vehicule aeriene fără pilot (UAV)) care monitorizează condițiile de trafic, evaluează siguranța rutieră și furnizează informații în timp real autorităților.

Blockchain pentru date de siguranță rutieră. Gestionarea descentralizată a datelor blockchain poate stoca și gestiona în siguranță datele privind siguranța rutieră, asigurând transparența și integritatea datelor. Blockchain poate fi utilizat pentru securizarea și autentificarea datelor de trafic, asigurându-se că acestea sunt exacte și protejate împotriva manipulării.⁹

⁸ Traffic Safety and Human Behavior.

⁹ Traffic Safety and Human Behavior.

E-Call, este un sistem instalat în vehicule în toate țările UE care efectuează automat un apel gratuit către numărul de urgență 112, în cazul în care vehiculul este implicat într-un accident rutier grav. Sistemul e-Call poate fi declanșat și manual, prin acționarea unui buton.

Platforme de car-sharing și ride-sharing. Aplicații digitale care facilitează partajarea vehiculelor și călătoriilor pentru a reduce numărul de vehicule pe drum și pentru a îmbunătăți eficiența transportului.

Concluzii

Digitalizarea circulației rutiere aduce cu sine numeroase beneficii și îmbunătățiri semnificative în gestionarea traficului, siguranța rutieră și experiența participanților la trafic.

În scopul digitalizării tuturor elementele de siguranță ale circulației rutiere, s-au folosit diferite metode potrivite pentru a atinge obiectivele propuse într-un mod eficient și eficace. Toate acestea se realizează prin diverse mijloace și îmbracă diferite forme.

Și în Planul de Acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră pentru perioada 2022-2030, există mai multe direcții în ceea ce privește digitalizarea elementelor de siguranță ale circulației rutiere.¹⁰

În România, au existat și continuă să existe inițiative de digitalizare a circulației rutiere. Dintre acestea, există: RO-ALERT pentru evenimente rutiere: aplicații mobile ale autorităților rutiere, sisteme de plăți electronice pentru parcare, sisteme de supraveghere a traficului, portalul de servicii publice electronice, sisteme de plăți electronice pentru taxe rutiere etc.

În ceea ce privește digitalizarea siguranței rutiere în lume, nu există o clasificare oficială globală care să indice țara cea mai digitalizată în ceea ce privește siguranța rutieră, iar nivelul de digitalizare poate varia în funcție de diferite aspecte. Cu toate acestea, anumite țări sunt cunoscute pentru adoptarea tehnologiilor digitale avansate în domeniul siguranței rutiere: Suedia, Norvegia, Olanda, Danemarca etc.

¹⁰ Anexa nr. 1 (Anexa nr. 1 la Strategiei Naționale privind Siguranța Rutieră pentru perioada 2022-2030).

Bibliografie

Guvernul României, Strategia Națională pentru siguranță rutieră pentru 2022-2030.

Ordonanța de urgență nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice. Codul Rutier al României

<https://politiaromana.ro>.

<https://www.arr.ro>.

<https://digital-strategy.ec.europa.eu>.

<https://www.ghidularadean.ro>.

<https://e-sigurantarutiera.ro>.

SECȚIUNEA 4.
POLITICI EUROPENE

IMMIGRATION AND INTEGRATION OF THE NEWCOMERS IN CANADA

IMIGRAREA ȘI INTEGRAREA NOILOR VENIȚI ÎN CANADA

Autor 1: Maria DOCHIA (TOCSA)¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Drept

Coordonator: Lector univ. dr. Andreea Nicoleta Dragomir

Rezumat: *Canada este țara recunoscută la nivel internațional ca având o politică și o legislație de imigrație bine stabilită și necontestată. Această lucrare este o scurtă incursiune în circumstanțele istorice și evoluția politicilor de imigrație în Canada de la „Canada Albă” la „Modelul Canadian”. De asemenea, am analizat modul cum au fost transformate politicile de Legea privind limbile oficiale (1969), Carta canadiană a drepturilor și libertăților (1982) și factorii care au condus la Legea multiculturalismului canadian.*

Articolul subliniază importanța învățării limbilor oficiale din Canada, engleză și franceză, de către noii imigranți, ca o condiție majoră pentru stabilirea și începerea unei noi vieți în Canada. Sunt identificați factorii auto-motivați ca sursă de depășire a barierelor lingvistice și, de asemenea, serviciile de integrare oferite de Guvernul Canadian. Prin Legea multiculturalismului canadian, sunt recunoscute originile multiculturale ale canadienilor și îi unește sub etnia canadiană.

Cuvinte-cheie: *Canada, imigrație, politici, multiculturalism, limbi vorbite.*

Abstract: *Canada is a country recognised internationally as having well established, unchallenged immigration politics and policymaking. This paper is a short foray into the historical circumstances and the evolution of the*

¹ Adresă de email autor: maria.dochia@ulbsibiu.ro

immigration policies in Canada from the white Canada to the Canadian model. We also look at the factors that led to the Canadian Multiculturalism Act, and how policies were transformed by the Official Languages Act (1969), the Canadian Charter of Rights and Freedoms (1982).

The article outlines the importance of learning the official languages of Canada, English and French, by new immigrants as a major condition for settling and starting a new life in Canada. There are identified self-motivating factors and settlement services offered by the Canadian government as a means to overcoming language barriers. The Canadian Multiculturalism Act recognises the multicultural origins of Canadians and unites them under the Canadian ethnicity.

Keywords: *Canada, immigration, policies, multiculturalism, languages.*

Brief review of Canada's immigration policies

When searching the internet for the top countries to which to immigrate, Canada rises to first place followed by Australia and Germany (in second and third place)². This status is defined not only by a beautiful picture of Toronto's CN Tower overlooking the dark blue waters of Lake Ontario³ but also by Canadian immigration politics and policy-making which are praised by international organisations and the press as being „exceptional”³. Moreover, statistics show that Canada admits more immigrants per capita than any other industrialized country⁴.

What determines Canada's successes in terms of immigration policy?

² Passport Legacy, The 10 Easiest Countries To Immigrate As An Expat, available at: <https://passportlegacy.com/easiest-countries-to-immigrat>, accessed on the date 22.02.2024.

³ T. Triadafilopoulos,, Good and Lucky: Explaining Canada's Successful Immigration Policies, în Evert Lindquist și alții (eds), Policy Success in Canada: Cases, Lessons, Challenges, <https://doi.org/10.1093/oso/9780192897046.003.0009>, Oxford, 2022 pp. 161-182.

⁴ J.H. Black and B.M., Hicks, Electoral Politics and Immigration in Canada: How Does Immigration Matter?, Journal of International Migration and Integration / Revue de l'integration et de la migration internationale, DOI:10.1007/s12134-008-0069-5, No 9(3), 2008, pp. 241-267.

From the nineteenth and up to the mid-twentieth century, „Canada based its immigration admissions policies on racial criteria”⁵ looking to maintain the country’s status as a ‘white man’s country’⁶. Through the 1950s and 1960s the racial considerations were eliminated and changes to immigration policy were introduced that were entrenched in the Immigration Act of 1976⁷. „Prospective immigrants received a score based on their age, education, training, occupational skill in demand, knowledge of English or French, relatives in Canada, arranged employment, and employment opportunities in area of destination”⁸. By the 1990s, Canada’s government decided to „increase immigration levels independently of labour market conditions by pointing to Canada’s transition to a ‘globalized, highly competitive, knowledge-based economy’”⁹ and initiated a program aimed at attracting large numbers of highly skilled economic immigrants. By determining that immigration will play an important role in Canada’s development, the immigration policies „changed radically over the course of Canada’s history” from „the white Canada to the Canadian model”¹⁰.

In defining the success of the Canadian model of immigration it is important to answer two important questions: why does Canada admit

⁵ T. Triadafilopoulos, „Building Walls, Bounding Nations: Migration and Exclusion in Canada and Germany, 1870–1939, *Journal of Historical Sociology* 17 (4), 2004, pp. 385-427.

⁶ M Lake. and H. Reynolds, *Drawing the Global Colour Line: White Men’s Countries and the International Challenge of Racial Equality*, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.

⁷ T. Triadafilopoulos, „Good and Lucky: Explaining Canada's Successful Immigration Policies, in Evert Lindquist și alții (eds), *Policy Success in Canada: Cases, Lessons, Challenges*, <https://doi.org/10.1093/oso/9780192897046.003.0009>, Oxford, 2022 pp. 161-182.

⁸ Ibidem.

⁹ A.B. Simmons, *Immigration and Canada: Global and Transnational Perspectives*, Toronto: Canadian Scholar’s Press Inc., 2010, p. 82-83.

¹⁰ T. Triadafilopoulos, „Good and Lucky: Explaining Canada's Successful Immigration Policies, în Evert Lindquist și alții (eds), *Policy Success in Canada: Cases, Lessons, Challenges*, <https://doi.org/10.1093/oso/9780192897046.003.0009>, Oxford, 2022 pp. 161-182.

immigrants in such high numbers, and what are the factors that determined the „selective”¹¹ immigration policies. Answers to these questions have been proposed by specialists who have looked at immigration and politics in Canada, and at Canada’s geography, and multiculturalism policies¹². According to Jeffrey Reitz¹³, Canada’s „geographic isolation... from all countries other than the US has limited illegal immigration and has made legal immigration more attractive. This factor has been important in sustaining the political perception of Canadian immigration as being controlled in the national interest.” Canada’s success in recruiting well-educated, highly skilled immigrants has enabled Canadian governments to argue that immigration is beneficial. According to Daniel Hiebert¹⁴, „framing immigration in economic terms and presenting it as a solution to the nation’s problems has led to a mutually reinforcing set of outcomes: Canadians expect immigration to be coordinated with economic need and, as a result, they have typically supported immigration mainly when it is aligned with economic concerns”. „Further, the influx of new residents

¹¹ „selective migration policies can be grouped into three models: the „human capital” model based on government selection of permanent immigrants using a point system as practiced by Canada; the „neo-corporatist” model based on government selection using a point system with extensive business and labour participation, as practiced by Australia; and the market-oriented, demand-driven model based on employer selection of migrants, as practiced by the U.S.” (R. Koslowski, *Selective Migration Policy Models and Changing Realities of Implementation*, 2014)

¹² T. Triadafilopoulos, *The Foundations, Limits, and Consequences of Immigration Exceptionalism in Canada*, *American Review Of Canadian Studies* 2021, Vol. 51, No. 1, <https://doi.org/10.1080/02722011.2021.1923150> 2021, pp. 3-17.

¹³ J. Reitz, *The Distinctiveness of Canadian Immigration Experience. Patterns of Prejudice* 46 (5), 2012, pp. 518-538.

¹⁴ D. Hiebert, *What Is so Special about Canada? Understanding the Resilience of Immigration and Multiculturalism*. Washington, D.C.: Migration Policy Institute, 2016, available at: <https://www.migrationpolicy.org/%20research/whats-so-special-about-canada-understanding-resilience-immigration-and-%20multiculturalism>, accessed on the date 22.02.2024.

and new citizens has economic, demographic and cultural implications for a bilingual country as sparsely populated as Canada, where the bulk of the population is concentrated along the southern border and where immigrants disproportionately settle in the three largest urban metropolises of Toronto, Vancouver, and Montreal”¹⁵.

Canada has three main reasons for admitting immigrants, and in particular economic immigrants, in such high numbers. First, immigration is currently the largest driver of population growth; second, Canada is an aging society; and third, Canada has a growing demand for a highly-skilled and well-educated labour force as regions shift from more traditional industries into knowledge intensive industries¹⁶. Although Canada accepts more than 250,000 new immigrants each year¹⁷ (Figure 1), all immigrants must meet certain entrance requirements.

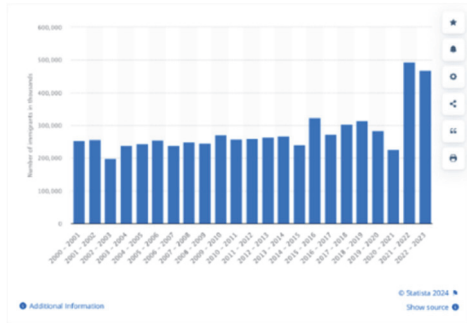

Figure 1: Number of immigrants in Canada from 2000 to 2023¹⁸

¹⁵ J.H. Black and B.M., Hicks, Electoral Politics and Immigration in Canada: How Does Immigration Matter?, *Journal of International Migration and Integration / Revue de l'integration et de la migration internationale*, DOI:10.1007/s12134-008-0069-5, No 9(3), 2008, pp. 241-267.

¹⁶ K.M. King, *The Geography of Immigration in Canada: Settlement, Education, Labour Activity and Occupation Profiles*, 2009, pp. 3-4.

¹⁷ Statistics Canada, Number of immigrants in Canada from 2000 to 2023, available at: <https://www.statista.com/statistics/443063/number-of-immigrants-in-canada/>, accessed on the date 25.02.2024.

¹⁸ Statistics Canada, Number of immigrants in Canada from 2000 to 2023, available at: <https://www.statista.com/statistics/443063/number-of-immigrants-in-canada/>, accessed on the date 25.02.2024.

Immigration to Canada starts with applying for permanent resident status¹⁹ (Figure 2). Incorporated into Canada’s immigration policy in 1967, the point system is the primary stream through which immigrants enter the economic class. Entry through the point system is assessed on six factors: education, ability in Canada’s two official languages, work experience, age, arranged employment in Canada and adaptability²⁰.

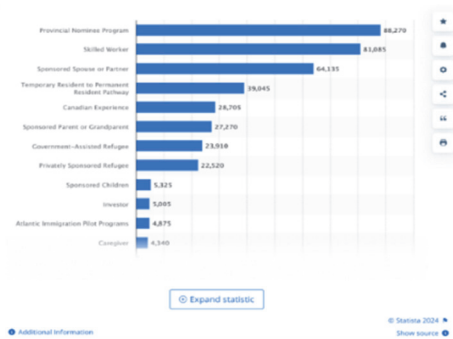

Figure 2: Number of permanent residents admitted to Canada in 2022, by status²¹.

Immigrants’ Integration

Immigration creates challenges for new settlers and receiving societies alike²². This process often requires newcomers to gain knowledge about the host society and develop the ability to interact with the country’s

¹⁹ Statistics Canada, Number of immigrants in Canada from 2000 to 2023, available at: <https://www.legalline.ca/legal-answers/who-can-immigrate-to-canada/>, accessed on the date 25.02.2024.

²⁰ K.M. King, The Geography of Immigration in Canada: Settlement, Education, Labour Activity and Occupation Profiles, 2009, pp. 3-4.

²¹ Statistics Canada, Number of permanent residents admitted to Canada in 2022, by status, available at: <https://www.statista.com/statistics/443063/number-of-immigrants-in-canada/>, accessed on the date 25.02.2024.

²² F. Hou, M. Beiser, Learning the Language of a New Country: A Ten-year Study of English Acquisition by South-East Asian Refugees in Canada, DOI: 10.1111/j.1468-2435.2006.00358.x International Migration 44(1), 2006, pp.135 – 165.

main institutions, acquire employment, access services, and contribute to their new home²³. Scholars agree on four broad factors that contribute to integration: first, sociocultural integration progresses with the number of years of residency; second, the hypothesis that immigrants and refugees with similar ethnic and cultural backgrounds to those of the host society are better equipped to integrate successfully than those who arrive with less similar ethnic and cultural backgrounds; third, social connections act as resources that facilitate newcomers' integration; the fourth explanation focusses on the attributes of individuals and the extent to which human capital resources, such as language and education, help newcomers navigate the host society, contributing to successful integration²⁴.

As the subject of integration of immigrants to Canada is vast and complex, the focus of this article will be to look at the effects of language ability and proficiency on the immigrants' arrival in Canada. Studies show that language is one of the largest roadblocks to integration. Lack of language compromises economic opportunity, access to social resources, and the opportunity to participate in the power structure of resettlement countries²⁵.

In Canada, the language *issue* has been and continues to be a dispute between Francophones and Anglophones. In 1969, the *Official Languages Act* made English and French Canada's official languages. The *Official Languages Act* granted both English and French in Canada equal status, rights, and privileges. This meant that Canadians were able to receive services from the federal government in the official language of their choice.

The *Act* gained the political support of the English speakers, but the 1980 Quebec Referendum alarmed the federal government and, in

²³ R. Nakhaie, Language proficiency and sociocultural integration of Canadian newcomers, DOI:10.1017/S0142716420000375, *Applied Psycholinguistics* 41, 2020, pp.1437–1464.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ F. Hou, M. Beiser, Learning the Language of a New Country: A Ten-year Study of English Acquisition by South-East Asian Refugees in Canada, DOI: 10.1111/j.1468-2435.2006.00358.x *International Migration* 44(1), 2006, pp. 135–165.

an attempt, to further reinforce the language rights, they adopted the *Canadian Charter of Rights and Freedoms*. „The Charter entrenched the equality of English and French, thus giving official languages a constitutional status (sections 16-20) and guaranteeing official language minorities the right to receive an education in their mother tongue across the country (section 23)”²⁶. The *Quebec Charter of Rights and Freedoms* is the only Charter among the Charters of the Canadian provinces and territories that protects discrimination on the grounds of language stating that „one cannot be discriminated against based on language or accent”²⁷. However, the „battle” of the languages continues as English is a minority language in the Province of Quebec and French is a minority language in the rest of Canada.

Immigrants arrive in Canada from countries where their citizens’ mother tongue is English or French, but they also arrive from countries where it is not. For immigrants from the latter category, their ability to express themselves in the official language or languages of the host country can have a major impact on how successfully they integrate.

While Canada’s point system for selecting immigrants relies heavily on human capital criteria that predict success there are also the refugees and family class immigrants that tend to be less well-educated and to have fewer job skills than independent immigrants.

Along with the importance of pre-migration achievements in terms of language and education (requirements for the immigrants admitted according to the point system), immigration researchers²⁸ consider that two other factors influence the post-migration of the language learning: one, the level of personal investment in remaining in a receiving country, and two, opportunities and incentives provided to immigrants.

²⁶ L. Cardinal, M. Huron, Canada’s Language Policies: Well-Established, but Still Room for Improvement, Forum of Federations, Occasional Paper Series, 2022. available at: https://forumfed.org/wp-content/uploads/2022/03/OPS-56-Language-Policy_Canada-PDF.pdf

²⁷ Ibidem.

²⁸ F. Hou, M. Beiser, Learning the Language of a New Country: A Ten-year Study of English Acquisition by South-East Asian Refugees in Canada, DOI: 10.1111/j.1468-2435.2006.00358.x International Migration 44(1), 2006, pp.135-165.

Khan and Takkac's study examined the motivational factors of English language learning for new immigrants settled in Canada. Participants, adults between the ages of 20 and 60 from Europe and Asia, enrolled at a polycultural center in Mississauga, Ontario, were asked to rank six motivational factors, including the desire for career and economic improvement, the desire to become global citizens, and the desire to communicate and connect with strangers. The results showed that the strongest motivation for learning English was the desire to improve one's career and economic situation. Communication with people from other cultures was also an important reason for the students²⁹.

Essentially, the main goal of learning English and/or French is a personal incentive: becoming a Canadian citizen for which applicants must demonstrate a 'reasonable' knowledge of either official language.

On the other hand, how invested is the Canadian government in the settlement of the newcomers in Canada?

To achieve success and make newcomers feel at home, Canadian „settlement services” assists them with the proper information and supports in starting their lives in Canada. The Settlement Program is the largest program of Immigration, Refugees and Citizenship Canada (IRCC) and there are more than 500 organizations that are funded to provide settlement services, including engaging employers, sponsors and settlement services agencies to provide settlement services on its behalf³⁰. The report on the IRCC contribution to the settlement program for the period 2011-2016 showed that the highest funded sector was Language Training (Figure 3).

²⁹ Shahla Sattar Khan, Mehmet Takkac, Motivational Factors for Learning English as a Second Language Acquisition in Canada, DOI:10.5539/hes.v11n1p160, Higher Education Studies; Vol. 11, No. 1; 2021, available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1288751.pdf>.

³⁰ Nick Whalen, Improving settlement in Canada, Report of the Standing Committee on Citizenship and Immigration, 2019, available at: <https://www.ourcommons.ca/Content/Committee/421/CIMM/Reports/RP10577155/cimmrp26/cimmrp26-e.pdf>.

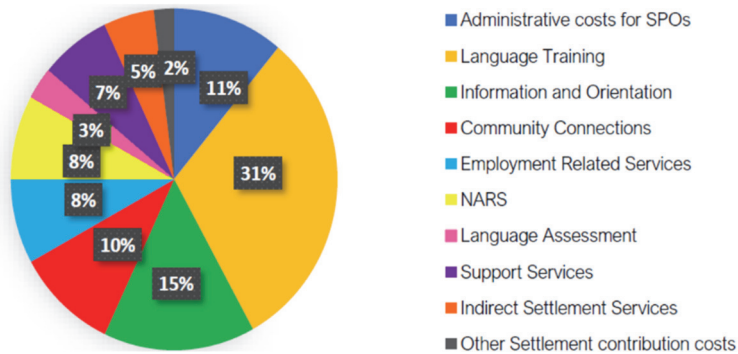

Figure 3: IRCC Contributions for the Settlement Program, 2011-2012 to 2015-2016³¹

The language training program is offered free to adult immigrants and aims to help „newcomers integrate into Canada and their communities” both socially and professionally. Overcoming language barriers is considered an important step to enable immigrants to adapt to Canadian sociocultural life as well as to assist them in finding employment in the Canadian labour market³². While acquiring the language is seen as „being Canadian”³³, most immigrants are dealing also with a „culture shock”. Culture shock was interpreted historically as being defined by the difference between migrants and their host society, but with increased multiracial immigration and increased diverse multicultural heritages, seeking to balance cultural diversity and equality, the federal government of Canada moved to promoting cultural diversity and replaced

³¹ J. Praznikand, J. Shields, *An Anatomy of Settlement Services in Canada: A Guide*, 2018, p. 25, citing data from IRCC, *Evaluation of the Settlement Program*, November 2017, p. 53.

³² Statistics Canada, *Settlement services provided to immigrants to Canada, 2020*, available at <https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/220602/dq220602e-eng.pdf>. accessed on the date 25.02.2024.

³³ M.E. Barker, *Explorarea integrării canadiene prin analiza critică a discursului planurilor de lecții de limba engleză pentru studenții imigranți*, <https://doi.org/10.37213/cjal.2021.28959>, *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 24 (1), 2021, pp. 75-91.

the „edged” „culture shock” with the multiculturalism in which newcomers are being immersed by means of bilingualism, employment, housing, education and access to social services³⁴. Cultural pluralism emerged in Canada and around the world as a consequence of heightened concerns for human rights and the awakening of ethnic consciousness.

According to the latest census data on languages in Canada (August 2022) from Statistics Canada, over 9 million people — or one in four Canadians — have a mother tongue other than English or French (a record high since the 1901 census)³⁵. Among the Canadians who speak a language other than English and French at home, and when comparing the European to non-European immigrants, data showed that the language diversity is no longer dominated by European languages as it was in the 1980s, but instead by those speaking South Asian languages at home, particularly speakers of Malayalam (+129%), Hindi, (+66%), Punjabi (+49%) and Gujarati (+43%)³⁶.

The survival of immigrant languages and their intergenerational transmission are also related to Canadian multiculturalism. The *Canadian Multiculturalism Act* and the preamble to the *Official Languages Act* state that Canada should encourage the preservation of foreign languages and enhance their status and use³⁷. The *Canadian Multiculturalism Act*

³⁴ S.V. Wayland, *Immigration, Multiculturalism and National Identity in Canada*, 1997, pp. 58-61, available at <https://www-jstor-org.lib-ezproxy.concordia.ca/journal/jminogrouigh>.

³⁵ Statistics Canada, *While English and French are still the main languages spoken in Canada, the country's linguistic diversity continues to grow*, available at: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/220817/dq220817a-eng.htm> accessed on the date 25.02.2024.

³⁶ J. Hornstein, *Immigration has continued to enrich Canada's linguistic diversity*, 2022, available at: <https://www.cicnews.com/2022/08/statistics-canada-report-states-language-diversity-due-to-immigration-in-canada-0830134.html#gs.52k9r2>.

³⁷ Houle, R., *Recent evolution of immigrant-language transmission in Canada*, Statistics Canada, No. 92 Winter 2011, pp. 3-13, available at: https://publications.gc.ca/collections/collection_2012/statcan/11-008-x/11-008-x2011002-eng.pdf.

also proclaims (in s. 3, b) that „multiculturalism is a fundamental characteristic of the Canadian heritage and identity.” The Act makes clear the government's intention not merely to recognize the multicultural origins of Canadians, but to maintain and foster their various cultural heritages by engaging in policies that enhance the diversity of Canada's culture, such as disbursement of funds to groups promoting their ancestral languages and arts³⁸. This includes policies to „facilitate the acquisition, retention and use of all languages that contribute to the multicultural heritage of Canada” (s. 5, 1, f)³⁹. This shows an official commitment of the Canadian government to all Canadians „not only to retain languages they may speak already, but also to repossess or adopt languages that they and several generations of ancestors may never have spoken”⁴⁰.

Some observers argue that the persistence of minority languages and ethnic cultures detracts from identification with Canada⁴¹; and that maintaining „ethnic bonding it presumably undercuts the „good” social capital arising from interaction that transcends ethnic ties”⁴².

Even more, it is often the wish of young parent immigrants that their children learn as their first language English or French, considering them definitive for their future success in school and integration into Canadian society. As a result of giving up „so much” (language, customs even religion) one could argue that ethnicities get blurred and belong to the past, but in fact immigrants adopt the „Canadian ethnicity” without losing their origin and self-identity. If

³⁸ Rhoda E. Howard-Hassmann, (1999), „Canadian” as an Ethnic Category: Implications for Multiculturalism and National Unity, <https://www.jstor.org/stable/3552426>, Canadian Public Policy 25(4), 1999, pp. 523-537.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ J. Jedwab, The Bridge Too Far?: Language Retention, Ethnic Persistence and National Identification among the Chinese Diaspora in Canada, <https://www.jstor.org/stable/j.ctt1ch77rj>, 2011, p. 205-221.

⁴² Ibidem.

the price of living in security and comfort is the loss of language, „it is a price that for many is well worth paying”⁴³.

In the world’s new context of globalisation, the preservation of the ethnic languages of immigrants in Canada is easily stimulated by the accessibility to communication resulting from new communications technologies, and the regularity of the „international migratory flows to Canada meaning that immigrant populations are constantly exposed to their language of origin”⁴⁴.

Conclusions

The comprehensive analysis of immigrant integration in Canada underscores the pivotal role of language proficiency in this process. While immigration presents challenges for both newcomers and host societies, successful integration hinges significantly on linguistic ability. In Canada, the bilingual framework established by the Official Languages Act and further reinforced by the Canadian Charter of Rights and Freedoms emphasizes the importance of English and French proficiency. However, language barriers persist, particularly for immigrants from non-English or non-French-speaking backgrounds. The government's investment in settlement services, particularly language training, underscores its commitment to facilitating immigrants' adaptation to Canadian society. Moreover, multiculturalism policies promote the preservation and enhancement of immigrant languages and cultures, recognizing them as integral to Canada's diverse heritage. Despite debates on the impact on national identity of maintaining ethnic languages, immigrants often prioritize English or French for their children's future success and integration.

⁴³ Rhoda E. Howard-Hassmann, (1999), „Canadian” as an Ethnic Category: Implications for Multiculturalism and National Unity, <https://www.jstor.org/stable/3552426>.

⁴⁴ R. Houle, Recent evolution of immigrant-language transmission in Canada, Statistics Canada, 2011.

What Canada offers to Canadians of different ethnicities is a sense of identification with the country and their fellow citizens, a sense of belonging to a country that promotes harmony among all its citizens.

Bibliografie:

- Barker M.E., Explorarea integrării canadiene prin analiza critică a discursului planurilor de lecții de limba engleză pentru studenții imigranți, *Canadian Journal of Applied Linguistics*, 24 (1), 2021.
- Black J.H., Hicks B.M., Electoral Politics and Immigration in Canada: How Does Immigration Matter?, *Journal of International Migration and Integration / Revue de l'integration et de la migration internationale*, No 9(3), 2008.
- Cardinal L., Huron M., Canada's Language Policies: Well-Established, but Still Room for Improvement, *Forum of Federations, Occasional Paper Series*, 2022.
- Hiebert D., What Is so Special about Canada? Understanding the Resilience of Immigration and Multiculturalism. Washington, D.C.: Migration Policy Institute, 2016.
- Hornstein J., Immigration has continued to enrich Canada's linguistic diversity, 2022.
- Hou F., Beiser M., Learning the Language of a New Country: A Ten-year Study of English Acquisition by South-East Asian Refugees in Canada, *International Migration* 44(1), 2006.
- Houle, R., Recent evolution of immigrant-language transmission in Canada, *Statistics Canada*, No. 92 Winter 2011.
- Houle, R., Recent evolution of immigrant-language transmission in Canada, *Statistics Canada*, 2011.
- Howard-Hassmann Rhoda E., „Canadian” as an Ethnic Category: Implications for Multiculturalism and National Unity, *Canadian Public Policy* 25(4), 1999.
- Jedwab J., The Bridge Too Far?: Language Retention, Ethnic Persistence and National Identification among the Chinese Diaspora in Canada, 2011.
- King K.M., The Geography of Immigration in Canada: Settlement, Education, Labour Activity and Occupation Profiles, 2009.

- Koslowski R., *Selective Migration Policy Models and Changing Realities of Implementation*, 2014.
- Lake M. Reynolds H., *Drawing the Global Colour Line: White Men's Countries and the International Challenge of Racial Equality*, Cambridge: Cambridge University Press, 2008.
- Nakhaie R., Language proficiency and sociocultural integration of Canadian newcomers, *Applied Psycholinguistics* 41, 2020.
- Praznikand J., J.Shields, *An Anatomy of Settlement Services in Canada: A Guide*, 2018, p. 25, citing data from IRCC, *Evaluation of the Settlement Program*, November 2017.
- Reitz J., *The Distinctiveness of Canadian Immigration Experience. Patterns of Prejudice* 46 (5), 2012.
- Sattar Khan Shahla, Mehmet Takkac, *Motivational Factors for Learning English as a Second Language Acquisition in Canada*, *Higher Education Studies*; Vol. 11, No. 1; 2021.
- Simmons A.B., *Immigration and Canada: Global and Transnational Perspectives*, Toronto: Canadian Scholar's Press Inc., 2010.
- Triadafilopoulos T., *The Foundations, Limits, and Consequences of Immigration Exceptionalism in Canada*, *American Review Of Canadian Studies* 2021.
- Triadafilopoulos T., *Good and Lucky: Explaining Canada's Successful Immigration Policies*, în Evert Lindquist și alții (eds), *Policy Success in Canada: Cases, Lessons, Challenges*, Oxford, 2022.
- Triadafilopoulos T., *Building Walls, Bounding Nations: Migration and Exclusion in Canada and Germany, 1870–1939*, *Journal of Historical Sociology* 17 (4), 2004.
- Wayland S.V., *Immigration, Multiculturalism and National Identity in Canada*, 1997.
- Whalen Nick, *Improving settlement in Canada*, Report of the Standing Committee on Citizenship and Immigration, 2019.

<https://passportlegacy.com>.

<https://www.statista.com>.

NORME ȘI POLITICI EUROPENE PRIVIND ELIMINAREA DISCRIMINĂRII FAȚĂ DE FEMEI ȘI EGALITATEA ÎN ȘANSE

Autor: Annamária SUCIU-IMECS¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Administrație Publică
Coordonator: Conf. Univ. dr. Daiana Maura VESMAȘ*

Rezumat: *Lucrarea subliniază angajamentul ferm al Uniunii Europene pentru promovarea egalității de gen, un principiu fundamental regăsit în Tratatul de la Roma. UE a avut un rol important în consolidarea mișcării pentru egalitatea de gen în ultimii 60 de ani, în ciuda provocărilor economice și sociale. Uniunea Europeană se concentrează pe respectarea drepturilor femeilor și fetelor, având strategii precum Pactul European pentru Egalitatea de șanse și Strategia europeană 2021-2031 pentru drepturile persoanelor cu dizabilități.*

De asemenea, lucrarea evidențiază inițiativele UE în promovarea egalității, cum ar fi Strategia 2020-2025 pentru egalitatea LGBTIQ și Planul de acțiune împotriva rasismului 2020-2025. Toate statele membre ale UE care au ratificat Convenția privind drepturile persoanelor cu handicap sunt obligate să implementeze prevederile acesteia.

Discriminarea intersecțională reprezintă o provocare complexă, iar femeile din grupurile minoritare pot întâmpina dificultăți în accesul la justiție. Organizațiile de apărare a drepturilor omului consideră respectarea drepturilor femeilor și promovarea egalității de tratament priorități importante.

¹ Adresă de email autor: suciuimecs@gmail.com

Al doilea segment evidențiază normele și politicile europene pentru eliminarea discriminării de gen și promovarea egalității de șanse. UE se angajează prin legislație, promovarea egalității în ocuparea forței de muncă, concilierea vieții profesionale și personale, combaterea violenței de gen, educație și formare, reprezentare politică, sensibilizare și monitorizare.

Cuvinte-cheie: egalitate de gen, Uniunea Europeană, discriminare, drepturile omului, inteligența artificială.

Introducere

Uniunea Europeană susține cu fermitate principiul egalității de gen, un element fundamental din Tratatul de la Roma care include prevederi referitoare la egalitatea salarială². De-a lungul ultimilor 60 de ani, schimbările sociale și eforturile politice au consolidat mișcarea pentru egalitatea de gen. UE a avut un rol important în aceste evoluții și continuă să fie un actor crucial în menținerea acestei dinamici, bazându-se pe realizările trecutului.³

Angajamentul constant al UE pentru egalitatea de gen se desfășoară într-un context global caracterizat de incertitudine. La nivel economic, Europa se dezvoltă într-o perioadă de recesiune, cu diferențe semnificative între țările membre. Migrația intensificată a pus în evidență necesitatea politicii eficiente privind integrarea imigranților din țările terțe. Din perspectiva socială și politică, Europa se confruntă cu preocupări legate de intoleranță, de creșterea inegalităților sociale și de sărăcie.⁴

În ciuda acestor provocări, UE rămâne hotărâtă să promoveze egalitatea de gen și să-și respecte angajamentele pe termen mediu și lung, aliniindu-se cu partenerii globali în cadrul Agendei ONU 2030.

² Unwomen, CSW59 / Beijing+20 (2015), articol disponibil la adresa: <https://beijing20.unwomen.org/en/about>, pagină accesată la data de 01.10.2023.

³ Duck, Steve, Relații interpersonale, Iași, Editura Polirom, 2016, p. 141.

⁴ Eurofound, Living and working in Europe, <https://www.eurofound.europa.eu>, pagină accesată la data de 01.10.2023.

Egalitatea de gen este un principiu fundamental în cadrul drepturilor omului, esențial pentru aplicarea drepturilor omului pentru toate persoanele. Drepturile femeilor și fetelor sunt recunoscute ca parte inalienabilă a drepturilor universale ale omului în Declarația și Programul de Acțiune de la Viena. Această declarație îndeamnă Organizația Națiunilor Unite să aibă în vedere drepturile femeilor în toate activitățile sale și a fost reflectată în mai multe acte juridice internaționale și europene.⁵

Respectarea drepturilor omului în cazul femeilor și promovarea egalității de tratament sunt priorități pentru organizațiile de apărare a drepturilor omului, atât în interiorul statelor membre, cât și în afara Uniunii Europene.

Norme și politici europene privind eliminarea discriminării față de femei și egalitatea de șanse

În Uniunea Europeană (UE), egalitatea de gen este un principiu fundamental susținut ferm. UE se angajează să asigure șanse egale pentru femei și bărbați și să combată discriminarea de gen. Această angajare este susținută prin:

Legislație privind egalitatea de gen. UE are un cadru legislativ puternic pentru a promova egalitatea de gen, inclusiv Directiva privind egalitatea de tratament între femei și bărbați în diferite aspecte ale vieții.⁶

Egalitate în ocuparea forței de muncă. UE promovează egalitatea de șanse pe piața muncii, asigurând că femeile și bărbații au acces la aceleași oportunități de angajare și avansare, precum și la plata echitabilă pentru munca lor.

Concilierea vieții profesionale și personale. Politicile UE facilitează concilierea vieții profesionale și personale pentru femei și

⁵ Adrian Bulgaru (coord.), Daniela Albu, Maria-Beatrice Berna, Drepturile femeilor: o viață fără violență este dreptul fiecărei femei, București: Editura I.R.D.O., 2019, p 34.

⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/annual_report_GE_2023_web_EN_0.pdf, pagină accesată la data de 23.01.2024.

bărbați, inclusiv prin măsuri precum concediul parental și concediul de îngrijire.

Lupta împotriva violenței de gen. UE are o abordare puternică în prevenirea și combaterea violenței de gen, finanțând proiecte prin Programul Daphne care se concentrează pe combaterea violenței îndreptate împotriva femeilor și copiilor.

Educație și formare. Promovarea educației și formării pentru femei și bărbați în domenii în care sunt subreprezentați, cum ar fi STEM, este o prioritate.

Reprezentarea politică: UE încurajează implicarea femeilor în politică și în luarea de deciziilor la toate nivelurile, urmărind o reprezentare echitabilă în instituțiile de conducere.⁷

Sensibilizarea și educația publică. Sensibilizarea cu privire la egalitatea de gen și educația publică sunt importante pentru a schimba mentalități și comportamente.

Monitorizare și raportare. UE colectează date și efectuează evaluări regulate pentru a urmări progresul către atingerea obiectivelor de egalitate de gen.

Prin toate aceste acțiuni, UE își asumă angajamentul ferm de a elimina inegalitățile și de a promova egalitatea între femei și bărbați. Egalitatea de gen nu este doar un angajament moral, ci și o condiție esențială pentru o economie europeană inovatoare, competitivă și prosperă.

Combaterea stereotipurilor de gen este un element crucial pentru promovarea egalității de gen și reducerea discriminării pe criterii de sex. Stereotipurile de gen reprezintă preconcepții generalizate despre comportamentul și rolurile pe care ar trebui să le aibă bărbații și femeile în societate. Aceste stereotipuri pot influența modul în care oamenii percep rolurile de gen, abilitățile și comportamentele așteptate pentru fiecare sex. Totodată, combaterea stereotipurilor de gen este un proces complex și pe termen lung, dar esențial pentru construirea unei societăți mai echitabile și incluzive, în care fiecare individ poate atinge un poten-

⁷ Abric, J.C., 1994, Les représentations sociales: aspects théoriques, în Abric, J.C. (ed.), Pratiques sociales et représentations, Paris, PUF. Bardin, L., 2017.

țial fără constrângerile normelor stricte legate de gen. Stereotipurile de gen afectează toate aspectele societății și contribuie la inegalitățile de gen, inclusiv la diferențele salariale între femei și bărbați. Acestea pot interacționa cu alte stereotipuri, cum ar fi cele legate de rasă, religie, dizabilități sau orientare sexuală, accentuând inegalitățile existente.⁸

În contextul inteligenței artificiale (IA), care are o importanță strategică și economică semnificativă, participarea femeilor este crucială pentru asigurarea dezvoltării și utilizării echitabile a acestei tehnologii. Cu toate acestea, IA poate perpetua sau accentua prejudecățile de gen, în special în lipsa transparenței și solidității în algoritmi și învățarea automată. Noua Carte Albă a Comisiei Europene privind IA se bazează pe valorile fundamentale ale UE, inclusiv nediscriminarea și egalitatea de gen. Prin programul-cadru de cercetare și inovare Orizont Europa, se caută să se abordeze prejudecățile de gen potențiale în IA și să se promoveze o dezvoltare a politicii de gen neutră în toate aspectele sociale, economice și culturale.

Cercetare

Această cercetare are ca obiectiv principal evaluarea percepției oamenilor cu privire la normele și politicile europene referitoare la discriminarea de gen și promovarea egalității. Un obiectiv secundar este identificarea posibilelor prejudecăți și obstacole în implementarea acestor politici și norme.

Pentru a atinge aceste obiective, se va elabora un chestionar structurat, format din 12 întrebări coerent formulate, pentru a obține informații relevante despre perspectivele participanților. Acest chestionar va aborda aspecte legate de percepția egalității de gen, discriminare și conștientizarea politicilor europene în acest domeniu.

Eșantionul de 50 de respondenți va fi compus din persoane din diferite grupuri demografice, inclusiv vârstă, gen, educație și locație geografică. Aceștia vor fi selectați aleatoriu dintr-o bază de date a cetățenilor europeni sau prin intermediul platformelor de cercetare online.

⁸ Chattopadhyay R., E. Duflo, Women as policy makers: Evidence from a randomized policy experiment in India, *Econometrica* 72(5), 2004.

Chestionarele vor fi distribuite participanților selectați în format online, cu încurajarea acestora de a răspunde sincer și anonim.

Datele colectate vor fi supuse analizei statistice, inclusiv analiza de frecvență și analiza comparativă. Scopul este identificarea tendințelor și a posibilelor corelații între percepția participanților și variabilele demografice.

Rezultatele obținute din analiza datelor vor fi interpretate pentru a evidenția punctele de vedere și percepțiile cu privire la discriminarea de gen și politicile europene relevante. Vor fi identificate potențiale probleme sau obstacole în implementarea politicilor și normelor de egalitate de gen.

Cercetarea se va încheia cu recomandări specifice pentru îmbunătățirea politicilor europene referitoare la egalitatea de gen și reducerea discriminării. De asemenea, se vor formula concluzii privind percepția participanților și impactul politicilor europene în domeniul egalității de gen.

Ipoteza principală: Normele și politicile europene au un impact semnificativ în reducerea discriminării de gen în statele membre ale UE.

Ipoteze secundare:

Există diferențe semnificative în conștientizarea politicilor europene privind egalitatea de gen între bărbați și femei.

Există variații semnificative în implementarea politicilor europene privind egalitatea de gen în statele membre ale UE.

Politicile europene în domeniul egalității de gen au contribuit la reducerea disparităților de gen în sectoarele social, economic și politic ale UE.

Metoda chestionarului, utilizată în această cercetare, oferă un instrument robust pentru colectarea datelor de la reprezentanții instituțiilor europene, de la organizațiile non-guvernamentale și de la cetățenii europeni. Această abordare diversificată va furniza o perspectivă cuprinzătoare asupra percepției privind egalitatea de gen în Uniunea Europeană dar și asupra impactului politicilor europene în acest domeniu. Pentru a asigura validitatea și etica cercetării, participanții vor fi informați cu privire la scopul și importanța studiului, la confidențialitatea și anonimatul datelor lor, și vor fi încurajați să participe voluntar. Prin respectarea

acestor aspecte etice, cercetarea va obține rezultate valide precum și o colaborare eficientă între cercetători și respondenți.

În cadrul acestei cercetări, au fost adunate și analizate date de la 50 de subiecți, reprezentând o gamă variată de vârste, genuri și experiențe. Rezultatele oferă o perspectivă bogată asupra percepțiilor și cunoștințelor referitoare la egalitatea de gen și discriminarea de gen în societatea contemporană.

Dintre participanții la studiu, 76% au fost de sex feminin, iar 24% de sex masculin. Majoritatea subiecților aveau vârsta cuprinsă între 35 și 45 de ani, constituind 23,46% din total, în timp ce doar 1,2% aveau între 18 și 25 de ani. Aceste date demografice ilustrează diversitatea grupului nostru de respondenți.

Un aspect interesant constant în urma cercetării este gradul de familiaritate cu legislația europeană privind egalitatea de gen. Astfel, 15 persoane au declarat că sunt foarte familiarizate cu aceste legi, dovedind o înțelegere profundă și detaliată a acestor reglementări. Acești indivizi pot juca un rol important în furnizarea de informații și discuții solide pe acest subiect.

În contrast cu aceștia, alți 33 de respondenți au menționat că dețin o anumită cunoaștere limitată a legislației. Acest grup poate avea nevoie de mai multe informații sau clarificări pentru a înțelege aspectele complexe ale legislației.

Așadar, este evident că majoritatea respondenților au un minim de cunoștințe în această privință, mai puțin două persoane, care au declarat că nu sunt deloc familiarizate cu legislația europeană privind egalitatea de gen.

Rezultatele privind percepția cu privire la discriminarea de gen în societate sunt semnificative: 48 din 50 de respondenți au menționat că cred că există discriminare de gen în societate, considerând acest fenomen evident și vizibil, în timp ce ceilalți doi respondenți au subliniat că, deși există discriminare de gen, aceasta poate să nu fie întotdeauna ușor de observat sau că este mai puțin evidentă pentru unii.

Opinia unanimă a respondenților că există discriminare de gen în societate subliniază amploarea acestei probleme și necesitatea de a lua măsuri pentru a combate acest fenomen.

Cu privire la conștientizarea politicilor și programelor europene privind egalitatea de gen, rezultatele arată o gamă variată de niveluri de cunoaștere. Astfel, 20 de respondenți sunt bine informați și au o înțelegere solidă a acestor politici, în timp ce alți 25 de persoane au o conștientizare generală, dar nu detaliată. Doar 5 respondenți nu au nicio cunoștință cu privire la aceste politici.

Un alt aspect important îl reprezintă atitudinea față de importanța egalității de gen. Astfel, 48 de respondenți consideră egalitatea de gen ca fiind foarte importantă pentru dezvoltarea societății, în timp ce o persoană a considerat-o importantă, dar cu mai puțină vehemență. Doar o persoană a indicat incertitudine cu privire la această importanță. Niciun respondent nu a considerat că egalitatea de gen nu este importantă.

Un alt aspect al cercetării se referă la accesul la informații legate de drepturile femeilor și egalitatea de gen. Astfel 33 de persoane au avut acces la un volum semnificativ de informații, indicând o bună disponibilitate a resurselor educative. Alte 12 persoane au menționat că au avut acces la câteva informații, în timp ce 5 persoane au declarat că nu au avut acces la informații. Aceste date subliniază nevoia de a face informațiile referitoare la egalitatea de gen mai accesibile pentru toată lumea.

Rezultatele legate de experiența personală a discriminării de gen sunt, de asemenea, semnificative: 20 de respondenți au avut experiențe clare de discriminare de gen, în timp ce 26 de persoane au menționat că au avut astfel de experiențe, dar poate nu la fel de grave sau de frecvente. Cu toate acestea, 4 persoane au declarat că nu s-au confruntat cu astfel de situații, ceea ce subliniază că problema rămâne reală, dar cu variabilitate în intensitate.

Cu privire la cotele de gen, 45 de respondenți au fost în favoarea lor, susținând că pot juca un rol important în promovarea egalității de gen în organizații. Niciunul dintre respondenți nu a fost împotriva cotelor de gen, însemnând un consens general în favoarea acestor politici.

Un aspect notabil al cercetării a fost implicarea respondenților în programe de formare sau de conștientizare privind egalitatea de gen. Astfel 28 de persoane au participat activ, 12 într-o oarecare măsură, iar 10 nu au participat niciodată. Aceste date arată că există interes și

angajament semnificativ în educația și conștientizarea privind egalitatea de gen.

În ceea ce privește impactul mass-mediei, majoritatea respondenților cred că aceasta are un rol semnificativ în perpetuarea stereotipurilor de gen. Cu toate acestea, există și un grup care consideră că impactul nu este foarte mare, în timp ce doar 2 persoane nu cred că mass-media are un impact semnificativ.

Referitor la măsurile pentru prevenirea violenței de gen, majoritatea respondenților le susțin, dar există îndoieli cu privire la eficacitatea lor în rândul unui grup mai mic. Un număr mic de respondenți nu susțin aceste măsuri.

Rezultatele relevă, de asemenea, că există preocupare semnificativă cu privire la decalajul salarial de gen. Majoritatea respondenților cred că există un decalaj semnificativ, în timp ce un alt grup consideră că acesta există, dar nu este la fel de mare.

În final, cercetarea indică un consens ferm în ceea ce privește necesitatea includerii educației de gen în curricula școlară, toți respondenții fiind de acord cu această idee.

Un alt aspect important este implicarea în campanii și mișcări pentru susținerea egalității de gen. Un număr mic de respondenți au fost activ implicați, în timp ce majoritatea au susținut aceste cauze într-un mod mai pasiv.

În concluzie, această cercetare arată că egalitatea de gen și combaterea discriminării de gen sunt subiecte importante și sensibile în societatea europeană. Există o nevoie semnificativă de conștientizare, educare și acțiune pentru a promova egalitatea de gen și pentru a combate discriminarea în toate formele ei.

Concluzii

Desfășurând o cercetare pe un eșantion de 50 de subiecți, compus din atât femei (reprezentând 76% din total), cât și bărbați (24%), am reușit să obținem o imagine bogată și variată a percepției asupra egalității de gen și a conștientizării privind legislația și politicile europene în această direcție.

Ceea ce am descoperit este că majoritatea respondenților au un nivel de familiaritate cu legislația europeană privind egalitatea de gen. Doar un mic procentaj, aproximativ 2%, nu este deloc familiarizat cu aceste aspecte. Majoritatea celor intervievați au cunoștințe variabile, de la limitate până la profunde, despre aceste legi și reglementări, ceea ce sugerează un interes general și o dorință de a înțelege aceste aspecte în profunzime.

Cu privire la percepția discriminării de gen, rezultatele noastre sunt edificatoare. Aproape toți respondenții, adică 98%, sunt de acord că discriminarea de gen există în societate, indiferent dacă o consideră evidentă sau subtilă. Acest consens general arată că în ceea ce privește existența discriminării de gen, nu există neînțelegeri semnificative în rândul respondenților.

Atunci când vine vorba de conștientizarea politicilor și de programele europene de gen, majoritatea respondenților au o anumită cunoaștere în acest sens. Mai precis, 80% dintre ei au o conștientizare privind aceste politici, iar 40% chiar sunt foarte familiarizați cu ele. Aceste cifre sugerează că o parte semnificativă a respondenților este informată cu privire la inițiativele europene care promovează egalitatea de gen.

În ceea ce privește importanța egalității de gen, rezultatele noastre sunt clare și încurajatoare. Aproape toți respondenții (98%) consideră că egalitatea de gen este crucială pentru dezvoltarea societății, iar majoritatea (96%) o percep ca fiind „foarte importantă”. Aceasta indică un consens puternic cu privire la relevanța și necesitatea promovării egalității de gen în societate.

În ceea ce privește accesul la informații despre egalitatea de gen, aproximativ două treimi dintre respondenți au avut oportunitatea să se informeze, fie că au avut acces la multe informații (33%) sau la câteva (12%). Cu toate acestea, un număr mic, aproximativ 20%, nu a avut acces la astfel de informații.

Despre experiența discriminării de gen, rezultatele indică faptul că majoritatea respondenților (82%) au avut experiențe personale cu discriminarea de gen, fie în mod evident (40%) fie în câteva ocazii (42%). Cu toate acestea, un număr mic (18%) nu s-a confruntat cu astfel de experiențe.

În ceea ce privește cotele de gen pentru asigurarea reprezentării echilibrate în organizații, majoritatea respondenților (90%) sunt în favoarea acestora, cu niciun respondent care să fie împotriva. Acest lucru indică un sprijin generalizat pentru măsuri care să promoveze egalitatea de gen.

Majoritatea respondenților (70%) au participat la programe de formare sau de conștientizare privind egalitatea de gen, într-o măsură activă (56%) sau într-o măsură mai redusă (14%). Totuși, există un grup mic (20%) care nu a participat niciodată la astfel de programe.

În ceea ce privește impactul mass-mediei asupra stereotipurilor de gen, majoritatea respondenților (76%) consideră că mass-media are un impact semnificativ în perpetuarea acestor stereotipuri. Există totuși un grup mai mic (24%) care crede că impactul nu este la fel de puternic.

Referitor la măsurile specifice pentru prevenirea violenței de gen, majoritatea respondenților (80%) le susține, fie complet (20%) sau cu rezerve, punând la îndoială eficacitatea acestora (60%). Acest lucru arată că există un consens puternic cu privire la necesitatea acestor măsuri, dar cu unele rezerve cu privire la eficacitatea lor.

În ceea ce privește evaluarea politicilor europene de combatere a discriminării de gen, majoritatea respondenților (58%) le consideră eficiente într-o anumită măsură. Acest lucru indică o voință generală de a sprijini inițiativele care combat discriminarea de gen la nivel european.

În privința decalajului salarial între genuri aproape toți respondenții (98%) consideră că există un astfel de decalaj, fie că îl percep ca semnificativ (78%) sau mai puțin semnificativ (20%).

Observarea îmbunătățirilor în privința egalității de gen este evidentă în rândul majorității respondenților (76%), fie că aceștia le percep semnificative (4%) sau mai puțin semnificative (72%) în comunitatea lor, în ultimii ani.

În încheiere, toți respondenții (100%) susțin că educația de gen ar trebui să fie o parte importantă a curriculei școlare. De asemenea, majoritatea (80%) au participat sau au susținut, activ sau pasiv, campaniile sau mișcările pentru egalitatea de gen.

Cu toate acestea, există încă o nevoie de îmbunătățire a accesului la informații despre egalitatea de gen și eficacitatea măsurilor pentru prevenirea violenței de gen.

Bibliografie

Abric, J.C., Les représentations sociales: aspects théoriques, în Abric, J.C. (ed.), 1994.

Bardin, L., Pratiques sociales et représentations, Paris, PUF, 2017.

Beligrădeanu Ș., Impactul Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare asupra legislației muncii, în *Dreptul* nr.1/2001.

Cetean-Voiculescu, Laura, Egalitate de șanse-suport de curs, realizat în cadrul proiectului *Îmbunătățirea eficacității organizaționale a administrației publice locale și a instituțiilor descentralizate din jud. Alba* cod SMIS 22763, material editat de Universitatea „1 Decembrie 1981” Alba Iulia, 2014.

Chattopadhyay R., E. Duflo, Women as policy makers: Evidence from a randomized policy experiment in India, *Econometrica* 72(5), 2004.

Duck, Steve, Relații interpersonale, Iași, Editura Polirom, 2016.

Grigore Liliana, Piața muncii pe plan mondial, Teorii, realități și perspective, Editura Lumina Lex, București, București, 2000.

Grunberg, L., Miroiu, M., Gen și educație, București, Ed. AnA, 2017.

Grunberg, L., Revoluții în sociologia feministă. Repere teoretice, contexte românești, Iași, Ed. Polirom, 2016.

<https://www.un.org>.

<https://beijing20.unwomen.org>.

<https://eur-lex.europa.eu>.

<https://www.eurofound.europa.eu>.

NAVIGAREA DOMINAȚIEI DIGITALE: DREPTUL UE ÎN MATERIE DE CONCURENȚĂ VS. FACEBOOK

Autor: Claudiu FURDUI¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Administrație Publică
Coordonator: Lector. univ. dr. Andreea-Nicoleta DRAGOMIR*

Rezumat: *Studiul explorează interacțiunile complexe dintre normele UE în materie de concurență și una dintre cele mai influente companii, Facebook, în contextul dominației digitale. Cercetând investigațiile antitrust și acțiunile în instanță, precum "Schrems II", cercetarea urmărește să evidențieze impactul asupra piețelor competitive și asupra protecției consumatorilor.*

Cazurile Facebook, cum ar fi achiziția WhatsApp și deciziile CJUE în "Schrems", au modelat evoluția legislației UE. Investigațiile antitrust au subliniat necesitatea echilibrului între puterea de piață a Facebook și protejarea confidențialității datelor. Aprobarea achiziției WhatsApp a evidențiat complexitatea reglementării în industria tehnologică, iar deciziile CJUE au consolidat standardele UE pentru protecția datelor.

Aceste cazuri au avut un impact global, stabilind standarde pentru reglementarea giganților tehnologici și transmițând un mesaj clar despre imperativul respectării normelor UE. Legislația UE în materie de concurență a avut un rol crucial în asigurarea concurenței loiale, iar amenziile substanțiale au subliniat importanța respectării acestor norme.

Cazurile Facebook au modelat evoluția legislației UE, evidențiind importanța echilibrului între concurență și protecția datelor într-un peisaj digital în continuă schimbare.

¹ Adresă de email autor: claudiu.furdui@ulbsibiu.ro

Cuvinte-cheie: Facebook, legislație UE, concurență, protecția datelor, investigații antitrust.

Introducere

În era digitală aflată în continuă expansiune, influența gigantilor tehnologici, precum Facebook, asupra concurenței și protecției datelor a generat întrebări esențiale privind reglementarea și implicațiile acestui fenomen complex. În acest context, prezentul studiu explorează interacțiunile intricate dintre dreptul Uniunii Europene în materie de concurență și una dintre cele mai influente companii din lume, Facebook. Acest demers investigativ își propune să ofere o analiză profundă a modului în care normele juridice europene răspund provocărilor aduse de dominația digitală și să identifice impactul asupra piețelor competitive și a protecției consumatorilor.

Problema centrală abordată în această cercetare este duală: pe de o parte, existența și extinderea puterii de piață a Facebook, iar pe de altă parte, protecția adecvată a confidențialității și a datelor utilizatorilor în contextul unei lumi digitale în continuă transformare. Această problemă are o semnificație crucială în contextul global, deoarece modelează nu doar peisajul digital al Uniunii Europene, ci și normele de reglementare la nivel mondial.

Scopul principal al acestui studiu este de a evidenția impactul cazurilor relevante privind Facebook asupra legislației UE în materie de concurență și protecție a datelor. Ne propunem să explorăm modul în care investigațiile antitrust și acțiunile în instanță, precum "Schrems II", au influențat evoluția normelor juridice, reprezentând astfel un punct de referință esențial în dialogul constant dintre autoritățile de reglementare și gigantul tehnologici.

Fiecare aspect prezentat în această introducere, de la investigațiile antitrust la acțiunile în instanță, reprezintă piloni importanți ai studiului nostru. Pe măsură ce pătrundem în detaliile fiecărui caz, vom explora nu doar complexitatea normelor juridice, ci și consecințele acestora asupra piețelor digitale și a protecției datelor. Prin acest demers, vom evidenția necesitatea unui echilibru delicat între promovarea concurenței

loiale și garantarea securității și confidențialității datelor într-un peisaj digital în continuă schimbare.

Așadar, această cercetare aduce o contribuție semnificativă la înțelegerea dinamicii dintre giganții tehnologici și normele juridice, identificând soluții viabile și conturând direcții pentru reglementarea viitoare. Prin analiza detaliată a cazurilor Facebook, ne propunem să oferim o perspectivă completă și informată, subliniind importanța adaptării continue a normelor juridice la provocările evolutive ale erei digitale.

Dominația digitală a Facebook: O privire de ansamblu

Fondat în anul 2004 de către Mark Zuckerberg, Facebook a evoluat dintr-un proiect umil universitar într-un conglomerat global, incluzând platforme precum Instagram, WhatsApp și Oculus VR. Cu inovații precum News Feed și publicitate segmentată, Facebook a experimentat o creștere exponențială, dar și controverse semnificative.

Scandalul Cambridge Analytica din 2016, în care datele personale a milioane de utilizatori au fost ilegal obținute și utilizate în scopuri politice, a declanșat investigații extinse atât în SUA, cât și în Uniunea Europeană (UE). Îngrijorările legate de confidențialitatea și securitatea datelor au condus la implementarea unor reglementări stricte, cum ar fi Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR) în 2018, subliniind proactivitatea UE în reglementarea giganților tehnologici. „Această rezoluție clarifică faptul că așteptăm măsuri de protecție a dreptului cetățenilor la viața privată, la protecția datelor și la libertatea de exprimare”² spune Claude Ajit Moraes, președintele comisiei pentru libertăți civile, în 2018.

În paralel, preocupările privind puterea de piață a Facebook³ au stârnit investigații antitrust în UE, cu accent pe achizițiile strategice precum cele ale Instagram și WhatsApp. Încercarea de a menține

² Parlamentul European. Claude Moraes despre scandalul Cambridge Analytica. www.europarl.europa.eu accesat la 28 Noiembrie 2023.

³ Marius Oncu, Facebook a cerut CE să analizeze dacă preluarea WhatsApp respectă reglementările antitrust, 28.05.2014, <https://www.mediafax.ro>.

echilibrul între promovarea inovării și asigurarea concurenței loiale reprezintă o provocare semnificativă pentru UE, iar acest studiu analizează interacțiunile complexe dintre Facebook și normele UE în materie de concurență, subliniind delicatetea echilibrului dintre reglementare și inovare în era digitală.

Investigații antitrust: Examinarea acțiunilor Facebook

În fața evoluției continue a peisajului digital, Uniunea Europeană (UE) a monitorizat îndeaproape giganții tehnologici, inclusiv Facebook, pentru a asigura conformitatea cu legislația antitrust și menținerea condițiilor echitabile pe piață. Un exemplu semnificativ este investigația antitrust a UE asupra achiziției WhatsApp de către Facebook, anunțată în februarie 2014.

Această achiziție a generat întrebări privind posibila poziție monopolistă a Facebook și impactul asupra concurenței și inovării în domeniul aplicațiilor de mesagerie. Comisia Europeană a demarat o investigație amănunțită pentru a evalua efectele acestei achiziții asupra concurenței, concentrându-se pe potențialele efecte anticoncurențiale ale integrării WhatsApp în ecosistemul Facebook. Evaluarea impactului asupra pieței a fost crucială, analizând dinamica pieței aplicațiilor de mesagerie și potențialul de constrângere concurențială pe care WhatsApp l-ar putea exercita asupra serviciilor Facebook. În octombrie 2014, Comisia Europeană a aprobat achiziția, subliniind existența unor alternative suficiente pe piață și barierele joase la intrarea pe piață. „Această concentrare economică a fost aprobată fără rezerve, în special având în vedere natura dinamică a pieței, barierele joase la intrarea pe piață și gradul suficient de concurență rămas.”⁴

Investigația subliniază complexitatea reglementării în domeniul tehnologiei într-un mediu în schimbare rapidă. Aprobarea achiziției marchează o etapă semnificativă în dialogul dintre giganții tehnologici

⁴ Comisia Europeană. Raport al comisiei către parlamentul european, consiliul, comitetul economic și social european și comitetul regiunilor. www.europarl.europa.eu accesat la 28 Noiembrie 2023.

și autoritățile de reglementare, evidențiind preocuparea constantă pentru menținerea concurenței loiale și pentru protejarea intereselor consumatorilor în era digitală.

Acțiuni în instanță: Salvagardarea confidențialității datelor utilizatorilor

În cadrul complex al protejării confidențialității datelor utilizatorilor, Curtea Europeană de Justiție (CJUE) a jucat un rol cheie, abordând practicile Facebook în Uniunea Europeană. Cazurile "Schrems I" și "Schrems II" au reprezentat momente cruciale, inițiate de activistul Maximilian Schrems.

În "Schrems I", CJUE a invalidat Safe Harbor, impunând o reevaluare a practicilor de transfer de date. A apărut Scutul de Confidențialitate UE-SUA, dar și acesta a fost anulat în "Schrems II". Curtea a subliniat că practicile de supraveghere din SUA nu asigurau protecția adecvată, obligând companiile să găsească noi mecanisme de conformitate. "CJUE a apreciat, în speță, că nici Scutul de Confidențialitate și nici măcar clauzele-model privind transferul de date nu pot constitui o bază validă de transfer de către Facebook Ireland al datelor personale către entitatea centrală din SUA, întrucât Facebook este supus legilor supravegherii din Statele Unite ale Americii."⁵

Hotărârea "Schrems II" a consolidat standardele UE, evidențiind importanța clauzelor contractuale standard și a regulilor corporative obligatorii. CJUE⁶ a subliniat dreptul autorităților de supraveghere de a audita și revizui clauzele-model, cu puterea de a suspenda sau întrerupe transferurile dacă nu există o protecție adecvată. "În decizia Schrems II, CJUE a mai reținut că autoritățile de supraveghere au dreptul de a audita și a revizui clauzele-model și chiar să suspende sau

⁵ Popa, Marta. Hotărârea Schrems II – Cum mai transferăm datele personale către țări terțe? Câteva recomandări practice. www.universuljuridic.ro accesat la 2 Decembrie 2023.

⁶ Țuca Zbârcea & Asociații, Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în Cauza C-362/14, Schrems, 30.10.2015, <http://dataprivacyblog.tuca.ro/2015/10>.

să dispună încetarea transferului datelor dacă nu există o protecție adecvată în țara primitoare. În practică, aceste măsuri ale autorităților de supraveghere pot afecta mult mai mult o companie sau o linie de business decât o amendă, putând merge până la închidere operațională.”⁷

Aceste decizii au avut implicații semnificative, obligând companiile să ajusteze practicile de transfer transatlantic de date. Cazurile "Schrems" nu doar protejează confidențialitatea datelor, ci și explorează echilibrul dintre securitatea națională și drepturile individuale. Într-un peisaj digital în evoluție, UE reafirmă angajamentul său față de standarde stricte de protecție a datelor.

Impactul asupra legislației UE în materie de concurență și asupra Facebook

Cazurile implicate Facebook au lăsat o amprentă semnificativă asupra legislației UE în materie de concurență, conturând peisajul juridic în întreaga Uniune Europeană. Aceste investigații au subliniat imperativul consolidării rolului dreptului UE în combaterea pozițiilor dominante și practicilor anticoncurențiale. În lumina acestor investigații, s-a evidențiat importanța abordării ferme față de comportamentul monopolistic în industria tehnologică. Dreptul UE în materie de concurență are un rol esențial în garantarea conformității societăților dominante cu normele și în promovarea unui mediu concurențial sănătos. De asemenea, cazurile au reliefat echilibrul subtil între confidențialitatea datelor și dreptul concurenței. UE și-a reafirmat angajamentul față de protecția datelor și menținerea unui peisaj concurențial sănătos.

La nivel global, cazurile Facebook au implicații extinse, stabilind standarde pentru reglementarea gigantilor tehnologici la nivel mondial. Aceasta subliniază necesitatea respectării normelor riguroase, indiferent de amploarea operațiunilor globale ale întreprinderilor de tehnologie.

Aceste cazuri transmit clar un mesaj: respectarea legislației UE în materie de concurență și protecția datelor este imperativă. Amenziile

⁷ Popa, Marta. Hotărârea Schrems II – Cum mai transferăm datele personale către țări terțe? Câteva recomandări practice. www.universuljuridic.ro accesat la 2 Decembrie 2023.

substanțiale subliniază importanța adoptării practicilor corecte și competitive, asigurând simultan protecția datelor utilizatorilor. Prin combaterea comportamentelor anticoncurențiale, legislația UE favorizează un mediu propice inovării și opțiunilor pentru consumatori. Aceste cazuri ilustrează rolul dinamic și adaptabil al dreptului UE în materie de concurență.

Concluzii

Cazurile Facebook au avut un impact semnificativ asupra legislației UE în materie de concurență și protecție a datelor. Investigațiile antitrust și acțiunile în instanță, cum ar fi "Schrems II", au evidențiat necesitatea echilibrului între puterea de piață a Facebook și protejarea confidențialității datelor.

Aprobarea achiziției WhatsApp a subliniat complexitatea reglementării în industria tehnologică, în timp ce deciziile CJUE în cazurile "Schrems" au consolidat standardele UE pentru protecția datelor. Legislația UE în materie de concurență a jucat un rol crucial în asigurarea concurenței loiale.

Cazurile Facebook au avut un impact global, stabilind standarde pentru reglementarea gigantilor tehnologici. Mesajul clar este că respectarea normelor UE în materie de concurență și protecție a datelor este esențială, cu amenzi substanțiale pentru încălcări.

În concluzie, aceste cazuri au modelat evoluția legislației UE, subliniind importanța echilibrului între concurență și protecția datelor, într-un peisaj digital în continuă schimbare.

Bibliografie:

- Oncu Marius, Facebook a cerut CE să analizeze dacă preluarea WhatsApp respectă reglementările antitrust, 28.05.2014, <https://www.mediafax.ro>.
- Popa Marta, Senior Partner Voicu & Filipescu, Hotărârea Schrems II – Cum mai transferăm datele personale către țări terțe? Câteva recomandări practice, <https://www.vf.ro/hotararea->

schrems-ii-cum-mai-transferam-datele-personale-catre-tari-terte-cateva-recomandari-practice.

Zbârcea Țuca & Asociații, Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene în Cauza C-362/14, Schrems, 30.10.2015, <http://dataprivacyblog.tuca.ro/2015/10>.

Comisia Europeană: Meta, compania care deține Facebook, Instagram și WhatsApp, încalcă probabil legislația antitrust, 19.12.2022, <https://economedia.ro/comisia-europeana-meta-compania-care-detine-facebook-instagram-si-whatsapp-incalca-probabil-legislatia-antitrust.html>.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, comunicat de Presă nr. 91/20, Luxemburg, 16 iulie 2020 <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-07/cp200091ro.pdf>.

Parlamentul European. Claude Moraes despre scandalul Cambridge Analytica. <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/society/20181005STO15108/claude-moraes-despre-scandalul-cambridge-analytica>.

EVOLUȚIA POLITICII EXTERNE ȘI DE SECURITATE COMUNĂ A UNIUNII EUROPENE

Autor: Valentin LAMBRU¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Drept

Coordonator: Lector. univ. dr. Andreea-Nicoleta DRAGOMIR

Rezumat: *Lucrarea explorează evoluția politicii externe și de securitate comună (PESC) a Uniunii Europene (UE), evidențiind originile sale în Cooperarea politică europeană din 1970 și extinderea prin Actul Unic European din 1987. PESC a devenit o instituție stabilă din 1993, monitorizată de Parlament și gestionată de SEAE și RSUE. Se subliniază importanța cooperării între statele membre în promovarea intereselor comune și se menționează că securitatea, atât politică, cât și militară într-o măsură mai mică, stă la baza politicii de securitate a UE. În contextul actual, este crucială consolidarea unei politici externe și de securitate comune pentru a depăși neînțelegerile și prioritățile naționale divergente ale statelor membre.*

Cuvinte-cheie: *Politică Externă și de Securitate Comună, Uniunea Europeană, Actul Unic European, cooperare, interese comune.*

Introducere

Căile de constituire a relațiilor externe ale Uniunii Europene, reprezintă politica externă și de securitate comună. Ținând cont de faptul că, întreaga construcție europeană a luat naștere înaintea acestei politici, putem spune că politica externă și de securitate comună a UE a fost reglementată relativ târziu, însă chiar și așa acum se regăsește în aria de interes a statelor membre.

¹ Adresă de email autor: valentin.lambru@ulbsibiu.ro

De la bun început a fost nevoie de cooperarea statelor, iar în consecință, în cadrul Cooperării politice europene din 1970, a avut loc așa-zisa cooperare a statelor pe probleme externe și de securitate comună. Această sinergie juridică a statelor s-a constituit printr-un raport al miniștrilor afacerilor externe ai statelor membre, iar mai târziu politica externă va fi fost lărgită prin Actul Unic European din 1987. Miniștrii de externe ajunseseră la un acord prin care să se informeze reciproc cu privire la absolut orice problemă de politică externă, iar odată adunate toate informațiile să ajungă, pe cât este posibil, la adoptarea unei poziții comune. Pentru a consolida ce am afirmat mai sus, voi cita art. 30, alin. 2, lit. b din Actul Unic European din 1987: „*Înaltele Părți Contractante se angajează să se informeze și să se consulte asupra oricăror chestiuni de politică externă de interes generali... punerea în aplicare a acțiunilor comune*”².

Uniunea Europeană a creat politica externă și de securitate comună (PESC) în anul 1993, urmând ca din acel moment să fie tot mai stabilă, ca și instituție a UE, prin tratatele ce au urmat. În prezent, PESC este monitorizată de către Parlament, prin Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), prin reprezentanții speciali ai UE (RSUE) care promovează politicile uniunii în zonele considerate de interes special pentru UE³. Scopul și metoda P.E.S.C se determină prin cooperare între statele membre, dar și prin implementarea unor acțiuni comune, în sfera unde statele membre prezintă aceleași interese. De asemenea, statele Uniunii Europene își iau angajamentul de a susține într-un mod activ P.E.S.C, de a lua la cunoștință asupra problemelor de politică externă și de securitate, și, nu în ultimul rând, de a se sprijini reciproc în cadrul organizațiilor internaționale. Actualmente politica de securitate are la bază atât stabilitatea politică, cât și pe cea militară într-o mică măsură.

Tratăm această temă deoarece considerăm că este de mare actualitate în contextul de astăzi, când Uniunea Europeană se confruntă cu

² Actul Unic European din 1986 material disponibil la adresa: <https://cursde guvernare.ro/wp-content/uploads/2014/07/actul-unic-european-1986.pdf>, pagină accesată la data de 07.11.2023.

³ <https://www.mae.ro/node/46864>, pagină accesată la data de 07.11.2023.

probleme de politică externă precum neînțelegerile dintre statele membre, acestea având priorități naționale ce sunt plasate deasupra celor europene⁴. Este o condiție *sine qua non* a construirii unui sistem de securitate. Progresul social și prosperitatea economică nu vor putea exista fără securitate, iar lumea, pe zi ce trece, devine tot mai conștientă de această axiomă⁵.

Definiția conceptului de „politică externă și de securitate”

Politica UE de securitate și apărare este ghidată de politica externă și de securitate comună (PESC), de politica de securitate și apărare comună (PSAC), precum și de o serie de strategii și instrumente complementare, printre care: diplomația, ajutorul umanitar, cooperarea pentru dezvoltare, acțiunile în domeniul climei, drepturile omului, sprijinul economic, politica comercială⁶.

Potrivit experților în domeniul studiilor de securitate, conceptul modern de securitate cuprinde cinci factori esențiali. Astfel, securitatea unei entități statale este garantată atunci când se iau în considerare următoarele cinci elemente: componența politică a securității, componența militară, componența economică, componența societală și cea ecologică.

Este important să subliniem că problematica securității nu trebuie confundată cu funcționarea normală a statului pe aceste dimensiuni, ci

⁴ F Serban Cioculescu, *Politica externă a UE, un vis tot mai îndepărtat: între ciocan (Trump, Putin) și nicovală (Brexit, plus disensiunile interne)*, 1 noiembrie 2019, material disponibil la adresa: <https://www.contributors.ro/politica-externa-a-ue-un-vis-tot-mai-indepartat-intre-ciocan-trump-putin-si-nicov-la-brexit-plus-disensiunile-interne/>, pagină accesată la data de 07.11.2023.

⁵ Constantin Moștoflei, Nicolae Dolghin, *Studii de securitate și apărare*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005, p.152, material disponibil la adresa: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/ssa1.pdf, pagină accesată la data de 08.11.2023.

⁶ Consiliul Uniunii Europene, *Politici*, material disponibil la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/defence-security/>, pagină accesată la data de 09.11.2023.

se referă strict la amenințările care, prin dimensiunile menționate, pot pune în pericol existența statului.

Securitatea politică se concentrează asupra stabilității organizaționale a statelor, a sistemelor de guvernare și a ideologiilor care le legitimează. Sunt acele amenințări de natură non-militară, dar chiar și în acest caz, vulnerabilitatea, amenințările pot veni în sfera politicii, iar ca și consecință legitimitatea statului este afectată. Securitatea politică se referă la amenințările în adresa legitimității sau a recunoașterii, fie a unităților publice, fie a trăsăturilor fundamentale. În acest caz, putem vorbi de amenințări atât față de legitimitatea internă a unității politice, care face referire la ideologii care definesc statul, cât și față de legitimitatea externă, recunoașterea internațională⁷.

Componenta militară a securității se referă la interacțiunea dintre armele ofensive și capacitățile defensive ale statelor, precum și la percepția statelor cu privire la intențiile celorlalți actori internaționali. Acțiunea militară pune în pericol toate componentele statului: baza fizică (teritoriul) poate fi ocupată, structura instituțională poate fi dezmembrată, iar ideea de stat poate fi subminată⁸. Toate realizările semnificative ale unui stat pe plan politic, industrial, cultural, ce s-au obținut prin eforturi, se pot anula prin folosirea forței militare.

Securitatea economică se concentrează asupra asigurării accesului la resurse, finanțare și piețe necesare pentru menținerea unor niveluri acceptabile ale dezvoltării și puterii statului. Principalele amenințări pe plan extern pot fi: criza economică globală, embargouri economice și dezvoltare economică inegală⁹.

Securitatea societală se referă la menținerea identității naționale colective și la conservarea modelelor tradiționale legate de limbă, cultură, religie și obiceiuri ale unui popor. Noțiunea definită ca „o populație, împărțind un teritoriu istoric, mituri și memorii istorice

⁷ Institutul de politici publice, Rezumat informativ pentru jurnaliști. Conceptul de securitate. Sectorul de securitate, material disponibil la adresa: https://ipp.md/old/public/files/Proiecte/1-conceptul_securitate.pdf, pagina accesată la data de 09.11.2023.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

colective, o cultură publică de masă, o economie și un sistem de drepturi și obligații comune pentru toți membrii” (A. Smith, 1991)¹⁰.

Securitatea mediului înconjurător reprezintă una dintre componentele semnificative ale conceptului de securitate, alături de celelalte elemente. La nivel internațional, UE și statele sale membre au jucat un rol de prim-plan în acordurile internaționale privind schimbările climatice, cum ar fi Acordul de la Paris din 2015. În ceea ce privește schimbările climatice, cea mai mare parte a acțiunilor UE se concentrează pe eforturile de atenuare prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră¹¹.

Evoluția în cadrul UE a PESC

De la început, prin Tratatul de la Roma, au fost introduse doar principii generale legate de obiectivele comune, iar prin Actul Unic European în 1986, întâlnim pentru prima dată așa numita „*Cooperarea Politicii Europene*”. Mai departe, în anul 1992, prin Tratatul de la Maastricht au fost stabilite măsuri pentru schimbarea Europei Occidentale, pentru ca în viitor să conducă la o apărare comună¹². Este de interes să prezentăm conținutul Tratatului de la Maastricht cu privire la „Dispoziții privind Politica Externă și de Securitate Comună”, norme care definesc obiectivele Uniunii Europene la vremea aceea. Tratatul stabilește mecanismele ce au la bază informarea reciprocă a statelor membre cu privire la problemele ce se ivesc de politică externă și de securitate ivite la adoptarea unor acțiuni comune, și cel mai

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Analiză panoramică, Acțiunile UE în domeniul energiei și al schimbărilor climatice, material disponibil la adresa: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiY_ZXR7OyCAxWc2QIHdGBCGYQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fop.europa.eu%2Fwebpub%2Feca%2Flr-energy-and-climate%2Fro%2F&usg=AOvVaw1S7wVJA17fc3j0qSeSm44G&opi=89978449, pagină accesată la data de 09.11.2023.

¹² Gheorghe Ciocârlan, Tratatul de la Maastricht, p.272, material disponibil la adresa: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/271-276_6.pdf, pagină accesată la data de 01.12.2023.

important la întărirea protecției drepturilor și intereselor cetățenilor din statele membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii (care nu înlocuiește cetățenia națională, ci o completează, conferind un număr de drepturi politice și civile cetățenilor europeni)¹³. Potrivit Tratatului de la Amsterdam din anul 1998, Consiliului European i s-a dat prerogativa, conform art. J.3., de a defini principiile și orientările generale ale Politicii Externe și de Securitate Comună, incluzând și problemele ce apar din domeniul apărării¹⁴. Un eveniment foarte însemnat pentru Uniunea Europeană a fost Tratatul de la Bruxelles, așa zisul Pact de la Bruxelles din 17 martie 1948 prin care Belgia, Franța, Olanda, Luxemburg și Marea Britanie au semnat pentru o colaborare culturală, socială, economică, dar mai ales de apărare colectivă¹⁵.

Pentru prima dată apare în evoluția politicii externe și de securitate comună inițiativa de cooperare militară a statelor europene în perioada postbelică. Motivul principal al ratificării Pactului de la Bruxelles a vizat apărarea colectivă în cazul în care se ivea în Europa o agresiune. Sub acest context, securitatea Europei se dezvoltă ca urmare a angajamentului susținut de SUA ce s-a concretizat prin ratificarea Tratatului de la Washington din 4 aprilie 1949. Cu această ocazie, Danemarca, Islanda, Italia, Norvegia, Portugalia, împreună cu țările care au semnat deja Pactul de la Bruxelles din 1948 au fost invitate să adere la acest Tratat, devenind state fondatoare. Scopul declarat al NATO este garantarea libertății și a securității membrilor săi prin mijloace politice și militare. Acest progres pe plan internațional, ce a fost accentuat și de realitatea din Războiul Rece, a determinat alinierea demersurilor în domeniul apărării. În aceste condiții, statele semnatare ale Pactului de la Bruxelles au stabilit înglobarea proiectului militar al Uniunii

¹³ Vendelin Francisc Glazer, Dezvoltarea Instituțională a Uniunii Europene – Tratatul de la Maastricht, în *Revista de Administrație Publică și Politici Sociale* nr. 3/iunie 2010, p. 60.

¹⁴ <http://data.europa.eu/eli/treaty/ams/sign>, pagină accesată la data de 01.12.2023.

¹⁵ https://www.cvce.eu/en/obj/the_brussels_treaty_17_march_1948-en-3467de5e-9802-4b65-8076-778bc7d164d3.html, pagină accesată la data de 01.12.2023.

Europene în NATO, iar prin aceasta s-a concretizat elementul central al sistemului de securitate euro-atlantic. Astfel, angajamentele statelor membre ale UE și cooperarea în temeiul politicii de securitate și apărare comune sunt în concordanță cu angajamentele acestora în cadrul NATO¹⁶.

În 1950, Franța aducea în discuție constituirea unei apărări la nivel european, acest fapt demonstrând o dezvoltare, o evoluție cu privire la crearea unei armate autonome de apărare. Inițiativa aceasta a Franței s-a concretizat în mai 1952 prin semnarea Tratatului privind înființarea Comunității de Apărare, cu participarea Franței, Italiei, Belgiei, Luxemburgului, Olandei și Republicii Federale Germane¹⁷. Este de remarcat că, textul nu este ratificat de Adunarea Națională a Franței care amână discutarea acestuia *sine die* (fără a stabili o zi). Prin urmare, tratatul privind constituirea unei apărări la nivel european nu intră în vigoare¹⁸. Piatra de temelie a Uniunii Europene a constituit-o declarația de la 9 mai 1950 a lui Robert Schuman, ministrul de externe al Franței la acea vreme, în care acesta a prezentat planul pe care îl elaborase împreună cu Jean Monnet de unificare a industriei europene a cărbunelui și oțelului prin formarea unei Comunități Europene a Cărbunelui și Oțelului. Potrivit declarației, această unificare reprezintă

¹⁶ https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiB4fvx5uyCAXVMg_0HHdCrDDwQFnoECDIQAQ&url=http%3A%2F%2Fpublications.europa.eu%2Fresourc%2Flegissum%2Fnato.ROn&usg=AOvVaw2HZTvPPfgQzQ_AdslIA_N1x&opi=89978449, pagină accesată la data de 01.12.2023.

¹⁷ Secretariatul General al Consiliului, O Uniune de drept: de la Paris la Lisabona – Istoricul tratatelor Uniunii Europene, Editura Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2012, p. 23, material disponibil la adresa: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjcoZa9OyCAXVT3AIHHaG1CKEQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.consilium.europa.eu%2Fmedia%2F30379%2Fqc3111407roc.pdf&usg=AOvVaw3RzT99pBYqDWM1nbSs2hWl&opi=89978449>, pagină accesată la data de 01.12.2023.

¹⁸ Ibidem, p. 6.

o inițiativă istorică în favoarea unei „*Europe organizate și vii*”, care este „*indispensabilă pentru civilizație*” și fără de care „*pacea în lume nu poate fi menținută*”.

„*Planul Schuman*” a devenit, în cele din urmă, realitate odată cu încheierea Tratatului de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO) între cele șase țări fondatoare (Belgia, Germania, Franța, Italia, Luxemburg și Țările de Jos), la 18 aprilie 1951, la Paris (Tratatul de la Paris), cu intrarea în vigoare a acestuia la 23 iulie 1952¹⁹. Tratatul de la Paris a reprezentat actul de constituire a Uniunii Europene Occidentale, având ca principal obiectiv crearea unei relații de interdependență între industriile cărbunelui și oțelului pentru ca nicio țară să nu își mai poată mobiliza forțele armate fără știrea celorlalte²⁰. În ciuda sentimentului ce a însoțit constituirea Uniunii Europene Occidentale, anume relațiile de interdependență, în această perioadă mediul de securitate prin care NATO era desemnat responsabil pentru asigurarea păcii în spațiul euro-atlantic a cunoscut o perioadă de regres. Reținem că, în acest interval de timp Uniunea Europene Occidentale a devenit relevantă sub aspectul transformării Comunității Europene, prin încheierea Tratatului de la Maastricht din 1992, și indirect prin apariția Uniunii Europene. Noii imaginini a Uniunii Europene, care până la acel moment avea doar o dimensiune economică bine dezvoltată, i se mai adaugă două politici europene, respectiv: P.E.S.C și J.A.I. Statele membre ale Uniunii Europene Occidentale, devin parte integrantă a procesului de implementare P.E.S.C. O nouă etapă prin care se realizează progrese majore în ceea ce privește crearea capacităților europene de apărare ia naștere prin Tratatul de la Amsterdam din anul 1997. Acest tratat nu a adus modificări de amploare, dar în acest timp, se înglobează misiunile de tip Petersburg²¹. Ca și element de noutate, prin Tratatul

¹⁹ ABC-ul dreptului Uniunii Europene, material disponibil la adresa: <https://op.europa.eu/webpub/com/abc-of-eu-law/ro/>, pagină accesată la data de 01.12.2023.

²⁰ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_ro, pagină accesată la data de 01.12.2023.

²¹ „Sarcini umanitare și de salvare, de menținere a păcii și de participare a forțelor de luptă în administrarea crizelor, inclusiv menținerea păcii”

de la Amsterdam au fost stabilite pentru prima dată, elemente de bază a relației UE-NATO. Prin adoptarea noului tratat se întărește securitatea europeană care viza crearea unor relații speciale UE-NATO prin lansarea Politicii Europene și de Securitate Comună, ce avea impact direct asupra problemei de securitate și apărare.

În continuare, perioada anilor 1990 aduce o revigorare reală relației NATO-UEO²². Relația dintre cele două organisme gravita în jurul principiului ESDI²³ prin care NATO oferea aliaților europeni accesul la capacitățile alianței. Din acest moment NATO folosea propriul acces de planificare de apărare pentru aliații europeni, iar Procesul de Analiză și Evaluare al Parteneriatului (PARP) oferea un mecanism de planificare pentru partenerii euro-atlantici care sunt membri ai Uniunii Europene, pentru a-i ajuta în dezvoltarea capacităților atât pentru operațiuni conduse de NATO, cât și pentru operațiuni conduse de UE²⁴. Politica Europeană de Apărare a declanșat, după intrarea în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, o serie de evoluții, beneficiind de interesul statelor membre UE, precum Finlanda, Franța, Germania. În contextul acesta, în perioada anilor 1999-2000, președințiile Consiliului European au avut un rol deosebit de important în definirea și consolidarea procesului de securitate și apărare la nivel european. Evoluția conceptului de Politică Externă și de Securitate Comună a definit funcția de Înalt Reprezentant pentru Politică Externă și de Securitate Comună în persoana lui Javier Solana, în luna octombrie a anului 1999. Prin procesul de constituire de la Helsinki din decembrie 1999, numit „Helsinki Headline Goal” se dobândește noi valențe în domeniul securității și apărării, prin care se stabileau principalele elemente la capacitatea de reacție a UE, ce fusese deja concretizată prin Tratatul de la Amsterdam.

material disponibil la adresa: <http://ro.euabc.com/word/710/>, pagină accesată la data de 19.12.2023.

²² Uniunea Europei Occidentale

²³ https://eur-lex.europa.eu.translate.google.com/EN/legal-content/glossary/european-security-and-defence-identity.html?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ro&_x_tr_hl=ro&_x_tr_pto=sc, pagină accesată la data de 19.12.2023.

²⁴ https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68277.htm, pagină accesată la data de 19.12.2023.

Se viza ca până la sfârșitul anului 2003 constituirea unei Forțe de Reacție Rapidă cu un efectiv de 50-60.000 de militari²⁵.

Summit-ul NATO de la Praga din anul 2002 a fost prilejul prin care România a aderat la NATO, urmând ca alianța să se extindă în această parte a Europei de Est. Summit-ul NATO de la Praga a încorporat elemente noi care formează noi piloni de bază pentru capacitatea Alianței, printre care amintim:

- crearea unei forțe de răspuns a NATO constând într-o forță tehnologic avansată, gata să se deplaseze oriunde este necesar;
- raționalizarea aranjamentelor de comandă militară ale NATO prin constituirea unor comenzi strategice, una operațională și una funcțională;
- îmbunătățirea angajamentului de capabilități de la Praga (PCC) prin care s-au luat angajamente politice ferme și specifice pentru a se îmbunătăți capacitățile în domeniile apărării chimice, biologice, radiologice și nucleare²⁶.

Amintim faptul că la nivelul Uniunii Europene s-a adoptat în 2003 Strategia europeană de securitate, devenită un reper în dezvoltarea politicii externe și de securitate a UE. Documentul expune provocările și pericolele pe care le întâmpină UE, precum: conflicte, epidemii, colapsuri economice, amenințări la adresa securității. Conținutul acestui document reflectă amenințările cu care se confruntă mediul de securitate, și anume: terorismul, unde UE este o țintă; conflicte regionale; înmulțirea armelor de distrugere în masă; crima organizată (drogurile și traficul de arme, migrația ilegală); conflicte regionale.

²⁵ Constantin Moștofleu, Nicolae Dolghin, *Op.cit...* Studii de securitate și apărare, p. 165.

²⁶ Declarația Summit-ului de la Praga, emisă de șefii de stat și de guvern care participă la reunirea Consiliului Atlanticului de Nord de la Praga, Cehia, material disponibil la adresa: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj52MbFwZyDAXUP66QKHS2JBZMQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.nato.int%2Fcps%2Fen%2Fnatohq%2Fofficial_texts_19552.htm&usg=AOvVaw3MldlbhRKR0pcwsbjbpIMM&opi=89978449, pagină accesată la data de 20.12.2023.

Prin acest document, Uniunea Europeană a stabilit obiective clare pentru promovarea intereselor sale în materie de securitate. Ulterior, după adoptarea strategiei, în 2008, un raport de punere în aplicare „Asigurarea securității într-o lume în schimbare” a fost prezentat în fața Consiliului European. Respectivul raport examina modul în care strategia a funcționat în practică și ceea ce ar fi trebuit făcut pentru a îmbunătăți punerea în aplicare (Cuvânt înainte al lui Javier Solana – Înalt Reprezentant pentru politica externă și de securitate comună)²⁷.

Atribuțiile și structurile interne. Funcționarea politicii externe.

În cadrul Politicii Externe și de Securitate Comună sunt implicate mai multe instituții și organisme ale Uniunii Europene printre care, amintim:

- Consiliul European, Parlamentul European și Comisia;
- Comitetul politic și de securitate, Comitetul militar al Uniunii Europene, Statul Major al Uniunii.

Principiile și orientările spre care se îndreaptă PESC sunt definite de către Consiliul European, care decide asupra strategiilor care vor fi puse în aplicare de către Uniunea Europeană. Organul de decizie al PESC este Consiliul European care definește politica externă și de securitate comună a UE, având în vedere interesele strategice ale Uniunii și implicațiile în domeniul apărării²⁸.

O funcție foarte importantă în materie de politică externă și de securitate comună este Înaltul Reprezentant pentru Politică Externă și de Securitate Comună. Acesta supraveghează Consiliul și contribuie la elaborarea și punerea în aplicare a tuturor deciziilor politice luate. Este cel care formează și conduce politica externă și de securitate comună a

²⁷ Strategia Europeană de Securitate-O Europă sigură într-o lume mai bună, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2009, p.5.

²⁸ <https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bo>, pagină accesată la data de 21.12.2023.

UE²⁹. Înalțul Reprezentant acționează în numele Consiliului, conducând dialogul politic în scopul de a obține evaluări ale unor evenimente sau situații sensibile.

Comitetul Politic și de Securitate (CPS) este un comitet al Consiliului UE care se ocupă de politica externă și de securitate comună. Acesta exercită controlul politic și conducerea strategică a operațiunilor de gestionare a crizelor³⁰.

Comitetul Militar al UE și Statul Major al Uniunii Europene au fost create tocmai pentru a conduce toate activitățile militare în cadrul UE, în special planificarea și executarea misiunilor și operațiunilor militare³¹.

Parlamentul European organizează anual dezbateri ce au ca și obiectiv evoluția acestei politici, dar și progresele realizate în domeniul aplicării politicii externe și de securitate comună a Uniunii Europene. Activitatea Parlamentului European în domeniul PESC are loc în comisiile de specialitate, mai cu seamă în Comisia pentru Afaceri Externe (AFET), dar și în cele două subcomisii (pentru Securitate și Apărare și pentru Drepturile Omului), precum și în Comisia de Comerț Internațional (INTA) și Comisia de Dezvoltare (DEVE). Prin rapoartele pe care le emit aceste comisii contribuie la strategiile PESC. Fiind vorba despre o politică externă, activitățile legate de PESC se mențin prin delegațiile parlamentare care facilitează contactele internaționale ale Parlamentului European cu alte state terțe. Se numără printre exemplele notabile, următoarele delegații parlamentare:

- EuroLat, este responsabil cu examinarea diferitelor politici și acțiuni pe care UE le desfășoară în relația cu continentul latino-american³²:

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=LEGISSUM:high_representative_cfsp pagină accesată la data de 21.12.2023.

³⁰ https://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM%3Apolitical_security_committee, pagină accesată la data de 21.12.2023.

³¹ <https://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/preparatory-bodies/european-union-military-committee/>, pagină accesată la data de 21.12.2023.

³² <https://www.pubaffairsbruxelles.eu/eu-institution-news/8th-euronest-assembly-the-future-of-relations-with-eastern-partners/>, pagină accesată la data de 21.12.2023.

- Adunarea parlamentară, EuroNest accelerează asocierea politică cu partenerii est-europeni și are ca misiune să consolideze cooperarea în regiune și între regiunea estică și UE³³;
- Adunarea parlamentară comună ACP-UE are drept obiectiv consolidarea capacității UE și a statelor ACP (Africa, Caraibe, Pacific) de a aborda împreună provocările globale³⁴.

Temeiul juridic pentru PESC a fost stabilit în TUE și revizuit în Tratatul de la Lisabona. Art. 21-46 titlul V din TUE stabilesc „*dispozițiile generale și dispoziții speciale*” a PESC. Art. 205-222, din TFUE cuprind acțiunea externă a Uniunii. Se mai aplică, de asemenea, și articolele 346 și 347, partea 7³⁵.

Concluzii

Elaborată de-a lungul timpului, PESC permite statelor membre să acționeze unitar pe scena internațională. Acționând împreună, statele membre au o influență mult mai mare decât dacă fiecare ar aplica propria politică de securitate.

Uniunea Europeană este o organizație care s-a format în timp în decursul unui proces constructiv, dinamic și evolutiv. Securitatea, un domeniu de anvergură globală, se afla într-o continuă transformare. Uniunea Europeană este o asociere de state fondate pe principii democratice imuabile. Mediul internațional de securitate este nesigur, scena internațională de asemenea, însă Uniunea Europeană trebuie să rămână spațiul democrației, al păcii și al securității. Sub acest aspect, trebuie să se adapteze securitatea la noile provocări globale³⁶. Tocmai de

³³ https://ecrgroup.eu/campaign/ecr_eurolat_initiative_for_democracy, pagină accesată la data de 21.12.2023.

³⁴ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/cotonou-agreement/> pagină accesată la data de 21.12.2023.

³⁵ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/158/politica-externa-obiective-instrumente-si-realizari>, pagină accesată la data de 21.12.2023.

³⁶ Alexandru Cristian, Teză de Doctorat: Politica Externă și de Securitate Comună a Uniunii Europene și noile paradigme ale mediului internațional de securitate, București, 2015, p.66.

aceea este important ca toate instituțiile Uniunii să rămână concentrate în vremurile actuale, întrucât în toate ariile de activitate ale Uniunii Europene, este nevoie ca sectorul securității și al apărării să fie unul dintre cele mai complexe și solicitante, pentru toate instituțiile comunitare. Așa cum am observat, este important ca UE să aibă un grad mai mare de suveranitate asupra statelor membre în ceea ce privește Politica Externă și de Securitate Comună, fiindcă dezvoltarea solidă a PESC este un proces reactiv, fiind influențat nu doar de evoluțiile interne ale Uniunii, ci mai ales de cele ale mediului regional ori internațional în securitate. Tratatul de la Maastricht stabilește obiectivele apărării ca fiind ansamblul unor chestiuni ce privesc securitatea Uniunii Europene, inclusiv a ceea ce va conduce pe viitor la o apărare comună³⁷.

Politica Externă și de Securitate Comună a UE arată în mod clar caracterul *sui generis* al Uniunii Europene. Sistemul este complex și are la bază gestionarea în comun a tuturor aspectelor legate de securitate și apărare a întregului spațiu UE. Este nevoie ca lumea postmodernă să readapteze felul în care își apără teritoriul, implicit este necesar ca securitatea să se adapteze la mecanisme ce răspund în aceeași măsură cu care vin amenințările asupra securității și apărării. Este cât se poate de evident că noile amenințări nu sunt cele clasice, bazate pe forță fizică, ci, din contră, spațiul european se confruntă cu amenințări atipice, amenințări care sunt îndreptate către zona economiei și zona informațională a Uniunii Europene.

Bibliografie

Alexandru Cristian, Teză de Doctorat: Politica Externă și de Securitate Comună a Uniunii Europene și noile paradigme ale mediului internațional de securitate, București, 2015.

³⁷ Nicolaie Gheorghe Șuteu, Dreptul Instituțional al Uniunii Europene, Editura SALGO, Sibiu, 2015, p.195.

- Moștofleu Constantin, Nicolae Dolghin, Studii de securitate și apărare, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.
- Șuteu Nicolaie Gheorghe, Dreptul Instituțional al Uniunii Europene, Editura SALGO, Sibiu, 2015.
- Strategia Europeană de Securitate - O Europă sigură într-o lume mai bună, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2009.
- Revista de Administrație Publică și Politici Sociale, nr.3/iunie 2010.
- ABC-ul dreptului Uniunii Europene, material disponibil la adresa: <https://op.europa.eu>.
- Actul Unic European din 1986, material disponibil la adresa: <https://cursdeguvernare.ro>.
- Șerban F. Cioculescu, Politica externă a UE, un vis tot mai îndepărtat: între ciocan (Trump, Putin) și nicovală (Brexit, plus disensiunile interne), 1 noiembrie 2019, material disponibil la adresa: <https://www.contributors.ro>.
- Consiliul Uniunii Europene, Politici, material disponibil la adresa: <https://www.consilium.europa.eu>.
- Institutul de politici publice, Rezumat informativ pentru jurnaliști. Conceptul de securitate. Sectorul de securitate, material disponibil la adresa: <https://ipp.md>.
- Ciocârlan Gheorghe, Tratatul de la Maastricht, material disponibil la adresa: <https://ibn.idsi.md>.
- Secretariatul General al Consiliului, O Uniune de drept: de la Paris la Lisabona-Istoricul tratatelor Uniunii Europene, Editura Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2012, material disponibil la adresa: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjcoZa9OyCAxVT3AIHHaG1CKEQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.consilium.europa.eu%2Fmedia%2F30379%2Fqc3111407roc.pdf&usg=AOvVaw3RzT99pBYqDWM1nbSs2hWl&opi=89978449>;

„Sarcini umanitare și de salvare, de menținere a păcii și de participare a forțelor de luptă în administrarea crizelor, inclusiv menținerea păcii” material disponibil la adresa:
<http://ro.euabc.com/word/710>;

Declarația Summit-ului de la Praga, emisă de șefii de stat și de guvern care participă la reuniunea Consiliului Atlanticului de Nord de la Praga, Cehia, material disponibil la adresa:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj52MbFwZyDAxUP66QKHS2JBZMQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.nato.int%2Fcps%2Fen%2Fnatohq%2Fofficial_texts_19552.htm&usg=AOvVaw3MdldbhRKR0pcwsbjbpI MM&opi=89978449;

<https://www.consilium.europa.eu>.

<https://www.pubaffairsbruxelles.eu>.

<https://ecrgroup.eu>.

<https://www.europarl.europa.eu>.

<http://data.europa.eu>.

<https://www.cvce.eu>.

<https://www.nato.int>.

SECȚIUNEA 5.
VARIA

DIPLOMAȚIA CIBERNETICĂ – MECANISM DE COMBATERE A CRIMINALITĂȚII INFORMATICE ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

Autor: Ana MORARI (BAYRAKTAR)¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Drept

Coordonator: Lector. univ. dr. Andreea-Nicoleta DRAGOMIR

Rezumat: Conceptul de „diplomație digitală” este un fenomen relativ recent, apărut odată cu evoluția tehnologiilor digitale și cu tranziția diplomației din sfera închisă în cea publică. Diplomația cibernetică constă în utilizarea instrumentelor diplomatice pentru atingerea obiectivelor strategice în spațiul cibernetic. Uniunea Europeană (UE) abordează diplomația cibernetică ca un instrument împotriva atacurilor cibernetice. Strategia de securitate cibernetică adoptată de UE în 2013 și actualizată în 2020 vizează asigurarea unui mediu digital sigur prin cooperarea cu parteneri strategici globali. Inițiativele UE includ directive pentru securitate cibernetică și reziliența entităților critice. UE promovează diplomația cibernetică prin consolidarea capacităților și prin încrederea în spațiul cibernetic. Aceasta implică dezvoltarea rezilienței instituțiilor, angajamente diplomatice pentru un spațiu cibernetic deschis și sigur, promovarea incluziunii și dezvoltării durabile a infrastructurii digitale, îmbunătățirea piețelor digitale și elaborarea de strategii de apărare cibernetică. Instrumentele de diplomație cibernetică ale UE includ consolidarea capacităților cibernetice externe, guvernanta internetului bazată pe participarea părților interesate și angajamentul strategic cu parteneri cheie și organizații internaționale.

Cuvinte cheie: diplomație digitală, securitate cibernetică, reziliența instituțiilor, strategie, piața digitală

¹ Adresă de email autor: ana.morari@ulbsibiu.ro.

Introducere

Conceptul de „diplomație digitală” constituie un fenomen relativ recent. Cu toate acestea, nu reprezintă o surpriză pentru societatea actuală, având în vedere permanenta evoluție a noilor tehnologii digitale, care au condiționat tranziția diplomației din sfera de activitate închisă în cea publică. În consecință, acest fenomen s-a format ca o categorie științifică și politică abia după ce a intrat cu drepturi depline în arena politică.

Diplomația cibernetică presupune un ansamblu de instrumente și inițiative diplomatice care are ca scop îndeplinirea obiectivelor strategice comune în spațiul cibernetic, a cărui limite nu pot fi cartografiate ca urmare a unei permanente evoluții și extinderi. Statele utilizează regulile, protocoalele, comportamentele comune și acceptate, pentru a facilita interacțiunile dintre actorii globali din sectorul public și privat.²

Mecanismele de diplomație cibernetică se află într-un stadiu incipient de dezvoltare. Dificultățile de abordare a problemei la nivel global rezultă în primul rând din diferențele de terminologie și din legislațiile diferite privind pedepsele pentru faptele comise în spațiul cibernetic, atât în faza de investigare, cât și în cea de condamnare. De exemplu, în legislația românească și în cea americană se folosește termenul de *securitate cibernetică*, în Uniunea Europeană se vorbește de *securitatea rețelelor și a informațiilor*, în timp ce Rusia folosește conceptul de *securitate informațională*.³

Deși sunt similare ca specific de desfășurare, *diplomația* ca și concept uzual este diferit de *diplomația cibernetică*. Definiția contemporană a *diplomației* se referă la procesul de desfășurare a negocierilor

² What is cyber diplomacy?, https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com/Cyber_Diplomacy.html#:~:text=Cyber%20diplomacy%20involves%20the%20use,the%20national%20strategy%20for%20cyberspace, pagina accesată la data de 18.12.2023.

³ Dana Dancă, Cyber Diplomacy – A New Component of Foreign Policy, Journal of Law and Administrative Sciences No.3/2015, p.93, <https://jolas.ro/wp-content/uploads/2015/03/jolas3a7.pdf>, accesat la data de 18.12.2023.

între reprezentanți ai statelor sau ai organizațiilor internaționale (sau actori nestatali).⁴ *Diplomația cibernetică* încorporează utilizarea instrumentelor și a mentalităților diplomatice pentru a rezolva problemele care decurg din utilizarea internațională a spațiului cibernetic.⁵

Un termen la fel asociat cu dificultățile provocate de spațiul cibernetic este *diplomația digitală*, care se referă la utilizarea rețelelor de socializare pentru a promova dialogul cu publicul online. După cum se vede, aceste tipuri de diplomații sunt diferite, chiar dacă sunt în strânsă conexiune. În timp ce *diplomația digitală* se referă la utilizarea instrumentelor și tehnicilor digitale prin intermediul unei abordări politice, *diplomația cibernetică* se referă la utilizarea instrumentelor și a mentalității diplomatice pentru a rezolva problemele care apar din spațiul cibernetic.⁶

Problema de actualitate abordată de Uniunea Europeană se aliniază ideii de *diplomație cibernetică* ca instrument împotriva atacurilor ciberneticе.

Stimularea diplomației ciberneticе

Diplomația cibernetică în cadrul Uniunii Europene (UE) a luat naștere ca răspuns la schimbările profunde și rapide în peisajul cibernetic global. Aceasta a debutat cu adoptarea în 2013 Strategiei Globale de securitate cibernetică și actualizată în anul 2020, având ca principal scop asigurarea unui mediu digital al Uniunii Europene sigur, deschis și liber prin promovarea cooperării în domeniul cibernetic cu parteneri strategici, cum ar fi SUA, Coreea de Sud, Japonia, India și Brazilia.⁷

Noua strategie de securitate cibernetică permite UE să își intensifice rolul de lider în ceea ce privește normele și standardele internaționale în spațiul cibernetic.

⁴ Agnes Kasper, Anna-Maria Osula, Anna Molnár, EU cybersecurity and cyber diplomacy, IDP No. 34 (December, 2021) I ISSN 1699-8154 1, Journal promoted by the Law and Political Science Department, p. 3.

⁵ Amel Attafaa, Karen Renauda, Stefano De Paoli, Cyber Diplomacy: A Systematic Literature Review, Procedia Computer Science 176 (2020) pp.60–69.

⁶ Ibidem.

⁷ Agnes Kasper, Anna-Maria Osula, Anna Molnár, Op. Cit. p. 7.

Comisia face propuneri pentru a aborda atât reziliența cibernetică, cât și cea fizică a activelor și rețelelor critice: O directivă privind măsurile pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în întreaga Uniune (Directiva NIS revizuită sau „NIS 2”) și o nouă directivă privind reziliența entităților critice.⁸

Directiva privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice adoptă măsuri juridice și instituționale menite să consolideze nivelul global de securitate și pregătire în domeniul securității cibernetică în cadrul Uniunii Europene (UE). Această inițiativă vizează instaurarea unei culturi a securității în sectoarele vitale ale economiei și societății – energie, transporturi, apă, bănci, sănătate, piețe financiare și infrastructură digitală. Prin impunerea unor cerințe clare, directiva contribuie la întărirea capacităților naționale în domeniul securității cibernetică.

Statele membre sunt obligate să dezvolte și să implementeze strategii naționale de securitate cibernetică, să instituie echipe naționale de intervenție în caz de urgență informatică, să desemneze autorități naționale competente în securitatea cibernetică și să stabilească puncte de contact unice.

În plus, această inițiativă promovează cooperarea între statele membre ale UE prin intermediul instituirii rețelei CSIRT (Computer Security Incident Response Team), alcătuită din CSIRT-uri desemnate de către statele membre ale UE și CERT-EU (Computer Emergency Response Team for the EU), precum și prin stabilirea rețelei de cooperare NIS. Grupul constituie o platformă pentru colaborare între statele membre ale UE, Comisia Europeană și Agenția pentru Securitate Cibernetică a UE, facilitând schimbul de informații și coordonarea eficientă în gestionarea amenințărilor cibernetică la nivel european.⁹

⁸ Noua strategie a UE în materie de securitate cibernetică și noi norme pentru a face organizațiile fizice și digitale mai reziliente, <https://uk.eureporter.co/frontpage/2020/12/16/new-eu-cybersecurity-strategy-and-new-rules-to-make-physical-and-digital-critical-entities-more-resilient/>, pagină accesată la data de 18.12.2023.

⁹ EU Cyber Direct, *Cyber Diplomacy in the European Union*, p. 4, https://livecasts.s3-eu-west-1.amazonaws.com/cd_booklet-final.pdf, pagină accesată la data de 18.12.2023.

Trebuie remarcat faptul că prin aceste inițiative Uniunea Europeană încearcă să consolideze încrederea și colaborarea cu parteneri puternici, care și reprezintă pilonul diplomației.

Elementele centrale ale măsurilor de consolidare a capacității și a încrederii în spațiul cibernetic, în conformitate cu orientările Comisiei Europene, se rezumă la:

- dezvoltarea și consolidarea rezilienței instituțiilor capabile să răspundă și să se redreseze în urma amenințării cibernetice;
- asigurarea angajamentelor diplomatice de a susține un spațiu cibernetic deschis, liber și sigur;
- promovarea creșterii favorabile incluziunii și a dezvoltării durabile a infrastructurii digitale;
- îmbunătățirea piețelor digitale și asigurarea unei economii online sigure;
- elaborarea de strategii de apărare cibernetică pentru a proteja rețelele, activele și apărarea militară a instituțiilor.¹⁰

Deși în prezent avem formulate norme și în domeniul diplomației cibernetice a UE, statele au opinii diferite cu privire la perspectivele de dezvoltare, perfecționare și punere în aplicare a normelor, ceea ce poate genera o nouă provocare pentru politica de securitate a Uniunii, – tehnologiile digitale putând deveni un nou câmp de confruntări geopolitice.

Instrumente de diplomație cibernetică

În fața creșterii complexității și intensității atacurilor cibernetice, care pot sau nu să aibă o componentă teroristă, o atitudine tolerantă față de criminalitatea informatică devine inadecvată.

Securitatea cibernetică a fost internalizată în urma atacului cibernetic asupra Estoniei și a proliferării altor infracțiuni cibernetice, inclusiv

¹⁰ Tania Lațici, Understanding the EU's approach to cyber diplomacy and cyber defence, EPRS | European Parliamentary Research Service, pag. 2, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651937/EP_RS_BRI\(2020\)651937_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651937/EP_RS_BRI(2020)651937_EN.pdf), pagină accesată la data de 19.12.2023.

spionajul cibernetic, scurgerile de informații și furtul proprietății intelectuale

În anul 2017, Uniunea Europeană a adoptat Strategia comună a UE privind Răspunsul diplomatic comun la activitățile ciberneticе rău intenționate, orientată în principal către utilizarea instrumentelor nemi-litare. Potrivit lui Bendiek, Europa ar beneficia de implementarea unui plan de diplomație cibernetică treptată, fundamentată pe principiul datoriei de diligență, subliniind necesitatea unei îmbunătățiri a capacităților de apărare și represalii ciberneticе.¹¹

Prin constituirea unor mecanisme de diplomație cibernetică, Uniunea Europeană oferă orientări politice pentru viitoarele contacte bilaterale și multilaterale cu privire la diverse aspecte ciberneticе, de la securitate și consolidarea capacităților și drepturile omului până la industrie.¹²

1. Consolidarea capacității ciberneticе

În Raportul UE din 2013 se menționează rolul important al consolidării capacităților ciberneticе externe ca dimensiune a politicii ciberneticе.

Și concluziile Consiliului din 2015 privind diplomația cibernetică au subliniat necesitatea de a consolida securitatea cibernetică și lupta împotriva criminalității ciberneticе prin cooperare și asistență internațională în domeniul capacităților ciberneticе. Această poziție a fost reafirmată în Comunicarea comună din 2017 privind reziliența, descurajarea și apărarea: crearea unei securități ciberneticе puternice pentru UE, care recunoaște că eforturile de consolidare a rezilienței în țările terțe

¹¹ Solana Beatriz, Aquino, Shifting from kinetic to Cyber: A Cyber Diplomacy Literature Review, *International Journal of Cyber Diplomacy* / 2022, p. 3, https://ijcd.ici.ro/documents/2/2022_article_1.pdf, pagină accesată la data de 19.12.2023.

¹² Council of the European Union, An outline for European Cyber Diplomacy Engagement, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9967-2014-REV-2/en/pdf>, pagină accesată la data de 19.12.2023.

contribuie la îndeplinirea angajamentelor de dezvoltare ale UE și la creșterea nivelului de securitate cibernetică la nivel mondial.¹³

2. „Internet Governance”¹⁴

Uniunea Europeană susține consolidarea unui model de guvernanță a internetului bazat pe participarea părților interesate, care presupune cooperarea și coordonarea între diversele entități implicate.

Aceste părți interesate includ guvernele statelor membre (inclusiv organisme de aplicare a legii, autorități de protecție, agenții de răspuns la incidente ciberneticе și servicii de informații), companiile private din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, precum și din sectorul apărării, organizații internaționale și interguvernamentale, organizații neguvernamentale (ONG-uri), societatea civilă, mediul academic, experții tehnici și grupurile de reflecție.

3. Angajamentul strategic cu parteneri-cheie și organizații internaționale

Un rol deosebit în activitatea diplomatică a UE îl joacă parteneriatele strategice cu cele zece state (SUA, Canada, Mexic, Brazilia, Africa de Sud, India, China, Japonia, Coreea de Sud și Rusia).

Deși China reprezintă una dintre cele mai dezvoltate țări din punct de vedere tehnologic, reprezentanții Uniunii Europene evită să susțină faptul că aceasta este un colaborator strategic în domeniul cibernetic, și acesta din cauza activităților de spionaj și atacurilor motivate politic pe care China le realizează. Situație similară există și în cazul Rusiei.¹⁵

¹³ European Commission, Operational Guidance for the EU’s international cooperation on cyber capacity building, p. 37, <https://www.eucybernet.eu/wp-content/uploads/2020/08/2018-operational-guidance-for-the-eus-international-cooperation-on-cyber-capacity-building.pdf>, pagină accesată la data de 19.12.2023.

¹⁴ Dana DANCĂ, Cyber Diplomacy – A New Component of Foreign Policy, Journal of Law and Administrative Sciences No. 3/2015, p. 6, <https://jolas.ro/wp-content/uploads/2015/03/jolas3a7.pdf>, pagină accesată la data de 19.12.2023.

¹⁵ Ibidem, p. 6.

Una dintre inițiativele cele mai pertinente și strategic fundamentate a fost înființarea la nivelul UE a Centrului european de combatere a criminalității informatice din cadrul Europol (EC3) cu scopul de a consolida răspunsul autorităților de aplicare a legii la criminalitatea informatică în UE prin schimbul de analize operaționale cu statele membre și prin consolidarea cooperării și furnizarea de expertiză pentru investigațiile transfrontaliere privind criminalitatea informatică.¹⁶

Concluzii

În cadrul Uniunii Europene, diplomația cibernetică a devenit o prioritate în fața amenințărilor, evidențiată prin adoptarea Strategiei Globale de Securitate Cibernetică în 2013, actualizată în 2020. În acest context, UE își propune să devină lider în stabilirea normelor internaționale în spațiul cibernetic european.

Prin intermediul unor directive și inițiative, Uniunea Europeană consolidează reziliența și securitatea cibernetică la nivel național și european, promovând o cultură a securității în sectoarele vitale ale economiei și infrastructurii civile. Totodată, devine preponderentă importanța cooperării între statele membre și instituțiile europene, inclusiv prin rețelele CSIRT și CERT-EU.

În acest sens, parteneriatele strategice cu statele-cheie și organizațiile internaționale joacă un rol crucial în stabilirea unui mediu cibernetic sigur și deschis.

Bibliografie:

Aquino Solana Beatriz, *Shifting from Kinetic to Cyber: A Cyber Diplomacy Literature Review*, International Journal of Cyber Diplomacy, 2022.

¹⁶ European Commission, Operational Guidance for the EU's international cooperation on cyber capacity building, pag. 34, <https://www.eucybernet.eu/wp-content/uploads/2020/08/2018-operational-guidance-for-the-eus-international-cooperation-on-cyber-capacity-building.pdf>, pagină accesată la data de 19.12.2023.

Attafaa Amel, Karen Renauda, Stefano De Paoli, *Cyber Diplomacy: A Systematic Literature Review*, Procedia Computer Science 176/2020.

Dancă Dana, *Cyber Diplomacy – A New Component of Foreign Policy*, Journal of Law and Administrative Sciences No.3/2015.

Kasper Agnes, Anna-Maria Osula, Anna Molnár, *EU cybersecurity and cyber diplomacy*, IDP No. 34 Journal promoted by the Law and Political Science Department, 2021.

Lațici Tania, *Understanding the EU's approach to cyber diplomacy and cyber defence*, EPRS | European Parliamentary Research Service, 2020.

Council of the European Union, *An outline for European Cyber Diplomacy Engagement*, disponibil la adresa: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9967-2014-REV-2/en/pdf>.

EU Cyber Direct, *CYBER Diplomacy in the European Union*, disponibil la adresa: https://livecasts.s3-eu-west-1.amazonaws.com/cd_booklet-final.pdf.

European Commission, *Operational Guidance for the EU's international cooperation on cyber capacity building*, disponibil la adresa: <https://www.eucybernet.eu/wp-content/uploads/2020/08/2018-operational-guidance-for-the-eus-international-cooperation-on-cyber-capacity-building.pdf>.

Noua strategie a UE în materie de securitate cibernetică și noi norme pentru a face organizațiile fizice și digitale mai reziliante, disponibil la adresa <https://uk.eureporter.co/frontpage/2020/12/16/new-eu-cybersecurity-strategy-and-new-rules-to-make-physical-and-digital-critical-entities-more-resilient/>.

<https://www.cyber-diplomacy-toolbox.com>.

INFLUENȚA HOTĂRĂRILOR CJUE ASUPRA DREPTULUI INTERN

Autor 1: Ștefana-Magdalena MAGDAN¹

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe penale*

Autor 2: Bianca ARON²

*Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe penale
Coordonator: Conf. Univ. dr. Daiana Maura VESMAȘ*

Rezumat: În contextul integrării statelor în Uniunea Europeană, dorința înființării unor instituții care să abordeze toate palierele de interes atât național, cât și internațional a dus la crearea Curții de Justiție a Uniunii Europene. Supremația dreptului Uniunii a ridicat o serie de dispute la nivelul consacării suveranității statelor membre, unele dintre acestea neacceptând interferența aplicabilității cu prioritate a dreptului european în defavoarea celui intern.

Pentru a înțelege exact cum hotărârile CJUE influențează practica judiciară și legislația internă, pe scurt dreptul intern, trebuie să avem în vedere contextul general și procesul integrării europene, rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene și domeniile în care aceasta poate acționa. Este necesar să menționăm că unele hotărâri ale CJUE nu sunt la adăpost de critici, considerându-se chiar că nu țin cont de realitatea juridică și faptică a situației din interiorul statului care a adresat, spre exemplu, o întrebare preliminară.

Lucrarea de față își propune să analizeze competența Curții Europene de Justiție prin prisma rolului pe care această instituție o are la nivelul Uniunii Europene, avantajele și dezavantajele unei hotărâri CJUE, precum și modul

¹ Adresă de email autor 1: magdalena.magdan@ulbsibiu.ro

² Adresă de email autor 2: bianca.aron@ulbsibiu.ro

în care poate fi privită o astfel de hotărâre în diverse materii de către statele membre.

Cuvinte-cheie: *Curtea de Justiție a Uniunii Europene, hotărâre, supremație, influență, integrare europeană, Uniune Europeană.*

Introducere

Contextul general al integrării europene are în vedere procesul istoric, politic, economic și juridic prin care statele europene au ales să colaboreze și să se unească sub o serie de instituții comune, cu scopul de a promova pacea, stabilitatea, prosperitatea și valorile europene. Acest proces complex de integrare a început după cel de-Al Doilea Război Mondial și a evoluat semnificativ de-a lungul deceniilor, trecând prin mai multe etape-cheie adaptându-se la noi provocări și oportunități.

Etapetele inițiale cuprind integrarea europeană (anii '50), începând cu crearea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO) în 1951 prin Tratatul de la Paris, apoi formarea Comunității Economice Europene (CEE) și a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom) prin Tratatul de la Roma în 1957. Aceste inițiative vizau promovarea cooperării economice, prevenirea conflictelor și consolidarea păcii.

În anii '70-'80 are loc extinderea integrării europene. Perioada a văzut primele valuri de aderare, cu integrarea Regatului Unit, Danemarcei, Irlandei (1973), Greciei (1981), Spaniei și Portugaliei (1986). Aceasta a marcat începutul transformării CEE într-o entitate mai amplă și mai diversă. Actul Unic European (1986) a fost primul tratat major de revizuire, care a avut ca scop crearea unei piețe unice europene, eliminând barierele comerciale și consolidând cooperarea economică.

Despre crearea Uniunii Europene putem discuta cu adevărat, odată cu existența Tratatului de la Maastricht (1992), care a marcat o etapă decisivă, stabilind oficial Uniunea Europeană (UE) și introducând concepte noi precum Uniunea Economică și Monetară, Cetățenia UE și Pilonii Politici și De Securitate Comună. Începând cu 2004, UE a experimentat valuri majore de extindere, încorporând multe țări din Europa Centrală și de Est, ceea ce a extins semnificativ granițele precum și diversitatea culturală și economică a Uniunii.

Tratatul de la Lisabona (2009) a reformat structura instituțională și procesul decizional al UE, consolidând rolul Parlamentului European, clarificând competențele UE și facilitând o mai bună reprezentare și eficiență. Carta Drepturilor Fundamentale a UE a devenit obligatorie din punct de vedere juridic prin Tratatul de la Lisabona, consolidând protecția drepturilor și libertăților fundamentale.

UE s-a confruntat și cu o serie de provocări precum: crize economice și financiare, brexitul Regatului Unit, migrația, schimbările climatice, securitatea cibernetică, relațiile externe și menținerea coeziunii într-un context de creștere a naționalismului și populismului în unele țări membre.

În ciuda acestor provocări, integrarea europeană rămâne un proiect unic și ambițios de cooperare transnațională, care a transformat Europa într-un spațiu de pace, democrație și prosperitate. Viitorul integrării europene va depinde de capacitatea UE de a se adapta și de a răspunde eficient la noile provocări globale și interne.

Rolul Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE)

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) are un rol esențial în cadrul sistemului juridic al Uniunii Europene (UE), asigurând interpretarea și aplicarea uniformă a legislației UE în toate statele membre. Rolul și funcțiile CJUE sunt fundamentale pentru funcționarea eficientă a UE și pentru menținerea principiilor de drept pe care se bazează Uniunea³. Printre principalele aspecte ale rolului CJUE se numără și:

1. Interpretarea legislației UE. CJUE are competența de a interpreta legislația UE, asigurându-se că este aplicată în mod uniform în toate statele membre. Aceasta include tratatele UE, regulamentele, directivele și deciziile. Interpretările CJUE sunt obligatorii pentru toate instanțele naționale, atunci când aplică legislația UE⁴.

³ CH. Eckes, International law as law of the EU: The role of the Court of Justice, Cleer working papers 2010/6, document disponibil la adresa: https://www.asser.nl/upload/documents/1212010_60145cleer10-6web.pdf, pagină accesată la data de 05.02.2024.

⁴ Uniunea Europeană, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, <https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all>

2. Soluționarea disputelor. CJUE soluționează litigiile între statele membre, instituțiile UE și, în anumite condiții, între UE și persoanele fizice sau juridice. Curtea poate fi sesizată în cazuri care implică neîndeplinirea obligațiilor de către statele membre sau în dispută între instituțiile UE.

3. Procedura de trimeri sau a întrebărilor preliminare. Una dintre cele mai importante proceduri este cea a trimerilor preliminare. Aceasta permite instanțelor naționale să solicite CJUE să interpreteze legislația UE sau să evalueze validitatea unui act UE. Această procedură asigură aplicarea și interpretarea uniformă a dreptului UE în cadrul sistemului juridic al fiecărui stat membru.

4. Asigurarea respectării dreptului UE. CJUE supraveghează respectarea legislației UE de către statele membre. Acest lucru include acțiuni împotriva statelor membre care nu își îndeplinesc obligațiile conform dreptului UE. Curtea poate fi sesizată de Comisia Europeană sau de un alt stat membru.

5. Protecția drepturilor fundamentale. CJUE joacă un rol crucial în protecția drepturilor fundamentale în cadrul UE, interpretând Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Deciziile sale contribuie la promovarea și protejarea drepturilor și libertăților individuale.

6. Contribuția la dezvoltarea dreptului UE. Prin hotărârile sale, CJUE contribuie la dezvoltarea continuă a dreptului UE. Jurisprudența sa influențează nu doar interpretarea legislației existente, dar și elaborarea de noi legi și politici la nivelul UE.

7. Promovarea integrării europene. Prin activitatea sa juridică, CJUE promovează integrarea europeană, asigurând respectarea tratatelor UE și facilitând aplicarea principiilor fundamentale ale Uniunii, cum ar fi libera circulație, egalitatea de tratament și nediscriminarea.

Așadar, rolul CJUE este vital pentru asigurarea supremației și uniformității dreptului UE, precum și pentru promovarea justiției și a drepturilor fundamentale în întreaga Uniune Europeană. Prin deciziile

sale, Curtea contribuie la crearea unui spațiu de drept comun european, esențial pentru funcționarea eficientă și unitară a UE.

Importanța influenței hotărârilor CJUE asupra practicii judiciare și legislației interne

Influența hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) asupra practicii judiciare și legislației interne ale statelor membre este esențială și are o aplicabilitate multidisciplinară. CJUE joacă un rol esențial în interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii Europene, iar deciziile sale au un impact semnificativ asupra ordinii juridice a statelor membre. Această influență se manifestă în mai multe moduri. Astfel: CJUE contribuie la crearea unei interpretări uniforme a dreptului Uniunii Europene, asigurându-se că normele sunt interpretate și aplicate în mod consistent în toate statele membre. Aceasta este esențială pentru funcționarea pieței interne și pentru garantarea că drepturile și obligațiile care decurg din legislația UE sunt aplicate uniform în întreaga Uniune.

Hotărârile CJUE consolidează principiul supremației dreptului Uniunii Europene, potrivit căruia, în caz de conflict între legislația națională și cea a Uniunii, normele UE au prioritate. Aceasta înseamnă că instanțele naționale trebuie să aplice dreptul Uniunii și să lase deoparte orice dispoziție contrară a dreptului intern.

CJUE stabilește că anumite norme ale dreptului Uniunii pot avea efect direct, permițând cetățenilor UE să invoce aceste norme în fața instanțelor naționale. Acest lucru are un impact major asupra practicii judiciare în statele membre, deoarece instanțele naționale trebuie să asigure protecția drepturilor conferite de dreptul Uniunii.

Hotărârea Curții (Camera a patra) din 12 ianuarie 2023 în cauza C-395/21, D.V. împotriva lui M.A., a abordat problema evaluării de către instanțele naționale a clauzelor potențial abuzive în contractele între profesioniști și consumatori, în lumina Directivei 93/13/CEE. Această directivă se ocupă de clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii și include dispoziții privind transparența și echitatea clauzelor contractuale.

În cazul specific, M.A., un consumator, a semnat cinci contracte de servicii juridice cu D.V., un avocat, în care onorariile trebuiau calculate pe un tarif orar de 100 de euro. Disputa a izbucnit când D.V. a solicitat instanței să oblige la plata onorariilor neachitate integral de M.A., conform termenilor contractuali.

Instanțele inferioare au identificat clauza tarifară orară drept abuzivă și au redus onorariile datorate. În recursul la Curtea Supremă a Lituaniei, s-a solicitat o decizie preliminară de la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) referitoare la aplicabilitatea și interpretarea Directivei 93/13 în acest context.

CJUE a concluzionat că o clauză care stabilește onorariile avocatului pe baza unui tarif orar se încadrează în „obiectul principal al contractului” și, prin urmare, poate fi exclusă din evaluarea caracterului său abuziv sub anumite condiții. Totuși, pentru a nu fi considerată abuzivă, o astfel de clauză trebuie să fie redactată într-un mod clar și inteligibil, oferind consumatorului toate informațiile necesare pentru a lua o decizie informată despre consecințele economice ale contractului.

Când o instanță națională identifică o clauză ca fiind abuzivă, este obligată să nu o aplice, decât dacă consumatorul preferă menținerea acesteia. În contextul anulării unui contract care a implicat deja furnizarea de servicii, CJUE a recunoscut riscul unei insecurități juridice pentru consumator. Astfel, în cazuri unde anularea integrală a contractului ar prejudicia disproporționat consumatorul, instanța națională are permisiunea de a înlocui clauza abuzivă cu o normă de drept național aplicabilă în mod supletiv. Cu toate acestea, directiva interzice instanțelor să înlocuiască o clauză abuzivă cu o estimare judiciară a remunerației pentru serviciile prestate.

Prin urmare, această hotărâre clarifică abordarea pe care instanțele naționale trebuie să o adopte în evaluarea clauzelor contractuale în contextul Directivei 93/13/CEE, asigurând protecția consumatorilor, dar și recunoașterea limitelor intervenției judiciare în contractele private.

Prin intermediul procedurii de trimeri preliminară, instanțele naționale pot solicita CJUE să interpreteze dreptul Uniunii în contextul unor cazuri pe care le judecă. Aceasta facilitează o cooperare strânsă

între instanțele naționale și CJUE și asigură aplicarea coerentă a dreptului Uniunii în toate statele membre.

O solicitare de decizie preliminară a fost trimisă Curții de Justiție a Uniunii Europene de către Curtea Administrativă din Luxemburg pe 12 iulie 2023, în contextul unei dispute între o firmă de avocatură din Luxemburg și Administrația contribuțiilor directe. Firma a fost sancționată cu o amendă de 92.000 de euro pentru refuzul de a furniza detalii despre crearea unei structuri de investiții corporative, invocând protecția secretului profesional. Întrebările preliminare ridicate se concentrează pe domeniul de aplicare al secretului profesional al avocatului, în special în legătură cu consultanța juridică privind dreptul societăților comerciale și dacă solicitarea de informații detaliate de către o autoritate competentă constituie o încălcare a acestui secret.

De asemenea, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a primit o cerere de decizie preliminară de la Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Germania) pe 9 mai 2023, referitoare la o lege germană care interzice investițiile externe în societățile de avocatură. Un caz particular este cel al unei societăți de avocați ale cărei majorități de acțiuni a fost vândută unei companii austriece, ceea ce a condus la retragerea licenței de către Baroul din München. Problema ridicată este dacă această restricție contravine principiilor libertății de circulație a capitalurilor și libertății de stabilire prevăzute de legislația UE.

Deciziile CJUE pot determina statele membre să modifice legislația internă pentru a o alinia cu dreptul Uniunii. În unele cazuri, hotărârile CJUE au condus la schimbări semnificative în politici sau în reglementările naționale pentru a respecta dreptul Uniunii.

CJUE joacă un rol important în promovarea și protejarea drepturilor fundamentale în cadrul Uniunii Europene, interpretând Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Aceasta influențează practica judiciară națională prin consolidarea protecției drepturilor individuale.

În materia accesului la justiție în materie de mediu – Avocata Generală Laila Medina a prezentat concluziile sale pe 13 iulie 2023 într-un caz privind capacitatea unei societăți civile profesionale de avocați de a acționa în justiție în interesul protecției mediului. Cererea

de decizie preliminară a fost făcută de Curtea de Apel Târgu Mureș și se referă la capacitatea și calitatea de a acționa în justiție a societăților de avocatură pentru protejarea intereselor de mediu, atât în numele membrilor lor, cât și în interes general. Aceasta pune în discuție normele de procedură stabilite de statele membre pentru implicarea „publicului” în acțiunile legate de dreptul mediului în Uniunea Europeană.

Efectul direct și efectul indirect al dreptului european în ordinea juridică internă

Efectul direct și efectul indirect al dreptului european asupra ordinii juridice interne a statelor membre ale Uniunii Europene este un principiu fundamental al integrării europene, care asigură aplicabilitatea și eficacitatea normelor europene în cadrul sistemelor juridice naționale. Aceste efecte sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor UE, asigurându-se că legislația europeană este implementată și respectată în mod uniform în toate statele membre.

Efectul direct se referă la capacitatea normelor dreptului european de a crea drepturi sau obligații individuale pe care cetățenii sau companiile le pot invoca direct în fața instanțelor naționale, fără a fi nevoie de măsuri de transpunere la nivel național. Acest efect poate fi:

- Vertical – permite persoanelor fizice sau juridice să invoce norme UE împotriva statelor membre, inclusiv guverne locale sau alte entități publice.
- Orizontal – permite persoanelor fizice sau juridice să invoce norme UE în litigii cu alte persoane fizice sau juridice.

Regulamentele UE au un efect direct vertical și orizontal, deoarece se aplică automat și uniform în toate statele membre, fără a necesita transpunere în legislația națională. Directivele UE, pe de altă parte, au, în principal, un efect direct vertical și necesită transpunere în legislația națională; totuși, în anumite condiții, pot avea și un efect direct orizontal.

Pe de altă parte, efectul indirect al dreptului european implică obligația instanțelor naționale și a autorităților statelor membre de a interpreta legislația națională în lumina textului și a scopului legislației UE.

Acest principiu este cunoscut și sub numele de „interpretare conformă” și se aplică chiar și atunci când legislația UE nu are un efect direct. Principiul interpretării conforme urmărește să asigure că, pe cât posibil, legislația națională este interpretată și aplicată într-un mod care să fie în concordanță cu obiectivele și normele UE.

Efectul indirect joacă un rol crucial în cazurile în care normele UE nu sunt suficient de clare, precise sau necondiționate pentru a avea efect direct sau în situațiile în care este vorba despre directive care nu au fost transpuse corect sau la timp în legislația națională.

Efectele hotărârilor CJUE generează o serie de implicații precum: prioritatea dreptului UE prin care normele UE au prioritate față de legislația națională în caz de conflict, asigurându-se că obiectivele Uniunii pot fi realizate eficient. De asemenea, instanțele naționale joacă un rol esențial în aplicarea dreptului european, având obligația de a asigura efectul direct și indirect al acestuia și de a garanta drepturile individuale derivând din legislația UE. Statele membre pot fi trase la răspundere pentru nerespectarea obligațiilor ce decurg din dreptul UE, inclusiv pentru eșecul de a transpune corespunzător directivele sau de a le aplica incorect.

Efectul direct și efectul indirect al dreptului european asigură integrarea efectivă a legislației UE în ordinea juridică a fiecărui stat membru, consolidând astfel unitatea juridică și politică a Uniunii Europene.

Analiza critică a influenței CJUE. Avantajele și dezavantajele influenței CJUE în contextul național

Avantaje

Uniformizarea legislației și practicilor judiciare.

CJUE contribuie la aplicarea uniformă a dreptului UE în toate statele membre, asigurând astfel un nivel egal de protecție juridică și drepturi pentru cetățenii europeni. Aceasta facilitează piața internă și promovează integrarea europeană. Deciziile CJUE au consolidat protecția drepturilor fundamentale în cadrul UE, interpretând legislația europeană în lumina Cartei Drepturilor Fundamentale a UE și a altor standarde internaționale.

CJUE servește ca un arbitru esențial în soluționarea disputelor între statele membre, instituțiile UE și cetățeni, contribuind astfel la menținerea păcii juridice și la promovarea unei interpretări coerente a dreptului UE.

Stimularea reformelor legislative.

Jurisprudența CJUE poate stimula reformele legislative la nivel național, obligând statele membre să își revizuiască și să își îmbunătățească legislația pentru a asigura conformitatea cu dreptul UE.

Dezavantaje

Unul dintre cele mai frecvente critici este că influența CJUE erodează suveranitatea națională, deoarece deciziile sale pot forța modificarea legislației interne sau pot interpreta dreptul național în moduri care nu sunt întotdeauna în concordanță cu intențiile legiuitorului național sau cu tradițiile juridice locale.

O hotărâre preliminară se aplică nu doar în cazul specific pentru care a fost emisă, ci și în alte situații, deoarece interpretarea oferită se integrează cu textul legislativ pe care îl explică, completându-l. Curtea, prin folosirea expresiei „spune dreptul” în contextul hotărârilor de interpretare, indică faptul că stabilește o normă juridică sau, mai precis, că reformulează o prevedere legală.

Interpretarea furnizată de Curte este obligatorie pentru instanțele naționale care se ocupă de cazul în care s-a cerut clarificarea, dar influența acestei interpretări depășește acest cadru. Alte instanțe naționale trebuie, de asemenea, să respecte interpretările stabilite de Curte și nu pot oferi o interpretare diferită pentru texte deja clarificate de aceasta. Totuși, instanțele au la dispoziție două opțiuni: pot accepta interpretarea dată de Curte sau pot solicita o nouă hotărâre preliminară pentru clarificări suplimentare.

Uneori, jurisprudența CJUE poate fi percepută ca fiind lipsită de predictibilitate sau coerență, ceea ce complică aplicarea dreptului UE la nivel național și creează incertitudine juridică pentru cetățeni și afaceri.

Eficacitatea cu care deciziile CJUE sunt implementate poate varia semnificativ între statele membre, ceea ce poate duce la inegalități în aplicarea dreptului UE și poate afecta integritatea pieței interne.

Obligația de a interpreta legislația națională în lumina dreptului UE pune o presiune suplimentară asupra instanțelor naționale, care trebuie să fie bine informate cu privire la jurisprudența CJUE și să fie capabile să aplice principiile dreptului european, adesea în cadrul unor sisteme juridice cu tradiții diferite.

Influența CJUE asupra sistemelor juridice naționale reflectă tensiunea intrinsecă dintre integrarea europeană și suveranitatea statelor membre. Pe de o parte, CJUE joacă un rol vital în promovarea uniformității și coerenței în aplicarea dreptului UE, protejând drepturile cetățenilor și facilitând funcționarea pieței interne. Pe de altă parte, această influență poate fi percepută ca o provocare la adresa autonomiei juridice naționale și poate genera dificultăți în reconcilierea diferitelor tradiții și sisteme juridice naționale cu cerințele dreptului UE. Balansarea acestor dinamici continuă să fie o provocare esențială în cadrul integrării europene.

Problemele legate de respectarea suveranității statelor membre

Problemele legate de respectarea suveranității statelor membre în contextul influenței Curții de Justiție a Uniunii Europene sunt complexe și reflectă tensiunile dintre necesitatea unei aplicări uniforme a dreptului european și principiul suveranității naționale. Această problemă se manifestă în mai multe moduri, evidențiind dilemele inerente în echilibrarea obiectivelor de integrare europeană cu respectarea autonomiei fiecărui stat membru.

Unul dintre principalele aspecte ale tensiunii între CJUE și statele membre este dorința de a menține un echilibru între necesitatea unei aplicări și interpretări uniforme a dreptului UE și recunoașterea diversității tradițiilor juridice și politice naționale. În timp ce uniformitatea poate facilita funcționarea pieței interne și poate oferi un nivel egal de protecție în întreaga UE, aceasta poate, de asemenea, limita capacitatea

statelor membre de a-și exercita suveranitatea în moduri care reflectă preferințele și valorile specifice naționale.

Impactul asupra Legislației Naționale

Jurisprudența CJUE are adesea ca rezultat necesitatea de a modifica legislația națională pentru a asigura conformitatea cu dreptul UE. Aceasta poate fi percepută ca o intruziune în capacitatea statelor membre de a-și reglementa propriile sisteme juridice și sociale conform propriilor priorități și tradiții. În anumite cazuri, CJUE a interpretat dreptul UE într-un mod care extinde domeniul său de aplicare dincolo de ceea ce unele state membre anticipaseră inițial, provocând astfel îngrijorări legate de „activismul judiciar” și de impactul său asupra suveranității naționale.

În cazul *Milch-Fett-und Eierkontor*, Curtea a subliniat că hotărârile preliminare sunt obligatorii pentru instanțele care au solicitat acele hotărâri și că instanțele trebuie să decidă dacă sunt satisfăcute de interpretarea furnizată, sau dacă este necesar să solicite din nou Curții o clarificare. Curtea a reafirmat această obligativitate în cazul *Wunsche*, subliniind că o hotărâre preliminară rezolvă definitiv anumite probleme de drept al Uniunii Europene, obligând astfel instanța națională să aplice soluția dată în cauza principală.

Problemele de suveranitate sunt, de asemenea, evidențiate în contextul dialogului între CJUE și instanțele naționale. Mecanismul preliminar de întrebări permite instanțelor naționale să solicite clarificări de la CJUE cu privire la interpretarea dreptului UE, dar răspunsurile CJUE pot pune instanțele naționale în poziția de a lua decizii care contravin legislației sau jurisprudenței naționale existente. Deși acest mecanism este esențial pentru asigurarea aplicării uniforme a dreptului UE, el poate, de asemenea, genera conflicte între ordinele juridice la nivel național și european.

Într-o decizie fără precedent din 5 mai 2020, Curtea Constituțională a Germaniei a contestat o hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), referitoare la un program de politică monetară al Băncii Centrale Europene (BCE). Aceasta a marcat prima ocazie când judecătorii constituționali din Germania au ales explicit să nu adere la

o decizie a CJUE, argumentând că aceasta a fost luată prin depășirea competențelor atribuite Curții de la Luxemburg. Judecătorii germani au considerat că interpretarea oferită de CJUE este „obiectiv arbitrară” din perspectiva lor.

Pe de altă parte, în anumite state membre ale UE, care se confruntă de mult timp cu tensiuni în relația cu instituțiile europene pe subiecte ca statul de drept, vocile eurosceptice au câștigat teren imediat, susținând o idee similară cu cea a judecătorilor germani: Uniunea Europeană este și trebuie să rămână o uniune a statelor sale membre, și nu invers, așa cum a fost citat în „Le Monde” la 7 mai 2021.

De asemenea, se critică faptul că CJUE nu recunoaște importanța și aplicabilitatea principiului proporționalității, esențial în determinarea competențelor, așa cum este indicat în articolul 5 alineatul (1) și alineatul (4) din Tratatul Uniunii Europene (TUE). Se argumentează că CJUE, ignorând impactul concret al programului PSPP asupra politicii economice și sociale, a adoptat o decizie metodologic discutabilă și, prin aceasta, a depășit limitele mandatului său definit în articolul 19 alineatul (1) din TUE, schimbând în mod nejustificat distribuția competențelor în detrimentul statelor membre. Din aceste motive, decizia CJUE este considerată un act ultra vires (dincolo de competențe), lipsit de efect obligatoriu.

Concluzia Curții Constituționale Germane este că decizia luată la Luxemburg este dificil de înțeles, fiind „obiectiv arbitrară” și neconformă cu jurisprudența anterioară, prezentând un risc dublu: eroziunea continuă atât a competențelor statelor membre, cât și a legitimității democratice a Uniunii Europene și a instituțiilor sale.

În timp ce influența CJUE este vitală pentru integrarea europeană și pentru asigurarea aplicării uniforme a dreptului UE, ea ridică întrebări semnificative legate de suveranitatea statelor membre. Soluționarea acestor probleme necesită un echilibru delicat între respectarea diversității și tradițiilor naționale și promovarea obiectivelor comune ale UE. Dialogul continuu între CJUE, instanțele naționale și alte instituții europene, precum și angajamentul față de principiile subsidiarității și proporționalității, sunt esențiale pentru navigarea în acest peisaj complex juridic și politic.

Propuneri de îmbunătățire a relației dintre CJUE și instanțele naționale

Îmbunătățirea relației dintre Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și instanțele naționale este esențială pentru asigurarea unei aplicări eficiente și coerente a dreptului Uniunii Europene în toate statele membre, deoarece ar putea contribui la reducerea tensiunilor legate de suveranitatea națională și la promovarea unui sentiment mai profund de cooperare judiciară în UE.

Creșterea accesului la formare specializată pentru judecătorii naționali privind dreptul UE, inclusiv jurisprudența CJUE, poate îmbunătăți înțelegerea și aplicarea coerentă a acestuia. Programele de schimb și atelierelor comune între judecătorii naționali și cei ai CJUE ar facilita un dialog constructiv și ar îmbunătăți înțelegerea reciprocă.

Simplificarea procedurii de trimiteri preliminare și asigurarea unui răspuns mai rapid din partea CJUE ar ajuta la rezolvarea eficientă a întrebărilor legale și ar reduce întârzierile în litigiile naționale. Implementarea unor ghiduri practice pentru instanțele naționale privind când și cum să facă trimiteri preliminare ar facilita, de asemenea, acest proces.

Încurajarea unui dialog mai strâns între CJUE și instanțele naționale, posibil prin intermediul unor conferințe anuale sau forumuri dedicate, ar crește înțelegerea reciprocă a diferitelor contexte juridice și ar îmbunătăți coerența interpretativă.

Facilitarea accesului la deciziile CJUE prin baze de date mai accesibile și prin traduceri rapide în toate limbile oficiale ale UE ar ajuta judecătorii naționali și practicienii dreptului să înțeleagă mai bine și să aplice jurisprudența CJUE.

În contextul actual, utilizarea tehnologiei moderne, precum videoconferințele, în scopul facilitării discuțiilor între judecătorii naționali și cei ai CJUE ar îmbunătăți eficiența și accesibilitatea dialogului juridic transfrontalier.

Implementarea acestor propuneri necesită un angajament ferm din partea instituțiilor UE, a statelor membre și a comunității juridice. Prin îmbunătățirea colaborării și înțelegerii reciproce între CJUE și instanțele naționale, se poate asigura o aplicare mult mai eficientă și coerentă

a dreptului UE în toată Uniunea, în beneficiul cetățenilor și al statului de drept.

Concluzii

Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) au avut o influență profundă asupra evoluției dreptului european și asupra sistemelor juridice naționale ale statelor membre. Prin jurisprudența sa, CJUE a consolidat principiile fundamentale ale dreptului UE, cum ar fi supremația și efectul direct, asigurând aplicarea uniformă a dreptului european în întreaga Uniune. Aceasta a contribuit la crearea unui spațiu juridic și economic integrat, facilitând libera circulație a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor. De asemenea, Hotărârile CJUE au avut un impact semnificativ asupra protecției drepturilor fundamentale în UE, interpretând legislația europeană în lumina valorilor și principiilor comune.

Perspectivele viitoare ale colaborării între CJUE și instanțele naționale se anunță a fi un teren dinamic, pe măsură ce Uniunea Europeană se confruntă cu noi provocări juridice și politice. Pe măsură ce UE se dezvoltă, adaptabilitatea și flexibilitatea în interpretarea și aplicarea dreptului european vor fi cruciale pentru a răspunde eficient noilor provocări precum digitalizarea, schimbările climatice și crizele geopolitice. Utilizarea tehnologiilor moderne poate îmbunătăți comunicarea și schimbul de informații între CJUE și instanțele naționale, contribuind la eficientizarea procedurilor și la o mai bună accesibilitate a jurisprudenței europene. Totodată, balansarea eficientă a principiilor de subsidiaritate și proporționalitate va fi crucială pentru respectarea competențelor naționale și pentru promovarea unei cooperări judiciare armonioase.

În concluzie, hotărârile CJUE au jucat și vor continua să joace un rol esențial în modelarea spațiului juridic european, promovând integrarea și coeziunea în cadrul UE. Îmbunătățirea colaborării între CJUE și instanțele naționale este fundamentală pentru a asigura eficacitatea și sustenabilitatea acestui proces, într-un mod care să respecte atât valorile europene comune, cât și suveranitatea statelor membre. Perspectivele viitoare depind de capacitatea UE de a se adapta la schimbările

globale, menținând în același timp un angajament ferm față de principiile fundamentale care stau la baza proiectului european.

Bibliografie

Eckes CH., *International law as law of the EU: The role of the Court of Justice*, Cleer working papers 2010/6.

Ștefănescu M., *Ideea și integrarea europeană*, 2007.

Raportul MCV publicat la 09.06.2021 de către Comisia Europeană ca instrument al Mecanismului Statului de Drept – 2020 al UE Principiul supremației dreptului UE în jurisprudența CJUE și CCR – cu referire specială la Decizia 2006/928 a Comisiei Europene de instituire a MCV – 2007 – România și Bulgaria.

<https://european-union.europa.eu>.

<https://www.unbr.ro>.

<https://curia.europa.eu>.

<http://ier.gov.ro>.

PREZUMȚIA DE NEVINOVĂȚIE ÎN CAZUL RENUNȚĂRII LA URMĂRIREA PENALĂ

Autor 1: Elena-Iustina BOCA¹

Universitatea din București, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Drept
Coordonator: drd. Cristina-Georgiana IORDACHE

Rezumat: Instituția renunțării la urmărirea penală este materializarea principiului interesului public în desfășurarea activităților autorităților publice, astfel că, dacă o faptă periculoasă pentru societate din perspectiva dreptului penal substanțial nu realizează această linie directoare, procurorul poate pe plan procedural să renunțe la exercitarea acțiunii penale din considerente de oportunitate. Cu toate acestea, finalitatea acestei instituții este contrară scopului procesului penal, întrucât se încalcă prezumția de nevinovăție a suspectului ori a inculpatului, aplicându-i-se un regim juridic asemănător unui condamnat. Persoana acuzată nu numai că poate fi obligată din punct de vedere penal la o anumită conduită cu caracter represiv, dar este lipsită și de mijloacele juridice pe care o persoană aflată într-o situație mai favorabilă le-ar avea, precum continuarea procesului în caz de clasare. Acest eseu își propune o analiză a balanței dintre dreptul subiectiv de a fi prezumat nevinovat până la finalul procesului a suspectului ori a inculpatului și interesul public care guvernează instituția renunțării la urmărirea penală.

Cuvinte-cheie: prezumția de nevinovăție, renunțarea la urmărirea penală, continuarea procesului penal, CEDO.

¹ Adresă de mail autor: elena.boca@drept.unibuc.ro

Introducere

Îndată ce o persoană săvârșește o faptă periculoasă socialmente, statul își ia angajamentul de a-și folosi toate mijloacele materiale, juridice și de coerciție pentru a o trage la răspundere. Această tragere la răspundere are, în primul și în primul rând, scopul de a readuce ordinea de fapt și de drept anterioară, iar, în al doilea rând, de a descuraja succesorii în ideologie ai inculpatului care ar putea lua aceeași rezoluție infracțională. La nivelul dreptului substanțial penal, această afirmație este de sine stătătoare, axiomatică, este, *forța de frecare* pe care elevii în ora de fizică o consideră neglijabilă, pentru a nu complica fără niciun rost problema ori finalitatea sa educativă.

În momentul în care depășim limitele teoretice ale dreptului substanțial penal și încercăm să-l legăm de realitate prin punerea în aplicare a acestuia, ajungem în domeniul dreptului procesual penal și, totodată, vrând-nevrând, la concluzia că acea *forță de frecare* are un rol determinant în rezolvarea problemei și că în absența acesteia subminăm întreaga esență a dreptului substanțial, lipsindu-l de finalitate și rațiune practică.

În consecință, așa cum se și afirmă în doctrină², scopul procesului penal este acela al aflării adevărului pentru ca, într-un final, persoana cu adevărat vinovată să fie trasă la răspundere în mod just, iar persoana aparent vinovată, însă obiectiv nevinovată, să nu sufere consecințele unei pedepse lipsite de temei ori injuste.

Prezumția de nevinovăție

În cadrul procesului penal, persoana care urmează să fie trasă la răspundere se află într-o oarecare poziție de inferioritate față de organele judiciare însărcinate cu formularea și susținerea acuzării. Deși este consacrat atât principiul egalității în fața legii, cât și cel al egalității de arme, o simplă enunțare a acestuia într-un text de lege nu este suficientă pentru a asigura aplicarea lui efectivă în spețe și cauze. O persoană

² A. Crișu, *Drept procesual penal. Partea generală – Ediția a 7-a, revizuită și actualizată*, Editura Hamangiu, București, 2023, p. 5.

care are obligația și nu dispoziția de a se prezenta în fața unei instanțe de judecată, precum se întâmplă în cadrul unui proces civil, o persoană care trebuie să combată argumentele și probele administrate de un organ al statului specializat în sensul cercetării unor fapte, atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere material, și, nu în ultimul rând, o persoană care reprezintă însuși centrul de greutate al activității procesuale, sursa de energie fără de care nu se poate realiza, dispune ori soluționa cauza, se află evident într-o stare de persecuție, chiar dacă există posibilitatea ca rezultatul judecății să fie achitarea.

Pentru ca acest dezavantaj practic regăsit în persoana acuzatului să fie contrabalansat, legiuitorul român a instituit cu titlu de principiu în cadrul dreptului procesual penal *prezumția de nevinovăție*. Aceasta are numeroase dimensiuni practice, însă cea care ne interesează în analiza acestui eseu este cea consacrată și în doctrină, referitoare la conduita autorităților și organelor judiciare, în punerea în aplicare a legii și înfăptuirea justiției.

Așadar, organelor judiciare nu le este permis să se încreadă într-o idee preconcepută că persoana trimisă sau care urmează să fie trimisă în judecată a săvârșit fapta și este vinovată³, transformând astfel tragera la răspundere într-o o simplă condamnare inevitabilă. În consecință, conduita lor trebuie să respecte *prezumția de nevinovăție* a subiectului procesual, inclusiv în etapele strângerii ori administrării de probe care pot susține în mod neechivoc vinovăția persoanei. Singurul moment în care autoritățile nu mai sunt ținute de respectarea acestei prezumții este atunci când este răsturnată printr-o hotărâre penală definitivă de condamnare ori asimilată condamnării, așa cum este prevăzut în art. 4 CPP⁴.

³ A. Crișu, Op. cit, p.72, pct. 59.

⁴ Textul de lege prevede astfel: „până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă”, care trebuie coroborat cu art. 396 alin. (2)-(4) CPP având formularea recurentă „instanța constată, dincolo de orice îndoială rezonabilă, că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat” din care reiese vinovăția ce stă la baza tragerii la răspundere a inculpatului.

Renunțarea la urmărirea penală

Cu toate acestea, ce se întâmplă când însăși legea, câteva sute de articole mai în amonte, permite organului judiciar libertatea de apreciere în vinovăția subiectului procesual? Este vorba despre instituția renunțării la urmărirea penală, prevăzută în art. 318 CPP, care presupune faptul că procurorul, atunci când, analizând dosarul și elementele constitutive ale acestuia, constată că o urmărire penală ar fi ghidată exclusiv de litera legii, și nu de interesul public. În consecință, acesta are oportunitatea de a renunța la urmărirea penală, pentru a eficientiza activitatea Ministerului Public și pentru a-și concentra resursele, de altfel limitate, spre cauzele penale importante care aduc o lezare mai gravă valorilor sociale.

Importanța practică a acestei instituții este incontestabilă. Sunt de acord cu situația în care atunci când condițiile prevăzute de art. 318 sunt îndeplinite, resursele Ministerului Public și ale instanțelor de judecată ar trebui redirecționate către celelalte cauze, însă unde se termină cerința oportunității și unde începe prezumția de nevinovăție în cadrul procesului penal?

În ipoteza în care procurorul dispune renunțarea la urmărirea penală, ori, cu alte cuvinte, se decide în legătură cu fapta ce formează obiectul cauzei, situația făptuitorului (atunci când este cunoscut) este incertă, precum este pisica lui Schrödinger în experimentul său de gândire. Nu este condamnat, deoarece nu este ținut de o hotărâre penală definitivă de condamnare *lato sensu*, deci nu este vinovat, însă tratamentul său juridic nu este departe de cel al unei persoane vinovate și trase la răspundere în mod corespunzător.

Desigur, este puțin probabil ca o persoană pusă față în față cu organele judiciare, eventual și pentru prima dată, acuzată de săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, să nu răsufle ușurată la vestea că procurorul renunță la urmărirea penală, nemaifiind astfel obligată la parcurgerea tuturor fazelor procesuale. Totuși, doresc a nu mă pripri în analiza acestei instituții din simple considerente practice. În esența ei și, mai ales, în situația enunțată, persoana este declarată în mod indirect vinovată, fără să fie condamnată. Ba mai mult, tratamentul său juridic se aseamănă cu cel al unei persoane condamnate, mai ales în situația

în care procurorul, conform art. 318 alin. (6) CPP dispune obligații în sarcina acesteia. Este de adăugat și faptul că art. 274 alin. (1) CPP, prevede că suspectul sau, după caz, inculpatul are obligația de plată a cheltuielilor judiciare avansate de către stat, enumerând ipoteza renunțării la urmărirea penală, împreună cu situațiile condamnării, amânării aplicării pedepsei sau renunțării aplicării pedepsei, ipoteze de hotărâri penale prin care se stabilește vinovăția și prin care, în mod corespunzător, este răsturnată prezumția de nevinovăție.

Este adevărat că soluția de renunțare la urmărirea penală este supusă controlului *a posteriori* atât a procurorului ierarhic superior, cât și a judecătorului de cameră preliminară, într-o etapă distinctă de procedura de cameră preliminară⁵, verificându-se astfel temeinicia și legalitatea ordonanței de renunțare, însă în acest caz se analizează exclusiv dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de instituția renunțării, și anume cele prevăzute în alin. (1)-(5) din art. 318 CPP.

În ciuda faptului că instanța se poate pronunța pe fond, având în vedere că analizează și temeinicia cererii de confirmare a renunțării, această analiză este limitată la probele existente în dosar până la momentul sesizării. Există posibilitatea ca acestea să fie incomplete, situație prevăzută de lege, întrucât urmărirea penală nu a fost finalizată în mod formal. În această situație, judecătorul poate respinge cererea de confirmare, desființând renunțarea la urmărirea penală dispusă anterior de procuror și trimițând cauza înapoi, în vederea completării⁶. Cu toate acestea, în cazul de față nu ne aflăm în ipoteza în care renunțarea la urmărirea penală se suprapune cu finalizarea procesului penal, aceasta trebuind să fie continuată. Cu alte cuvinte, nu ne încadrăm într-o veritabilă renunțare a urmăririi penale.

De asemenea, în ipoteza în care judecătorul de cameră preliminară respinge cererea de confirmare, desființând renunțarea la urmărirea penală și dispunând clasarea, conform art. 318 alin. (15) lit. b) CPP,

⁵ Acest lucru este dat de faptul că etapa procedurii de cameră preliminară este posibilă numai în situația în care urmărirea penală se finalizează cu trimiterea în judecată. Pentru mai multe detalii, a se vedea B. Micu, R. Slăvoiu, A. Zarafiu, *Procedură Penală*, Editura Hamangiu, București, 2023, p. 529.

⁶ Art. 318 alin. (15) lit. a) CPP

ne aflăm în situația în care organul de urmărire penală s-a folosit de un mijloc juridic inadecvat în soluționarea cauzei penale, această culpă ori eroare fiind remediată prin intermediul autorității judecătorești. Și în această situație consider că este aplicată în mod incomplet instituția renunțării la urmărirea penală, ordonanța fiind lipsită de efecte, iar situația făptuitorului fiind ajustată la o situație mai favorabilă, care nu susține în mod implicit vinovăția acestuia.

Așadar, miza acestui eseu constă în situația admiterii cererii de confirmare de către judecătorul de cameră preliminară. Prin aceasta, vinovăția suspectului ori inculpatului nu numai că este prezumată, dar este și consolidată. În acest caz, instituția renunțării la urmărirea penală este finalizată cu succes și este pusă în practică întrutotul, realizându-se scopul și rațiunea acesteia. Ba mai mult decât atât, în această ipoteză, vinovăția acestuia este constatată printr-o încheiere a judecătorului de cameră preliminară, ca act final în cadrul procesului, așa cum este prevăzut la art. 318 alin. (15) CPP. Or, conform jurisprudenței din materia drepturilor omului, până și deciziile care reflectă sentimentul că persoana în cauză este vinovată, fără a se fi stabilit în mod legal înainte, reprezintă o încălcare a art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului⁷. Aplicabilitatea acestei dispoziții în reglementarea internă relevă faptul că numai o hotărâre penală, eventual definitivă, după cum se precizează și în art. 4 CPP, și după cum am arătat înainte, este aptă pentru a stabili vinovăția unei persoane, și pentru a răsturna prezumția.

Aptitudinea hotărârii definitive în stabilirea vinovăției se naște din parcurgerea tuturor etapelor procesuale, care într-un final culminează cu rezolvarea acțiunii penale prin hotărârea instanței de judecată. Aceasta, dincolo de orice îndoială rezonabilă, pronunță o hotărâre de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei ori de amânare a aplicării pedepsei. Trebuie accentuată sintagma „dincolo de orice îndoială rezonabilă”, întrucât aceasta oferă legitimitate hotărârii prin care este răsturnată prezumția de nevinovăție.

⁷ A se vedea cauza *Leutscher c. Țărilor de Jos*, Hotărârea din 26 martie 1996, CEDO, pct. 29 parag. 3

De cealaltă parte, în cazul soluției de renunțare la urmărirea penală, procesul penal se află încă în faza urmăririi penale și, în consecință, există doar o bănuială rezonabilă că persoana urmărită a săvârșit fapta. Parcurgerea tuturor fazelor procesuale este o necesitate pentru a se face trecerea de la bănuială la convingere. Astfel, bănuiala rezonabilă din faza de urmărire penală se materializează în probe din care rezultă că inculpatul a săvârșit infracțiunea, la momentul emiterii rechizitoriului, iar convingerea procurorului trebuie dublată ulterior de către instanța de judecată, care își formează în mod autonom credința cu privire la vinovăția acestuia, prin diverse mecanisme procedurale. Într-un final, dacă instanța înclină balanța spre condamnare, aceasta trebuie să nu aibă nicio îndoială care ar putea determina aplicarea principiului *in dubio pro reo*.

Pentru a atinge în cadrul procesului penal acest standard obligatoriu pentru răsturnarea prezumției, este nevoie de faza judecătii, care nu poate exista fără finalizarea urmăririi penale în primul și în primul rând. Or, renunțarea la urmărirea penală face imposibilă faza judecătii, situând acuzarea între bănuiele rezonabile și convingeri.

Astfel, o încheiere a judecătorului de cameră preliminară are o forță asemănătoare cu cea a unei hotărâri definitive în stabilirea vinovăției, deși se aplică grade diferite de certitudine în ceea ce privește elementele de fapt. Această distincție este importantă, întrucât, față de o soluție de clasare, care stinge acțiunea penală fără alte repercusiuni asupra persoanei acuzate, în cazul renunțării la urmărirea penală se pot impune obligații în sarcina acesteia, chiar dacă sunt dispuse după consultare⁸. Cu alte cuvinte, o soluție de clasare consolidează prezumția de nevinovăție, astfel că nu este cerută o convingere „dincolo de orice îndoială rezonabilă” că este incident un caz de la art. 16 CPP, balanța înclinându-se mereu în favoarea acuzatului în caz de incertitudine, în timp ce

⁸ Art. 318 alin. (5) CPP. De asemenea, a se vedea argumentul cuprins în B. Micu, R. Slăvoiu, A. Zarafiu, Op. cit., p. 482, anume: „Aceasta nu înseamnă că procurorul va impune o anumită îndatorire doar atunci când inculpatul este de acord, consultarea având semnificația solicitării unui punct de vedere, iar nu și a consimțământului celui cercetat.”

o soluție de renunțare la urmărirea penală consolidează o prezumție de vinovăție, în cadrul căreia nu operează standardul cerut de faza judecării pentru condamnare, deși legiuitorul asimilează implicit cele două instituții.

Continuarea procesului penal

Este necesar a fi abordată problematica continuării procesului penal, așa cum este prevăzută în Partea generală a Codului de procedură penală, în art. 18. Deși, printre ipotezele enumerate care dau posibilitatea suspectului sau inculpatului de a cere continuarea procesului penal se află și situația renunțării la urmărirea penală, în Partea specială, această prerogativă este reglementată numai în mod implicit, dacă nu chiar deficitar.

În primul rând, reglementarea specială privind continuarea procesului la cererea suspectului sau a inculpatului este prevăzută în art. 319, care, însă, prevede în mod exclusiv cazul clasării ca temei pentru formularea cererii. În doctrină⁹, s-a admis argumentul că nu este posibilă continuarea procesului, și implicit a urmăririi penale, la cererea persoanei acuzate în cazul renunțării la urmărirea penală, întrucât procedura acestei instituții compune un cadru procesual suficient pentru a garanta exercițiul dreptului acesteia de a cere continuarea procesului în vederea constatării nevinovăției. Această afirmație este susținută de caracterul contradictoriu al procedurii, dar și de posibilitatea suspectului ori a inculpatului de a arăta necesitatea administrării de noi probe.

Nu contest acest argument, însă consider că acest mijloc este insuficient pentru asigurarea dreptului persoanei acuzate de a i se stabili nevinovăția într-un cadru procesual adecvat. Încheierea prin care este admisă cererea de confirmare a renunțării la urmărirea penală este definitivă, așa cum relevă textul art. 318 alin. (16); în consecință, aceasta nu poate fi atacată, pentru că lipsește subiectul procesual de dreptul lui de a urma un remediu procesual expres prevăzut și reglementat de lege.

⁹ B. Micu, R. Slăvoiu, A. Zarafiu, Op. cit., p. 490.

Pe de o parte, suspectul ori inculpatul trebuie să urmeze fluxul procedurii de renunțare la urmărirea penală, și anume confirmarea de către procurorul ierarhic superior și ulterior de către judecătorul de cameră preliminară, fiind constrâns să aibă o atitudine pasivă. Pe de altă parte, la momentul citării, acesta trebuie să aibă o atitudine proactivă în vederea demonstrării nevinovăției sale, fapt care contravine prezumției de nevinovăție. Cererea de continuare a procesului penal nu numai că nu este formal prevăzută de Partea specială a Codului de procedură penală, dar este și restricționată la conduita procesuală a suspectului ori inculpatului în cadrul camerei de consiliu.

Dacă, în ipoteza în care s-a dispus clasarea, se poate recurge la o cerere înaintată organului de urmărire penală, și apoi, dacă nu este soluționată ori este respinsă, la o plângere către judecătorul de cameră preliminară competent, conform art. 319 CPP coroborat cu art. 340 CPP, de ce nu se poate aplica această dublă jurisdicție și asupra cererii suspectului ori inculpatului față de care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală și care, așa cum am arătat mai sus, are o situație mai gravă față de cel care a obținut în cauză o soluție de clasare?

Concluzii

Într-un final, având toate aspectele dezvoltate în cadrul acestui eseu, doresc să punctez faptul că instituția renunțării la urmărirea penală, deși are numeroase avantaje de ordin practic, aduce atingere prezumției de nevinovăție a suspectului ori inculpatului. Deși o parcurgere a tuturor etapelor procesuale ar deveni o sarcină excesiv de oneroasă și de cronofagă în raport cu interesul public urmărit în realizarea activității organelor judiciare, aceasta presupune numeroase garanții în respectarea demnității persoanei urmărite penal, garanții care formează centrul de greutate în procesul penal. După cum am menționat în introducere, finalitatea procesului penal este reprezentată de tragerea la răspundere a persoanei vinovate, iar aceasta are ca efect răsturnarea prezumției de nevinovăției, principiu consacrat atât la nivelul legislației interne, cât și la nivel comunitar. Or aceasta se poate realiza în mod legitim numai printr-o hotărâre penală definitivă.

Asemănările dintre regimul juridic al renunțării la urmărirea penală, pe de o parte, și cel al hotărârilor de condamnare ori asimilate acesteia, pe de altă parte, sunt lipsite de rațiune juridică, întrucât în primul caz suntem în prezența unei ordonanțe confirmate ulterior de autoritatea judecătorească printr-o încheiere, iar în cel de-al doilea, suntem în prezența unei hotărâri penale pronunțate într-un cadru conceput întocmai pentru respectarea tuturor garanțiilor procesuale ale acuzatului.

Bibliografie

Crișu Anastasiu, *Drept procesual penal. Partea generală*, Ediția a 7-a, revizuită și actualizată, Editura Hamangiu, București, 2023.

Micu Bogdan, Slăvoiu Radu, Zarafiu Andrei, *Procedură Penală*, Editura Hamangiu, București, 2023.

Hotărârea din 26 martie 1996, CEDO, Cauza Leutscher c. Țărilor de Jos, disponibilă la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int>.

Legea 135/2010 privind Codul de procedură penală.

TURCIA, ÎNTRE IDEALUL EUROPEAN ȘI TRADIȚIONALISMUL OTOMAN SPIRALA ÎNCERCĂRILOR EȘUATE ALE TURCIEI ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEAN

Autor: Darius GHIȚĂ¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Drept

Coordonator: Lector. univ. dr. Andreea-Nicoleta DRAGOMIR

Rezumat: *Articolul prezent urmărește să analizeze parcursul Turciei, de la depunerea cererii de aderare în anul 1987 și până în momentul actual. De asemenea, negocierile purtate, cauzele și factorii determinanți care au condus, în cele din urmă, la necompatibilitatea cu criteriile de admisibilitate expuse în Tratatul de Instituire a Uniunii Europene sunt analizate, rând pe rând, pentru o imagine obiectivă a tabloului constituțional al Turciei și a șanselor reale de aderare la Uniunea Europeană. De altfel, sunt parcurse cronologic etapele evolutive, marcând evenimentele semnificative, pentru o perspectivă „in extenso” a arhitecturii sale pe plan internațional.*

Cuvinte-cheie: *european, drept, economic, parteneriat, acceptare, Turcia, comunități.*

Introducere

Perioada cuprinsă în „menghina” celor două războaie mondiale a constituit un punct de cotitură pentru umanitate, fiind totodată, „un

¹ Adresă de email autor: dariusalexandru.ghita@ulbsibiu.ro.

punct de răscruce pentru societatea internațională”². Dezechilibrul uman creat posterior acestora, dar, mai cu seamă, destabilizarea economică au zugrăvit o față greu de imaginat a Europei, un timp rece, o perioadă înghețată, ceea ce a creat nevoia unui „motor”, a unei organizații care să pună în mișcare comunitățile internaționale.

În baza unei asemenea rațiuni, s-a formulat următoarea idee: „Contribuția pe care o poate aduce civilizației o Europă organizată și activă este indispensabilă menținerii unor relații pașnice”³. Statele europene, mânate de dorința de a nu mai duplica trecutul, admit planul lui Robert Schuman care se solidifică în parteneriatul a șase țări europene, punând bazele CECO, ca mai apoi, convenția să se extindă și pe zona economică, prin înființarea CEE și CEEA. Așa se face că, după o perioadă umbroasă, revitalizarea continentului european a fost posibilă prin prisma acestor acțiuni, acest sistem de cooperare fiind o inovație pentru acea vreme. Astfel, formularea următorului precept nu a fost lipsită de rațiune: „Pacea mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi creatoare, proporționale cu pericolele pe care o amenință”⁴.

Ansamblul de prerogative înglobate în tratatele semnate de-a lungul timpului, a pus bazele și a formulat principiile unionale, redând imaginea finală a ceea ce Uniunea Europeană reprezintă actualmente. Simbioza a vizat și aspectele politice, nu doar pe cele economice, progresând în vederea armonizării legislațiilor, edificând prezenta construcție europeană. Avansul rapid, progresul înregistrat, dar și, beneficiile obținute de pe seama conlucrării solidare, au atras atenția occidentalilor, tot mai multe state dorind, an după an, să se alătore comunităților europene. În acest ritm, țara vizată de subiectul nostru, Turcia, s-a aliniat valului de extindere, dorind să achieseze acesteia, însă, particular pentru aceasta fiind procesul lung de aderare, nefinalizat încă. În acest context, s-a pus problema unei stigmatizări ori a unui ideal intangibil, însă toate

² Bianca Selejan-Guțan, Laura-Maria Crăciunean, *Drept Internațional Public*, ediția a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2014, pp. 18-19.

³ Mihaela Augustina Dumitrașcu, *Dreptul Uniunii Europene I*, Ed. Universul Juridic, București, 2021, p. 55.

⁴ *Ibidem*.

fiind doar fade iluzii, controversate iscate de oficialii turci. De altfel, singurul impediment a fost clădit de refuzul permanent exprimat, mai mult sau mai puțin expres, de guvernul turc de a consimți la respectarea angajamentelor asumate.

Turcia, scurtă incursiune în istorie, primii pași în integrarea europeană

Recunoscută drept „țara de pe două continente”, la răspântia Europei cu Asia, Republica Turcia, în ciuda unei istorii ce o consacără drept o țară tradiționalistă, împământenită în orgini fixate adânc în solul bătătorit de generații, demonstrează o rebeliune concretizată în acțiuni orientate spre curentul vestic, fapt marcat prin interesul de a fi tot mai prezentă pe scena europeană. Totuși, până la acceptarea Turciei sub umbrela europeană, afirmată de Walter Hallstein⁵, existența sa, de la cultul Califatului, și până la proclamarea Republicii, a cunoscut o serie de schimbări care i-au apretat puternic imaginea prezentă. Diversitatea etnică, prezența minorităților, instabilitatea, procesul galopant urmat de o stagnare generată de o guvernare eșuată și o politică externă la fel de superfluu, au condus la un blocaj care a anulat efortul generațiilor de a alinia Turcia la standardul european. Pentru a înțelege remarca, trebuie analizată evoluția istorică, drept pentru care este necesară o scurtă incursiune care să surprindă etapele esențiale din cursul istoriei țării și parcursul acesteia în ceea ce privește integrarea europeană.

Primul și Al Doilea Război Mondial, fapte marcante în istoria omenirii, cu unde ce au cutremurat mulți ani reconstrucția societății internaționale, precum și cu replici ce au scos la iveală cicatrici, au generat noi efecte juridice, ca urmare, s-au impus noi remedii pentru combaterea acestora. Într-o astfel de măsură, pe baza observației realiste a lui Winston Churchill care, printr-o metodă de resurecție la nivel intelectual, descria imaginea Europei din anii războiului ca fiind „un morman

⁵ „Turcia face parte din Europa”, Walter Hallstein, președintele Comisiei CEE, semnarea acordului de asociere, 1963.

de ruine, un osuar, un teren de propagare a ciumei și a urii”⁶, atrage atenția asupra nevoii comunității de a se reconsolida printr-o formulă care avea ca rezultată suma mai multor state europene, o tehnică care, până la acea vreme, nu a fost concepută, și nici întrebuintată într-un astfel de mod. De altfel, nevoile reclamau strident apariția solidarității între state, dar mai mult decât atât, o omogenizare a obiectivelor, o sinergie, având la bază aceleași dogme, aceași forță creatoare care să le direcționeze spre un obiectiv comun.

Factorul economic, un declanșator ori un catalizator, cu consecințe diferite în funcție de scenariu, a reprezentat temeiul care a inițiat construcția organizațiilor europene, realizată prin etapele integrării economice: Zona De Liber Schimb (1958), Uniunea Vamală (1968), Piața Comună (1973), Piața Unică (1992), ca, în final, să se definitiveze prin Uniunea Economică și Monetară (2002). Fiecare în parte a contribuit la redarea imaginii actuale a Uniunii Europene, plasând-o pe o poziție ce-i conferă titlatura de „una dintre cele mai puternice forțe economice globale”.

O astfel de succesiune pe scara ierarhică a potențat dorința statelor de a adera la Uniunea Europeană. De aceea Turcia, după o lungă istorie care a menținut-o sub asediul politicilor otomane cu influențe de tipul celor dictatoriale, a dorit să se alinieze politicilor europene. Atatürk, personalitate marcantă în istoria națională, dar, mai cu seamă, în conștiința turcilor, a deschis calea spre continentul european, prin proclamarea Republicii Turcia la 29 octombrie 1923, ocazie cu care politica a fost relansată printr-o serie de reforme moderne. În această succesiune cronologică, Turcia a accelerat procesul, drept urmare își câștigă calitatea de membru în Consiliul Europei (1949), urmând să adere la Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (1952). Prin aceste manifestări, opțiunile Turciei s-au centrat pe evoluție, progres, dezvoltare, modernizare, fiind conștientă de beneficiile care vin la pachet cu deschiderea sa spre Europa. În acest ritm, vechiul Imperiu Otoman dobândește încredere printre membrii europeni, prilej cu care Walter Hallstein, la

⁶ ABC-ul dreptului Uniunii Europene, disponibil pe: <https://op.europa.eu/webpub/com/abc-of-eu-law/ro/>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

semnarea acordului de aderare la Comunitatea Economică Europeană, în 1963, declară: „Turcia face parte din Europa”. Desigur, această afirmație nu este lipsită de substanță, în contextul în care Turcia mășăluia spre integrarea europeană, recunoscându-i poziția importantă pe care o ocupă pe continent. De altfel, aceasta vine și ca o confirmare a eforturilor depuse, consolidând demersul țării spre acquis-ul comunitar. Totuși, avansul a cunoscut rapid o stagnare, prin prisma conflictului iscat cu Cipru, în 1974, ca mai apoi să se solidifice ideea că nu a operat un transplant genetic, iar orice strămutare de idei dintr-un mediu liberalist nu poate opera într-un mediu care încă nutrește concepte absolutiste cu reminiscențe arbitrare. Altfel spus, atașamentul turcilor față de considerentele naționaliste dictatoriale, în detrimentul normelor internaționale care ocrotesc drepturile și libertățile omului, au stăvilint integrarea sa „*de iure*” în Comunitatea Europeană. Încă din anul 1999⁷, de la declararea sa ca țară candidată, fapt perpetuat până în prezent, Turcia nu a înregistrat un progres european desăvârșit, deși a pavat drumul său cu multe reușite. Această situație unică care persistă de mai bine de trei decenii, rezultată din faptele divergente valorilor occidentale, conduce la acest rezultat negativ care continuă să fie asociat Turciei.

Reluarea discuțiilor de negociere privind aderarea Turciei la Uniunea Europeană

Posterior valului de noi aderări la Uniunea Europeană din 2004, „*post factum*” se deschid noi negocieri pentru aderarea Turciei⁸, care cuprind mențiuni cu privire la statul de drept, „capacitatea de absorbție” a UE, importanța „relațiilor de bună vecinătate” și posibila suspendare

⁷ „Turcia este un stat candidat care poate să adere la Uniune pe baza aceluiași criterii ca și ale celorlalte state candidate”, declarațiile liderilor UE la Consiliul European, Helsinki, 1999.

⁸ „Obiectivul comun al negocierilor este aderarea. Aceste negocieri sunt un procedeu deschis, al cărui rezultat nu poate fi garantat în prealabil”, cadrul final al negocierii, 2005, disponibil pe: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/enlargement/turkey/#negotiations.>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

a discuțiilor. Direcțiile eronate ale administrației de la Ankara și conflictele din Marea Mediterană au plasat discuțiile privind aderarea acesteia într-o zonă de umbră, suspendând procesul, însă, odată cu această „penalizare”, încrederea partenerilor europeni a scăzut considerabil. Pe plan transfrontalier extern, Turcia este considerată un partener strategic, sens în care s-a dorit menținerea statutului de țară în curs de aderare, motiv pentru care, în ciuda evenimentelor și a refuzului venit de la Ankara de a-și conforma conduita la directivele europene, președintele Franței, Nicolas Sarkozy declara „Între aderare și parteneriatul (special), pe care Turcia spune că nu îl acceptă, există o cale de echilibru pe care o putem stabili”⁹.

Prăpastia existentă între valorile culturale și ideologice ale Turciei și cele ale omologilor europeni s-a extins odată cu tentativa loviturii de stat din anul 2016 și reorganizarea politicii lui Erdogan, manifestată masiv printr-un control despotice. Se explică așadar, semnalele venite din cadrul Consiliului Europei care condamnau ferm „măsurile represive disproporționate”. Printre altele, între timp, alocarea unor puteri vaste șefului de stat a condus la o contradicție între regimul adoptat de Ankara și valorile promovate de țările membre ale Uniunii, alocând puteri nelimitate președintelui, în detrimentul valorilor democratice care promovează separația puterilor în stat. În acest fel, regimul de putere de la Ankara nu a făcut altceva decât să se îndepărteze și „mai mult de Uniunea Europeană”¹⁰, și astfel, condițiile de admisibilitate în privința aderării¹¹, așa cum se impun în mod imperativ prin prevederile

⁹ Declarație publică a președintelui Franței, 2011.

¹⁰ Concluziile reuniunii din iunie 2018, disponibil pe: <https://www.consilium.europa.eu/media/35863/st10555-en18.pdf>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

¹¹ Stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, precum și respectarea și protejarea minorităților; O economie de piață funcțională și capacitatea de a face față presiunilor concurențiale și forțelor pieței din UE; Capacitatea de a-și asuma obligațiile de membru, inclusiv capacitatea de a implementa în mod eficace normele, standardele și politicile care constituie corpusul legislației UE („acquis-ul”), precum și aderarea la obiectivele uniunii politice, economice și monetare.

consemnate la Copenhaga, în 1993, în cuprinsul Tratatului privind Uniunea Europeană, să fie irațional desconsiderate de guvernul turc. Această reacție pasivă a Turciei a condus la un răspuns corelativ neîn-deplinirii angajamentelor, adică la o inacțiune, tot o reacție pasivă din partea Uniunii Europene, suspendând în mod neoficial demersul Turciei de a deveni țară membră.

Acest cerc vicios în care Turcia a intrat cu știință și asumare a fost, mai ales, asmuțit de legăturile active cu Moscova. Desigur, legăturile pe plan extern dintre oficialii Turciei și cei ai țărilor membre ale Uniunii Europene au rămas într-un stadiu mocnit, raportul din anul 2022 punctând stadiul în care țara se află: „Guvernul turc nu a inversat tendința negativă în ceea ce privește reformele, în ciuda angajamentului său repetat de aderare la UE”¹².

Relațiile de bună vecinătate și respect reciproc reprezintă alte argumente care imobilizează Turcia. Istoria, o coordonată esențială în limpezirea prezentului, clarifică vechile dezacorduri, perpetuându-se ciocnirea de interese dintre Turcia și Grecia, pe de o parte, și Turcia și Cipru¹³, pe de altă parte. Antagonismul dintre țara vizată, Turcia, și celelalte în cauză, are ca miză sporirea puterii, dominația, clădirea unui imperiu cu un „*drept de veto absolut*” pe continentul european. Altfel spus, problemele legate de resursele energetice valorificate din Marea Egee și Marea Mediterană au ocupat atenția țărilor din Uniune, anticipând o eventuală destabilizare a relațiilor pe plan internațional, în situația în care diferențele dintre Turcia și Grecia, respectiv Cipru se extind. Astfel, în contextul parteneriatului strategic dintre SUA și Grecia, implicit Cipru, Turcia s-a declarat vizibil deranjată, fiind indignată, dar în egală măsură, amenințată de o trădare care i-ar putea disloca din

¹² Raport referitor la Raportul Comisiei pe 2022 privind Turcia, disponibil pe: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0247_RO.html.

¹³ De altfel, conflictul este unul indirect purtat tot cu Grecia. „De facto cele două părți ale Ciprului există din 1983, dar divizate sunt din 1974 în urma unei intervenții militare turcești în reacție la un puci care a avut loc în Grecia”. Pentru mai multe detalii, a se vedea conflictul din Cipru, divizarea insulei între Turcia și Grecia, disponibil pe: <https://www.dw.com/ro/o-insulă-divizată-conflictul-din-cipru-durează-de-35-de-ani/a-3949413>.

buget surse de venit considerabile. De altfel, divergențele continue dintre Turcia și Grecia cu privire la insulele care revin „*de iure*” statului elen, dar a căror apartenență turcii o contestă, este un butoi cu pulbere. Tocmai această instabilitate a atras neîncrederea occidentalilor în privința Turciei, fapt pentru care S.U.A a considerat oportună menținerea parteneriatului cu Turcia, dar a preferat să folosească alte țări membre U.E pentru extinderea instalațiilor militare¹⁴. Tot în această împrejurare, duplicitatea Turciei a condus la refuzul din partea Israelului de a încheia o convenție cu aceasta, având ca obiect parteneriatul energetic.

Erodarea relațiilor Turciei cu Uniunea Europeană

Degradarea relațiilor Turciei cu Uniunea Europeană s-a datorat, în principal, multitudinilor de cereri de pe rolului Curții Europene a Drepturilor Omului¹⁵. Un exemplu relevant din multitudinea celor aflate pe rol, privește cauza Semir Güzel v. Turcia în care, politicianul Semir a fost condamnat pentru că a permis membrilor săi de partid să se exprime în limba maternă, limba kurdă, interzisă prin legislația turcă. Pe baza acuzațiilor aduse, acesta din urmă a sesizat CEDO cu privire situația expusă, aceasta considerând că acțiunea sa a fost legitimă, oferind curs aplicării articolului 10 din Convenție prin care se instituie libertatea de exprimare¹⁶. Din acest punct de vedere, afirmarea Turciei pe scena internațională, observată prin lentila analiștilor externi, ne pune în atenție erodarea continuă a sistemului de drept din Turcia. Democrația aparentă, mascată de intenții lipsite de fond și angajamente asumate doar la nivel contractual, constituie „*facta probanta*” în administrarea probatoriului care justifică motivul pentru care Turcia nu este membru al Uniunii Europene.

¹⁴ Comunicat de presă, disponibil la : <https://www.g4media.ro/tensiunile-dintre-turcia-cipru-si-grecia-intr-un-raport-al-serviciului-de-cercetare-al-congresului-american.html>.

¹⁵ Bianca Selejan-Guțan, Protecția europeană a Drepturilor Omului, Ediția a 6-a, revăzută și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2023, pp 294-316.

¹⁶ <https://www.abogacia.es/ro/conocenos/bruselas/sentencias/tedh/el-tedh-condena-a-turquia-por-violacion-del-art-10-cedh-sobre-libertad-de-expresion/>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

„*In abstracto*”, transpunerea principiilor unionale însumează valorile considerate de Ulpian ca fiind primordiale: „*Juris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere*”. Vis-à-vis de situația internă din Turcia, Parlamentul European a susținut îndemnul către susținătorii liberaliști din Turcia: „nu trebuie să tacă în fața actualei spirale autoritare în care se scufundă țara”¹⁷. S-a încercat, în nenumărate rânduri, o conciliere, o mediere pe care Turcia, mai mult sau mai puțin, a fost dispusă să o primească, dar nu și să o transpună. Instituțiile europene, în ciuda demersului negativ al Turciei, au pledat pentru cooperarea cu aceasta. S-a susținut, de asemenea, că este un important partener strategic care, dacă nu este ținut în perimetrul de observație al comunităților din spațiul european, riscă să provoace „*intempestiv*” diferende la nivel comunitar, tulburând ordinea. Deciziile asimetrice, bazate pe interese exclusiv personale, au devoalat o trăsătură importantă a națiunii, egoismul, manifestat la cote disproporționale, greu de înțeles. Coordonata istorică a reprezentat dintotdeauna o verigă a realității prin care s-a examinat cauza prezentei probleme. Altfel spus, nu e nimic criptic în acțiunile exclusiv personale ale Turciei, aceasta fiind o deviză pe care țara a urmărit-o dintotdeauna, o aplicare, mai mult sau mai puțin „*ad-literam*” a adagiului latin „*divide et impera*”.

Stigmatizarea Turciei pe plan internațional nu a reprezentat un motiv al excluderii sale din comunitatea europeană, nici un fapt de sine existent, ci mai mult, o propagandă prin care autoritățile turce au mascat/tăinuit eșecul diplomatic, camuflând insuccesul în acțiuni fictive, plătuite în așa măsură încât cetățenii țării să nu conteste demersurile guvernării în alinierea țării la standardele europene. Astfel autoritățile din Ankara și-au asigurat încrederea în ochii cetățenilor, chiar consolidând-o, și reușind să nutrească în rezidenții țării ofensa și sentimentul de neapartenență la sistemul european. Nu de puține ori, când aceasta a avut ocazia, a încercat blocarea demersurilor europene în vederea extinderii și progresului, fapt evident prin opunerea aderării Suediei și

¹⁷ Raport referitor la Raportul Comisiei pe 2022 privind Turcia, disponibil pe: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0247_RO.html., pagină accesată la data de 10.02.2024.

Finlandei la alianța NATO¹⁸. Opțiunile Turciei în materie externă, dar și legăturile active cu Rusia în contextul războiului cu Ucraina, au atras o serie de întrebări cu privire la fidelitatea acesteia. Pe fondul acestora, aliații europeni au fost sceptici cu privire la dobândirea calității de membru al Uniunii Europene¹⁹.

Tradiționalismul fanatic și obiectivul european

Idealul european a fost cu atât mai mult dorit cu cât situația internă a țării a fost deturnată de contextul pandemic, venit odată cu o criză bugetară, care a afectat sectoarele economice. Potrivit cifrelor comunicate de Institutul Turc de Statistică, în perioada 2013-2020, rata șomajului a crescut considerabil, de la 17% la 23%-27%. Într-o asemenea situație deficitară, cu un acces limitat la Piața Comună Europeană, administrația Erdoğan s-a angrenat în transpunerea directivelor și implementarea hotărârilor CEDO în sfera decizională a instanțelor naționale turce. În ciuda aparențelor, acțiunile contrare au fost legitimitate, de multe ori printr-un pretext pentru înlăturarea opozițiilor regimului. Deși retorica autorităților formula explicit importanța statului de drept, acțiunile demarate au continuat să fie divergente direcției indicate de UE. Libertatea la exprimare, îngrădită adesea jurnaliștilor, dar și alte pasaje legislative adoptate²⁰ care sunt, așa cum s-a observat,

¹⁸ Articol de presă, disponibil pe: <https://www.g4media.ro/tensiunile-dintre-turcia-cipru-si-grecia-intr-un-raport-al-serviciului-de-cercetare-al-congre-sului-american.html>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

¹⁹ Pentru mai multe detalii în vederea nerespectării standardelor europene, a se vedea problemele legate de fluxurile migratorii, condițiile refugiaților, nerespectarea exigențelor legale în materie de autorizații de construcție, disponibile pe: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>, pagină accesată la data de 10.02.2024. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/#turkey>, <https://www.bursa.ro/turcia-pestre-7000-de-locuinte-au-fost-construite-intr-o-regiune-devastata-de-cutremurul-major-de-anul-trecut-88618159>., pagină accesată la data de 10.02.2024.

²⁰ S-au adoptat legi care permit controlul guvernamental asupra platformelor de comunicare socială. Cele mai recente legi, din 2020 până în prezent, au

„vag formulate, dar draconic interpretate, care permite abordări subiective”²¹, au continuat în aceeași direcție, opusă directivelor Uniunii.

Modificările legislative nou survenite nu au făcut decât să extindă prăpastia cu UE, îndepărtându-se considerabil, trasând o frontieră definitivă cu occidentalii. În acest sens, Parlamentul European, într-unul din raporturile cu privire la această situație, menționează că: „Turcia a devenit acum una dintre imaginile globale pentru practicile autoritare”²². De altfel, alegerile prezidențiale din 2023 conchise cu un nou mandat a lui Erdoğan, scad considerabil șansele ca Turcia să devină membră a UE, ceea ce va afecta iremediabil situația viitoare a Turciei pe plan extern, imprimându-i un caracter totalitarist, erodând societatea mai mult decât în prezent.

Înregistrarea progreselor Turciei prin raportul anual al Comisiei Europene

Evaluarea progreselor Turciei a fost monitorizată permanent, anual realizându-se rapoarte întocmite de Consiliul European privind situația din Turcia, însă, an de an, regresele s-au perpetuat, deteriorându-se permanent. Pe această cale s-a solicitat respectarea normelor existente la nivel internațional, prin reorientarea către curentul democratic, debarasându-se de tendințele negative. Totodată, i-au fost aduse în vedere reconsolidarea sistemului economic prin alternative care să fie axate pe o politică de tip macroeconomic, îndemnând-o să pună în aplicare uniunea vamală. Altfel spus, menținerea coordonatei negative va conduce, indubitabil, la destrămarea relațiilor cu Uniunea. Chiar și în aceste condiții, neconformarea conduitei Turciei la cerințele impuse pe plan internațional nu va slăbi întru-totul parteneriatul cu UE, ci se

urmărit creșterea semnificată a prerogativelor Președintelui și suprimarea drepturilor civile.

²¹ Articol de presă, disponibil pe: <https://www.veridica.ro/analize/naratiunea-falsa-despre-intoarcerea-la-statul-de-drept-in-turcia.>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

²² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0247_RO.html, pagină accesată la data de 10.02.2024.

va menține în sectoarele-cheie, fără a conduce la o excludere „*ex debito iustitiae*”.

Desprinderile raportului din noiembrie 2023 constată un mecanism ineficient de control și echilibru, fără a exista o separație efectivă între puterea executivă, legislativă și cea judecătorească. Arhitectura constituțională, opera exclusivă a președintelui actual a oferit, în lipsa unor condiții de concurență loială și o mediatizare bazată pe obiectivism, un bonus contrar bunelor moravuri președintelui în cadrul alegerilor prezidențiale din mai 2023²³. Subminarea pluralismului politic, dar și păstrarea unor limite în ceea ce presupune „*jus ad bellum*”, au continuat să contureze ideea că măsurile teroriste luate împotriva Partidului Muncitorilor din Kurdistan trebuie să respecte normele drepturilor omului. Neacoperirea deficiențelor din sectorul public, corupția intensificată au permis o influență negativă, care a periclitat profesii-cheie din administrația turcă, ceea ce a permis infracțiunilor de tipul „spălare de bani” să fie tot mai prezente. De altfel, poziția sa de intermediar este constituită de rețelele transeuropene și de importanța pe care continuă să o aibă ca țară de tranzit. În ceea ce privește importurile de combustibili fosili, „dialogul energetic pe care statele UE îl poartă cu Kremlinul e diferit, în funcție de raportul de dependență, de relațiile bilaterale individuale”²⁴, Turcia fiind, la rândul său, legată de Rusia, fapt pentru care apropierea dintre cele două state trebuie să se mențină în buni parametri²⁵.

„*De plano*”, constatările anterioare observate de instituțiile europene s-au menținut în același ritm, analizând o deteriorare graduală a

²³ Commission Staff Working Document, Türkiye 2023 Report, Comunicat de presă, disponibil pe: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/eb90aefd-897b-43e9-8373-bf59c239217f_en?file_name=SWD_2023_696_Turkiye_report.pdf.

²⁴ „Cum schimbă războiul din Ucraina politicile energetice?”, disponibil pe: <https://www.juridice.ro/498501/cum-schimba-razboiul-din-ucraina-politicile-energetice-europene.html>.

²⁵ „Turcia-Rusia: Anatomia unei realții sinuoase”, disponibil pe: https://www.academia.edu/28649447/Turcia_Rusia_Anatomia_unei_relatii_sinuoase.

societății turce, constatând regrese, progresele fiind nesemnificativ marcate. Depresia și sentimentele de repulsie ale lui Erdoğan față de curentul occidental pe care Turcia îl urma, dar și a moștenirii liberale lăsată de Atatürk, au imprimat noului regim o perspectivă apretată puternic de era otomană. Cu toate că ideologia „neo-otomană” nu a reprezentat temelia noului stat modern, se pare că, în ciuda declarațiilor, perspectiva otomană s-a dovedit a fi inspirația primordială a regimului actual de putere de la Ankara, urmărind același patern al Imperiului Otoman apus. Ultimul deceniu, cu precădere, a anulat eforturile generațiilor trecute de a poziționa Turcia pe cursul european, fapt vizibil prin temperamentul dictatorial al președintelui, desemnat neoficial „sultan”. Aceste acțiuni, înainte de a fi materializate de Erdoğan, au fost demarate de politicianul de top, Davutoğlu, devenit ministru al afacerilor externe, iar mai apoi prim-ministru. Aspirațiile sale urmăreau că țara „va reintegra regiunea Balcanilor, Orientul Mijlociu și Caucazul, ... Turcia devenind în viitor un centru al politicii mondiale”²⁶. Aceste demersuri au reprezentat acțiuni duse la un nivel superior atunci când Erdoğan a devenit conducătorul țării. Politica sa externă bazată pe „Pax Erdoğană”, o reactualizarea a lui „Pax Ottomanica” a reprezentat un eșec diplomatic, conchis cu întreruperea legăturilor cu Siria, Israel și Egipt²⁷.

Turcia, partener strategic al Uniunii Europene

Evenimentele posterioare loviturii de stat de la 15 iulie 2026 au reconfigurat politica Turciei, fiind totodată un punct de cumpănă pentru soarta Turciei care, în ciuda tentativei de răsturnare a regimului, prin prisma acestora, și-a reafirmat poziția de lider în regiune, însă a pierdut stabilitatea conexiunii cu S.U.A, N.A.T.O și U.E. Evenimentele interne din Turcia au vizat, în egală măsură, organizațiile internaționale. Reconsolidarea regimului, prin aspre decizii și reforme, a iscat printre aliații europeni incertitudini.

²⁶ Cornell Savante, Revista Middle East Quarterly, ediția de iarnă a anului 2012.

²⁷ Adrian Filip, „Turcia: O recidivă otomană?”, pp. 2-7, disponibil pe: https://www.academia.edu/40003953/Turcia_o_recidivă_Otomană.

Poziția geopolitică plasează Turcia ca un actor principal pe scena europeană, fiind un aliat pe care N.A.T.O nu riscă să-l piardă, datorită rolului important pe care-l joacă, având control în puncte-cheie, redând astfel o importantă carte pe care națiunea turcă o joacă în raporturile bilaterale cu europenii. Controlul strâmtorilor Bosfor și Dardanele, baza aeriană de la Incirlik, dar și poziția sa geografică, care „flanchează focarele importante din Orientul Mijlociu și Marea Neagră”²⁸, sunt câteva din atributele pe care Turcia mizează conștient.

În succesiunea logică a acestor evenimente, stăruința relațiilor formale ale comunităților europene cu statul turc, sunt de natură indispensabilă pentru armonia continentului. O alianță a Turciei cu Moscova, în dorința de a ocupa rolul principal în Orientul Mijlociu, ar fi de natură să destabilizeze relațiile cu statul evreu, Israel, un conflict inevitabil într-o asemenea circumstanță, cu atât mai mult în contextul politic internațional nefavorabil în care ne scăldăm.

Concluzii

Într-o perspectivă de ansamblu asupra problematicii vizate, destrămarea relațiilor statului turc cu aliații europeni conduce, indubitabil la un dezechilibru vizând ambele părți. Pe de o parte, Turcia, în angrenarea unei politici distanțate de valorile democratice, va suferi grav în procesul de modernizare, iar pe de altă parte, riscul dezechilibrului la nivel continental, în ipoteza pierderii unui partener-cheie pentru organizațiile internaționale, ridică suspiciunea amenințării cu un potențial pericol de un adversar puternic. Nu doar poziția geopolitică avantajoasă, capacitatea militară puternică²⁹, ci și riscul pe care îl reprezintă în eventualitatea unei alianțe cu regimul de la Kremlin, ar putea semnifica un grav atac „la integritatea structurală NATO și, totodată, să perturbe echilibrul geopolitic al întregului Orient Mijlociu”³⁰.

²⁸ Ibidem, p. 7.

²⁹ Turcia prezintă o capacitate de luptă impresionantă, fiind considerată, după NATO, având cea mai puternică forță militară.

³⁰ Adrian Filip, op. cit., p. 2.

În ceea ce privește compatibilitatea cu Uniunea Europeană, s-a demonstrat că, în lipsa unei conformări la standardele europene privind statul de drept, respectiv normele de protecție și respect față de drepturile și libertățile fundamentale ale omului, Turcia nu poate înainta pentru dobândirea statutului de țară membră a Uniunii Europene, fiind secționată între idealul european și tradiționalismul otoman, persistând în spirala încercărilor eșuate de „a se integra” în Europa.

Cu alte cuvinte, prin spectrul acțiunilor demarate de Turcia și a refuzului de a consimți celor solicitate de Uniune, ne întrebăm „Turcia modernă, o recidivă otomană?”.³¹

Bibliografie

Dumitrașcu Mihaela Augustina, Dreptul Uniunii Europene I, Ed. Universul Juridic, București, 2021.

Filip Adrian, Turcia: O recidivă otomană?, https://www.academia.edu/40003953/Turcia_o_recidivă_Otomană.

Savante Cornell, Revista Middle East Quarterly, ediția de iarnă a anului 2012.

Selejan-Guțan Bianca, Crăciunean Laura-Maria, Drept Internațional Public, ediția a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2014.

Selejan-Guțan Bianca, Protecția europeană a Drepturilor Omului, Ediția a 6-a, revăzută și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2023.

Commission Staff Working Document, Türkiye 2023 Report, Comunicat de presă.

<https://www.academia.edu>.

<https://www.veridica.ro>.

<https://www.consilium.europa.eu>.

<https://www.bursa.ro>.

<https://www.g4media.ro>.

<https://www.abogacia.es>.

³¹ Dr. Adrian Filip, op. cit., 1.

<https://www.dw.com/ro.>
<https://eur-lex.europa.eu.>
<https://www.consilium.europa.>
<https://op.europa.eu.>
<https://www.juridice.ro.>
<https://romania.europalibera.org.>
<https://www.euronews.com.>
<https://www.brookings.edu.>
<https://www.iemed.org.>
<https://www.voanews.com.>

CURENTE EXTREMISTE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Autor: Ana-Maria EDU¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență: Drept

Coordonator: Lector. univ. dr. Andreea-Nicoleta DRAGOMIR

Rezumat: Analizând sistemele ideologice care au guvernat și au marcat istoria europeană, observăm atât amprenta lăsată de curentele extremiste în statele membre UE, cât și retroactivitatea cu care acestea apar în situații de criză. Astfel, vom analiza istoricul acestor curente, relația cauză-efect care a dus la existența lor, modalitățile de combatere a acestora din mai multe perspective, inclusiv cea a Uniunii Europene. Contextualizând evenimentele atât la nivel politic și sociologic, cât și la nivel juridic, putem identifica acele „pattern”-uri care duc la repetarea lor pe axa timpului și care determină o puternică amenințare pentru o omenire ce se ghidează după principii democratice. Având în vedere că existența curentelor extremiste este într-o continuă dezvoltare atât în UE, cât și în Europa în general, este esențială analiza acelor factori determinanți. Totodată, este important dreptul la informare despre aceste probleme actuale, în vederea stabilirii unor idei obiective care să reflecte o realitate a decenței, democrației și libertății umane pentru individ.

Cuvinte-cheie: curent extremist, fascism, nazism, comunism, strategie, combatere.

Introducere

O stare incompatibilă cu echilibrul uman este reprezentată de haos, de incertitudine, care au capacitatea de a distruge în totalitate reformele democratice și de a instaura elemente cu caracter totalitarist, extremist, ce sunt în antiteză cu principiile și drepturile fundamentale ale omului.

¹ Adresă de email autor: anamaria.edu@ulbsibiu.ro

Putem afirma cu certitudine că oamenii trăiesc cu o falsă impresie a controlului, a siguranței, orice fărămă de necunoscut putând să creeze în mase o isterie, o disperată căutare de echilibru, fapt care a permis de-a lungul timpului apariția unor idei, concepte și curente dăunătoare pentru societatea umană. În mod inevitabil, haosul și incertitudinea nu vor dispărea niciodată, ele reprezentând elemente specifice și naturale ale existenței noastre. Însă ce trebuie să învățăm în mod individual, este stăpânirea de sine, controlul și o bună modalitate de verificare a informațiilor, pentru a fi capabili să ne formăm propriile opinii și să determinăm astfel o stopare în timp a curentelor cu caracter extremist.

Scurt istoric. Cum se declanșează haosul curentelor extremiste

Făcând o scurtă întoarcere în timp, contextualizăm nașterea celor mai dăunătoare curente născute în Europa, care își păstrează existența într-o oarecare măsură și astăzi. Probabil că cea mai cunoscută și mediatizată ideologie este cea **nazistă**, care, din nefericire, are și astăzi partizani și care rămâne o pată pe harta Europei, arătând cât de ușor influențabilă este o masă de oameni aflată într-o situație de criză.

Totul a început după încheierea Primului Război Mondial, când la **negocierile de pace de la Versailles**, Germania a fost găsită răspunzătoare pentru război, fiind aspru pedepsită. Sancțiunile au constat în predarea teritoriilor cucerite, confiscarea industriilor și activelor străine, precum și plata a 132 de miliarde de mărci de aur (suma care a fost redusă ulterior), ca o compensație pentru prejudiciile cauzate în Europa prin prisma războiului. Pedepsa, adjudecată în mod obiectiv și proporțional cu acțiunile, a fost o lovitură puternică pentru cetățenii germani, care aveau de suportat aceste repercusiuni economice, motiv pentru care a luat naștere curentul nazist care milita împotriva nedreptății survenite prin Tratatul de la Versailles și prin care evreii germani erau acuzați, nefondat, de „trădare”.

Hiperinflația din 1923, urmată de **Marea Depresie**, a fost o porțiță prin care nazismul s-a infiltrat în stat. Care era sentimentul de bază pe care oameni politici precum Adolf Hitler și-au făcut întreaga propagandă?

– Frica. Printr-o destabilizare economică puternică, oamenii și-au pierdut încrederea în stat și în figurile politice ale acestuia, orice discurs încurajator sau care milita împotriva sistemului acuzat reprezentând o speranță spre remediere. Astfel, frica dă naștere haosului, iar propaganda câștigă prin persuasiune și acuzare, oferind o falsă și vicioasă impresie de posibilă siguranță și stabilitate pe viitor. Naziștii au crescut de la un partid mic, în 1928 (2,6% din voturi), la cel mai mare partid din Germania, în noiembrie 1932 (33% din voturi). Înlăturarea persoanelor care nu se aliniau politicilor naziste, respectiv membrii comuniști și social-democrați din parlament, a fost făcută în mod brutal prin arestarea și uciderea acestora, fapt care a dus la constituirea unor legi ce anulau în mod oficial democrația².

Alături de nazism, **fascismul** este o ideologie puternic dăunătoare care a luat naștere în timpul Primului Război Mondial. De-a lungul timpului, s-a observat că masele de oameni, confundă ideologia fascistă cu sistemele de idei conservatoare cu caracter naționalist, prin ochii publicului larg existând „o linie subțire” între aceste două concepte, cu efecte total diferite.

Ca și în cazul nazismului, miezul problemei l-a reprezentat nemulțumirea Italiei față de Primul Război Mondial și efectele acestuia. Mai exact, deși Italia a luptat alături de partea câștigătoare, a făcut mai puține cuceriri decât se așteptase. Starea generală după război a fost una agitată, lucru care a permis ideologiei fasciste să participe, prin atacuri și atentate la înlăturarea guvernelor. În cazul nazismului întâlneam acea persuasiune care venea ca o formă de mângâiere a poporului încercat; în cazul fascismului avem ca element specific teroarea, respectiv apelul la intimidare, constrângerea psihologică, o atitudine de putere incontestabilă și de neatins, care a afectat cu succes, psihicul cetățenilor. Tactica aceasta de „psihologie inversă” raportată la intimidare a părut să producă un efect mult mai satisfăcător decât o simplă propagandă.

² Org. Eternal Echoes, articol disponibil pe site-ul <https://www.eternalechoes.org/ro/for-the-classroom/exercises/3-1-the-nazis-come-to-power>, pagină accesată la data de 19.01.2024.

Un exemplu este **marșul spre Roma din 1921** al lui Mussolini, care, fără să aibă un caracter militar, dorea să impună respect și să arate o putere absolută de necontestat și de neatins pe care acesta o avea. În urma acestui marș, Mussolini a fost numit prim-ministru, accentuând aici cât de puternic poate afecta o destabilizare mintea colectivă a oamenilor, și cât de mult rău poate produce o minte reziliența încărcată de idei dăunătoare într-un asemenea context.

Anterior am menționat că oamenii fac cu greu diferența între fascism și un simplu conservatorism naționalist, acest fapt fiind datorat modului cu care teoriile fasciste erau insuflăte, încercând să contureze loialitate față de țară, care de fapt promova o lipsa totală de gândire liberă, de exercițiu mental, care promova o suprimare a individului. Fascismul merge pe clasicul principiu „cine nu este cu mine este împotriva mea”, orice mică îndoială, orice abatere de la dedicarea completă și dezbinarea de eu și gândire fiind sancționată extrem de aspru.³

Comunismul, o ideologie încă rămasă în sistemul nostru generational, România fiind supusă în istorie la existența unui astfel de sistem. Din punct de vedere ideologic, conceptul de comunism a existat încă din Antichitate, Platon fiind unul dintre primii filosofi care a conceput o astfel de idee. Teoretic, ideea de egalitate raportată la toate aspectele existenței este una pozitivă. Astfel, ideea de a nu exista o discrepanță atât de puternică precum cea din sfera capitalismului fiind una de „*common sense*”. Ideea în sine, în practicabilitatea ei, s-a dovedit a fi una imposibilă, mai bine zis un pretext de menținere a maselor într-un ordine și disciplină dorite de o anumită categorie aflată la putere.

Revenind la originile comunismului, nu putem să nu menționăm lucrarea care are valoare de „Biblie” în cadrul acestui subiect, respectiv ***Manifestul Partidului Comunist*** scrisă de bine-cunoscuții filosofi germani Karl Marx și Friedrich Engels, unde este accentuată ideea că există două mari categorii sociale: cei ce au și cei ce n-au, bogații care își duc traiul prin avere generațională, venit pasiv etc. și săracii, „working

³ Eric Victor, Fascismul, putere dictatorială, articol disponibil pe site-ul Historia <https://historia.ro/secțiune/general/fascismul-putere-dictatorială-576809.html>, pagină accesată la dată de 19.01.2024.

class” (clasa muncitoare), care trăiește de pe o zi pe altă, câștigând doar pentru a putea trăi și a produce clasei bogate. În viziunea celor doi, cele două clase se află pe poziții antagoniste, clasa muncitoare trebuind să iasă câștigătoare. Ca o notă personală, consider lucrarea *Manifesto* ca fiind una ce propune și susține idei cu care sunt de acord, deși nu în totalitate, dar care totuși prezintă concret o realitate în care ne aruncăm din ce în ce mai adânc. Însă, nu consider că materialul propus de cei doi ar fi fost apt să țină loc de material teoretic pentru o ideologie politică, intențiile celor doi fiind bune, teza lor fiind însă folosită în scopuri malițioase, de manipulare cu promisiuni și eventual cu completă stăpânire statală.⁴

Prima încercare de aplicare a sistemului comunist a avut loc în Rusia, în anul 1917, prin căderea unui Imperiu. Țarul Nicolae al III-lea abdicase, fostul imperiu fiind condus de un guvern provizoriu în frunte cu Kerenski. Bolșevicii conduși de Vladimir Ilici Lenin au încercat să răstoarne acest guvern prin **ocuparea Palatului de Iarnă al Țarului**. Lenin a venit la puterea noului guvern moment și a emis un decret prin care moșiile aristocraților au fost împărțite țăranilor, lucru care însă nu a dus la câștigarea alegerilor libere din 1918. Elementul comun în cazul acestor ideologii este impunerea terorii în momentul oricărei forme de dis-concordanță cu cetățenii. Astfel, Lenin a dizolvat Adunarea Constituantă și a declanșat războiul civil care a luat sfârșit abia în 1920. Bolșevicii au câștigat războiul civil, urmând să conducă un teritoriu imens, teritoriu ce urma să devină Uniunea Sovietică în Europa de Est după cel de-Al Doilea Război Mondial, urmată de o prăbușire abia în 1991.⁵

⁴ Maria Axinte, Ioana Hașu-Georgiev, Iulia Iordan, Lucian Vasile, Cătălina Bocanu, Istoria comunismului pentru copii și tineri în România, un proiect muzeul comunismului pentru copii și memorialul închisoarea Pitești, Editura Manuscris 2022, pp. 9-10.

⁵ Bianca Pădurean Pagina de istorie: Izbucnirea revoluției bolșevice, articol disponibil pe site-ul RFI RO <https://www.rfi.ro/politică-107161-pagină-istorie-izbucnire-revoluția-bolșevică>, pagină accesată la dată de 19.01.2024

Confruntarea statelor UE cu ideologiile care le-au marcat

Studiul de caz nr. 1. Italia. Între neo-fascism și Uniunea Europeană

În anul 2022, întreaga lume a fost șocată de decizia controversată a Italiei de a pune în prim plan un partid (**Partidul Fratelli**) consolidat în fascism din punct de vedere istoric, politic și ideologic. Cota de voturi a Partidului Fratelli a crescut de la 4,4% în 2016 la 26% în 2022. Partidul a câștigat aproape 6 milioane de voturi și a devenit principalul partid de dreapta. Atât Meloni, prim-ministrul Italiei, cât și întreg Partidul Fratelli nu promovează în mod public apartenența lor la fascism, însă lucrul acesta poate fi dedus prin deschiderea lor de a se identifica cu MSI (Italian Social Movement), prim-ministrul făcând referire la „tradiția de 70 de ani a partidului”, deși Fratelli a fost fondat în anul 2012. Pentru referință, MSI a fost creat și a fost condus de figuri reprezentative ale fascismului.

Am accentuat anterior diferența greu sesizabilă dintre fascism și o simplă apartenență la un conservatorism naționalist dar totuși democratic. Cazul Partidului Fratelli întâlnește elemente de disimulare, de dezinformare performate în mod public. A te asocia, a recunoaște originile unui partid anterior fascist și a-i cinsti tradițiile, nu poate fi în concordanță cu ideea unui partid democratic, fie el cu asociere spre sfera conservatoare.⁶

Așadar, ne punem întrebarea „Cum a reușit un partid care are atâtea similitudini cu ideologia fascistă să ajungă pe locul 1 în preferințele cetățenilor italieni?” Un prim răspuns: pentru a da posibilitatea unui *nou MSI* să ia naștere, analizăm marea criză a zonei euro din perioada 2010-2012, perioadă în care Italia a fost pusă în fața unui fapt greu de gestionat, respectiv o datorie de 1,9 trilioane de euro. Berlusconi a fost văzut ca fiind incapabil să gestioneze amploarea unei asemenea datorii,

⁶ Mark L Thomas, Fascism's Return To Italy? The Meaning Of The Fratelli D'italia, Articol Extras Din Jurnalul Academic International Socialism, Issue 178, 2023.

statul având nevoie constant de o susținere cu caracter pecuniar din partea Comisiei Europene, a Băncii Centrale Europene și a Fondului Monetar Internațional.

Încă din anii 90 conducerea italiană a văzut o valoare economică în UE, o cale către o restructurare neo liberală a capitalismului italian. UE a venit cu promisiuni de înlăturare a corupției, de stabilizare a statului, de creștere prosperă prin abordarea unor politici financiare care să se plieze cu reformele UE. Aceste promisiuni nu și-au făcut efectul pentru statul italian, stârnind lipsa de siguranță și de încredere în ceea ce privește capacitatea UE de a echilibra statul prin alinierea la reforme. Astfel sondajele din 2018 arătau că italienii erau mult mai nemulțumiți de UE, în comparație cu Marea Britanie, care tocmai ce votase pentru Brexit.⁷

Este cert faptul că o dezamăgire ce are ca efect o situație tensionată permite – așa cum am menționat anterior – infiltrarea a unor grupări politice cu viziuni controversate. UE tinde înspre o politică liberală a capitalismului ce încurajează modernismul, fapt pentru care văzând atitudinea UE raportată la situații cu un anumit nivel de dificultate, cetățenii au încercat să se îndrepte spre o opțiune naționalistă, axată pe problemele interne și nu neapărat pe o aliniere la principiile Uniunii fără o garanție certă că acest lucru le va aduce un beneficiu. Un alt motiv care a fost discutat în legătură cu numărul atât de mare de voturi pentru Partidul Fratelli, este acela că italienii, deși „creatori” ai ideologiei, nu o privesc ca pe un element care să șocheze, șocul fiind înregistrat la nivel extern, al celelalte state. Spre deosebire de Germania, care are implementată această mentalitate de a evita și de a „lăsa capul plecat” când vine vorba de orice dezbatere în privința nazismului și a Războaielor Mondiale, italienii privesc acest fapt cu o mai mare lejeritate, părând a fi dispuși să acorde o a doua șansă acestui tip de sistem, fără a vedea neapărat anumite repercusiuni.

În primul an de mandat al prim-ministrului **Giorgia Meloni**, comportamentul și atitudinea ei sunt cel puțin paradoxale, contradictorii, am putea spune. Având în vedere istoricul fascist al partidului de afiliere,

⁷ Idem

aceasta a decis ca în primul ei discurs să militeze ferm afișând o atitudine ce reflectă principii specifice UE. Ea a emis cea mai puternică condamnare a fascismului, spunând că legile rasiale ale lui Mussolini în 1938, care au dus la deportarea a mii de evrei în lagăre de concentrare, au fost „cel mai rău moment din istoria Italiei”. Ea a spus că „nu a simpatizat niciodată cu regimurile antidemocratice, inclusiv cu fascismul” și că va lupta împotriva „oricărui fel de rasism, antisemitism și discriminare”. De asemenea a pledat pentru respectarea instituțiilor UE, stabilind că Italia rămâne fermă pe poziția de partener al Ucrainei și NATO. O altă problemă a fost începerea discuțiilor cu UE în vederea unui „recovery plan” în ceea ce privește datoria de 200 de milioane a Italiei în urma pandemiei de COVID 19, cunoscut fiind faptul că statul a fost puternic afectat de aceasta. Se evidențiază astfel, un lider care atrage alegerile printr-o propagandă specifică unui public nemulțumit de reformele UE, dar care în primul discurs oficial renega „calitățile” care l-au propulsat, pentru a putea dispune de anumite beneficii.⁸

Giorgia Meloni este văzută de media internațională o „**eurosceptică**” deși ea se autodefiniște ca fiind „**euromalistă**”, nefiind de acord cu nivelul ridicat de imigranți care intră în Europa. Este adevărat că reglementările privind migrația au dus la o suprapopulare a țărilor vestice cu imigranți, necesitând o mai bună filtrare pentru a putea permite țărilor să își păstreze integritatea statală. Însă, aici trebuie să subliniem două repere foarte importante. Primul face referire la numărul mare de persoane din țările arabe, acest lucru trebuie văzut ca un simplu element cauză-efect și o repercusiune a destabilizării țărilor arabe prin intervenții NATO (cu principal inițiator SUA) cât și susținerea a zonelor de conflict în continuare, în locul susținerii desistărilor. Al doilea face referire la faptul că, deși numărul este alarmant, iar reglementările momentan nu există, nu putem, sub nicio formă, aplica reforme care nu sunt în concordanță cu principiile de dreptul refugiaților, lucru pe care Meloni încearcă să îl facă. Mai exact, relocarea imigranților în centre

⁸ Politico, Giorgia Meloni rejects fascism and embraces EU in first speech <https://www.politico.eu/article/italy-prime-minister-giorgia-meloni-fascism-eu-first-speech/>, pagină accesată la dată de 20.01.2024.

construite special în Albania, lucru care deși este afirmat de aceasta a fi în conformitate cu legislația UE, încalcă în mod abuziv principiul solidarității Uniunii, fiind o mare pată pe tot ce înseamnă reformele de drept internațional și specific chiar de dreptul refugiaților, conturând în mod abuziv centre în afara teritoriului unde migrații au ajuns.

Concluzionând situația Italiei, ne aflăm în preajma unui stat condus de o forță „neoficial” post-fascistă care momentan este într-o incertitudine cu privire la propria identitate. UE nu a comentat oficial situația acestui partid, dar putem analiza briefing-ul făcut de către Parlamentul European în legătură cu această topică, și să contextualizăm ce urmări ar putea avea acestea pe viitor, poziția fiind una fermă. PE recunoaște că o creștere a acțiunilor cu caracter violent din UE este sporită de organizațiile de extremă dreaptă ce există în prezent, revocând orice fel de apartenență cu membrii politici ai statelor europene care susțin sau promovează astfel de ideologii și încurajează statele membre să acționeze în mod nemijlocit în cazul în care sesizează astfel de comportamente. Ca o soluție, Parlamentul European vine cu propunerea unor programe „de ieșire” a membrilor ce în prezent sunt asociați în grupări cu caracter nazist sau fascist, cât și o bună implementare în sistemele educaționale a evenimentelor cu caracter istoric ce au fost determinate de aceste ideologii precum și efectele pe care acest lucru le-a produs.⁹

Studiul de caz nr. 2. Germania. „Master plan-ul” extremist

Numărul imigranților este unul îngrijorător la nivelul UE, care însă nu justifică apelarea la sisteme de guvernare totalitariste, care ar putea duce la dezechilibre în întreaga Europă. Populația europeană a avut mereu propria ei personalitate, care s-a bazat pe propriile valori, lucru care a fost într-un fel mișcat de pe această poziție de valul enorm de persoane venite din culturi diferite, cu valori diferite, care încearcă să își exercite aceste drepturi, pe care la o adică, le au, pe aceste teritorii.

⁹ European Parliament, Parliament demands ban on neo-fascist and neo-Nazi groups in the EU, Press Releases, Plenary Session, 2018 <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20181018IPR16527/parliament-demands-ban-on-neo-fascist-and-neo-nazi-groups-in-the-eu>, pagină accesată la dată de 22.01.2024

În prezent, în Germania, mii de oameni ies în stradă pentru a-și exprima opoziția față de partidul populist de extremă-dreapta **AfD**, având în vedere faptul că politicieni din partid s-au întâlnit cu neonaziști pentru a discuta despre un „plan general” pentru deportarea în masă a solicitanților de azil și a cetățenilor germani de origine străină.¹⁰

Partidul AfD este pe locul doi în Germania în polurile de opinie cu peste 23% și peste 30% în partea de est a țării, un fapt care devine șocant, devine șocantă această apartenență tot mai puternică la extremism în Europa. Astfel ne putem pune întrebarea dacă asta este o formă de răzbunare a vestului împotriva valului de migrații, însă atât de barbară să devină situația, încât instituții ale unui stat cât și reprezentanții acestora să uite de orice formă principială de drept? În prezent AfD e sub supravegherea Serviciilor de Informații Germane, Oficiul Federal pentru Protecția Constituției pentru extremism din 2022, fiind primul partid sub supraveghere de la încetarea regimului nazist.

Din Proiectul de rezoluție privind combaterea glorificării nazismului a Adunării Generale a ONU subliniem următoarele aspecte: UE este într-o luptă continuă, fără echivoc împotriva oricăror tendințe de discriminare rasială, xenofobie, antisemitism, sau orice fel de idee ce este liniară cu ideologiile prezentate anterior, punând încă o dată accent pe importanța și relevanța istoriei, respectiv a trecutului care a avut efecte dezastruoase prin asocierea la aceste ideologii lipsite de un fundament democratic și uman.¹¹

AfD nu este prima grupare cu acest tip de trăsături dăunătoare în Germania, dar este clar că a stârnit cea mai multă expunere mediatică,

¹⁰ The Guardian, Germans take to streets after AfD meeting on mass deportation plan, <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/16/germans-take-to-streets-to-oppose-far-right-afds-mass-deportation-plan>, pagină accesată la data de 22.01.2024.

¹¹ Explicația de vot a UE Adunarea Generală a ONU: Proiect de rezoluție privind combaterea glorificării nazismului, <https://www.eeas.europa.eu/translate.google/delegations/un-new-york/eu-explanation-vote-%E2%80%93-93-un-general-assembly-draft-resolution-combating-glorification-nazism-en?s=63& x tr sl=en& x tr tl=ro& x tr hl=ro& x tr pto=sc>, pagină accesată la data de 22.01.2024.

precum și cel mai puternic răspuns dezaprobativ din partea populației. Menționăm alte grupări precum: Organizația neo-nazistă „**Combat 18 Germany**” este secțiunea germană a „Combat 18” asociație, care a fost fondată în 1992 în Regatul Unit ca forță de protecție a dreptei „Partidul Național Britanic” extremist. În Germania, grupul există aproximativ din 2014. Codul „18” reprezintă prima și a opta literă ale alfabetului și înseamnă „Adolf Hitler”. La nivel național, în general, organizația era subordonată unui lider cu sediul în Turingia. O altă grupare este cea a organizației **Nordadler („Vulturul Nordului”)** care și-a declarat loialitatea față de Adolf Hitler, iar scopul lor a fost de a reînvia ideologia național-socialistă. Potrivit Oficiului Federal pentru Protecția Constituției, acest grup plănuia să cumpere proprietăți imobiliare în estul Germaniei pentru a înființa acolo centre de formare. În 2016 întâlnim organizația neo-nazistă **Sturm-/Wolfsbrigade 44 („Storm/Wolf Brigade 44”)**. Potrivit autorităților de anchetă, grupul era format din neo-nașiști care erau ferm înrădăcinați. Grupul răspândind poziții xenofobe deschis antisemite și rasiste pe rețele social media dorea să înființeze un nou stat nazist și să desființeze statul constituțional democratic.¹²

Studiul de caz nr. 3 România, la un pas de extremism. Pandemie și campanii electorale pe rețelele de socializare

Perioada pandemiei a fost într-adevăr un moment cu totul neprevăzut pentru întreaga omenire, starea de haos fiind una resimțită la nivel global. Evenimentul este unic comparativ cu toate celelalte situații discutate anterior, pentru că ne aflăm în prezența unei pandemii extrem de periculoase, eveniment total neprevăzut în era modernă, combinat cu izolarea, respectiv cu această carantină care ne-a permis, în mare, comunicarea interumană strict prin intermediul tehnologiei. Incertitudinea evenimentului, cât și șocul că medicina modernă nu avea o

¹² IPOL | Policy Department for Citizens’ Rights and Constitutional Affairs
Quentin LIGER, Asterisk Research and Analysis, Mirja GUTHEIL, Asterisk
Research and Analysis, Right-wing extremism in the EU, European Union,
2022, p. 39.

modalitate de rezolvare a acestei stări, au determinat momentul oportun pentru AUR de a începe o campanie, prin intermediul rețelelor de socializare precum **Facebook**, **Instagram** etc. De aici a luat naștere în România evoluția la alegerile parlamentare a partidului AUR, *un partid „unic”* în starea politică curentă. Având în vedere că în ultimii ani, demografic vorbind un număr mai mare de persoane cu vârstă peste 40 de ani au instalat Facebook, a fost o împrejurare perfectă pentru **George Simion**, liderul AUR, să posteze în mod constant în anul pandemiei videoclipuri în care blama sistemul și promitea schimbări care să readucă România la o stare de prosperitate, lipsită de corupție. În 2020, Record a condus o întregă investigație cu privire la rampa de lansare a partidului, cât și o analiză la opiniile controversate, membrii cu aparente ideologii extremiste, cât și influența **BOR** în promovarea acestuia. Alianța pentru Unirea Românilor (AUR) a obținut, la alegerile din 6 decembrie, peste 500.000 de voturi (9%). Un partid înființat de numai un an, cu puține filiale în teritoriu și cu logistică aproape inexistentă a ajuns peste noapte a patra forță politică din Parlamentul României. Anterior succesului AUR, George Simion a fost un candidat independent la Europarlamentare și un vehement activist civil, susținând cu amplex de-a lungul carierei sale politice unirea României cu Republica Moldova, care însă nu a avut foarte mult succes. Notorietatea să mult dorită a avut loc prin înființarea partidului AUR, unde prin prisma facebook-ului milita împotriva politizării instituțiilor publice, împotriva corupției sistemice și împotriva defrișărilor ilegale de păduri.”

Un alt pion important aici a fost și **BOR**, care a militat pentru continuarea tuturor evenimentelor cu caracter religios. Prin prisma lui George Simion, BOR a văzut oportunitatea unei recuperări a puterii politice în stat, făcând o campanie puternică, încercată a fi mascată de susținere și alegere AUR la parlamentarele din 2020.

Apartenența BOR a fost adusă prin Claudiu Târziu, un alt membru important în partid, co-președinte AUR, recunoscut în mod public, fără încercarea de a ascunde măcar, apartenența legionară. Pe contul acestuia de Facebook (unde de altfel se întâmplă marea majoritate a acțiunilor AUR), Claudiu Târziu postează material cu un preot bucureștean care

îndeamnă lumea să voteze candidații creștini care militează și susțin credință *dar mai ales susțin BOR*.¹³

Ca orice mișcare extremistă, AUR a refuzat vehement această etichetă, deși, co-fondatorul, sau mai exact **Claudiu Târziu**, este în mod public un simpatizant al ideologiei legionare, fiind editor al publicației **Roast**, a cărei apartenență la această ideologie este mai mult decât evidentă. Mai târziu, AUR a blamat sistemul educațional românesc că experimentează mințile elevilor punând accent pe teme pe care ei nu le consideră relevante sau importante și care ar fi impuse de școală tocmai pentru a forma o opinie subiectivă. Despre ce teme vorbim aici?! Aparent în viziunea AUR, Holocaustul văzut ca și lecție în sala de clasă este accentuat fără a fi în viziunea lor o proporționalitate între caracterul evenimentului istoric și importanța predării acestei lecții. Educația sexuală este de asemenea unul dintre subiectele sensibile pentru AUR, într-o țară plină de mame adolescente. Parchetul General a deschis un dosar penal împotriva AUR după ce membrii săi ar fi acuzat Ministerul Educației de ridicarea „la rangul de ‘materii’ unele teme minore sau care pot face obiectul unor simple lecții în cadrul materiilor existente”, precum Istoria Holocaustului.” Răspunsul domnului Târziu este unul prompt, că pe viitor vor încerca să fie mai atenți, la modul de exprimare.¹⁴

Trecând, de la o extremă la altă, comunismul încă mai este prezent prin două partide, respectiv **Partidul Comunist** și **Partidul Comunist Român**, ce apar în baza de date a Tribunalului București din 2016. Este bine-cunoscut că printre români există sintagma „*era mai bine în comunism*”, noi fiind astfel o nație profund afectată de rădăcinile acestui curent, încă din copilărie auzind povești despre siguranța (*fictivă*, bineînțeles) pe care oamenii o aveau în acele timpuri. Aceste partide

¹³ Redacția Recorder, Cum a ajuns AUR a patra forță politică din România, <https://recorder.ro/cum-a-ajuns-aur-a-patra-forța-politică-din-romania/>, 2020, pagină accesată la data de 24.01.2024.

¹⁴ Sorin Dojan, Dosar penal împotriva AUR după mesajul antisemit. Claudiu Târziu: „Pe viitor o să fim mai atenți”, pentru site-ul Europa Libera <https://romania.europalibera.org/a/claudiu-tarziu-aur-antisemitism/31647831.html>, 2022, pagină accesată la data de 24.01.2024.

nu reprezintă nimic mai mult decât *entități* fără o cunoștință bazată faptic, ci pe impresia de siguranță pe care totalitarismul o poate induce oamenilor fără viziune. Printre dorințele PCR-ului întâlnim un parlament unicameral, formă republicană de organizare statală precum și o nevoie „esențială” a statului și anume aceea de schimbare prin referendum a numelui țării în Dacia. Descoperirea a fost făcută de judecătorul Cristi Danileț care a făcut public acest fapt într-o postare pe Facebook.¹⁵

Am discutat despre această apartenență raportată la totalitarism în România, atât prin istoricul României cu comunismul cât și prin întoarcerea timidă a partidelor cu caracter extremist în Parlament. Ne întrebăm astfel, de ce are România această tendință atât de înrădăcinată în nucleul ei. *Gabriel Andreescu* vine cu o teorie interesantă, enumerând cele 5 elemente ce determină apartenența la sisteme și formațiuni totalitariste: **caracterul de „stat slab”** al României, **neîncrederea populației în instituțiile democratice**, **lipsa de transparență**, **corupția și sărăcia**. Nu trebuie să vedem sintagma de „stat slab” ca o jignire, ci ca un efect întâlnit istoric în România de continuă subordonare în fața altor state, implementarea unor transplanturi de drept uneori nereușite, pentru că subordonarea a dus la lipsa capacității unei dezvoltări individuale, pe scurt, imposibilitatea unor reforme ale statului de drept care să fie în mod independent și personalizate pentru problemele interne. Este evident că prin subordonare, sistemul de persecuție a devenit constant o traumă generațională, astfel încrederea în autoritatea publică fiind complet zdruncinată. Lipsa de transparență afectează și ea în paralel încrederea populației, Constituția României, adoptată în 1991, garantează că „*Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit*” (art. 31). Până în toamna anului 2001, această prevedere nu a fost urmată de adoptarea vreunui act normativ care să definească instrumente și sancțiuni adecvate, arătând încă o dată lipsa faptică a mecanismelor de funcționare a sistemului

¹⁵ Octavia Constantinescu, Două partide comuniste sunt înregistrate în România. Unul a vrut să schimbe numele țării în „Dacia”, articol disponibil pe site-ul NEWSWEEK, <https://newsweek.ro/actualitate/in-romania-sunt-inregistrate-doua-partide-comuniste>, 2019, pagină accesată la data de 24.01.2024.

statal.¹⁶ Corupția există, este prezentă atât în statul nostru cât și în orice alt stat, fie ea la un nivel ridicat ori mai scăzut. Deși există corupție, ideea în sine și paranoia colectivă a membrilor statului sunt mai puternice, indiferent dacă există corupția sau nu, sentimentul în sine este prezent constant, în corelație cu lipsa de încredere în instituțiile statului. Sărăcia duce la o demografie de viitori oameni care o să voteze orice partid politic, dar mai ales partidele cu tendințe totalitariste, apelând la discursuri simple dar de impact, despre toate elementele menționate anterior, pot atrage o clasă socială care nu a avut resursele necesare în a înțelege în mod individual topica discutată în plan politic, fiind astfel un „*target*” perfect.

Ce face UE?

Când vorbim despre UE un aspect important, este acela că respectarea subsidiarității, adică respectarea competenței statelor membre în ceea ce privește aplicarea legii și securitatea internă este esențială. Din păcate, la momentul actual, Uniunea Europeană nu dispune de o gamă largă de instrumente și de abordări pentru a putea avea un impact mai bine determinat în ceea ce privește reglementarea curentelor extremiste și ideologice la nivelul statelor membre. Uniunea își desfășoară activitatea în scopul facilitării unei cooperări între statele membre prin intermediul agențiilor sale, Europol și Eurojust, care facilitează schimbul de informații și coordonarea acțiunilor împotriva grupurilor extremiste.

Programul UE pentru securitate internă vizează prevenirea și combaterea radicalizării violente și extremiste. Prin intermediul finanțărilor și a schimbului de bune practici, UE încurajează statele membre să dezvolte proiecte eficiente în acest sens. O mișcare a organizației care determină încercarea de stopare a tendințelor extremiste ce iau amploare se materializează prin finanțarea de proiecte ce au ca scop promovarea și susținerea diversității în cadrul spațiului european, precum: **Programul Europa pentru Cetățeni, Erasmus, Platforma europeană contra rasismului, Programul pentru Justiție al UE, Agenda europeană pentru migrație.**

¹⁶ Gabriel Andreescu, Extremismul de dreapta în România, Centrul de resurse pentru diversitate etnoculturală, Cluj-Napoca, 2003 pp. 55-58.

Observăm astfel inițiativa UE precum și strategiile pe care aceasta le implementează fără a interfera cu suveranitatea incontestabilă a statelor membre. O altă modalitate de combatere a acestor curente este o mai bună colaborare între state și UE, în sensul în care instituțiile ar trebui să prezinte mai multe opțiuni pe care statele le-ar putea aborda pentru diminuarea acestui val ideologic, cum am prezentat anterior în briefing-ul PE, propunerea unor organizații special întemeiate pentru a ajuta persoanele aflate în grupuri cu caracter extremist să reintre în societate cu o mentalitate care să se alinieze la principiile normale și sănătoase ale unui stat democratic.

Însă, este esențial să ne bazăm pe autonomia statală și pe capacitatea de guvernare a fiecărui stat, și nu pe UE, deoarece analiza prezentată în cadrul acestei lucrări a arătat faptul că în fiecare regiune, totalitarismul renaște din motive individualizate de mediu, istoric, situații de criză distincte motive pentru care doar autoritatea statală prin individualizarea sa politică, juridică și socială poate găsi soluții special configurate situației. Indiferent de orice formă de strategie UE, – recomandare, campanie–, problema în nucleul ei nu poate fi complet eradicată decât din interior, instrumentele UE venind ca niște „remedii”, soluții cu caracter accesoriu care să ajute la îmbunătățirea procesului.

Concluzii

“The ideal subject of totalitarian rule is not the convinced Nazi or the convinced Communist, but people for whom the distinction between fact and fiction (i.e., the reality of experience) and the distinction between true and false (i.e., the standards of thought) no longer exist.”¹⁷

Hannah Arendt,¹⁸ *The Origins of Totalitarianism*

¹⁷ Traducere:” Subiectul ideal al guvernării totalitare nu este nazistul convins sau comunistul convins, ci oamenii pentru care distincția dintre realitate și ficțiune (adică realitatea experienței) și distincția dintre adevărat și fals (adică standardele gândirii) nu mai există”

¹⁸ Hannah Arendt (Johanna Arendt; n. 14 octombrie 1906, Lindener Markt-platz 2, Hannover^(d), Regatul Prusiei, Imperiul German, d. 4 decembrie 1975, Manhattan, New York, SUA) a fost o teoreticiană politică evreică-germană, una dintre figurile marcante ale gândirii socio-politice contemporane.

La nivel individual, omul poate identifica aceste ideologii ca fiind absurde prin cercetare, cunoaștere, studiu individual, dialog, reușind astfel să vadă că orice ar promite aceste valori ideologice sunt, de fapt, tactici de adâncire a omului în neștiință, ură nejustificată, frică și violență, lucruri incompatibile cu virtutea la care noi trebuie să aspirăm, atât ca și cetățeni ai propriilor noastre state și cetățeni europeni, dar mai ales ca ființe umane.

Bibliografie

Andreescu Gabriel, Extremismul de dreapta in România, Centrul de resurse pentru diversitate etnoculturală, Cluj-Napoca, 2003.

Axinte Maria, Hașu-Georgiev Ioana, Iordan Iulia, Lucian Vasile, Cătălina Bocanu, Istoria comunismului pentru copii și tineri în România, - Proiectul muzeului comunismului pentru copii și Memorialul Închisoarea Pitești, Editura Manuscris 2022.

Thomas Mark L, Fascism's return to Italy? The meaning of the Fratelli d'Italia, articol extras din jurnalul academic International Socialism, issue 178, 2023.

Constantinescu Octavia, Două partide comuniste sunt înregistrate în România. Unul a vrut să schimbe numele țării în „Dacia”, articol disponibil pe site-ul NEWSWEEK, 2019.

Dojan Sorin, Dosar penal împotriva AUR după mesajul antisemit. Claudiu Târziu: „Pe viitor o să fim mai atenți”, pentru site-ul Europa Libera, 2022.

European Parliament, Parliament demands ban on neo-fascist and neo-Nazi groups in the EU, Press Releases, Plenary Session, 2018.

Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs Quentin LIGER, Asterisk Research and Analysis, Mirja GUTHEIL, Asterisk Research and Analysis, Right-wing extremism in the EU, European Union, 2022.

<https://romania.europalibera.org>.

<https://www.theguardian.com>.

<https://www.politico.eu>.

<https://historia.ro>.

<https://www.eternelechoes.org>.

<https://recorder.ro>.

<https://www-eeas-europa-eu>.

<https://www.rfi.ro>.

<https://www.europarl.europa.eu>.

<https://newsweek.ro>.

SUPREMAȚIA DREPTULUI EUROPEAN ÎN RAPORT CU DREPTUL INTERN

Autor: Axel DONUȚIU¹

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Program de studii de licență: Drept
Coordonator: Drd. Sergiu BERINDEA

Rezumat: *Uniunea Europeană, ca entitate juridică sui generis este într-o continuă evoluție spre o formă deplină de organizare. La această evoluție contribuie în mod semnificativ principiul supremației dreptului european, consacrat pe cale jurisprudențială de instanța europeană și subiectul continuu de dezbateră în cercurile juridice. Acest principiu duce însă la existența unor conflicte între norma europeană, pe de o parte, și norma internă, pe de altă parte. Acest conflict încearcă să fie rezolvat de instanțele constituționale ale Statelor Membre, uneori prin decizii contrare celor pronunțate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, alteori prin decizii favorabile jurisprudenței unionale.*

Cuvinte cheie: *drept european, principiul supremației, Uniunea Europeană, Constituție.*

Introducere

„Pacea mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi creatoare proporționale cu pericolele care o amenință.”
Robert Schuman².

Uniunea Europeană a fost și continuă să fie o garanție pentru pace în Europa. Dacă punerea în comun a producției de cărbune și oțel a fost începutul, astăzi am ajuns la o organizație politico-juridico-economică

¹ Adresă de email autor: donutiu_axel@yahoo.com

² Declarația Schuman, mai 1950

cu o piață unică și monedă comună unde 27 de State Membre cooperează în toate domeniile.

Ca organizație, Uniunea Europeană, este greu de clasificat având trăsături variate și care nu permit încadrarea acesteia în vreo categorie. Cert este că Uniunea se află într-o continuă evoluție spre o anumită formă de statalitate.

Dacă caracterul politic și economic al Uniunii este clar, caracterul juridic este încă în formare și continuă să fie un subiect al dezbatelor juridice. Fundamentul legal al Comunităților și mai apoi al Uniunii Europene l-a reprezentat tratatul. Acesta a fost modificat și îmbunătățit de mai multe ori, ultima modificare având loc în 2009 prin Tratatul de la Lisabona. Acest tratat a conferit pentru prima dată personalitate juridică Uniunii Europene sub această denumire, a dezvoltat instituțiile unionale și a dus proiectul european la următorul nivel. Totuși, un aspect a rămas în continuare neclar în textul tratatului și anume, raportul dintre normele europene și normele interne ale Statelor Membre.

Dreptul european și dreptul intern

Dreptul european sau ansamblul de acte normative adoptate la nivelul Uniunii Europene care produc efecte atât în sfera europeană, cât și în sfera națională, în interiorul sistemelor juridice ale Statelor Membre. Dreptul european este compus din 2 nivele: dreptul primar, format din tratatele fondatoare și dreptul derivat, format din ansamblul actelor adoptate sau emise de instituțiile europene în baza tratatelor.

Dreptul intern sau național este ansamblul actelor normative emise sau adoptate de instituțiile statului și care produc efecte la nivel intern, în cadrul aceluși stat.

Statele sunt veritabile entități politice care își exercită suveranitatea asupra spațiului pe care îl stăpânesc și independența în raport cu celelalte state, pe plan internațional. Uniunea Europeană este însă o entitate *sui generis*, unică la nivel mondial. Trebuie să observăm că Uniunea are, în baza tratatelor sale fondatoare, o plajă variată de competențe exclusive și partajate cu Statele Membre, ceea ce face ca ea să aibă posibilitatea să intervină în domeniile de competență stabilite în

mod clar prin prevederile tratatelor. Această intervenție trebuie să respecte principiul subsidiarității explicat în art. 5, alin. (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană³.

Rezultă astfel că ne aflăm în prezența a două sisteme de drept diferite care însă se suprapun ca și întindere a efectelor actelor lor. Așadar, conflictele cu privire la aplicarea normelor și la prioritatea uneia față de alta nu au întârziat să apară.

Principiul supremației dreptului european

O soluție la conflictul de norme a fost identificată sub forma principiului supremației dreptului european față de dreptul intern al Statelor Membre. Acest principiu poate fi identificat în Declarația nr. 17 din Tratatul cu privire la Funcționarea Uniunii Europene⁴ care prevede că „în conformitate cu jurisprudența constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene, tratatele și legislația adoptată de Uniune pe baza tratatelor au prioritate în raport cu dreptul statelor membre, în condițiile prevăzute de jurisprudența menționată anterior.”

Acest principiu, chiar dacă nu a fost cuprins în mod clar în textul tratatelor, a fost creat și întărit pe parcursul deceniilor de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin jurisprudența sa constantă în această problematică. Prima dată când Curtea de Justiție a Uniunii Europene a aplicat acest principiu a fost în cauza Costa c. ENEL. Curtea, sesizând oportunitatea apărută, a făcut un pas curajos spre o viitoare construcție europeană stabilind supremația dreptului european în raport cu legile Statelor Membre și existența unui sistem juridic distinct și superior celui Statelor Membre, statuând că „dreptul care izvorăște din Tratat, ca sursă independentă de drept, nu ar putea, datorită naturii sale speciale și originale, să fie încalcat de prevederi legale naționale, indiferent de forma lor, fără a fi lipsit de caracterul său de drept al Comunității și fără ca baza legală a Comunității înseși să fie pusă sub semnul întrebării”

³ Tratatul privind Uniunea Europeană, versiunea consolidată, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 202 din 7 iunie 2016.

⁴ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, versiunea consolidată, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 202 din 7 iunie 2016.

(Hotărârea Costa c. ENEL, 1964).⁵ Decizia nu a dus doar la consacrarea principiului supremației, ci și la consolidarea existenței Uniunii Europene ca entitate superioară statelor care o compun și ca sistem juridic unic și separat, a cărui norme sunt direct aplicabile în sistemele de drept naționale ale statelor.

Raționamentul Curții în această cauză a fost unul bivalent. În primul rând, Curtea a soluționat speța dedusă judecării într-un mod echitabil și cu respectarea principiilor și a prevederilor tratatelor. Dar cel mai important, în al doilea rând, a explicat de ce normele europene, în acel caz comunitare, trebuie să aibă prioritate în raport cu legile statelor. Fundamentul Comunității, așa cum a reținut și Curtea, este tratatul, sursă originală și specială a existenței organizației și baza legală pentru actele normative ale acesteia. În acest fel, nerespectarea normelor comunitare ar duce indirect la neaplicarea prevederilor tratatului, ceea ce echivalează cu lipsirea de forță juridică a instrumentelor fondatoare ale Comunității. Acest lucru, previzibil, ar duce la însăși inexistența Comunității ca entitate politico-juridico-economică, fapt inacceptabil pentru Curtea de Justiție, aflată în poziția de gardian la tratatele europene.

Curtea, prin această decizie, a dat startul unei jurisprudențe constante și într-o continuă aprofundare a principiului supremației și a ideii de Uniune Europeană. În cauzele „*Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*” (Cauza 11/70), „*Amministrazione delle Finanze dello Stato v Simmenthal SpA*” (Cauza 106/77) și „*Marleasing SA v La Comercial Internacional de Alimentacion SA*” (Cauza C-106/89), Curtea a clarificat faptul că principiul supremației dreptului european trebuie aplicat tuturor actelor naționale, indiferent dacă au fost adoptate înainte sau după actul normativ european în cauză. Atunci când dreptul european primează asupra unei legi naționale conflictuale, prevederile naționale nu sunt anulate sau invalidate automat. Cu toate acestea, autoritățile

⁵ B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, ed. a 4-a, Editura Hamangiu, București, 2020, p.44.

naționale și instanțele trebuie să refuze să aplice acele prevederi atâta timp cât normele europene superioare sunt în vigoare.

Principiul supremației urmărește, prin urmare, să asigure o protecție uniformă a oamenilor, aceasta fiind oferită de dreptul european pe întreg teritoriul Uniunii Europene.⁶

Dreptul european vs. Constituția

Desigur că jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în ceea ce privește superioritatea și aplicarea prioritară a normelor europene a dus la reacții și acțiuni din partea curților constituționale ale unor State Membre. Întrebarea care a apărut după consacrarea principiului superiorității a fost dacă „Normele europene se aplică cu prioritate și în raport cu constituțiile Statelor Membre?”.

Constituția, astfel cum este ea definită în sfera juridică, este legea fundamentală a unui stat care prevede cadrul în care se exercită puterea statală și limitele pe care trebuie să le respecte instituțiile celor 3 puteri.

În cazul României, art. 1, alin. (5) din Constituție statuează că „respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, ceea ce exprimă consfințirea principiului supremației Constituției. Acest principiu este unul fundamental în sfera dreptului constituțional și asigură aplicarea și respectarea normelor constituționale de către cetățeni și instituțiile statului.

Desigur, cele două principii amintite, principiul supremației dreptului european și principiul supremației Constituției, au condus la o situație complicată în doctrina juridică, conturându-se 2 opinii. Prima, din perspectiva Curții de Justiție a Uniunii Europene, dreptul european se aplică cu prioritate chiar și în cazul normelor constituționale. A doua, din perspectiva curților constituționale naționale, dreptul european nu poate fi mai presus decât însăși Constituția unui stat care reprezintă forma supremă de manifestare a suveranității statele. Existența acestor două curente a dus în practică la un număr substanțial de decizii și hotărâri conflictuale între Curtea de Justiție care continuă să dezvolte,

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/glossary/primacy-of-eu-law-precedence-supremacy.html>, pagină accesată la data de 10.02.2024.

să întărească și să aplice principiul supremației dreptului european, pe de o parte, și curțile constituționale ale Statelor Membre care încearcă să reducă efectul acestui principiu, pe de altă parte.

Curtea Constituțională a României nu are însă o practică jurisprudențială unitară în ceea ce privește problematica discutată anterior, deciziile Curții variind de la caz la caz.

O decizie relevantă în discuția de față este Decizia nr. 534/2018⁷ a Curții Constituționale a României în care aceasta a decis pentru prima dată să ceară instanței europene emiterea unei decizii preliminare cu privire la aplicarea dreptului european. Totodată, CCR a enunțat și etalonul pe care îl folosește în aplicarea dreptului european în cadrul controlului de constituționalitate al unei norme interne, astfel „folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate, ca normă interpusă celei de referință, implică, în temeiul art.148 alin. (2) și (4) din Constituția României, o condiționalitate cumulativă: pe de o parte, această normă să fie suficient de clară, precisă și neechivocă prin ea însăși sau înțelesul acesteia să fi fost stabilit în mod clar, precis și neechivoc de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și, pe de altă parte, norma trebuie să se circumscrie unui anumit nivel de relevanță constituțională, astfel încât conținutul său normativ să susțină posibila încălcare de către legea națională a Constituției – unica normă directă de referință în cadrul controlului de constituționalitate.”⁸ Precedentul stabilit de Curtea Constituțională face posibilă aplicarea dreptului european chiar și în cadrul controlului de constituționalitate, fapt ce reprezintă aplicarea deplină a principiului supremației dreptului european în raport cu orice normă internă, chiar și cu norma constituțională.

Concluzii

Principiul supremației dreptului european este cel care stă la baza existenței și a evoluției Uniunii Europene în ceea ce este ea astăzi, dar

⁷ Decizia Curții Constituționale a României nr. 534/2018 publicată în Monitorul Oficial nr. 842 din 03 octombrie 2018.

⁸ cit. supra

și a ceea ce va fi ea mâine. De aceea este importantă respectarea normelor europene și aplicarea lor.

Soluția pentru rezolvarea problemei de drept ar fi prevederea într-un viitor tratat, poate chiar o Constituție a Uniunii Europene, a principiului supremației dreptului european în raport cu toate normele naționale ale Statelor Membre, inclusiv cele de rang constituțional. Acest lucru este însă greu de realizat deoarece ar însemna renunțarea Statelor Membre în totalitate la suveranitatea lor, ori pentru acest lucru este nevoie de mai mult timp și probabil de o abordare graduală.

Uniunea Europeană este o construcție complexă, o entitate unică în această lume și cu siguranță un proiect de viitor al statelor. Întărirea principiului supremației și aplicarea cu prioritate a normelor europene va duce doar la consolidarea, dezvoltarea și promovarea cooperării între Statele Membre și între popoare.

„Uniți în diversitate!”

Bibliografie

Selejan-Gușan Bianca, *Drept constituțional și instituții politice*, ed. A 4-a, Editura Hamangiu, București, 2020.

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 202, 7 iunie 2016.

Decizia Curții Constituționale a României nr. 534/2018 publicată în Monitorul Oficial nr. 842 din 03 octombrie 2018.

SPRE PACEA ETERNĂ. UN VIS IMPROBABIL SAU UN SCOP REALIZABIL?

Autor: George-Dan FLOAREA¹.

Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Drept
Coordonator: Conf. Univ. dr. Daiana Vesmaș

Rezumat: *Articolul începe prin sublinierea istoriei războiului ca o plagă a umanității și a importanței diplomației în prevenirea acestuia, cu referire la Aristotel și la lucrarea lui Immanuel Kant, „Spre Pacea Eternă”.*

În continuare, se analizează conflictul dintre Rusia și Ucraina, subliniind presiunile asupra Ucrainei de a accepta o pace injustă. Se argumentează că pentru a fi durabil tratatul de pace ar trebui să se bazeze pe principiile lui Kant.

Articolul detaliază cinci principii enunțate de Immanuel Kant și le aplică la situația conflictului actual. Aceste principii includ evitarea conflictelor viitoare, dizolvarea armatelor permanente, evitarea împrumuturilor pentru război, neamestecul în afacerile interne ale altor state și respectarea legilor războiului. Se aduc exemple specifice din conflictul dintre Rusia și Ucraina pentru a sublinia importanța acestor principii și necesitatea aplicării lor în tratatul de pace.

În final se subliniază importanța alegerilor din 2024 și capacitatea noastră de a alege lideri care să promoveze o pace durabilă și să evite repetarea ciclului de război și conflict.

Cuvinte-cheie: război, pace, Immanuel Kant, conflict, diplomație.

¹ Adresă de email autor: georgedan.floarea@ulbsibiu.ro

Introducere

Războiul, o molimă a urii, a violenței și a morții care a urmărit omenirea de la începuturile ei, pare că nu vrea să părăsească scena relațiilor internaționale nici în secolul XXI. De la începutul civilizațiilor antice războiul a fost considerat cea mai facilă metodă de rezolvare a diferendelor dintre popoare, imperii și, mai târziu dintre state și prin urmare, diplomația a ocupat un loc secund, fiind, eventual, folosită pentru a obține aliați într-un război și, rar, pentru aplanarea tensiunilor. Încă din perioada Greciei Antice, filozofii au ajuns la concluzia că pacea este preferabilă războiului deoarece acesta aduce mai multă durere și suferință decât iluzoriile recompense, precum gloria sau puterea asupra altor popoare. Un astfel de filozof grec a fost Aristotel căruia deseori i-a fost atribuit următoarea maximă: *„Nu este suficient să se câștige un război, ci este mai important să se organizeze pacea”*.

În virtutea acestei maxime ales să redactez acest articol, într-o perioadă în care, războiul a revenit pe continentul european sub forma conflictului dintre Rusia și Ucraina, pentru care nu pare să existe un orizont apropiat de pace durabilă care să readucă prosperitatea în Europa. Și, pentru că în orice călătorie este de preferat să ai un tovarăș de drum, am ales să mă bazez în elaborarea acestui proiect pe lucrarea filozofului iluminist prusac Immanuel Kant intitulată *„Spre Pacea Eternă”*, ca un omagiu adus acestuia la 220 de ani de la moartea sa.

Viața și opera lui Immanuel Kant

Înainte de a continua doresc să ofer câteva informații referitoare la viața și activitatea lui Immanuel Kant, pentru o perspectivă de ansamblu asupra acestei lucrări. Născut în anul 1724 în orașul Königsberg, Kant avea să devină unul dintre cei mai renumiți filozofi iluminiști germani. Fiu de șelar, a studiat la universitatea din orașul său natal iar mai târziu a predat materii precum logica și metafizica (1770-1797). Opera care avea să-i marcheze întregul sistem filozofic *„Critica rațiunii pure”* (1781) compară natura cunoașterii în științele exacte cu conceptele prezente în metafizică, argumentând că dacă primele își pot găsi fundamentul în lumea reală și pot fi și demonstrate prin experimente,

conceptele metafizice (libertatea, nemurirea sufletului și existența divinității), concepte ce transcend simțurilor umane și prin urmare acestea nu pot fi demonstrate. Etica kantiană este dezvoltată pe larg în operele „Critica rațiunii practice” (1788) și în „Bazele unei metafizici a moravurilor” (1785), opere din care a rezultat și faimosul imperativ formulat după cum urmează: *Acționează numai după acea maximă prin care poți, în același timp, să vrei ca ea să devină o lege universală.* Ultima sa mare opera „Critica puterii de judecată” abordează subiecte importante precum existența teleologiei în natură.²

Opera „Spre pacea eternă” a fost scrisă în contextul păcii de la Basel din 1795, pace în urma căreia Prusia recunoștea Republica Franceză, deși prin intermediul unui articol secret Prusia avea să anexeze țări germane cu titlu de despăgubire, lucru posibil numai cu declanșarea unui nou război³.

Tocmai genul acesta de pace, văzută doar ca o pauză între două războaie, l-a determinat pe Kant să scrie această operă prin care spera ca măcar generațiile viitoare să poată implementa ceea ce în timpul său nu ar fi fost posibil și anume o pace perpetuă.

Conflictul dintre Rusia și Ucraina

Din păcate acest scenariu este pe cale să se repete și în cazul conflictului dintre Rusia și Ucraina. Sprijinul occidental pentru Ucraina a trenat în ceea ce privește livrările de muniție și echipament militar asistăm la un avans semnificativ pe front din partea Rusiei, mai ales în regiunea Donețk unde trupele rusești recent au capturat orașul Avdiivka. Acest factor în combinație cu oboseala de război prezentă în rândurile populațiilor din țările vestice care vor trece în acest an prin mai multe scrutin-uri electorale și cu ascensiunea curenților extremiste ar putea pune suficientă presiune pe guvernul de la Kiev să accepte o pace injustă care să o lipsească de teritoriile recunoscute la nivel internațional și doar să sădească semințele pentru un viitor război. De aceea este necesar

² Immanuel Kant summary accesibil la adresa <https://www.britannica.com/summary/Immanuel-Kant>, pagină accesată la data de 02.03.2024.

³ I.Kant, Spre pacea eternă, Editura MondoRo, București, 2014, pp. 12-13.

ca orice tratat de pace care va fi redactat pentru a soluționa acest conflict, ce durează deja de doi ani, să aibă la bază principiile enunțate în lucrarea lui Immanuel Kant.

Principiile lui Immanuel Kant și aplicarea Lor

Primul principiu precizează că: „*Nici o încheiere de pace nu trebuie socotită ca atare, dacă s-a făcut cu rezerva ascunsă a materiei pentru un viitor război*”. Kant considera în mod justificat că la finalul unor ostilități, din care ambele părți ies epuizate, cei ce vor avea sarcina de a construi viitoarea pace ar putea ca, din neglijență ori rea voință, să omită a rezolva anumite lucruri ce vor putea constitui premisele pentru un nou război..⁴

În cazul războiului din Ucraina, orice acord sau tratat care prevede pierderea de teritorii, limitarea drepturilor minorităților naționale, precum și faptul că totii copii luați din teritoriile ocupate de ruși nu vor fi înapoiți părinților, va fi de facto doar un armistițiu și nu o pace durabilă. Potrivit ISW în ultima actualizare privind acțiunile Rusiei în Ucraina din 20 februarie 2024, trupele Kremlinului ocupă în continuare aproximativ 18% din teritoriul ucrainean, derulează în continuare un proces intens de rusificare a populației autohtone, și desfășoară o campanie prin care coloniști ruși urmează să vină pentru a înlocui populația deportată.⁵

Un alt principiu statuează: „*Armatele permanente (miles perpetuus) trebuie să fie desființate cu timpul cu desăvârșire*”. Prin acest principiu, Kant denunța ideea ca un stat să plătească sume imense pentru mărirea efectivelor militare și pentru înarmare, deoarece acest lucru obligă și alte state să facă același lucru pentru a nu fi atacate, lucru care creează un cerc vicios ce în final se termină inevitabil cu declanșarea

⁴ Ibidem, p. 21.

⁵ Fact Sheet: The Kremlin's Occupation Playbook: Coerced Russification And Ethnic Cleansing In Occupied Ukraine accesibil la adresa <https://www.understandingwar.org/background/fact-sheet-kremlins-occupation-playbook-coerced-russification-and-ethnic-cleansing>, pagina accesată la data de 02.03.2024.

de războaie. În schimb, antrenarea și inițierea cetățenilor din propria lor voință, în arta mânăririi armelor și pregătirea lor pentru apărarea propriului teritoriu era acceptată de către filozof.⁶ Din păcate la momentul actual acest deziderat privind armatele pare foarte îndepărtat. În cadrul NATO țările membre au început să aloce din ce în ce mai multe resurse financiare atât pentru mărirea efectivelor, cât și pentru înzestrare, lucru în mare parte cauzat de către invazia Rusiei în Ucraina. Conform site-ului oficial al Alianței, în urma summit-ului din 2023 de la Vilnius, liderii Alianței au stabilit ca ținta de 2% din PIB pentru apărare să devină pragul minim de la care să pornească finanțarea pentru apărare. În 2024 se preconizează că aproape 18 state NATO vor atinge acest prag.⁷ Nici Federația Rusă nu s-a lăsat mai prejos și a utilizat în 2023 aproape 10% din PIB pentru apărare, aproximativ 15.3 trilioane de ruble.⁸

Următorul principiu, esențial în crearea unei stări de pace prelungite, sau chiar perpetue, menționează: „Nu trebuie să se contacteze nicio datorie de stat cu referire la certurile din afară ale statelor”. Prin acest principiu Kant sugerează că statele ar trebui pe să evite, cât posibil, a se împrumuta între ele cu scopul de a se înarma, din simplul motiv că acest lucru face mai ușoară izbucnirea de războaie și duce, într-un final, la falimentul statului care a contractat respectivele credite, prejudiciind astfel și alte state care vor avea o atitudine ostilă față de statul debitor.⁹ Dar, dacă ne raportăm la datoria externă a Statelor Unite previziunile par sumbre. Conform lui Jeffrey. D. Sachs, doar în anul 2022 datoria externă a SUA echivala cu 95% din PIB, lucru cauzat în mare parte de apetența Statelor Unite pentru războaie și înarmare. Doar în ultimele

⁶ Op.cit., p. 23.

⁷ Funding NATO, accesibil la adresa https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm, pagină accesată la data de 02.03.2024.

⁸ Russia's Unprecedented War Budget Explained, accesibil la adresa <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/russias-unprecedented-war-budget-explained>, pagină accesată la data de 02.03.2024.

⁹ Op.cit., p. 23.

două decenii SUA a cheltuit suma de 8000 de miliarde de dolari pe conflicte armate.¹⁰

Alt principiu esențial pentru păstrarea păcii prevede: „*Nici un stat nu trebuie să se amestece cu sila în constituțiunea și guvernarea unui alt stat*”. Astfel Kant făcea referire mai mult la intervenția unui stat în conflictele interne izbucnite în alt stat, precum războaiele civile sau revoltele interne.¹¹ Însă în zilele noastre această intervenție nu se rezumă doar la stările de conflict interne ale unui stat, în ideea de a ajuta una din părțile beligerante, ci se poate extinde la crearea condițiilor propice pentru generarea unei stări de dezbinare și de neîncredere între cetățenii aceleiași țări cu scopul de a-i influența orientarea politică și viziunea celor ce o guvernează. Acest *modus operandi* este cel preferat de Federația Rusă, care și-a modelat doctrina militară după principiile războiului hibrid. Conform lui M. Clark, războiul hibrid este privit ca un efort pe care întregul aparat de stat îl face pentru a determina modul în care statul vizat de operațiunile hibride își va desfășura politica internă și externă. Un stat care câștigă un astfel de război va putea să își impună, mai târziu, propria viziune asupra lumii în fața statului învins impunându-i un alt destin.¹² Într-o declarație comună a membrilor Parlamentului European sunt condamnate eforturile pe care Federația Rusă le face în rândul statelor europene pentru a submina ajutorul oferit Ucrainei. Acțiunile Rusiei au constat în mare parte în recrutarea de politicieni europeni care să servească interesele Moscovei. Un asemenea caz fiind cel al politicienei din Letonia, Tatjana Ždanoka, care a fost deconspirată ca fiind un agent de informații al FSB. A mai existat și finanțarea de partide politice de extremă dreapta în Germania și Franța.¹³ Însă Federația Rusă nu s-a limitat doar la a influența politica

¹⁰ America's Wars and the US Debt Crisis, accesibil la adresa <https://www.commondreams.org/opinion/military-spending-debt-crisis>, pagină accesată la data de 02.03.2024.

¹¹ Op.cit., pp. 24-25.

¹² C. Mason. Russian hybrid warfare, Institute for the Study of War Washington, DC. 2020, p. 15.

¹³ MEPs condemn continuous Russian efforts to undermine European democracy accesibil la adresa <https://www.europarl.europa.eu/news/en/>

UE, ci a interferat și cu alegerile din Statele Unite din 2016 și 2020. Conform lui Gregory J. Nelson, Federația Rusă a încercat să schimbe rezultatul alegerilor din Statele Unite prin intermediul rețelelor sociale și prin utilizarea de troli care să răspândească în rândul americanilor o stare de divizare și de neîncredere față de autoritățile responsabile cu derularea alegerilor. Presupusele scopuri ale acestor acțiuni subversive au fost de a schimba percepția asupra statutului internațional al Federației Ruse care dintr-o putere regională aspiră să devină una globală precum Statele Unite, dar și cu scopul mult mai stringent de a salva regimul lui Putin care pe plan intern se confruntă cu o lipsă de credibilitate în rândul populației.¹⁴

Un alt principiu, care merită menționat, preciează: „*Niciun stat nu trebuie să-și permită în război cu un altul astfel de ostilități, care n-ar putea decât să facă cu neputință încrederea reciprocă în pacea viitoare: precum sunt tocmirea de asasini (percussores), otrăvitori (venefici), înfrângerea capitulării, instigare la trădare (perduellio) în statul împotriva căruia se poartă războiul.* Prin această dispoziție Kant subliniază faptul că, dacă conflictul dintre două state trece de un anumit prag al violenței și dacă sunt folosite tactici care produc o suferință inutilă și în exces doar pentru a demoraliza adversarul, acest conflict se poate foarte ușor transforma într-un război total, în care să se dorească eliminarea completă a inamicului.¹⁵ Raportat la războiul din Ucraina țintirea infrastructurii civile critice, crimele de război comise de către trupele rusești în localități precum Bucea și Mariupol, dar și continuete tentative din partea Kremlinului de a-l asasina pe Volodimir Zelensky nu vor aduce mai aproape pacea, ci doar vor motiva și mai mult populația civilă și forțele armate ucrainene să continue lupta. Conform declarațiilor lui Volodimir Zelensky, oferite agenției britanice de presă

press-room/20240202IPR17323/meps-condemn-continuous-russian-efforts-to-undermine-european-democracy, pagină accesată la data de 02.03.2024.

¹⁴ Gregory J Nelson, „Russian Influence in 2016 and 2020 US Presidential Elections: A Cost-Benefit Analysis. Naval Postgraduate School. Diss. Monterey, CA. 2022, p. 1.

¹⁵ Op.cit., p. 25.

The Sun, s-au efectuat de la începutul războiului și până la momentul interviului șase tentative de asasinat asupra persoanei sale. La rândul său liderul ucrainean a refuzat să spună dacă serviciile secrete ucrainene au plănit astfel de atentate asupra lui Vladimir Putin.¹⁶

Deși pare că la momentul actual aproape toate aceste dispoziții sunt încălcate, ele sunt utile atât pentru a ne forma o imagine cât mai amplă asupra acestui conflict, cât și pentru a vedea în ce condiții ar trebui ca pacea să se realizeze pentru a dura și anume: toate motivele pentru care cele două state au ajuns la o stare de animozitate între ele trebuie să fie luate în considerare în elaborarea tratatului de pace, statele care au luat parte la conflict, dar și cele care le-au susținut să încerce cu timpul să-și micșoreze bugetele alocate pentru apărare și să investească fondurile respective în alte domenii cruciale pentru o societate modernă, precum educația sau sănătatea, statele parte la tratat să se oprească din a mai contracta împrumuturi externe pentru înarmare, să nu mai intervină în treburile interne ale altui stat, iar statele care aleg să ia parte la război să respecte legile războiului prevăzute de tratatele internaționale privind dreptul umanitar pentru a putea exista un minim de încredere între statele beligerante că își vor respecta angajamentele asumate prin tratat.

Concluzii

Deși războiul a adus multă durere și suferință de ambele părți ale acestui conflict, modul în care se va încheia reprezintă o oportunitate pentru ca noua pace să fie și una perpetuă. Anul 2024 este anul alegerilor în aproape 64 de țări din întreaga lume, dar mai ales aici în Europa. Depinde doar de noi să alegem pe acei oameni care pot face dintr-o pace eternă un scop realizabil și nu doar un vis improbabil.

¹⁶ Death Plots I've survived five Putin assassination attempts... it's like Covid, it gets easier every time, says President Zelensky accesibil la adresa <https://www.thesun.co.uk/news/24789535/zelensky-putin-assassination-attempts-interview/>, pagină accesată la data de 02.03.2024.

Bibliografie

Mason, Clark. *Russian Hybrid Warfare*, Institute for the Study of War, Washington, DC, 2020.

Nelson, Gregory J., *Russian Influence in 2016 and 2020 US Presidential Elections: A Cost-Benefit Analysis*, Naval Postgraduate School, Diss. Monterey, CA, 2022.

Kant, Immanuel, *Spre pacea eternă*, Editura MondoRo, București, 2014.

<https://www.commondreams.org>.

<https://www.thesun.co.uk>.

<https://www.understandingwar.org>.

<https://www.nato.int>.

<https://www.europarl.europa.eu>.

<https://www.wilsoncenter.org>.